

ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ДИМОВО

ФАЗА:

ОКОНЧАТЕЛЕН ПРОЕКТ –обяснителна записка

ВЪЗЛОЖИТЕЛ:

ОБЩИНА ДИМОВО

ЛОЗАН ЛОЗАНОВ, КМЕТ

ИЗПЪЛНИТЕЛ:

„ВЕНИ ДИЗАЙН 97“ ЕООД

ГЛАВЕН ПРОЕКТАНТ И УПРАВИТЕЛ:

АРХ. ВЕНЕТА ГЕОРГИЕВА ПЕТКОВА

ПРОЕКТАНТСКИ ЕКИП

РЪКОВОДИТЕЛ ЕКИП

арх. Венета Петкова
удостоверение за ППП № 02310

КООРДИНАТОР

арх. Яна Сачкова

АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ

арх. Асен Колев
арх. Койчо Пенчев
инж. Цветко Цветков
инж. Яница Ортомарова
инж. Любомир Луков
инж. Илко Илиев
инж. Георги Дионисиев

СЪДЪРЖАНИЕ НА ОКОНЧАТЕЛЕН ПРОЕКТ

I. ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ на ОУП на Община Димово	5
1. Обща част	5
2. Исторически етапи на развитие	8
3. Цели и задачи	18
II. АНАЛИЗ НА СЪЩЕСТВУВАЩОТО ПОЛОЖЕНИЕ /диагноза/	19
1. Обща част	19
2. Регионални проблеми	21
2.1. Пространствени	21
2.2. Икономически	22
2.3. Социални	23
2.4. Културни	26
2.5. Екологични	26
2.6. Комуникационни и инфраструктурни	27
2.7. Други	27
3. Териториални проучвания	29
3.1. Природо географски условия и ресурси	29
3.1.1. Релеф	29
3.1.2. Климат	30
3.2. Геология и хидрогеология	37
3.2.1. Стратиграфия	37
3.2.2. Полезни изкопаеми	38
3.2.3. Инженерно-геоложки и хидроложки условия	38
3.3. Водни ресурси	40
3.4. Почви	41
3.5. Биологично разнообразия-флора, фауна и	42
3.5.1. Флора	42
3.5.2. Фауна	47
3.6. Поземлен ресурс по територии	48

3.6.1. Баланс на територията	49
3.6.2. Земеделски територии	52
3.6.3. Горски територии	53
3.6.4. Защитени територии и защитени зони	54
3.6.5. Защитени територии за опазване на културното наследство	57
3.6.6. Територии заети от вода и водни обекти	57
3.6.7. Нарушени територии	58
3.6.8. Урбанизирани територии	58
3.6.9. Територии на транспорта и техническата инфраструктура	72
3.6.10. Структура на собствеността	75
4. Социално-икономически условия и проблеми	76
4.1. Демография, еволюция на развитие, структура, тенденции на развитие	76
4.1.1. Численост и динамика на населението	76
4.1.2. Възрастова, полова, социална и етническа структура на населението, образователно равнище	80
4.1.3. Тенденции на развитие	86
4.2. Структура на заетостта	87
4.2.1. Структура по отрасли и по собственост	88
4.2.2. Регионални характеристики и безработица	90
4.3. Икономическа база-отрасли	91
4.3.1. Селско стопанство	92
4.3.2. Промисленост	93
4.3.3. Горско стопанство	95
4.3.4. Други отрасли	96
4.4. Райони със специфични проблеми	105
5. ОБИТАВАНЕ И ЖИЛИЩЕН ФОНД	105
5.1. Обща характеристика на жилищния фонд	105
5.2. Структура на жилищния фонд	108

5.3. Структура на собствеността	111
5.4. Пространствени структури на обитаване	113
5.5. Техничко-икономически характеристики на видовете обитаване	117
6. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СОЦИАЛНИ ГРИЖИ	119
6.1. Здравеопазване и местоположение на обектите	119
6.2. Социални грижи и местоположение на обектите	121
7. ОБРАЗОВАНИЕ	123
7.1. Образованието	123
7.2. Вероизповедания	126
7.3. Читалищна мрежа	127
7.4. Спорт	129
8. КУЛТУРА И КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО	131
8.1. Характеристика на единичните и груповите обекти на недвижимото културно наследство	131
8.2. Местоположение на обектите на недвижимото културно наследство	137
8.3. Движими паметници на културата и нематериално културно наследство	148
9. ТЕХНИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА	149
9.1. Транспортна инфраструктура	149
9.1.1. Актуална ситуация на община Димово	151
9.1.2. Транспорт	158
9.2. Инженерна инфраструктура	160
9.2.1. Водоснабдяване	160
9.2.2. Канализация и пречистване на отпадъчните води.	165
9.2.3. Електроснабдяване	166
9.2.4. Газопреносна мрежа.	168
9.2.5. Телефонизация, радио- и телевизионно покритие на градската територия, покритие с други комуникационни	169

системи	
10. СЪСТОЯНИЕ И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	169
10.1. Атмосферен въздух, води, почви и нарушени територии, земна основа и земни недра	170
10.2. Акустична и радиационна обстановка	174
10.3. Рискове от природни бедствия и аварии	176
10.4. Отпадъци. Сметосъбиране и третиране на отпадъците – депа за отпадъци и други съоръжения	176
10.5. Нарушени територии	178
10.6. Ландшафт	179
III. АНАЛИЗА НА СЪСТОЯНИЕТО И ПРОГНОЗА	185
1. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕ НА ТЕРИТОРИАЛНИТЕ ПРОУЧВАНИЯ И РЕГИОНАЛНИ ПРОБЛЕМИ	185
1.1. Териториални проучвания	185
1.2. Регионални проблеми	186
2. СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ	189
2.1. Демографско развитие	189
2.2. Икономическо развитие	192
2.3. Развитие на социалната база	194
2.4. Приоритети за реализация	200
3. ПРОСТРАНСТВЕНО РАЗВИТИЕ	203
3.1. Основно предназначение на териториите, режими на устройство и параметри за натоварването им, баланс на територията.	215
3.2. Развитие на урбанизираните територии и на техническата инфраструктура	229
3.2.1. Развитие на урбанизираните територии	230
3.2.2. Предпоставки и съображения при транспортното развитие	232
3.2.3. Предпоставки и съображения на техническата инфраструктура	242

4. ПРАВИЛА И НОРМАТИВИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ОУПО	245
4.1. Правила и нормативи за прилагане на ОУПО	242
4.2. Задължителните изисквания към ПУП, допустимите натоварвания на териториите и др.	249
IV. ПРИЛОЖЕНИЯ към текстовата част;	
1. Правила и нормативи за прилагане на ОУПО	1 бр.
2. Специфични правила за устройсвена зона културно наследство	1 бр.
V. ГРАФИЧНИ МАТЕРИАЛИ	
1. Опорен план М 1:25 000 от заданието	1 бр.
2. Общ устройствен план на общината М 1:25 000	1 бр.
3. Схеми за транспортната мрежа и другите мрежи и съоръжения на техническата инфраструктура М1:50000	
3.1. Транспортно-комуникационна схема	1 бр.
3.2. Изохронограма на достъпност до гр. Димово	1 бр.
4. Допълнителните графични материали към ОУПО-схеми	
4.1. Схема местоположение и регионални връзки	1 бр.
4.2. Схема категория на земеделската земя	1 бр.
4.3. Схема вид на територията	1 бр.
4.4. Схема вид на собствеността	1 бр.
4.5. Схема техническа инфраструктура	1 бр.
4.6. Схема отдых, туризъм и зелена система	1 бр.
4.7. Схема природно и културно наследство	1 бр.
4.8. Схема обществено и административно обслужване	1 бр.
4.9. Схема населени места	1 бр.
4.10. Схема устройствени зони :1:25 000	1 бр.

I. ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА ОУП НА ОБЩИНА ДИМОВО

1. Обща част.

Настоящия проект е възложен на база споразумение № РД-06-123/05.08.2014г. с МИП за частично финансово подпомагане за изработване на проект за Общ устройствен план на община Димово (ОУПО). Община Димово, като възложител по ЗОП след провеждане на обществена поръчка сключи договор № 116 от 08.10.2014г. със проектантска фирма "Вени дизайн 97" ЕООД, гр.София за изработване на проект за Общ устройствен план на община Димово.

СЪВРЕМЕННИ ИЗИСКВАНИЯ КЪМ УСТРОЙСТВЕНОТО ПЛАНИРАНЕ

Главните фактори и предизвикателства за развитието на българските селища в началото на 21 век са:

- Развитието на пазарната икономика и поставянето на градовете и селата в конкурентни условия;
- Процесите на евроинтеграцията, засилване на транснационалните връзки и възприемането на европейските критерии и изисквания за качеството на градската и селищна среда;
- Развитието на информационните технологии и произтичащата от това глобализация и децентрализация на селищната мрежа, в резултат на промяната на начина на живот и устройството на жизнената среда;
- Демократизацията на обществения живот, засилване на значението на гражданското общество, както и появата на нови "актьори" – фактори в градското и селищно развитие;
- Екологизацията и императивното изискване за устойчиво развитие на селищните общности.
- Отчитане на значението и баланса между двете сфери на управление на развитието на града и селищата - бюджетна и пазарна;

Ръководството на община Димово, отчитайки първостепенната важност на очертаните по-горе обстоятелства и позовавайки се на актуалния опит на други български общини, оценява необходимостта от основаване бъдещото управление на общинската територия върху общ устройствен план и предостави всички

налични данни за моментното състояние на физическата среда и основните функционални системи на територията, респ. проблемите на тяхното функциониране, и е формулирало целите, задачите, общите и конкретни изисквания към ОУП на община Димово в предоставеното задание за ОУПО, съобразно положителните тенденции в развитието и обществените приоритети, както и на „Плана за управление на речните басейни в Дунавски район“ (Басейнова дирекция Дунавски район), на „Програма за управление“ на кмета на община Димово, на „Общинския план за развитие 2014-2020 год.“, на „План за действие на Община Димово в изпълнение на областната стратегия за интегриране на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация (План за действие 2012–2014 г.)“ и е съобразен с Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020), на Областната стратегия за развитие на област Видин 2014-2020 г., на стратегия на регионалния план за развитие - Регионален план за развитие на Северозападен район от МРРБ-София за периода 2014-2020год., Програма за насърчаване използването на възобновяеми енергийни източници за периода 2012 – 2022 г., Програма за опазване на околната среда на община димово 2012-2016г., Програма за управление на отпадъците 2009-2013г., Стратегия за развитие на социалните услуги в Община Димово 2010-2015г. и на други документи.

Визията, определена в Общинския план за развитие съгласно извършена Актуализация на стратегическата рамка за постигане на устойчиво интегрирано развитие на Община Димово – Общински план за изпълнение на общинския план за развитие на община Димово за периода 2014-2020г. е: **Община Димово – община с балансирано икономическо развитие, подобаваща инфраструктура, съхранено и достъпно природно и културно историческо наследство.** Планът за развитие на община Димово през периода 2014-2020г. е ориентиран към постигането на следните стратегически цели и приоритети:

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1: Постигане на устойчив растеж на общинската икономика и стимулиране на инвестиционната активност, съхранение и популяризиране на културното и историческо наследство:

Приоритет 1.1. Създаване на условия, подпомагащи стопанския сектор с цел повишаване на производителността и конкурентно способността;

- Приоритет 1.2.** Развитие на устойчиво и ефективно селскостопанство, отговарящо на изискванията на Общатаселскостопанска политика на ЕС и условията за реализация на пазарите на Общността;
- Приоритет 1.3.** Подобряване на административното подкрепа и създаване на условия за привличане на малкия и среден бизнес;
- Приоритет 1.4.** Създаване на условия за развитие на публично частнотопартньорство;
- Приоритет 1.5.** Популяризиране на възможностите за бизнесинвестиции на базата на наличните ресурси;
- Приоритет 1.6.** Възстановяване и подобряване на състоянието на културно-историческото наследство. Подобряване на условията и създаване на предпоставки за развитие на туризма;

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2: Подобряване на жизнения стандарт на населението от общината, чрез изграждане на съвременна социално образователна инфраструктура:

- Приоритет 2.1.** Подобряване качеството на здравното обслужване на населението и достъпа до него;
- Приоритет 2.2.** Балансиране и подобряване на образователната система;
- Приоритет 2.3.** Създаване на условия за развитие на спорта и спортна инфраструктура;
- Приоритет 2.4.** Разработване на проекти и участие в програми за алтернативно заетост;
- Приоритет 2.5.** Стимулиране „учене през целия живот“;
- Приоритет 2.6.** Създаване на условия за развитие и приобщаване на общността към социалните услуги;

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3: Техническата инфраструктура, териториалното и регионално сътрудничество и опазване на околната среда:

- Приоритет 3.1.** Подобряване на техническата инфраструктура;
- Приоритет 3.2.** Достигане на европейския опит в опазване на околната среда;
- Приоритет 3.3.** Развитие на териториалното сътрудничество;

Общият устройствен план на община Димово е съобразен и с Целите и Приоритетите новият Общински план за развитие 2014-2020 г., които е приет през 2013год.

Мотиви за изработване на Общия устройствен план. Променената общественно-политическа и икономическа обстановка след началото на прехода, рязко ускори динамиката на процесите и коренно измени условията за пространствено планиране и развитие на община Димово. С възстановяването на частната собственост върху земеделската земя и реституцията на отчуждените и одържавени парцели и сгради, частната строителна инициатива в общината получи значително развитие. Икономическата стагнация и началото на икономическото реструктуриране на националната и в частност северозападната икономика, доведоха до остър финансов дефицит в бюджетите на държавата и общината и рязко спадане, а в някои насоки и прекратяване на инвестициите в обществения сектор. Коренно променените условия налагат различни подходи и принципи на планиране. С частични изменения на отделни застроителни и регулационни планове не би могла да се установи устройствена рамка за балансирано развитие на града в условията на преобладаваща частна собственост, противоречиви инвестиционни интереси и неадекватна наследена планова основа. Най-уязвими се оказаха социалната и транспортна инфраструктура. Освен това, урбанизационните процеси все по-определено започват да се свързват със свободното време, с организирането на рекреацията и туризма. Консумирането на свободното време налага нови подходи в планирането на градовете, селата и околните им територии, променя решително тяхната структура и тяхната подредба, предизвиква създаването на нови структури (селищни образувания), в които се реализира свободното време. Тази тенденция все още не е категорично изявена в Димово, но трябва да намери място в една нова устройствена рамка. Ако към горните добавим инфраструктурните проблеми (водата, канализацията, транспортните проблеми и тези на паркирането и гарирането, екологическите проблеми, проблемите със събирането и третирането на твърдите битови отпадъци), се очертава една картина на криза в устройственото планиране, прогнозиране и управление на селищата от община Димово.

В същото време Застроителните и регулационни планове на отделните части на града и селищата от общината, правени при абсолютни права на

държавата за разпореждане с недвижимите имоти и централизирано планиране на инвестициите, са неактуални и не спомагат (а в някои случаи направо пречат) за управлението на процесите, които протичат в селищната територия. За всички населени места е наложително изработване на кадастрална карта и кадастрални регистри, които да отразяват актуалното състояние на недвижимите имоти, след което и Подробните устройствен планове –План за регулация и застрояване (ПУП – ПРЗ), които да са съобразени с действащата нормативна уредба. Всичко това налага изготвянето на Общ устройствен план на община Димово.

2. Исторически етапи на развитие.

Град Димово е бил административен център от 1888 година със съставни села Костичовци, Бела, Дълго поле, Острокапци и Кладоруб. През 1971 година Димово става център на селищна система, включваща и бившите общини Извор, гара Орешец, Ружинци, Дреновец и Горно Белотинци (сега в област Монтана). В сегашния си вид община Димово е Община Димово е обособена с Указ № 2704 на Държавния съвет на Република България от 28.08.1987 г. Тя е съставна част от Видинска област, Северозападен планов регион. Като "отворена система" общината осъществява връзките си с тях и другите населени места от областта и страната посредством осем вход-изхода. Община Димово има роля на естествен център на Северозападна България.

Центърът на общината се намира на 35 км от град Видин и на 70 км от град Монтана. През територията на общината преминава ж.п. линия Видин-София. Обслужването се извършва от две ж.п. гари - Димово и Гара Орешец и 4 спирки - Бела, Карбинци, Воднянци и Скомля.

Община Димово е селски район, който е силно зависим от земеделието и животновъдството, като източник на заетост и доходи. Подходящите климатични условия и плодородните почви, благоприятстват развитието на хлябно и фуражно производство, лозарство, овощарство, зеленчукопроизводство, овцевъдство и говедовъдство. Над половината от обработваемата земя е заета от зърнени култури, предимно пшеница, ечемик и царевица. Утвърденото зърнопроизводство е напълно адаптирано към природно климатичните и почвени условия, характерни за общината, които са благоприятни за получаване на сравнително добри добиви. Специфична характеристика е относително големия дял на малки и средни предприятия в земеделието в сравнение със

средния за страната. Малкият бизнес има значителен дял в общинската икономика в сферата на обслужването. Над 90% от магазините за хранителни стоки и стоки за бита са на едноличните фирми. Техни са всички заведения за развлечение и хранене, както и авторемонтните, тенекеджийските и транспортните услуги. Средният бизнес е ограничен главно в обработката на земята или в производството на селскостопанска продукция. Тези фирми са и основните арендатори на земеделска земя на територията на общината.

Град Димово е разположен в северозападната част на Република България, Област Видин и е административен център на Община Димово. Като селище Димово датира от 1689 година.

„В НАЧАЛОТО БЕ СРЕДКОВЦИ.“ „...дойдохме тук край реките Белщица и Акчарица и основахме селище като го именувахме Средковци“.

Писани през лятото на 1689 г. от лявата ръка на Богдан Славич - първият КНЕЗ (кмет) на новото селище. Предци им - бежанци от Кутловишките села, си го избрали преди повече от три столетия, когато се заселили тук. През 1864 година по тези места са се заселили черкези, които се изселват след руско-турската война 1877-1878 година, когато румънският отряд, освободил Видин от турците, минава от тук. На мястото на черкезите се заселват преселници-бежанци от Одринска Тракия, които преименуват черкезкото Османие на Бързица. Почти едновременно с тракийците от близките балкански села тук, в поречието на р.Арчар, се заселват няколко фамилии и създават второ селище със същото наименование. След няколко месеца двете селища се обединяват в едно с име Бързици. С височайши доклад 938 от 9 април 1880 година на Княз Александър Батенберг с.Бързици се преименува на с.Александрово в чест на княза, преминал през селото на път от Видин за София и бил добре посрещнат и нагостен от местните първенци. От 29.01.1936 г. с.Александрово е преименувано на с.Влайково в чест на наскоро починалия писател Тодор Влайков, който не е от този край. Мотивът за преименуването бил, че в страната имало няколко селища с името Александрово и ставали обърквания на пощенските пратки. След протест на обществеността до Народното събрание и до Министерския съвет, от 27.03.1936 година селото е преименувано на Княз Александрово, с което име просъществува до 13.07.1951 г., когато е преименувано на с.Димово в чест Живко Еленков Пуев - Димо първия партизанин и първи командир на Видинския

партизански отряд „ Георги Бенковски". От 15.09.1964 г. Димово е селище от градски тип, а на 29.08.1969 г. е обявено за град.

ИМЕНАТА	от	до	година
1. СРЕДКОВЦИ	17.09.1689	19.07.1864	175
2. ОСМАНИЕ	19.07.1864	03(08).07.1878	14
3. БЪРЗИЦА	03(08).07.1878	09.04.1880	2
4. АЛЕКСАНДРОВО	09.04.1880	29.01.1936	56
5. ВЛАЙКОВО	29.01.1936	27.03.1936	2 месеца
6. КНЯЗ АЛЕКСАНДРОВО	27.03.1936	13.07.1951	15
7. Д И М О В О	13.07.1951	ДНЕС	63
(град Димово)	29.08.1969		

На 1,5 км от град Димово се намира Римска „Вила Рустика" от II век сл.Хр - предстоят сондажни проучвания. Училището е открито 1883г., а прогимназията 1922г. Църквата е построена 1902г.

Село Арчар. Има хилядолетна история. Отделни находки от латинската епоха сочат, че областта е била населявана преди римското завоевание. При сондажните разкопки, провеждани досега в Рациария, обаче не са открити следи от предримското селище. Известно е, че това селище е било разположено в областта на мизите, едно от най- значителните племена в Северна България, живяло тук и преди новата ера. Тук се намира римски град-крепост „Рациария". Рациария (на латински Colonia Ulpia Ratiaria) е бил голям град на дунавския лимес. Намира се 27 км. югоизточно от Видин, 28 км. западно от Лом, на около километър изток-североизток от днешното село Арчар, Област Видин, в областта Калето. Създаден е по времето на Римската империя. По онова време в него са живеели римски патриции (аристократи), а близката Бонония (днешният Видин) е била само седалище на малко военно поделение. Colonia Ulpia Trairana Ratiaria се споменава за първи път в един надпис от 125 г. от н.е., най-ранното точно датирано писмено сведение, в което се споменава неговото име. Важен преломен момент в историята на Рациария са годините на Веспасиан (69- 79). Тук често се намират сребърни, дори и златни монети от това време. Издигането на града през този период е свързано и с големите грижи на Веспасиан по укрепяването на долнодунавския лимес и по организирането на дунавската флотилия. Интересен факт е, че само имената на две от селищата по долнодунавския лимес водят прозихода си от понятия, свързани с речното дело: Ratiaria и Sexaginta Prista(флотска станция). Името на Ratiaria се извежда или от ratis „сал", или от ratiaria „вид кораб". Самото име на селището определя неговото първоначално значение като удобно място за корабоплаването по река Дунав и

за преминаване на реката. Има данни, че около края на 1в. от н.е. в Рациария е настанен за известно време Флавиев легион и помощни войски. Към периода 2в. от н.е. се отнасят и немалък брой надписи, от които могат да се направят и някои наблюдения върху характера на населението: цивилно население от военен и невоенен произход- италийци и peregrini. Особено място заемат италийските преселници от цивилен произход, както и членове на муниципалната аристокрация от източен произход. Много благоприятни възможности е имало за развитието на земеделието. Открит надпис на рядкото божество Палес, донесено от италийски преселници, разкрива активна земеделска дейност. Откриваните надгробни надписи из различни места на територията на Рациария, надписи, които принадлежат на членове на градската аристокрация, отбелязват в същност съществуването на отделни поземлени имения. Това са били важни центрове на земеделско производство, притежания на членове на градската аристокрация. Някой от тях са били ветерани. Известна част са били обработвани и с роби. Рациария се развива и като голям център на занаятчийското производство. От града и неговата околност произхождат стотици предмети (на златарството, бронзолеярството и др.). Златните и сребърните накити, произхождащи от Рациария показват редица сходства в техниката и начина на украсата с други подобни предмети, намирани в други краища на Северна България. От Рациария произхождат доста предмети от стъкло, кост, не малко гами и камели, но доколко те са внасяни отвън или изработвани на място, трудно би могло да се твърди при сегашното състояние на проучването върху тези материали. Значителното ниво на земеделското и занаятчийското производство в Рациария и нейната територия, както и благоприятното и кръстопътно местоположение, обусловили нейното значение и като търговско средище. През града е минавал крайдунавски път: от Сингидунум покрай Дунав до делтата на реката и оттам по Черноморското крайбрежие чак до Византион. През Рациария са вървели естествените пътища от Траянова Дакия за Италия, не само пътнически съобщения, но и превоз на стоки. От тук е била транспортирана и солта на Седмиградско. Социалните отношения в Рациария не правят никакви изключения от общественото развитие на другите градове в римските провинции (през II-III в.). Съществуват данни за не малък брой роби, заети в селското стопанство. Града се е управлявал от градска аристокрация. През II-III в. Рациария се издига не само като най- значителния център в Източните области на Горна Мизия, но и

в цяла Северна България. Доказателство за развитието на града са намерените при разкопки архитектурни фрагменти, скулптури, надгробни плочи и надписи, саркофази. Особено място сред скулптурните творби в Рациария заема една мраморна статуя на почиващ Херакълс височина 0,41 м. Скулптурните паметници от Рациария са много изящни, отличават се с високи художествени качества и разкриват добре развита и напреднала школа. Като добавим и значителния брой запазени творби, какъвто не е засвидетелствуван никъде другаде в Северна България разбираме колко голямо е било значението на Рациария като художествен център. Из разкопаните частично късноантични сгради две заслужават по-особено внимание: в едната бе открит земеделски инвентар, глинени лампи, предмети от бита, монети от средата на бв., а другата е част от монументална сграда с мозаичен под и е твърде вероятно да е християнска базилика. Водата за Рациария е идвала от големия извор в м. Жидовец на 6-7 км в югозападна посока. Следи от водопровода се откриват по цялото протежение на пътя между тази местност и селото. Систематизирането на известното върху историята и материалната култура на Римския град Улпия Рациария показва голямото му значение като най-богат градски център не само в провинцията, но и в цялата част на долнодунавския басейн. Училището е открито през 1832 г.

Село Бела. Намира се на 13 км. от Белоградчик, 5 км. от Димово и на около 14 км. от пещерата Магура. Селото е между единствените два тунела по жп линията Мездра-Видин. Селото има три махали - горна, средна и долна Бела. В землището на селото са намирани археологически находки, датирани към ранната античност. Според местни хора, село Бела е съществувало през 18 век. Населението е било християнско, поминъкът е бил земеделие, но са съществували и 13 воденици. Името на селото идва от бялата глина (хума), която изобилства в района. Също така над с.Бела е била лятната резиденция на видинския цар Иван Срацимир (местността Срацимирица), която е била построена изцяло от бял камък, но от този дворец не се е запазило нищо до наши дни. Единствено могат да се видят тези бели камъни разхвърляни из местността. Близко до кантона където шосето пресича жп линията е водопадът „Бобука“ - около 20 м. висок. В Горна БЕЛА се намира извор наречен "Врелото", който е каптиран и дава вода на над 30 селища в региона.

Село Орешец е разположено в карстов район и е запазило своята уникална архитектура, а малкото останали хора своя бит и култура. Там могат да

се видят къщи строени в средата и края на XVIII век със специфичните каменни зидове, изнесени дървени чардаци и арки, останали непокътнати да ден днешен. В центъра на селото се издига многовековната селска православна църква „Св.Георги“ от XVI в. съхранила се в относително добро състояние, тя е паметник на културата и извор на богата история и култура. Около църквата се помещава едно от първите килийни училища.

Гара Орешец в землището му са проучени са около 6 пещери в района на Гара Орешец, всяка, от които уникална по своя произход и вътрешни образувания:

Пещера **"Венец"**, с. Гара Орешец - дължината по главната ос е около 200м. Изключително красива и богата на образувания, удобна за посещение.

Пещера **"Козарника"** - пещерата се намира в землището на с. Гара Орешец, в долната част на пещерните отложения са открити находки от лагери на първобитния прачовек, които датират от преди 1 300 000 год. Това са най-ранните следи на човешко присъствие в Европа. В горните пещерни слоеве са открити находки свързани с появата на съвременния човек - Хомо сапиенс, също така пещерата има уникални образци на най-древното човешко изкуство, сечива и оръжия от кремък и кост, останки от скелети на вече изчезнали животни, като древни лъвови, пантери, коне, пещерна хиена, предшественици на съвременната мечка, елена, дивото говедо. Пещерата отговаря отлично на изискванията за включването ѝ като първокласен обект на международния туризъм.

Пещера **"Миризливка"** - трудно достъпна. Преди милиони години пещерите "Миризливка" и "Козарника" са били една пещера, но поради разместване на земните пластови са се обособили в две отделни пещери със срещуположни входове. Пещера "Миризливка" е със същите спелеологични характеристики както пещера "Козарника".

Пещера **"Пропаст"**- трудно достъпна, слабо проучена. Влизането е възможно само с водач и специализирана екипировка.

Пещера **„Башовшки печ“** - 3480 метра. По-голямата целогодишно течаща река е в левия клон на пещерата. Измереният в началото на м. октомври 2011 г. дебит на реката, влизаща във т.нар. Водно огледало, бе 2,0-2,2 л/с. Левият клон е дълъг поне 1200 м и завършва с непреодолим (засега) сифон, през който протича практически целият дебит на реката. В частите преди сифона изобилстват масивни натечни образувания - сталактити, сталактони, драперии, забелязани са

дори дребни хеликтити. Проникването в този клон е възможно в редки случаи при голямо маловодие и след предварително понижаване на водните нива на сифоните. До този момент в пещерата са картирани малко над 2100 м. По окомерни преценки частите на пещерата, в които е проникнато досега, са с обща дължина около 3400 м, като е възможно да се открият и неизвестни засега части. Така Башовишки печ понастоящем би била втора по дължина в Северозападна България (малко след системата на Понора край с. Чирен) и сред 15-те най-дълги пещери в България. Районът на с. Гара Орешец е богат на карстови пещери. До момента са открити и картотекирани още 28. Училището в Гара Орешец открито 1885г., а прогимназията през 1923 г.

Село Извор. Името на село Извор идва от многобройните извори. Училището е открито през 1800 г. На 9 км от град Димово в югоизточна посока и на около 2 км южно от с. Извор в живописна местност се намира изворският манастир „Успение Богородично“. Легендата разказва, че той е основан от руския княз Лавровски през XII век. За историята на изворската обител през Османското господство не е известно почти нищо. След падането на Видинското царство манастира е бил огромен и разрушен от турците. От предание се знае, че той е бил възстановен около средата на XVII в. От йеромонах Силвестър. През 1767 г манастирът е бил благоустроен, действащ и в него редовно идвало да се черкува населението от околните села, а някои знатни селяни са били погребвани в двора на манастира. През 1864 г. монасите Кирил, Тавраил и Хрисант построили иконостаса на църквата, както това се вижда в няколко надписи по иконите и на олтарната царска врата. С прекрасната заобикаляща природа и с хармоничната архитектурна среда с висока художествена и историческа стойност църквата „Успение Богородично в Изворски манастир е привлекателно място за културен туризъм и отдих.

Село Септемврийци. До 1960 г. името е Толовица. Преименувано е в памет на загиналите местни жители в Септемврийското въстание и за да се различава от Толовица, община Макреш.

Село Карбинци се намира на 5 км от Воднянци и Медовница, на 6 км от Дълго поле и Скомля, на 7 км от Бело поле и Дражинци, на 8 км от Роглец и Ружинци, на 12 км от Костичовци. Състои се от две села - Карбинци и Поп Николаево. През 1956г. те се обединяват. Поп Николаево до 1934 г. носи името Мехмедовци. Преименовано на името на местния поп Никола Христов, активен

участник във въстанието през 1850г. в Северозападна България. Карбинци - на името на турски владетел - Караманли. Махалите в Карбинци са: Голямата махала (в Поп Николаево), Горния край, Долния край, Средния край, Фулинската махала. През селото минава Медовнишка река (Луда Медовница; Барата), която извира от подножието на Венеца при местността Топилото. Минава през землищата на Медовница, Карбинци, Воднянци и при Дреновец се влива в р.Лом. През 1455 г. село Карбинци представлява тимар (ленно владение с доход до 19999 акчета) на диздаря (комендант на крепост) Яхши. Името, което носи тогава, е Карбинче. През 1620 г. името на селото е Карболофча. В документи от 1632 г. името се среща като Карбокофча. През 1878 Карбинци (Карабинци) наброява 786 жители. През 1924 се споменава Карбинска енория, която се състои от с. Карбинци 125 къщи и с. Мехмедовци 55 къщи. Източници от 1930 г. посочват, че населението през 1926 г. е 961 жители с 140 домакинства, а орната земя е 10000 дка. Къщите са едноетажни, направени от дърво, камък и кирпич, покрити с обикновени и марсилски керемиди. Като главен поминък на населението е посочено земеделието и в по-малка степен скотовъдството. В този момент в селото има основно училище и прогимназия, църква, община, медицинска участъкова амбулатория, кредитна кооперация, читалище, младежки "Червен Кръст" и 4 малки бакалници.

Село Медовница възниква около 1740г. Жителите са се занимавали с пчеларство. Всяко семейство е имало по 30 кошера. Най-старият род е Дръндарци. Селото е на кръстопътя между Видин, Монтана и Лом. По улиците му тирове и леки коли се движат от северозападната граница към столицата и за международния път Е-79. Някогашното му място днес е дъно на язовир. За да избягат от апаши по оживения търговски път Видин-Берковица, който минавал през селото, старейшините се преселили на няколко километра от него. Заради многото кошери, които се появили по бариците, го прекръстили от Станиславци на сегашното му име. Медовница е класически пример за това какво може да направи миграцията от един благоденстващ селскостопански район. "Преди половин век в него живеели 1800 души и малко от 420-те къщи били бедни", твърди най-дългогодишният му кмет Иван Ставрев. Съселяните му били работливи собственици на обширни ниви, есен къщите прасели от земеделска продукция. Селото било център на община, от съседните Скомля, Карбинци, Воднянци идвали в него да търсят властта за своите проблеми. Така до 50-те

години на миналия век, когато кооперирали земята, а ТКЗС-о не могло да предложи работа на всички. Само за пет-шест години огромната част от жителите му потърсили препитание другаде. Заселили се в София, Видин, Монтана Лом. Най-възрастните избрали да градят нов дом в създаващото се на 3-4 км покрай ж.п. гарата село Орешец. Имахме своя рай, а тръгнахме да търсим работа на голо поле, обяснява 90-годишна баба. За кратко време били принудени да закрият училището, на повече от половината къщи виснал катинар. Училището е основано 1897 г., а прогимназията 1922г. Читалището е уредено през 1926 г.

Село Воднянци. Няма точни сведения за възникване на селището. Преданията говорят, че към втората половина на 18 век селото вече е наброявало до кирпичени къщи покрити с шамак от тръстика. Основен поминък на населението е било земеделието и животновъдството. В селото живеели само българи. По-късно Осман Пазвантоглу го заграбва и сетне продава на Мемиш ага. Само една местност носи турско име - „Кадънското“. Хората от селото са участвали активно в подготовката на въстанието против турското робство от 1850г. Тук се събират организаторите и командирите и решават въпросите за обявяване на въстанието в Ломско. Хората от Воднянци са участвали във всички войни на България. В Балканската са загинали 7 човека, в Първата световна - 13, във Втората – 2. Потомците издигнали паметници, които се поддържат и сега. Храмът „Света Троица“ е издигнат през 1857г. В черковния двор в стара постройка е открито училище до 4 отделение. Друга сграда на училището е построена в съседство на старата през 1884г. През 1937 год. е издигнато ново училище и в него децата учат до 1974г. Потребителската кооперация е учредена през 1920г. Народно читалище „Изгрев“ съществува от 07.01.1927 година.

Село Върбовец е едно от старите села в района.

Село Костичовци. Легендата е, че когато забивали кол ударили на нещо твърдо. Помислили, че е камък, но вместо това намерили кости. Учудено завикали „кости“, а турчина извикал „чок“ (много) и от тук Костичовци. Училището е открито 1896 г., а прогимназията 1921 г. Църквата „Свети Николай Чудотворец“ е построена 1892г. Читалището е основано на 12.02.1928г. През 1920г. тук два дни е бил Димитър Благоев. През 1923г. селото наброява 124 домакинства, а през 1945г. - 240 домакинства и 1160 жители.

Село Лагошевци. Предполага се, че името му идва от думата „лагом“-мочурливо място или „лягушка“ (жаба), или от първия заселник Лако.

Село Шипот. Училището е открито през 1884 г.

Село Мали Дреновец. Името идва от думата „дрен“ и за да се различава от Дреновец се нарича Мали Дреновец. Училището е открито през 1878г., закрито 1879г. и отново открито 1905г.

Село Дълго Поле. Около 1630 г. турчин спахия събрал разпръснатите българи около кладенче с хубава вода и основал селото. Училището е открито през 1899 г.

Село Владиченци. Училището в селото е открито през 1921 г.

Село Кладоруб лежи върху останките на древно антично селище. Името на това селище - CONBUSTICA, е отбелязано в римската пътна карта Tabula Peutengiriana като пункт, разположен на пътя от Ratiaria (с. Арчар) към Naisos (съвременен Ниш). На това място лежат останките от древен лагер на римски помощни войски (auxilia). Тук в началото на римската окупация, е било построено каменно укрепление с правоъгълен план и площ над 2 ха. Находките на вносна римска керамика и метални предмети показват, че това е станало през I в. След Дакийските войни на император Траян, когато към Римската империя са присъединени земите на съвременна Румъния, военната част, стелуваща на това място е била преместена и укреплението се превръща в цивилно укрепено селище. Разположението му на пътя, свързващ големия град Colonia Ulpia Traiana Ratiaria и Naisos го характеризира като оживен търговски център, доказателство за което са и богатите находки от римския период, достигащи до времето след началото на V в. Римското селище, съществувало преди близо две хиляди години, е заемало място, по-голямо от съвременното село. И най-важното - в близост до него не е съществувала граница (административна, държавна или каквато и да е била), която да възпира неговото развитие, както в настоящето. Античният обект до с. Кладоруб е локализиран още през XVIII в. от Ф. Каниц. През 1890 г. В.Добруски посещава мястото и описва четириъгълна крепост с размери 140/140 крачки със зидове, дебели до 4 м. Още по това време обектът се идентифицира с римската пътна станция Conbustica, отбелязана в Tabula Peutengeriana на пътя между Ratiaria и Timacum Minus за Адриатика. Селище с подобно име се споменава и в Равенския Аноним, но разположено на пътя между Philippopolis и Serdica. Няма други данни за името на селището. Още от края на XIX в. обаче

името Conbustica (Combustica) се възприема в специализираната литература и влиза в обръщение като древното име на селището, разположено в околностите на съвременното село Кладоруб. В средата на миналия век Б. Геров, въз основа на епиграфските данни го определя като „най-значителен център с градски живот и романско население в хинтерланда на Ratiaria". В района на селището, макар и базирани на откъслечни данни, са локализирани две светилища от римския период (при с.Бела и с.Макреш), римска вила, кариера за добив на камък, функционирала през античността (при хълма Магура). От самия обект са познати случайни находки на бронзова пластика, монети, тухла с печат FABISABINI. Обектът е разположен източно от съвременното село Кладоруб, върху обширно плато, заключено между водослива на река Салашка (или Вещица) в р.Арчар. Платото заема пространство от над 20 ха на средна надморска височина 170 м и доминира над околния терен като осигурява видимост над долината на р.Арчар. От север, изток и юг стръмните брегове на двете реки (на места свлачищни), които се издигат на над 15 м височина, представляват естествена защита на терена, който е достъпен само от запад, където понастоящем е разположено съвременното село. Съществува правоъгълно укрепление, разположено в центъра на платото и ориентирано североизток-югозапад с размери 140/110 м. или приблизителна площ около 1,5 ха. Според местни жители до скоро стените са се издигали до над 2 м височина, разрушени в последните пет години вследствие особено активна иманярска дейност. Понастоящем трасето на отбранителното съоръжение се проследява в изолирани участъци главно на нивото на повърхността или на места до 1 м височина. В четирите ъгъла на крепостта добре личат масивни рушевини, принадлежащи вероятно на ъглови кули. Има доказателства, че теренът е бил обитаван и извън укрепеното пространство, мястото заемано от съвременното село. В югозападната част на платото, разположени непосредствено до стръмния бряг на р.Салашка са локализирани останки от пещ за изпичане на керамика, буквално прерязана от иманярски изкоп. На различни места в селото, при обработка на градините в дворовете се намират обработени камъни, битова и строителна керамика и монети, произхождащи от този сектор, насочват към времето на Константин Велики и неговите наследници. Друг некропол, разкопаван интензивно от иманяри, е бил разположен северно от платото, върху полегато възвишение, спускащо се към река Арчар. На мястото са констатирани останки от градежи, а

според местните жители тук са изравяни главно горели човешки кости с много богат инвентар - накити, метални съдове и бронзова пластика и като най-обща дата може да бъде определена в края на I и началото на II в. Интерес представляват и няколко фрагмента от стени на керамичен съд, украсен с кафяво-червена боя, която технология е добре известна в провинциите Горна Мизия, Долна Панония и Дардания, но е слабо позната на територията на съвременна България. Според събраните данни определя хронологията на обекта в периода от края на I до края на IV в. Ако се съди по някои от формите на проучената керамика, горната хронологическа граница вероятно достига и първите десетилетия на V в. За сега не съществуват данни за по-късно обитаване на терена. Ранната датировка, както и планировката на отбранителното съоръжение, позволява да изкаже предположението, че известната от изворите Conbustica е възникнала като военен лагер на помощна част още преди Дакийските войни на император Траян.

Село Остокапци. Името си носи по етнографски белег в облеклото - „хора с остри капи“. Училището е открито през 1905г.

Село Скомля. Названието на селото идва от минаващата покрай него река Скомля. Заселено е преди 15-ти век. Училището е открито през 1900 г., а читалището е основано 1922 г. Селището се среща в описа на тимарския регистър от 1479-1480 г. Село Скомина (вер. с.Скомля Белоградчишко) има 5 домакинства, като тези споменати неверници по време на Коджа Салих са били заселени в мезрата на име Породим. „Поради това, че се намират заедно с неверниците от Скомина в споменатата мезра, те не се били изселили. Сега въпросните петима неверници живеят пак в Породим, но тъй като са записани за жители на Скомина, и сега се записаха пак в Скомина. Другото население на Скомина беше откарано в Истамбул: къщи - 5, вдовици - 5.“

Село Яньовец. В края на XVII век се заселва от преселници прокудени по време на Чипровското въстание. Най-старите родове са Житарци, Николинци, Кръстинци. Училището е открито 1922 г., а читалището 1936 г. Съществува и махала Фалковец в Предбалкана, Северозападна България разположена на пътя свързващ гр. Белоградчик с гр. Лом. В непосредствено близост до устието на Стакевска река, вливаща се в река Лом. Махалата съществува от около 1940 г., като първоначално е бил построен крайпътен хан (вече несъществуващ). Впоследствие махалата се е разрастнала и са се появили нови къщи.

Село Ярловица. Училището в село Ярловица е открито през 1892 г.

Село Държаница е разположено на река Арчар. Едно от най-старите населени места в област Видин, датиращо още от желязната епоха. В покрайнините на селото има пещера, наречена "Студената дупка". Името ѝ произлиза от факта, че необяснима хлад излиза от вътрешността ѝ. Училището е открито през 1889г.

3. Цели и задачи

Главна цел на ОУП на общината е да създаде териториална планова основа за нейното дългосрочно устойчиво устройствено развитие в съответствие с приетите стратегически документи за регионално развитие и със специфичните за община Димово географски, природни, исторически, ландшафтни и други ресурси.

Цели, изхождайки от принципите на устойчивото развитие за баланс между екологично равновесие, икономически растеж и социален просперитет, при рационално използване на природните ресурси, постигането на главната цел се предпоставя от изпълнението на следните цели:

- Регулиране в устройствено отношение процесите на по-нататъшната урбанизация на територията на общината в граници, които не накърняват целостта и стабилността на природната среда;
- Осигуряване на защита и баланс на интересите на всички участници в устройствения процес, както на юридически лица–държавата, общината, фирми, организации и на всеки гражданин. Паралелно изискване е създаването на оптимална пространствена и функционална структура за развитие, изграждане и комплексно устройство на населените места в хармонично единство на урбанизираните структури със съществуващите природни и антропогенни елементи, специфични социално-икономически условия при отчитане и на регионалните компоненти.
- Създават се на необходимите устройствени условия за реализиране на стратегическите документи по ЗРР - регионален план за развитие на Северозападен район за планиране. Извеждане на устройствени проблеми, произтичащи от ОУПО, които да бъдат включени в ежегодните програми за прилагане на ОПР;

- Прилагане на устройствени принципи на по-нататъшно изграждане и техническо съоръжаване на жизнената среда в населените места и останалите обитавани територии в съответствие със съвременните европейски критерии и стандарти, при търсене на максимален ефект при инвестирането и запазване на характерни качества и уникалност на териториите;
- Планиране на територията на общината да става по начин, осигуряващ съхраняване и едновременно с това пълноценно включване в жизнен оборот на природното и културно наследство на общината, с оглед устойчивост и взаимно стимулиране при развитието на всички системи.

II. АНАЛИЗ НА СЪЩЕСТВУВАЩОТО ПОЛОЖЕНИЕ (диагноза)

1. Обща част.

Община Димово е разположена в северозападна България, в границите на област Видин, като се намира в нейната източна част и е съставна част от област Видин и Северозападен планов регион. Тя е една от 11-те общини на област Видин и е 5та категория (ЕКАТТЕ 21097 – код на община VID16) по категоризацията на общините в Република България, съгласно заповед № РД-02-14-2021/14.08.2011 година на Министъра на регионалното развитие и благоустройството и нейното изменение със заповед № РД-02-14-704/13.09.2016 година. На изток граничи с общини Лом (област Монтана) и Ружинци (област Видин), на юг с община Чупрене (област Видин), на запад с община Белоградчик (област Видин), на северозапад с общини Макреш (област Видин) и Грамада (област Видин), на север граничи с община Видин (област Видин) и на североизток с река Дунав, което е държавна граница с дължина около 15 км с Република Румъния. Град Димово е средище на общината от IV функционален тип. Общината е обособена с Указ № 2704 на Държавния съвет на Република България от 28.08.1987 г.

Общата територия на общината е 40 245,31 ха (402,453 кв.км), което е 13.3% от областта. Територията на общината е разпределена по следния начин: земеделски територии – 27 552,98 ха; горски територии – 9 695,44 ха; населени места – 1 857,60 ха; водни площи – 910,88 ха; територии за транспорт и

инфраструктура – 214,35 ха. Общо населението в общината (към 01.02.2011) е 6 514 жители, като от тях в гр.Димово са 1 202 жители.

Освен общинския център – гр.Димово, в общинската територия включват още 22 села, в т.ч. 7 кметства – с.Арчар, .Воднянци, с.Извор, с.Карбинци, с.Медовница, с.Орешец и Гара Орешец и с.Септемврийци и 11 кметски наместничества – с.Бела, с.Държаница, с.Дълго поле, с.Костичовци, с.Лагошевци, с.Острокапци, с.Шипот, с.Върбовчец, с.Владиченци, с.Янъовец и с.Ярловица. Три от селата Кладоруб, Мали Дреновец и Скомля са на пряко подчинение на кметсвоо на гр.Димово.

Съгласно същата заповед категоризацията на населените места е както следва за: гр.Димово (ЕКАТТЕ – 21097 с 4 категория), с. Арчар (ЕКАТТЕ - 00672 с 5 категория), с.Бела (ЕКАТТЕ - 03263 с 8 категория), с.Владиченци (ЕКАТТЕ – 11497 с 8 категория), с.Воднянци (ЕКАТТЕ – 11778 с 7 категория), с.Върбовчец (ЕКАТТЕ - 12824 с 8 категория), с. Дълго поле (ЕКАТТЕ 24579 с 8 категория), с. Държаница (ЕКАТТЕ 24640 с 7 категория), с.Извор (ЕКАТТЕ - 32370 с 7 категория), с.Карбинци (ЕКАТТЕ - 36440 с 7 категория), с.Кладоруб (ЕКАТТЕ - 37188 с 8 категория), с.Костичовци (ЕКАТТЕ - 38995 с 8 категория), с.Лагошевци (ЕКАТТЕ - 43027 с 8 категория), с.Мали Дреновец (ЕКАТТЕ - 46320 с 8 категория), с.Медовница (ЕКАТТЕ - 47648 с 7 категория), с. Гара Орешец (ЕКАТТЕ - 14489 с 5 категория), с.Орешец (ЕКАТТЕ - 53758 с 8 категория), с.Острокапци (ЕКАТТЕ - 54434 с 8 категория), с.Септемврийци (ЕКАТТЕ – 66278 с 7 категория), с.Скомля (ЕКАТТЕ - 66843 с 8 категория), с.Шипот (ЕКАТТЕ - 83239 с 8 категория), Село Янъовец (ЕКАТТЕ - 87477 с 8 категория) с махала Фалковец и с.Ярловица (ЕКАТТЕ – 87549 с 8 категория).

Общината се характеризира с добра транспортна достъпност. През гр. Димово преминава международен път Е-79, по трасето на Европейски коридор № 4, на 30 км от града се намира Фериботната връзка Видин - Калафат и КПП Връшка чука, а на 50 км КПП - Брегово. Предстои откриването на ГКПП - Салаш. През територията ѝ преминава и ж.п. линията Видин – София с дължина на участъка в общината от 38 км. Обслужването се извършва от две ж.п. гари – Димово и Гара Орешец. Общинският център отстои на 35 км от гр. Видин и на 70 км от гр. Монтана (областни центрове), на 174 км от гр. София, на 361 км от Букурещ (Румъния), на 50 км от Калафат (Румъния). Обкръжението на община Димово с общини и населени места от по-висока категория е обуславящ фактор в цялостното историческо развитие. През територията на общината освен

международен път Е – 79, преминава Републикански път II-11, който е второкласен път от републиканската пътна мрежа на България преминаващ по територията на области Видин, Монтана, Враца и Плевен (ч през с.Арчар). Останалата транспортната пътна мрежа включва преобладаващо третокласни и четвъртокласни пътища. Общата дължина на функциониращата пътна мрежа е 154,9 км. Разстоянието между крайните селища в общината е 63 км (от с. Ярловица до с. Янъовец). Важен елемент в развитието на общината е близостта на река Дунав и границата с Република Румъния. Общината има излаз на речно пристанище на река Дунав при с. Арчар по трансграничен коридор № 7.

Територията на общината е с преобладаващо хълмисто-равнинен характер и преминава до полупланински, с надморска височина от + 42 м до + 900 м. Територията се отводнява от притоците на река Дунав – река Арчар, река Скомля, река Белщица и река Лом. Преминаването на тези реки през общината, разположението ѝ на брега на река Дунав в Арчарския район и наличието на 6 микроязовири. Община Димово попада в умерено-континенталната климатична област - подобласт на западната и средна част на Дунавската хълмиста равнина и подобласт на Предбалкана.

За развитието на общината се съществени приноси имат природни дадености, географско положение и близостта до туристически обекти от национално и международно значение. Районът на с. Гара Орешец е богат на карстови пещери, в някои от които има археологически разкопки. В района на с. Арчар се намира археологическият обект „Рациария“, с останки от Римския град „Рациария“ на северната граница на провинция Мизия. На 2 км южно от с.Извор се намира манастирът „Св. Богородица“ както и други културно исторически местности и традиции.

Водещи отрасли в общинската икономика са търговията и услугите, селското стопанство и преработващата промишленост. Значителен дял в сектора на обслужването, който е доминиращ по отношение на заетите лица и регистрираните предприятия, заема малкият бизнес. Селското стопанство също е важен отрасъл за общината като източник на доходи и заетост. В община Димово има ресурси, както за крупни арендни стопанства, така и за малки семейни ферми. Към момента по-голямата част от обработваемата земя е заета от зърнени култури, предимно пшеница, ечемик и царевица. Благоприятните природоклиматични и почвени условия предполагат възможности за развитие на

зеленчукопроизводството, лозарството и овощарството. Традиция има и в отглеждането на етерично – маслените и билкови култури.

Определящ фактор за формиране на икономическия профил и социалния облик на общината представляват спецификата на природо-географските условия и потенциалът на естествените ресурси. След 1990 година населението силно намалява в следствие миграционните процеси, като Димово запазва ролята си като общински, стопански икономически и културен център в района, който непрекъснато се благоустроява и обновява. Обобщеният списък от природни и антропогенни фактори, поставящи условия към устройственото развитие на общината, включва още:

- наличие на ценни, в т.ч. законово защитени обекти на природното и културно-историческото наследство;
- наличието на находища на полезни изкопаеми, съответно добивните дейности;
- преминаването през територията на пътна инфраструктура, осигуряваща транспортни връзки с международно значение; наличие на инфраструктура на автомобилния транспорт;
- инвестиционна активност за изграждане на инфраструктура на енергопроизводството от алтернативни източници – водни и слънчеви, вкл. косвеното им въздействие върху земеползването, опазването на околната среда и на местообитаванията;
- близостта на мощния фокус на урбанизация – гр. Видин и София и произтичащите от това ежедневни и периодични миграционни процеси (трудови и културно-битови пътувания) предопределят известни "агломерационни" характеристики на устройственото развитие в надобщински (регионален) териториален обхват.

Накратко очертаните до тук доминиращи устройствени фактори и инвестиционни процеси в тяхното спонтанно, не планомерно развитие са носители на заплахата по отношение устойчивостта на системите. Те могат да компрометират бъдещи обществено значими реализации, както и частните интереси на всеки един от жителите и поземлените собственици на територията на общината.

2. Регионални проблеми

2.1. Пространствени проблеми

Регионални и локални връзки. Община Димово трябва да се възползва от стратегическото си местоположение по отношение на комуникационните връзки - международния път София-Видин, по трасето на Коридор №4, както и крадунавския път. Общината може чувствително да подобри привлекателността си за инвестиции, и развитие ако успее да защити оптимална достъпност и осигури удачни инвестиционни полета. Локалните връзки в границите на общината ще се развиват на основата на единната техническа инфраструктура, отдиха и териториалните потенциали. Поради недостиг на общински терени в регулационните граници на селищата, някои обекти на комуналното стопанство могат да се изнесат или да се локализируют нови в други части на общината. ОУПО ще определи най-общо номенклатурата на тези обекти които ще бъдат локализиран извън регулацията на селищата и тяхното приблизително местоположение, а така също и развитие на транспортно-комуникационната система, която ще осигури регионалните и локални връзки.

Определяне на вторични (опорни) центрове за развитие на селищната мрежа. Общината има нужда от създаване на допълващи "вторични опорни центрове". Селата, които ще поемат тази функция ще бъдат внимателно проучени и обосновани, тъй като тяхното наличие ще стабилизира селищната мрежа.

2.2. Икономически проблеми

Промисленост. Ревизира се пространствената структура на промишлеността по населени места, отчитайки новите икономически реалности и прецени териториалните нужди на съществуващите производствени структури (отчитайки собствеността). Съобразно новите приоритети в развитието на промишлеността да отчете нуждите от преструктуриране на съществуващите дейности. Да даде функции на неусвоените производствени терени, при отчитане на частната инициатива и алтернативата за привличане на чужди инвестиции, както и в нови терени за производства на преработваща промишленост. Налице е необходимостта от нови производствени локализации в общината. С предвидените нови такива с плана ще се определи териториалната организация на производствени зони, като в отделни случаи може да се посочи и отраслов

профил на зоната, с оглед съблюдаване на изисквания от санитарно- хигиенно естество. За осигуряване на условия за провеждане на общинската политика, месторазположението ще бъде съобразено с наличието на поземлени имоти - общинска собственост. При определяне на нови урбанизирани територии, предназначени за производствени и складови дейности ще се съобразят с вече настъпилите промени на предназначението на земеделски земи. Ще се ограничи възможността за включването на високопродуктивни земеделски земи. Както за съществуващите производствени терени (производствени зони), така и за новоотредените терени, от особена важност е тяхното инфраструктурно съоръжаване с оглед привличане на нови инвеститори. Ще се осигурява пряка връзка с републиканската пътна мрежа, по възможност без преминаване през населени места или селищни образувания за отдих. Потенциалите за развитие на града и селищата са многостранни и създават възможност за развитието на селско стопанство базирано на агроекологичен потенциал на традициите и на производствения опит на населението и производствените мощности.

Селското стопанство. Осигуряване опазването в максималната възможна степен на продуктивните земеделски земи. Създаване на условия за изграждане на инфраструктура за обслужване на селскостопанските дейности, за разширяване и модернизация на селскостопанската инфраструктура, вкл. като се вземат предвид вече съществуващите локализации на подобна инфраструктура. При локализацията на обекти на селскостопанската инфраструктура ще се отчитат възможностите на транспортната и друга техническа инфраструктура. Ще се вземат предвид вече съществуващите локализации на подобна инфраструктура, одобрени към момента подробни устройствени планове или проекти с влезли в сила разрешения за строеж. При необходимост ще се предвидят устройствени възможности за създаване и разширение на съществуващите и изграждане на нови ферми. Правилата за прилагане на плана следва да изискват заедно с проектите по изграждане на ферми, в които ще се отглежда добитък, да се предвижда и изграждането на съвременни пречиствателни станции. При определянето на съответните устройствени зони ще се преценят възможностите за съвместяване на обекти на инфраструктурата, обслужващи земеделието и животновъдството, с преработвателни предприятия на селскостопанска продукция. Ще се предвидят възможности за запазване на обслужващите пътища от местната пътна мрежа и селскостопанските пътища в

земяделските територии при провеждане на връзките между селищната транспортно-комуникационна мрежа с пътищата от регионално и национално значение.

Горските стопанство. Отразяване на актуалните граници на горите с различно предназначение, в т.ч. на вододайните зони, както и устройства им статут, съгласно Закона за горите. В горите и земите с основно дървопроизводителни и средообразуващи функции организацията на стопанисването е насочена преди всичко към разширеното възпроизводство на главния продукт – дървесината, при пълно запазване на водоохранните и почвозащитни функции на гората. Борбата с водната ерозия ще се води със залесителни мероприятия и правилно извеждане на сечите за подмладяване. В мелиоративните гори и земи основната цел е запазване на съществуващата растителност и почвата, влагозапасяване на почвата.

2.3. Социални проблеми

Демографски проблеми и прогнози. Демографски потенциал – общинския център попада в категорията много малки градове с население около 1200 хил.души, което покрива необходимата критична демографска маса за развитието на града. Основните проблеми пред демографското развитие на селищата са:

- Влошаващата се възрастова структура ;
- Намаляване на естествения прираст ;
- Намаляване на населението на повечето села - и като следствие от засилена миграция;
- Неясно поведение на механичното движение на населението сега и в перспектива .

Всички тези проблеми имат отношение към пространственото развитие и затова е особено наложително в рамките на изработването на Общия устройствен план да се прецизират демографските прогнози, както и да се набере допълнителна специализирана информация . Демографската прогноза ще бъде разработена в 3 варианта (песимистичен, реалистичен и оптимистичен). Препоръчва се планирането и параметрирането на функционалните системи на селищата да стане на база на максималния вариант на демографската прогноза. Все пак, необходимо е демографските проучвания да се доразвият и прецизират

в следната посока:

- Определяне на очакваните демографски промени в селата по етапи, до края на перспективния период (2030) ;
- Подробни прогнозни демографски разчети за всяко населено място;
- Проверка на хипотезата за бъдещо демографско развитие, базирано не само на потенциала на местното население, но и на външен приток, предизвикан от нови инвестиции и икономически дейности.

Значим проблем е и този на заетостта. В тази посока, детайлизирането на проучванията ще обхване перспективата за трудовата заетост по сектори и очакван брой работни места. Разчетите трябва да се съобразят с прогнозно редуцирано ниво на безработица в рамките на 15 - 20 %. За параметрирането на система "обитаване" е препоръчително да се работи със средна големина на едно домакинство 2,6 души.

Обществено обслужване. Новото законодателство и започналата реформа в социалната сфера доведоха до нови моменти в развитието на подсистемите на общественото обслужване. От изцяло нормативно подчинени, тяхното развитие в перспектива ще следва един модел на задължителност само по отношение на подсистеми: образование, здравеопазване и частично култура и спорт. Другите подсистеми ще бъдат направлявани, но свободни по отношение на бъдещото им развитие. По-конкретните и съществени проблеми, които подсистемите на общественото обслужване предявяват пред ОУПО, са:

- Търговия и обществено хранене - Подсистемата ще следва изцяло пазарния модел, но ще трябва да се съобразява с определената с ОУПО йерархична структура и центрова система. В тези места задължително ще се насочват обекти на подсистемата, а инициативата и търсенето ще родят самостоятелните точкови обекти;
- Битови услуги - Подсистемата в бъдеще ще се подчини единствено на фирмената активност. С ОУПО ще се посочат пунктовете, където ще трябва да се появят новите обекти на тази подсистема;
- Образование - Изхождайки от състоянието на подсистемата и прогнозните демографски разчети системата не се нуждае от нови обекти .
- Здравеопазване - Посоката на развитие на подсистемата ще е в качествения аспект на задоволяване със здравни услуги .

- **Култура** - За селата не са необходими нови обекти от тази подсистема. Нуждата е от бюджетна осигуреност на част от дейностите на културните институти, за да може да се съхрани и доразвие постигнатото.
- **Пощи и Съобщения** - състоянието на пощенските услуги поставя въпроси пред бъдещото развитие на подсистемата .
- **Административно -делово обслужване** - Трябва да се изследва дали подсистемата разполага с достатъчно сградни фондове и дали е необходимо отреждане на нови терени за нейното развитие.
- **Социални фактори** - голяма част от обектите на периодичното и епизодичното обслужване в рамките на общината, са изградени в града. В най-голяма степен това се отнася до подсистемите образование, здравеопазване, административно и правно обслужване, култура и др. Развитието на професионалната гимназия по икономика е от съществено значение за икономическото, културното и социалното развитие на града и общината;
- Поради недостиг на общински терени в регулационните граници на града, някои обекти на комуналното стопанство могат да се изнесат или да се локализируют нови в други части на общината и крайградската зона на града. ОУП определя най-общо номенклатурата на тези обекти от градското стопанство, които ще бъдат локализиран извън регулацията на гр.Димово и тяхното приблизително местоположение, а така също и развитие на транспортно-комуникационната система, която ще осигури регионалните и локални връзки.

Жилищна система. Следвайки констатациите и изводите от анализа на жилищната система на Общината в ОУПО, наред с традиционните, с особено внимание ще се проучат и решават проблеми:

- Да се направи мотивирана прогноза за платежоспособното търсене на нови жилища (развитие на пазара);
- Да се направи прецизна оценка за потребностите от социални жилища;
- Да се изследва и установи "разумния" капацитет на съществуващите жилищни територии, т.е. да се установи резервът им за ново строителство - както чрез реконструкция на амортизиран фонд, така и чрез уплътняване и застрояване на компактни незастроени терени;

- Да се обоснове нуждата от включване на нови територии в границите на населените места за нуждите на обитаването;

Предварителните проучвания и разчети показват следните настоящи и прогнозирани жилищни потребности на населените места:

- Теоретична потребност за пълно покритие на приетия стандарт за жилищно потребление на база стандартни обитавани жилища;
- Потребност от социални жилища за една част от ромското население;

За последната категория ще се осигурят общински терени и ще се използват възможностите за финансиране от национални и международни програми. Подобряването на жилищния стандарт за част от населението, ще се търси основно по пътя на интензификацията на съществуващата жилищна територия и при свободната инвестиционна инициатива.

2.4. Културни проблеми. Ще се определят терени за изграждане на спортни и развлекателни центрове за различни групи посетители и ще се определят терени за туристически обекти (хотели или вилни селища). Разкриване на потенциалите за курортно-туристически, спортен, културно-познавателен, селски и развлекателен туризъм. Община Димово има значителни потенциали за ефективно развитие на многоспектърен и целогодишен туризъм и временно обитаване. Изключително благоприятната природна среда, съчетаваща планински с равнинен ландшафт, характерния климат, значимото културно наследство, резултат на интересна история, наличието на минерални води, характерният културен живот, представящ се в значими културни събития правят Димово и нейните околности едно място, което да стане популярно и привлекателно в рамките на европейското пространство. Тази страна на ОУПО е задълбочено проучена и ще се създадат териториални и устройствени предпоставки за нейното включване в икономически активните дейности на Общината. Важни импулси за развитието на града и съставните села ще даде валоризирането на богатия туристически потенциал и културно-историческото наследство.

2.5. Екологични проблеми.

Зелената система в населените места и горски територии в ОУПО ще определи как да се съхрани зеленото богатство на планинската част на териториата и как ще се доразвие зелената система в селищата с оглед

подобряване на екологическите условия. Проблемът с лошото състояние на наличните гори в околоселищната зона подлежи на възможно превръщане на всички налични гори в рекреационни и защитни.

Екология. След определяне на "горещите точки" на територията на селищата ще се предвиди рекултивация на нарушените терени от добивната промишленост, където има такава. Ще се разработи система от екологически ограничители на стопанската дейност в общината. Ще се определят екологично ориентирани направления за усъвършенстване на функционално-планировъчната структура на селищата. Да се предложи програма от мероприятия за ефикасна охрана на естествените природни среди и приоритетни мероприятия, които трябва да бъдат незабавно реализирани. Ще се определи прогнозното състояние на окръжаващата среда след реализацията на програмата от природозащитни мероприятия .

2.6. Комуникационни и инфраструктурни проблеми

Транспортно-комуникационна система. По отношение на транспорта като стопански отрасъл в Общият устройствен план ще се прецени използваемостта на терените с тази функция. Транспортът, като система на общественото обслужване, ще трябва да подсили перспективните нужди от междуселищни връзки. В ОУПО ще се определят насоките и етапността на реконструкция на пътната мрежа, отнашението и към бъдещото активизиране на трафика, както и евентуалната необходимост от планиране на нови пътища.

Техническа инфраструктура:

- **Водоснабдяване и канализация.** За доразвитие на водопроводната мрежа е необходимо да се изследва необходимостта от реконструкция или цялостна подмяна на вътрешната водопроводна мрежа в населените места, включително водопроводните отклонения и външните водопроводи. Подмяната ще се предвиди поетапно , съобразена с финансовите възможности на общината и приемливост на цената на ВК услугите. За доразвитие на канализационната система ще е необходимо осигуряване на всички обществени сгради с канализация, реконструкция на съществуващата система, както и евентуално изграждане на ЛПСОВ в някои селища.

- Газификация. Битовата газификация е алтернатива на топлоснабдяването, както на жилищните сгради така и на обществено-административните сгради. В ОУПО ще трябва да определи и бъдещето трясе на „Южен поток“.
- Електроснабдяване. Подобряване на техническото състояние на разпределителната мрежа с цел намаляване на загубите от разпределение и трансформация на ел. енергия, идентифициране на неефективните схеми на електрозахранване и разработване и внедряване на нови, подобрени схеми на електрозахранване.
- Технически фактори - регионалните връзки ще се определят и от бъдещата схемата на магистралната инженерна инфраструктура;

2.7. Други проблеми

Ефективно използване на европейските фондове. Членството на България в ЕС дава възможност да се използват средства от Европейските фондове за развитието на Общината. Концепцията на новия устройствен план на Общината ще се базира на варианти на социално-икономическо развитие, които отчитат предизвикателствата на членството на България в ЕС и възможността за ползване на средства по различните оперативни програми, включително Националната оперативна програма за регионално развитие. Възможностите за ползване на Европейските фондове и тяхното обвързване с конкретни проекти, имащи отношение към развитието на селищата, ще бъдат важен елемент на градоустройствената концепция.

Устройствените планове с различна степен на актуалност, съществуват само за териториите на населените места, и то – не на всички. Има населени места само с кадастрален план, само с кадастрален и регулационен, а за с.Гара Орешец (1983 г.) и гр.Димово (1977 год.) подробни устройствени планове (ПУП) – ПРЗ. Изработван е и Общ устройствен план за град Димово, но не са запазени никакви материали. През 1980 г. в КНИПИАТ „ГЛАВПРОЕКТ“ и изработен ТУП на селищна система Димово, а през 1985 е разработен и приет проект за териториалноустройствен план на селищна система Димово от КНИПИТУГА-София, с които е осъществен принос в посока регулиране на устройствените процеси върху цялата територия. Последният план е влязъл в сила, но включените в него анализи и предвиждания са с перпективен период до 2000 г.

Изработван е и проект за ТУПО (териториално устройствен план за отих) на Димово, но не е запазен. Настъпилите обществено политически, икономически и не напоследно място смяна на собствеността на земята го правят неактуален и може да се ползва като историческа и библиографска справка. Така описаното състояние на устройствената планова основа в общината понастоящем лишава органите на местното самоуправление и администрация от съвременен инструментариум за управление на обективните процеси и провеждане на устройствена политика, основана на цялостна стратегия за устойчиво развитие, за опазване на ресурсите, за извеждане на приоритетите при съчетаване на публичния и частните интереси.

В допълнение към изложеното до тук следва да се посочи, че за община Димово са в сила система от документи за стратегическо планиране и програмиране на регионалното развитие по смисъла на Закона за регионално развитие, които в съответните си части извеждат обществените приоритети, свързани с опазването и развитието на физическата среда и функционалните системи. Реализациите на тези предвиждания на стратегическите документи, включително евентуалното им финансиране по структурните фондове на ЕС, се нуждаят от съответна устройствена планова основа, която ще бъде актуална с приемането на настоящия ОУП на община Димово. За осигуряване плановата основа на управлението в описания контекст, Законът за устройство на територията (ЗУТ, обн.ДВ бр.1/02.01.2001г., с изм. и доп.) е регламентирал изработването на **общ устройствен план на община** (ОУПО). Този вид планове обхващат населените места в общината и техните землища. Предназначението им е дефинирано по-подробно в чл. 106 от закона, а прогнозният период – 15-20 години (чл.17, ал.3 от Наредба № 8/2001 г. на МРРБ за обема и съдържанието на устройствените схеми и планове).

3. Териториални проучвания

3.1. Природо географски условия и ресурси

3.1.1. Релеф. Територията на Община Димово се намира в източната част на Видинска област и попада в две морфографски единици - Дунавска хълмиста равнина и Предбалкана – северноизточните полегати склонове на Венеца, като постепенно се увеличава надморската височина на релефа в северозападна посока. Местоположението на общината обуславя хълмисто-равнинно характер

на релефа пресечен с реки, обхващащ части от Дунавската равнина, в която попада Арчарският район, и преминава до полупланински в района на гр.Димово и с.Гара Орешец. Средно надморско равнище варира от +42 до +900 м (средно около 290 м), общинския център гр.Димово е от 55-99 м. Територията на общината се пресича от притоците на река Дунав – река Арчар, река Скомля, река Белщица и река Лом и има 6 микроязовири (Върбовчец и Медовница по 2бр., Шипот, Скомля и Ярловица). В планинската част широко са разпространени повърхностни и подземни карстови форми (пещери - около 30) и свързаната с тях подземна карстова хидрография. Територията е разчленена и наклонена на север-североизток (средно от 3-4%). Няма данни за свлачища, а заблатявания са установени на ограничени места, където има естествен излаз на скатови води.

<i>Пещерите на територията на общината са:</i>				
БФСп №	Пещера или пропост	Местоположение (в землището на)	дължина	денивелация
	Дребулетница	Гара Орешец	11	11
	Козарника	Гара Орешец	210	
	Топлата дупка	Яновец	0	0
	Затворената	Яновец	0	0
0201	Парнак	Гара Орешец	93	10
0566	Чучулятица	Гара Орешец	0	10
0925	Венец	Гара Орешец	220	26
1602	Белилката	Владиченци	12	1
2010	Студената пещера	Лагошевци	90	11
2145	Пропаст Стола	Гара Орешец	347	62
2146	Миризливка	Гара Орешец	21	1
2149	Чука	Извор	12	0
2202	Джамиите	Бела	26	9
2472	Живанина дупка	Гара Орешец	218	8
2741	Башовишки печ	Гара Орешец	3 480	35
2773	Чатал камик	Ярловица	15	11
3093	Подкапница	Гара Орешец	27	4
3502	Кукувича яма	Гара Орешец	0	16
3503	Дупката	Яновец	24	7
5668	Венец 2	Орешец	9	8
5694	Джамиите 2	Бела	13	6

Обширните крайбрежни низини – Видинска и Арчаро-Орсойска – са едни от най-плодородните земи, превърнати в обработваеми площи за отглеждане на разнообразни селскостопански култури.

3.1.2. Климат. Част от територията на община Димово попада в Дунавската равнина, която е открита на север и североизток. Това допринася за безпрепятственото нахлуване на студени континентални въздушни маси. Според климатичното райониране на Република България територията на общината спада към европейската континенталната климатична област с подобласти на

Дунавската хълмиста равнина и на Предбалкана. В тази част на Предбалкана Стара планина се явява климатична преграда и оказва влияние върху режима на оттока на реките, водещи началото си от нея. Като микрорайон с ясно изразен континентален климат – студена зима и горещо лято, върху който обаче съществено влияние оказва басейна на р.Дунав. Данните за климатичните характеристики са от станции в гр.Грамада и гр.Белоградчик (или данни за близкия район), като те характерни поотделно и за двете подобласти.

Температурен режим, инверсии. Температурният режим на въздуха се формира под влияние на основните климатообразуващи фактори – слънчева радиация, атмосферна циркулация и подзостилаща повърхност, характеризираща се с формата и изложението на терена, надморската височина и други. Температурните характеристики определят района като относително студен за съответната географска ширина през зимата. Най-студени са месеци е януари и февруари със средна минимална температура $-5,9^{\circ}\text{C}$ (Белоградчик) и $-5,4^{\circ}\text{C}$ (Грамада) на въздуха, като абсолютните минимални стойности са $-22,5^{\circ}\text{C}$ (Белоградчик за февруари) и $-23,8^{\circ}\text{C}$ (Грамада). При изключителни студени зими, които не са рядкост за района температурите достигат до-високи стойности. Най-топло е през месец юли и за въздуха е регистрирана средна максимална температура от $+34,6^{\circ}\text{C}$ (Грамада) и $+33,1^{\circ}\text{C}$ (Белоградчик), като абсолютната максимална температура за района е през месец август с $+42,4^{\circ}\text{C}$ (Грамада) и $+40,6^{\circ}\text{C}$ (Белоградчик). Средна температура на въздуха през месеците юли и август не спада по 21°C средно за последните 5 г. Средната годишна температура на въздуха е $+11,2^{\circ}\text{C}$.

Средна денонощна температура по месеци и годишно:													
	ГОД.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
въздух Грамада	- 10,7	-1,9	0,2	3,8	11,0	16,2	19,8	21,8	21,6	17,4	11,4	5,9	0,7
въздух Белоградчик	- 10,0	-2,1	-0,3	4,0	10,3	15,1	18,5	20,9	20,8	16,8	10,7	5,3	0,4
почви при дълбочина 10 см - Кнежа	12,6	1,1	2,0	5,2	11,9	17,4	21,2	23,7	24,3	20,2	13,5	7,7	3,1
почви при дълбочина 10 см Враца	12,7	0,0	0,8	4,9	12,7	18,7	22,8	25,0	25,0	20,5	13,2	7,0	1,9

Есенният сезон се характеризира с устойчиво задържане на средната дневна температура над $+5^{\circ}\text{C}$, което продължава до към средата на месец ноември - начало 20 март и край 20 ноември (Грамада) или 17 ноември (Белоградчик).

Последната пролетна слана е около 7 април (Видин), при по-късни застудявания не се изключват даже и през първата деседневка на месец май. Първите есенни слани настъпват средно около 19 октомври, а най-ранните около 18 септември. Средната продължителност на свободното от слана време е 194 дни.

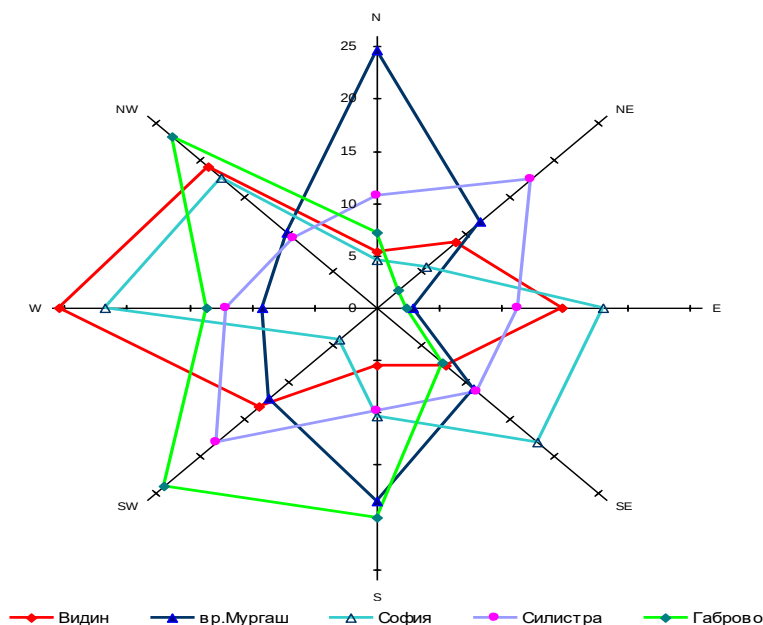
Ветрови режим. Ветровият режим се формира под влиянието на особеностите на атмосферната циркулация над различните форми на релефа. Районът се характеризира като ветровит.

Средна скорост на вятъра м/сек по месеци и годишно:													
	ГОД.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Грамада	2,3	3,0	2,9	2,7	2,9	2,4	2,2	2,0	1,9	1,7	1,8	2,1	2,4
Белоградчик	1,6	1,7	1,9	1,8	1,7	1,6	1,5	1,8	1,5	1,5	1,5	1,6	1,4
Честота на преобладаващия вятър по посока (%) и тихо (%) по месеци и годишно :													
	ГОД.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Грамада- NW	29,7	24,5	25,4	25,3	24,9	35,8	34,4	39,8	41,4	35,8	23,0	22,4	24,0
Грамада- ТИХО	41,1	39,3	35,8	34,6	34,4	34,6	39,9	42,9	46,0	49,1	48,4	43,5	42,6
Белоградчик- NW	41,9	47,1	45,4	48,3	39,3	43,9	40,9	48,7	43,4	39,3	32,2	37,9	36,2
Белоградчик- ТИХО	53,6	58,5	49,4	50,7	49,4	57,6	53,3	46,2	55,7	58,1	54,2	55,3	53,7

Преобладаващата посока на ветровете е от северозапад и запад. Силата на вятъра се колебае в широки граници. През летния период понякога се разразяват силни гръмотевични бури, придрижени с поройни валежи и с градушки. При тихо време честотата на вятъра има средногодишната стойност 41,1-53,6 %.

Честота на силните ветрове по посока (%):													
СТАНЦИЯ	N	NE	E	SE	S	SW	W	NW					
Грамада	0,0	2,0	4,4	0,0	2,4	14,8	66,0	10,4					
Белоградчик	20,8	4,2	0,0	5,0	2,5	3,3	0,8	63,3					
Брой дни със силен вятър (V >= 14 м/сек):													
МЕСЕЦИ	ГОД.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Грамада	8,6	0,8	1,1	0,9	0,9	0,9	0,5	0,7	0,7	0,9	0,5	0,5	0,2

За справка е дадена сборна годишна Роза на вятъра за станции от Дунавски район (Разработена от ПОВВИК АД).

Влажност на въздуха. Влажността на въздуха се явява една от основните характеристики на режима на атмосферното овлажнение и има голямо значение за много отрасли на народното стопанство, курортологията, туризма и др. Влажността на въздуха зависи от особеностите на атмосферната циркулация, физикогеографските особености на мястото, състоянието на почвата и наличието на източници на изпарение. Влиянието на географската ширина, което при разглеждане от континентален и глобален мащаб играе решаваща роля за големината на влажността, при сравнително малката територия на България е твърде слабо изразено в някои месеци. Средната относителна влажност за района на община Димово е малко под-ниска от тази за страната.

Средна месечна и годишна относителна влажност (%):													
	ГОД.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Грамада	73	81	80	76	68	68	65	62	61	66	75	84	86
Белоградчик	71	81	77	72	64	64	68	61	59	64	74	83	84
Абсолютна минимална относителна влажност (%):													
	ГОД.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Грамада	12	24	20	13	12	19	23	21	16	16	19	15	21
Белоградчик	8	22	11	15	10	18	21	15	14	17	18	8	14

Максимумът на относителната влажност е през декември-януари (81-84 %), а минимумът през август 59-61 %. Дни с относителна влажност под 30 % не се наблюдават. Средната годишна относителна влажност е около 71 %.

Мъгли. Като метеорологично явление мъглата е един от елементите, обуславящи климата на дадено място. Мъглата е явление, което пречи на нормалната човешка дейност, понякога силно я затормозява, парализира транспорта и благоприятствува за повишаване на концентрациите на различни

замърсители във въздуха. Според общоприетото международно определение мъглата е състояние на въздуха в приземния слой, при което хоризонталната видимост е по-малка от един километър. Намалената видимост може да се предизвика както от продукти на кондензацията (водни капки или ледени кристали), така и от запрашване и задимяване на въздуха от твърди частици (прах, дим от горски пожари, дим в градски условия и др.). В първия случай има обикновена или чиста мъгла, а във втория суха. Когато се говори за мъгла, се разбира първият тип — влажна или ледена. Едно от необходимите условия за образуване на мъгла е приземният въздух да достигне до определено насищане с водна пара и да има условия за по-нататъшна продължителна кондензация. Има следните видове мъгли: влажна мъгла — с относителна влажност, по-голяма от 75 %; мокра мъгла — с относителна влажност, по-голяма от 95%; ледена мъгла — с кондензационни продукти от ледени кристалчета. В община Димово мъглите се образуват предимно през студената част на годината. Максимумът им е през декември – 10 дни, минимума е през месец август – 0,1 дни средно месечно и съвпадат с относителната влажност. Максималният брой на дни с мъгла е през есенно-зимното полугодие с по 6-9 дни, а минимален брой на дните е през пролетно-лятното полугодие – до 1 ден, а максимален брой на дни с мъгла (за периода на изследванията) е между 74 и 107 дни годишно или средно годишно с мъгли е 42,1-52,6 дни, което е по-голям от средното за страната. Най-често мъглите са с продължителност един ден. Много рядко мъглата продължава няколко денонощия. Мъглите започват обикновено в период от 21,0 ч до 7,0 ч. През месец декември е най-големия процент на дни с мъгла.

<i>Брой дни с мъгла по месеци, полугодия и годишно:</i>															
	ГОД.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	IV-IX	X-III
Грамада	42,1	6,9	5,6	4,2	1,3	0,6	0,2	0,2	0,1	0,5	3,9	9,1	9,6	2,8	39,3
Белоградчик	52,6	6,8	6,2	6,8	2,7	2,2	1,3	,3	0,8	1,1	4,3	9,7	10,4	8,4	44,3
<i>Максимален брой на дни с мъгла:</i>															
	ГОД.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	IV-IX	X-III
Грамада	74	18	17	10	5	3	1	2	1	4	14	19	24	8	71
Белоградчик	107	19	19	21	12	8	5	4	4	7	10	23	24	24	88

Облачност. Облачността е един от главните елементи на климата. Степента на покритостта на небето с облаци се оценява при метеорологичните наблюдения у нас визуално по десетобалната скала. Пълното отсъствие на облаци се означава с 0. Облачност 10 бала показва, че цялото небе е покрито с облаци. Основни статистически характеристики на облачността са средната

месечна облачност и повторяемостта на дните (или броя на дните) и на случаите по срокове с различно количество облачност по месеци и годишно.

<i>Средна месечна и годишна обща облачност в бала:</i>													
	ГОД.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Грамада	5,7	7,3	6,9	6,5	5,9	5,7	5,1	3,7	3,3	3,7	5,4	7,4	7,3
Белоградчик	5,4	6,8	6,5	6,3	5,7	5,4	4,9	3,3	3,1	3,6	5,2	7,1	7,2
<i>Месечен и годишен брой на мрачните дни по обща облачност:</i>													
	ГОД.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Грамада	105	15,4	13,1	11,9	8,5	5,9	3,3	1,9	2,2	2,7	7,9	16,1	16,3
Белоградчик	123	16,3	13,1	13,7	9,7	9,5	7,5	3,6	3,4	4,6	9,6	16,2	16,2

За района на община Димово, съгласно данните от двете станции за облачността е около средната за страната, а по брой мрачни дни е малко над средната. Средногодишната облачност е 5,4 бала, като с максимум през декември и януари – 7,3 и минимум през август – 3,1 бала.

Снежната покривка. Снежната покривка има голямо значение като климатичен фактор. Тя предпазва почвата от измръзване, способствува за нормалното презимуване на зимните култури. Запасът влага в снежната покривка, характерът на натрупването ѝ през зимата и топенето ѝ през пролетта определят в значителна степен пролетния отток, а следователно режима на реките и другите водоеми. Значителна роля, нерядко отрицателна, играе снежната покривка при експлоатацията на пътищата. Данни за плътността на снежната покривка се използват и в строителството при определяне на товарването на различни съоръжения.

Снежната покривка се характеризира със следните показатели: дата на образуване и изчезване на снежната покривка, продължителност на устойчивото ѝ задържане, средна и максимална височина, среден брой на дни със снежна покривка. На задържането и натрупването на снежната покривка влияят много фактори: географско разположение на мястото, теренна форма, изложение.

<i>Средна десетдневна височина на снежната покривка (см):</i>												
	XII			I			II			III		
	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3
Арчар	-	-	6	6	8	10	11	9	-	-	-	-
Белоградчик	-	6	5	6	12	12	10	10	9	-	-	-
<i>Брой на дни със снежна покривка по десетдневия:</i>												
	XII			I			II			III		
	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3
Арчар	-	3	5	5	5	5	5	5	3	-	-	-
Белоградчик	-	4	5	5	5	6	5	5	3	-	-	-
<i>Месечен брой на дни с височина на снежната покривка:</i>												

	над 10 см				над 20 см				над 50 см			
	XII	I	II	III	XII	I	II	III	XII	I	II	III
Арчар	4	9	8	-	-	6	5	-	-	-	-	-
Белоградчик	6	11	9	4	-	7	6	-	-	-	-	-

За община Димово е висок периода през който няма замръзвания е между 190-213 дни. Това способства за развитието на ранно и късно полско зеленчукопроизводство. Продължителните силни ветрове през зимата отвяват снежната покривка и причиняват измръзвания на есенниците, снегонавявания по пътищата и обледяване на далекопроводите и трайните насаждения.

Валежи. Най-важните характеристики са валежните количества, максимален денонощен валеж и валежни и безвалежни периоди. Данните са за три станции – Грамада, Белоградчик и Арчар.

Средна месечна сума на валежите (мм):													
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Грамада	38	36	40	54	69	71	51	39	40	51	58	47	
Белоградчик	42	36	44	72	94	91	55	50	54	56	54	50	
Арчар	40	44	45	50	71	69	53	38	42	45	59	46	
Средна сезонна и годишна сума на валежите (мм):													
	зима			пролет			лято		есен		годишна		
Грамада	121			163			160		149		594		
Белоградчик	128			211			195		164		694		
Арчар	130			166			160		146		602		
Среден месечен и годишен максимален денонощен валеж(мм):													
	ГОД.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Грамада	39	11	11	15	19	20	24	22	16	18	19	17	12
Белоградчик	49	16	12	18	25	27	26	20	21	21	20	18	15
Максимален денонощен валеж (количество – мм) и година:													
	ГОД.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Грамада	85,0	40,0	29,5	47,2	85,0	52,8	56,0	76,0	36,6	47,4	56,3	38,2	27,0
година	1942	1949	1984	1944	1942	1974	1942	1970	1951	1960	1931	1960	1952
Белоградчик	110,0	51,0	32,8	75,0	108,9	108,9	110,0	55,0	81,1	78,0	70,0	109,0	48,3
година	1942	1949	1900	1909	1964	1919	1942	1970	1899	1903	1951	1981	1900
Средна продължителност (дни) на максималния безвалежен период:													
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Грамада	9	9	11	9	7	7	10	11	11	13	11	10	
Белоградчик	10	9	11	11	8	8	12	12	13	13	10	11	
Средна месечна и годишна продължителност на валежи в часове:													
	ГОД.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Грамада	609	73	75	78	54	49	26	16	16	28	49	78	65

Разпределението на валежите през годината е равномерно, като в ниската част на областта са около 550-600 мм/м², а в по-високите райони достигат до 750 мм/м². Валежи от дъжд, са под средните за страната – 650 мм. В района има много ясно изразена сезонност на валежите през периода април - юни. Наред с

познаването режима на валежите в България, характеризиран: чрез количеството и тяхното разпределение по сезони, месеци или по-малки интервали от време, при решаването на редица теоретични и приложни задачи, свързани с хидротехническото строителство и други дейности (напояване, отводняване, дренаж, канализация и др.), е необходимо да се познават характерните особености на валежите в зависимост от времетраенето им. По количество валежите се степенуват като слаби, силни, много силни или проливни, а по продължителност са краткотрайни и продължителни. Особен интерес за практиката представляват интензивните (силните) непродължителни дъждове (краткотрайни), наречени още проливни или поройни. Те се отличават от изобилните дъждове, при които падат големи денонощни количества валеж, и от продължителните валежи, които обхващат по-голяма част от денонощието или повече от едно денонощие. Основните параметри, които характеризират интензивните дъждове, са валежно количество, продължителност на валежа (времетраене) и интензитет на дъжда, който се определя от количеството валеж за единица време.

<i>Валежно количество (мм и %) на дъждовете с различно времетраене (април-октомври):</i>										
Грамада	Времетраене в минути									
	5	10	15	20	25	30	45	50	60	>60
мм	2,7	5,0	7,0	9,2	11,1	12,2	15,0	18,0	19,4	33,0
%	8,3	15,3	21,2	28,0	33,7	37,1	45,6	54,5	58,9	100
<i>Интензитет (mm/min и l/s.ha) на дъждовете с различно времетраене (април-октомври):</i>										
Грамада	Времетраене в минути									
	5	10	15	20	25	30	45	50	60	>60
mm/min	0,547	0,505	0,467	0,462	0,444	0,408	0,376	0,359	0,323	0,366
l/(s.ha)	91,0	84,2	77,9	77,1	74,0	68,0	62,6	59,9	53,9	61,0

Слънчево греене, слънчева радиация. Слънчевата радиация е основен климатообразуващ фактор и главен източник на топлинна енергия почти за всички природни процеси, развиващи се върху земната повърхност в атмосферата и хидросферата. Това определя необходимостта от информация за много отрасли на икономиката, като строителството, селското стопанство, здравеопазването, промишлеността и др. Слънчевата радиация е от съществено значение и за хелиоенергетиката, придобиваща голяма актуалност през последните години. Използването на слънчевата радиация придобива все по-важно значение за стопанската дейност на човека. Слънчевата радиация представлява лъчистата енергия от Слънцето, преминаваща през атмосферата и

падаща върху земната повърхност. Лъчистата енергия, идваща непосредствено от слънчевия диск и от около слънчевата зона с радиус 5° и падаща върху земната повърхност под формата на успореден сноп лъчи, се нарича пряка слънчева радиация. Онази част от слънчевата радиация, която пада върху земната повърхност от всички точки на небесния свод (без слънчевия диск и около слънчевата зона с радиус 5°) след разсейването от молекулите на атмосферните газове, водните капки или ледените кристали на облаците и твърдите частици, издигнати в атмосферата, се нарича разсеяна слънчева радиация. Общият приход на пряка и разсеяна слънчева радиация върху хоризонтална по върхност се нарича сумарна слънчева радиация. Слънчевото греене средно годишно за района е относително високо между 2005-2178 часа, т.е между 44-49 % от светлата част на денонощието за годината. В долната таблица е показано месечното разпределение на часовете слънчево греене, като са взети данни за най- близките станции – Лом и Кнежа.

<i>Продължителност на слънчевото греене в часове по месеци и годишно :</i>													
	ГОД.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Лом	2005	64	76	115	177	224	258	308	293	223	147	68	52
Кнежа	2178	70	91	132	194	204	282	320	308	234	166	82	59
<i>Относителна продължителност на слънчевото греене в проценти по месеци и годишно :</i>													
Лом	44	22	26	31	44	50	56	66	68	59	43	23	18
Кнежа	49	24	31	36	48	53	61	69	72	62	48	28	21
<i>Брой дни без слънчево греене по месеци и годишно :</i>													
Лом	106	18	13	12	7	5	2	1	1	3	8	16	20
Кнежа	78	15	9	9	4	2	1	1	1	2	6	12	16

Конкретните данни за слънчевата радиация са от ст. Лом и ст.Кнежа и показват максимум през юни и минимум през декември.

3.2. Геология и хидрогеология

3.2.1. Стратиграфия. Територията на община Димово е разположена на границата на две големи геоморфоложки зони - западната част на Мизийската плоча и Предбалканската геоморфоложка зона, съгласно разположението на големите морфотектонски области в България. Тук влиза ниската и заравнена област — най-голямата равнина в Балканския полуостров, — която от север и от запад се огражда с Южните Карпати, а от юг—с предпланините на Стара планина. Това е обширната равнина на долния Дунав от Железните врата надолу. Мизийската плоча всъщност е само западната част от една по-голяма единица от земната кора, която се нарича Понтийска плоча и която се разстила далеч към

изток и стига чак до областта на Рион между Големия и Малкия Кавказ. Дълбоката основа на Мизийската плоча е изградена от силно нагънати палеозойски серии, сред които са вложени и стари магмени скали. В обсега на самата плоча тази основа почти не се разкрива, но съществуването се явява от разкритията на палеозоя. Още преди началото на мезозоя Мизийската плоча вече е достигнала висока степен на консолидация. През това време около плочата се разиграват важни тектонски събития и по ръбове се оформят дълбоки ориентирани басейни, които са изпълнени с води. В техните дъна се натрупват мощни утайки. Откъм средата на кредата тези басейни започват да се нагъват. Мизийската плоча остава почти неподвижна, тъй като всички структури по периферията ѝ са полегнали към плочата. През мезозоя – горната креда „апт“ всички земи на Северна България се поддават на негативното движение и така водите на морето завладяват и започва отлагането на пясъчници, а в по-северна част — на варовито-мергелната седиментация. През неозоя – миоцена - сармат за разглежданата територия е представлявала суша и през същия период се издигат планиските вериги на Алпите, като геоложкото развитие на Стара планина е свързано с формираната през еоцена Старопланинска геосинклинала. Като част от Балканидите тя е била подложена на Алпийското нагъване, започнало през триаса и завършило през палеогена. През неотектонския етап Главната Старопланинска верига е подложена на интензивни тектонски издигания. Поради тектонския натиск, който е идвал от юг, гънките на планината са наклонени и полегнали на север. В западната и средната част на Стара планина преобладават антиклиналите (най-близката е Берковската). Вътрешността на антиклиналите е изградена от магмени и метеморфни скали, а периферията им - от мезозойски и терциерни седиментни скали (предимно варовици и пясъчници). Липсата на изцяло завършени циркуси и наличието на само едно високопланинско езеро с глациален произход е категорично доказателство за това. През неогена Стара планина се издига на етапи и е подложена на ерозионно-денудационна обработка. През кватернера се формира съвременната долинна мрежа с надзаливни речни тераси в главните долини. Литологията също оказва голямо влияние върху формирането на съвременния релеф. Широко разпространени са разнообразните повърхностни и подземни карстови форми понори, ували, въртопи, карови полета, пещери и др. Карстовите процеси са

развити в различни части на Стара планина, но особено изразителни са формите във Врачанска планина и долината на река Нишава.

В геоложко отношение територията на селищната система е изградена изцяло от седиментите на мезозея, неозоя и кватерна. Най-старите скали на варовиците на средния триас, които се разкриват северозападно от гара Орешец. Юрските утайки се наблюдават в северното бедро на Белоградчишката антиклинала югозападно от линията Бела - гара Орешец – село Орешец. Долната и средна юра са развити в песъчлив фациес, а горната - във варовит. Долната креда има сграницено разпространение във вид на тесни ивици и петна и е представена от рифови ерганегенни варовици. Преобладаваща част от територията е заета от неогенски седименти /тортон и сармат/, наблюдаващи се в широки разкрития по поречието на реките Арчар, Скомля и Медовнишка. Изградени са от глинесто-песъчливи, конгломератни и делиритуско-варовити скали. Скалите на лъсовата формация покриват плащообразните формации. Те са песъчливо-глинести и еднородни. Поречните тераси са отложени адувиални тясъци и чакъли. Най-добре това се наблюдава по река Арчар.

3.2.2. Полезни изкопаеми. Територията на община Димово е бедна на полезни изкопаеми, въпреки че в част от нея попада Стара планина. От нерудните полезни изкопаеми интерес представляват варовиците (Врачанско) и мраморите (Берковско). Изключение са находищата на кариерни строителни материали. По поречието на река Арчар експлоатацията е спряна. В района на село Гара Орешец съществуват добри възможности за разработването на находищата с оглед предстоящото строителството и реабилитацията на Международен път Е-79. Има добри възможности в района на с. Арчар и с Септемврийци за добив на пясък за промишлени нужди и находище на глина (за керамика) край Димово. Териториалните ресурси са основна материална база за решаване на всички териториално-устройствени проблеми. Тяхната ограниченост и незаменимост налагат правилното им и ефективно използване.

3.2.3. Инженерно геоложки и хидроложки условия. Територията на община Димово е разположена на границата между Балканския и Мизийския региони, така че площта югозападно от линията Острокапци - Карбинци принадлежи към Предбалканската област на първия, а площта северизточно от нея - към Ломската област на втория регион.

В частта, принадлежаща към Ломската област на Мизийския регион преобладават площите, заети от льосови отложения, при които може да настъпи пропадане в активната зона от товара на фундаментите или друг външен товар. Неогенските седименти са с ниски якости, висока водопопиваемост и ниска товароносимост.

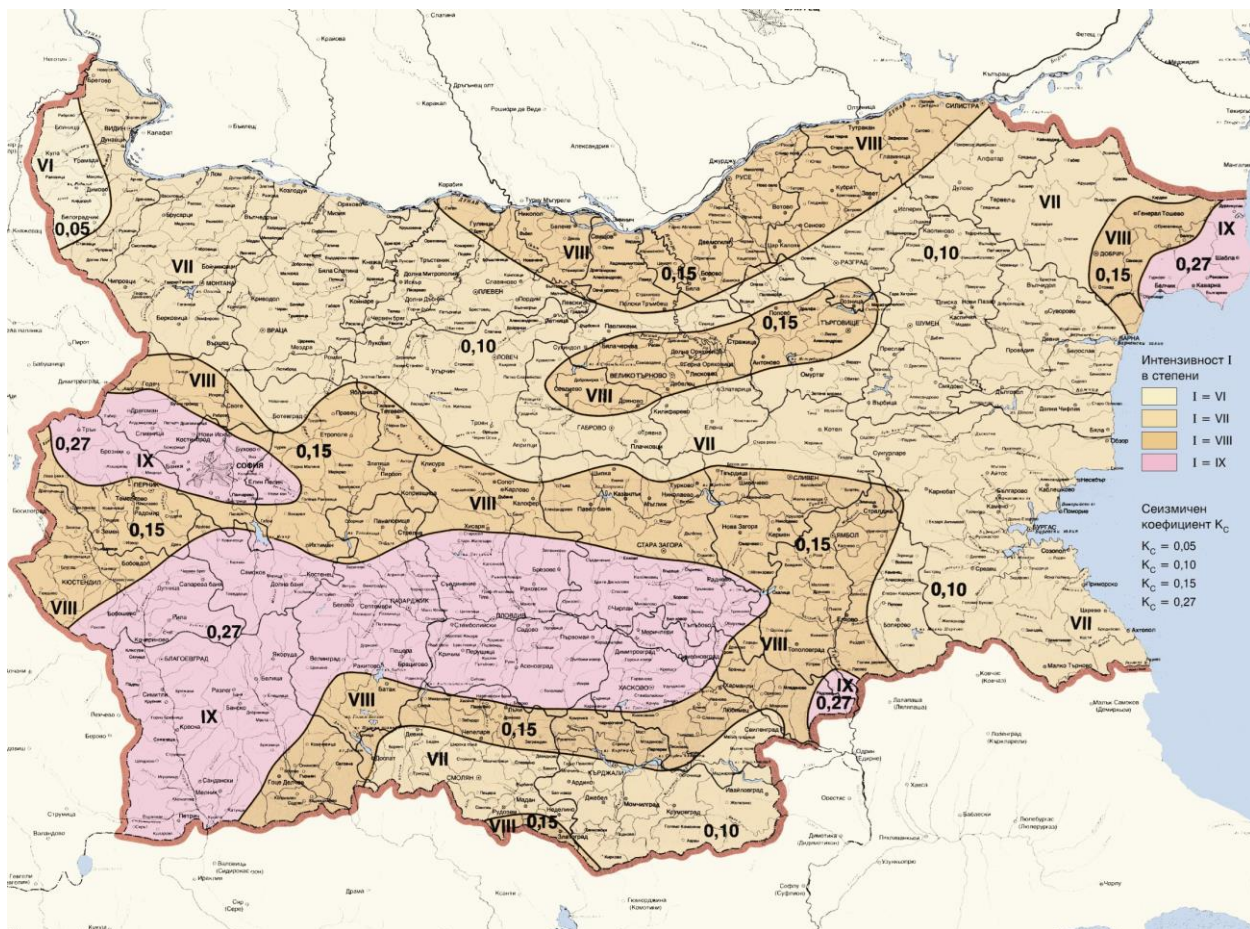
В Предбалканската област към категорията на скалните видове принадлежат само описаните по-горе триаски и юрски варовици, които се отличават със значителна здравина. Неогенските отложения се отнасят към комплекса от скални, полускални, глинести и рохкави, с ниски физико-механични показатели и сравнително ниска товароносимост. Льосовите отложения са от типа "льосовидни глини", при които пропадане не настъпва и при допълнително натоварване. Тази част от територията е изградена изключително от сарматски и съвременни делувилни отложения. Представени са от сивосини, слабопесъкливи слоисти и мазни глини, жълтеникави и ориннозърнести пясъци. Същите са покрити от квартернерни делувиални/склоново-насипни песъкливи глини, на места с включения от чакъли. Мощността им е от 1 до 4—5 метра. Мощността на лежащите под тях сарматски отклонения е средно около 150 метра. На югоизток от гара Орешец са установени старокватерни отложения, представени от едрокъсови валуни и чакъли с песъкливо-глинест запълнител. Разкриват се в подножието на предпланинските склонове.

От хидрогеоложките фактори отношение към строителството тук имат плитко залягащите грунтови води и наличието на няколко водоносни напорни хоризонта, като в това отношение районът е по-беден на подпочвени води. В Старокватернерните отложения нивата на подпочвените води са установени на дълбочина от 5 до 8 метра, а в сарматските наслаги - на 15-20 метра. Водите са хидрокарбонатно-магнезиево-калциеви, с относително ниска минерализация и не са агресивни спрямо бетона.

Преобладаващи строителни почви са праховопесъчливите делувиални глини, чиято товароносимост е малка. Поради различна мощност на тези глини, налага се при строителството да се извършват предварителни геоложки проучвания на строителните площадки. Когато има увеличено съдържание на глинестата компонента в почвите се получава задръжка на повърхностните води след дъжд и снеготопене довеждаща до сезонни заблатявания.

Територията на община Димово попада съгласно сеизмичното райниране на страната в две сеизмични зони от VI и от VII степен (по дванадесет степенната скала на Меркали), която не се счита за особено опасна. Долинната част на общината – землищата на с.Арчар и прилежащи към него попадат в VII степен и сеизмичен коефициент $K_s=0,10$, докато землището на гр.Димово и прилежащите към села са от VI степен със сеизмичен коефициент $K_s=0,05$.

Територията на община Димово като цяло предлага благоприятни хидрогеоложки условия за строителство, поради дълбоко залягане на статичните нива на подпочвените води.

3.3. Водни ресурси

Наличните водни ресурси са формирани от повърхностни и подземни води. Река Дунав е естествената ни граница с Република Румъния. През територията на общината преминават по-малки реки с изразено пролетно пълноводие и стабилно есенно-зимно маловодие: Арчар, Скомля и Белщица.

Територията на общината се отводнява от притоците на река Дунав – река Арчар, река Скомля, река Белщица и река Лом. Територията на община Димово

се отводнява от притоците на р.Дунав със средно многогодишно водно количество – за р.Арчар 0,80м³/сек, за р.Скомля – 0,51 м³/сек и р.Лом 4 м³/сек. Максимумът на речният отток е през пролетта, а минимума в края на лятото и началото на есента - август - септември. Речният отток има колебания. Чести са случаите на заливане от водите на река Дунав на териториите около тях.

Подземните водни ресурси имат предимно карстов произход. Подземните води са формирани от чакълесто-песъчливия хоризонт и са в пряка хидравлична връзка с водите на р.Дунав. Тяхното ниво се влияе от водните строежи на реката. Територията на общината, главно около гр. Димово и района около река Дунав са налични добри запаси от подпочвени води.

На територията на с.Бела се намира и карстовия извор „Белсковрело“, от който се снабдяват с питейна вода 12 населени места от общината. Добри, но все още непроучени запаси от питейна вода, съществуват в пещерата „Башоваца“.

Преминаването на тези реки, през територията включително река Дунав в Арчарския район и наличието на 6 микроязовири (Върбовчец, Медовница – 2 бр., Шипот, Скомля и Ярловица) предполагат и дават възможност за развитие на зеленчукопроизводството и рибовъдството. По поречията на реките и районите около язовирите няма изградена канализационна мрежа, а там, където има такива съоръжения, те са неизползваеми. Чести са случаите на заливане от водите на река Дунав на териториите около тях.

3.4. Почви. Община Димово попада в Кулско-Белоградчишки агроекологичен район. Той заема преходните части на, Дунавската равнина и Предбалкана. **Почвената покривка** е доста пъстра, но основно разпространение имат тъмносивите и сиви горски почви. Срещат се и ограничени площи с тежки излужени черноземи и малко ливадни почви.

Преобладаващи за територията на общината са черноземните, тъмни и светло сивите горски и алувиални почви. Силно изслужените черноземи са основен почвен тип на община Димово. Заемат площта източно от линията, преминаваща край гр.Димово, с.Бела и Орешец. Имат тежко песъчливо глинест механичен състав и разпрашена дребнозърнеста структура на горния слой. Карбонатите са на дълбочина под 100 см. Мощността на хумусният хоризонт е 65 - 80 см, в съдържанието на хумус 3-3,90 %. Средно запасени са с взет и фосфор. От тях по-особено внимание заслужават площите, разположени на изток -

североизток от гр. Димово и границата с община Макреш и с. Рабиша от община Белоградчик, при които е възможно прилагането на поливно земеделие. Съществуват относително запазени хидромелиоративни съоръжения. Подходящи са за отглеждането на почти всички селскостопански култури /зърнено-хлебни, зърнено-фуражни, някои технически, лозя, пасища и др./.

Тъмносивите горски почви заемат площите западно от приблизителната линия, минаваща край град Димово, село Бела и в района на с. Върбовчец. Тяхното плодородие е по-малко от черноземите. Мощността на хумусният хоризонт е от 30 до 40 см, а хумусното съдържание се движи от 2 до 3 %. Подходящи са за пшеница, ечемик, овес, царевица, фуражен граж и други. Добре се развиват и някои технически култури - слънчоглед и др.

Светлосивите горски почви заемат високите части на територията на общината, главно в района на село Гара Орешец (района на Венеца). Те са по-неплодородни от тъмносивите горски почви. Мощността на хумустния хоризонт е от 20 - 30 см, а съдържанието на хумуса е до 2 %. Подходящи са за по-невзискателни секскостпански култури - ръж, овес, ечемик, картофи, трайни насаждения, горска и тревна растителност.

Алувиалните почви са разположени главно по поречията на реките и в района на с. Арчар около река Дунав. Имат лек механичен състав - песъчлив до среднопесъчливоглинест, мощността на хумусният хоризонт е около около 40 см и съдържание на хумус до 5 %. Най-подходящи са за отглеждане на зеленчукови и фуражни култури, коноп и други.

Потенциалът на земите в този агроекологичен район е подходящ за земеделие и ги причислява към групата "добри земи", които обхващат черноземните, тъмносивите горски почви. В групата на "средни земи". попадат светлосивите горски почви, а в групата "лоши земи" се обхващат алувиалните почви. Оценките на земите в този агроекологичен район варират в сравнително тесен интервал, което говори за относителна хомогенност на екологичните условия.

Важна характеристиката на земите от селскостопанския фонд е **категорията на земята** – от I-V. Най-малък площ имат земите от I категория - в землищата на гр. Димово и с.Костичовци. Най-голяма площ заемат земите от II категория. Такива има най-много в селата Извор, Шипот, Дълго поле, Медовица, Воднянци и Карбинци. Земите от III категория също имат значителни размери - най-вече в

землищата на села Янъовец, Скомля, Карбинци и Кладруб. Четвъртата и пета категория са с най-малки по размер площи в селата Кладоруб, Бела, Орешец, Остракапци и др. Качеството на земите в района и климатичните условия благоприятстват развитието на зърнените и зърнено-фуражните култури.

Почвената ерозия е един от най-важните фактори, влияещи върху почвеното плодородие. Голяма част от територията на община Димово е подложена на ерозиране. Има доста декари ерозирани терени, които са изоставени като обработваемите земи в района на гара Орешец - на запад от нея където започват стръмните склонове на планината. Скъсяването дължината на склона и обработването на хоризонталите е едно от важните мероприятия за борба с ерозията.

3.5. Биологично разнообразие

3.5.1. Флора. Съгласно геоботаническото райониране България се разделя на три области (Европейска широколистна горска област, Евроазиатска степна и лесостепна област и Средиземноморска склерофилна горска област) с 5 провинции, 28 окръга и 80 района. Може да се направи следната класификация на флората в разглеждания район - **Илирийска (Балканска) провинция** с два окръга и два района.

Дунавски хълмисто-равнинен окръг. Заема големи пространства в южната част на Дунавската равнина - от средното течение на р. Янтра до границата със Сърбия. По-голямата част от територията е заета от селскостопански земи, но около 30% от площта са ксеротермни церово-благунови и благуново-церови гори, като те са предимно издънкови и нискостъблени. На много места в тези гори особено на варовити терени по хълмовете се е настанил келявият габър. В района на места са се формирали вторично ксеротермни храсталачни съобщества от драка, също и ксеротермни тревни фитоценози от садина (*Chrysopogon gryllus*), белизма (*Dichanthium ischaetum*), луковична ливадина (*Poa bulbosa*) и едногодишни треви (терофити) като псилурус (*Psilurus incurvus*), някои детелини и др. В крайселските мери са формирани мезоксерофитни тревни формации с преобладаване в тях на пасищен райграс (*Lolium perenne*), белизма, луковична ливадина и нерядко троскот (*Cynodon dactylon*), пача трева (*Polygonum aviculare*) и пр. На по-влажните места край реките съвсем ограничено се срещат остатъци от гори с доминиране в тях

на държкоцветен дъб, клен (*Acer canpestre*), бряст, мекиш (*Acer tataricum*) и др. На места тези терени са превърнати в ливади с мезофитна тревна растителност. По-специфични видове в този окръг са редица степни флорни елементи и особено съответни ендемити и субендемити като ковачевия (*Chamaecytisus kovacevii*) и дунавския зановец (*Ch. danubialis*), хилядолистния воден морач и др.

Видински район. Преобладават смесените гори от цер с благун, но в северозападния край на места са почти чисти церови гори. Обикновено на изпъкналите места при по-сухи местообитания преобладава благунът, а в понижените участъци при по-голяма влага - церът. В района на с. Градец, също между Димово и р. Дунав на северни склонове се забелязват и отделни дървета или групи с дървета от мизийски бук. В този район се срещат деградирани горски ценози с доминиране на келявия габър, както и на ксеротермна тревна растителност от садина, белизма и луковична ливадина.

Предбалкански окръг. Заема пространството от горната част на водосбора на р. Янтра до западната ни граница. Характеризира се с изключително голямо видово и растително разнообразие, и с добре застъпени реликтни и ендемични (български и балкански) видове, каквито са терциерните реликти - силиврякът (*Haberlea itiodopaensis*) и сръбската рамонда (*Ramonda serbica*), растящи по пукнатините на сенчестите скали предимно в горите, водният габър (*Ostrya carpiniflora*), турската леска. На сухи терени почти в целия окръг се срещат и маклен (*Acer monspessulanum*), и мизийски бук, под чийто склоп на места расте масово реликтният вид лавровишния и др. В окръга се наблюдават ендемичните видове -от илирийските флорни елементи: велчево плюскавиче (*Silene velchevii*), български ерантис (*Eranthis bulgaricus*), стефчова тлъстига (*Sedum steftscho*), нейчев зановец (*Chamaecytisus neicheffii*), пъстър минзухар (*Crocus reticulatus*), и от македоно-тракийските флорни елементи: родопска люцерна (*Medicago rhodopaea*), *Chamaecytisus frivaldskyanus*, родопски скален копър (*Seseli rhodopaeum*), дегенов скален копър (*S. degenii*), хилядолистен воден морач (*Oenanthe millefolium*), както и редица балкански ендемити.

Белоградчишки район. Заема пространството между Врачанска планина и западната ни граница на Връшка чука. Растителността е изключително разнообразна, в повечето случаи преобладава ксеромезофитна растителност с доминиране на обикновен горун, обикновен габър и мизийски бук с примеси от реликтния дървесен вид турска леска и др. На припечните склонове и билните

части на варовитите хълмове (мергели и варовици) преобладават ксеротермни силно разредени и деградирани гори от маклен, мъждрян и келяв габър. В този район се срещат терциерният реликт рамонда (*Ramonda serbica*) по повърхността на скалите предимно в сенчести гористи места и ендемичният вид български ерантис (*Eranthis bulgaricus*) на хълма Връшка чука.

Наред с разнообразната и богата горска растителност, представена от дъбови насаждения с единични и групови участия на габър, липа, явор, бряст, ясен, топола, върба, елша, габър и др., се срещат разнообразни билки, които имат стопанско значение. В района на община Димово са разпространени шипка, трънка, глог, коприва, подъбиче, ягода, мента, живовляк, риган, глухарче, лайка, бял равнец, жълт кантарион, мащерка, липа, орех. Те намират приложение във фармацевтичното производство и медицината за билколечение. За гъбарството значение имат манатарката и пачият крак.

Лечебни растения. В общината има естествени находища на лечебни растения. Видовият състав и екологична характеристика на лечебните растения на територията на Община Димово са представени в таблица:

Азмацуг (Див керевиз) - <i>Anthriscus cerefolium</i> (L.) - сем. Апиасеае - широко разпространен по територията на цялата община, вкл. и регулацията на населените места, най - често като плевел край огради, пътища и по рядко в обработваемите площи. Ресурсите му са използвани.
Блатно кокиче (<i>Leucosium aestivum</i> L.) - среща се рядко, в близост до р. Белщица.
Бледожълт равнец (<i>Achillea ochroleuca</i>) – сем. Asteraceae – расте в ксерофитни и псамофитни тревни съобщества върху льосова покривка в района на с. Арчар при 85 м надм. в. Единствено находище в България. Защитен вид.
Блян черен (<i>Hyoscyamus niger</i> L.) - сем. Solanaceae - разпространено в цялата община, предимно по буренясалите места. Ресурсите му са ограничено използвани.
Божур червен (<i>Paeonia peregrina</i> Mill.) - сем. Раеониасеае - разпространен в разсветлените гори в дъбовия пояс, по каменистите и тревисти варовити терени, предимно в района на Арчар. Ресурсите му са ограничено използвани.
Бреза обикновена (<i>Betula pendula</i> Poth. (<i>B. verrucosa</i> Ehrh.) -сем. Betulaceae - разпространена на територията на отделни малки групи или самостоятелни дървета. Ресурсите са ограничено използвани.
Бръшлян (<i>Hedera helix</i> L.) - сем. Araliaceae - спорадично разпространен по край влажни места в гористите места. В отделни населени места се отглежда като декоративно растение. Ресурсите му са ограничено използвани.
Бряст полски (<i>Ulmus minor</i> Mill.) - сем. Ulmaceae - разпространен покрай реките и склоновете на нивите в цялата община. Ресурсите му са ограничени.
Бутрак (<i>Bidens tripartita</i> L. - сем. Asteraceae - разпространен в цялата община покрай нивите, доловете и поляните. Ресурсите му са използвани.
Бучиниш, петнист / Цволика/ - <i>Conium maculatum</i> L. - сем. Апиасеае – разпространен широко на територията на общината, вкл. и в регулацията на населените места, най-често като бурен или плевел край огради, пътища и в обработвани площи. Ресурсите му са максимално използвани.
Бъз нисък / <i>Sambucus edulis</i> L7 - сем. - Caprifoliaceae - широко разпространен на територията на цялата община, вкл. в регулацията на населените места, най често като бурен или плевел край огради, пътища и необработвани площи. Ресурсите му са максимално използвани.
Бъз черен / <i>Sambucus nigra</i> L. / - сем. - Caprifoliaceae - широко разпространен по цялата територия на общината, покрай реките и сенчестите места, вкл. в регулацията на населените места. Ресурсите му са максимално използвани.
Великденче / <i>Veronica officinalis</i> L. / - сем. - Scrophulariaceae - разпространено в гористите местности. Ресурсите му са ограничено използвани.
Ветрогон полски / <i>Eruqium campestre</i> / - сем. - Апиасеае - разпространен по територията на цялата община. Ресурсите му са ограничено използвани.
Влагалищна власатка / <i>Festuca vaginata</i> / - сем. Роасеае – среща се в по пясъчните дюни в землището на с. Арчар, в състава на отворени псамофитни съобщества. Защитен вид.
Вратига, паничка / <i>Tanacetum vulgare</i> / - сем. - Liliaceae - разпространена по цялата територия на общината. Ресурсите му

са ограничено използваеми.
Вълча ябълка обикновена / <i>Aristolochia clematitis</i> L. / - сем. <i>Aristolochiaceae</i> - широко разпространена по цялата територия на общината, най-често като плевел в нивите, зеленчуковите градини и лозята. Ресурсите му са максимално използваеми.
Върба бяла / <i>Salix alba</i> L. / - сем. - <i>Salicaceae</i> - разпространена по цялата територия на общината покрай реките и мочурливите места. Ресурсите са ограничено използваеми.
Горицвет пролетен / <i>Adonis vernalis</i> L. / - сем. <i>Ranunculaceae</i> - расте по сухи каменисти, най-често варовити терени. На територията на общината се среща в района на Септемврийци.
Глог червен / <i>Crataegus monogyna</i> Jacq / - сем. - <i>Rosaceae</i> - разпространен по територията на цялата община. Ресурсите му са използваеми.
Глог черен / <i>Crataegus pentagyna</i> W. et. K. ex Willd. / - сем. - <i>Rosaceae</i> - разпространен по цялата територия на общината. Ресурсите му са максимално използваеми.
Глухарче обикновено / <i>Taraxacum officinale</i> / - сем. - <i>Asteaceae</i> - широко разпространено по територията на цялата община, вкл. и в населените места, най-често като бурен или плевел край огради, пътища, ливади, лозя и градини. Ресурсите му са максимално използваеми.
Гръмотрън бодлив / <i>Ononis spinosa</i> L. / - сем. - <i>Fabaceae</i> - разпространен по цялата територия на общината преди всичко по изоставените угари, поляни и слогове. Ресурсите му са използваеми.
Детелина ливадна / <i>Trifolium pratense</i> L. / - сем. - <i>Fabaceae</i> - разпространена по територията на цялата община. Ресурсите са използваеми.
Детелина плевелна / <i>Trifolium arvense</i> / - сем. - <i>Fabaceae</i> - широко разпространена на територията на общината, най-често като плевел в нивите. Ресурсите ѝ са използваеми.
Дзука сиво-зелена / <i>Guncus inflexus</i> L. / - сем. - <i>Guncaceae</i> - среща се на територията на общината най-вече по влажните места - край реките, чешмите, канавки, вади вкл. и в регулацията на населените места. Ресурсите са използваеми.
Дива тиква / <i>Bryonia alba</i> L. / - сем. - <i>Cucurbitaceae</i> - среща се на територията на общината, най-вече по влажните места - извори, водоеми, в запустели дворове и ниви. Ресурсите са ограничени.
Дрян обикновен / <i>Cornus mas</i> L. / - сем. - <i>Cornaceae</i> - разпространен на територията на цялата община, в гористите местности и населените места. Ресурсите са ограничено използваеми.
Дяволска уста / <i>Leonurus cardiaca</i> L. / - сем. - <i>Lamiaceae</i> - разпространена по територията на цялата община, преди всичко около и в населените места по изоставени торища и запустели угари. Ресурсите са ограничени.
Елша черна / <i>Alnus glutinosa</i> (L.) Gaertn / - сем. - <i>Betulaceae</i> - разпространена преди всичко по поречието на р. Арчар, р. Скомлянска. Ресурсите са ограничени.
Еньовче същинско / <i>Galium verum</i> L. / - сем. - <i>Rubiaceae</i> - разпространено по ливадите и пасищата, горските поляни и пътищата. Ресурсите са ограничено използваеми.
Живовлек голям / <i>Plantago major</i> L. / - сем. - <i>Plantaginaceae</i> - разпространен на територията на цялата община, в ливадите, по сухите тревисти и пясъчливи места, край пътищата. Ресурсите са използваеми.
Живовлек ланцетовиден / <i>Plantago lanceolata</i> / - сем. - <i>Plantaginaceae</i> - разпространен на територията на цялата община по влажните тревисти и пясъчливи места. Ресурсите са използваеми.
Зайча сянка лечебна / <i>Asparagus officinalis</i> L. / - сем. - <i>Liliaceae</i> - разпространен по ливадите и падищата и горите в цялата община. Ресурсите са ограничени.
Звъника лечебна (жълт кантарион) / <i>Hypericum perforatum</i> L. / - сем. - <i>Hypericaceae</i> - разпространена по цялата територия на общината. Среща се по сухи тревисти места, както и из неорани ниви. Ресурсите му са максимално използваеми.
Здравец горски / <i>Geranium sylvaticum</i> L. / - сем. <i>Geraniaceae</i> - среща се рядко, на по-висока надморска височина.
Здравец обикновен / <i>Geranium macro</i> L. / - сем. <i>Geraniaceae</i> - разпространен по влажни, сенчести и каменливи места.
Змиарник / <i>Arum maculatum</i> L. / сем. <i>Araceae</i> - среща се из влажни и сенчести гористи места в района на Орешец. Ресурсите са ограничени.
Змийско мляко / <i>Chelidonium majus</i> L. / - сем. <i>Papaveraceae</i> - разпространен на територията на общината, преди всичко около и в населените места, покрай дворовете, градините и сметищата.
Иглика лечебна / <i>Primula veris</i> L. (<i>officinalis</i> (L.) Hill) / - сем. - <i>Primulaceae</i> - разпространена на територията на общината по сенчестите и влажни места в гористите местности. Ресурсите са ограничено използваеми.
Кадънка (полски мак) / <i>Papaver rhoeas</i> L. / - сем. - <i>Papaveraceae</i> - разпространена на територията на общината, най-често около пътищата, нивите, ж.п. линията, нивите и изоставените угари. Ресурсите са ограничено използваеми.
Камшик / <i>Agrimonia eupatoria</i> L. / - сем. <i>Rosaceae</i> - разпространен из храсталаци и ливади.
Киселей / <i>Rumex acetosa</i> L. / сем. - <i>Polygonaceae</i> - разпространен на територията на общината около реките, по влажните места из ливадите и водоемите. Ресурсите са ограничени.
Комунига / <i>Melilotus officinalis</i> / - сем. <i>Fabaceae</i> - разпространена по тревисти места, край пътища, из посеви като плевел или бурен.
Конски кестен / <i>Aesculus hippocastanum</i> L. / - сем. - <i>Hippocastanaceae</i> - среща се на територията като декоративно дърво / гр. Димово, с. Гара Орешец, с. Воднянци с. Острокапци, с Арчар/.
Коприва обикновена / <i>Urtica dioica</i> / - сем. <i>Urticaceae</i> - разпространена на територията на общината по влажни и богати на органични вещества почви. Ресурсите са използваеми.
Копър обикновен / <i>Anethum graveolens</i> / - сем. <i>Apiaceae</i> - в диво състояние се среща край р. Дунав, Култивиран вид.

Ресурсите му са използваеми.
Кукуряк миризлив / <i>Helleborus odoratus</i> L. / - сем. Ranunculaceae - среща се спорадично на територията на общината по северните склонове и гористите местности.
Кучешко грозде черно / <i>Solanum nigrum</i> L. / - сем. Solanaceae - разпространено на територията на цялата община като плевел по нивите. Ресурсите му са използваеми.
Къпина полска / <i>Rubus caesius</i> L. / - сем. Rosaceae - разпространена на цялата територия на общината около нивите, лозята, около реките, просеките, оградите и дворовете. Ресурсите са използваеми.
Лазаркиня (<i>Asperulif odorata</i> L.) - среща се рядко из сенчестите гори на буковия и буково-габървия пояс. Ресурсите са ограничени. Билка под специален режим на ползване.
Лайка (<i>Matricaria chamomilla</i>) - разпространена като плевел, по тревисти и буренливи места на територията на цялата община.
Леска обикновена / <i>Corvulus avellana</i> L./ - сем. Betaceae - разпространена на територията на общината из широколистните гори (като подлес) , както и из сечищата.
Липа дребнолистна / <i>Tilia cordata</i> Mill./ (<i>T. parvifolia</i> Ehrh) L. Betulaceae - разпространена из гори, храсталаци и каменливи склонове.
Липа едролистна / <i>Tilia platyphyllos</i> / (<i>T. grandifolia</i> Neilr.) L. Tiliaceae - разпространена на територията на общината из гори, долове, храсталаци и каменливи склонове.
Люляк / <i>Svringa vulgaris</i> L. / сем. Oleaceae - среща се по сухи каменливи и скалисти места, предимно из варовитите терени на територията на общината , както и около ж.п. линиите и пътищата .
Магарешки бодил късодръжков / <i>Carduus acantoides</i> L. / Asteaceae - разпространен из буренливите места в цялата община .
Маточина / <i>Melisa officinalis</i> / - сем. Lamiaceae - расте из редките гори, покрай градините, оградите и дворовете.
Мащерка / <i>Thymus vulgaris</i> / - сем. Lamiaceae - разпространена по тревисти, каменливи и скалисти места, край пътища, из ливади и горски полянки в цялата община. Ресурсите са максимално използваеми.
Мента водна / <i>Mentha aquatica</i> L. / Lamiaceae - разпространена покрай реките, по влажните и мочурливи места на територията на общината .
Мента обикновена (джоджен) / <i>Mentha sapicata</i> L./ Lamiaceae - среща се край реките и по влажните места.
Метличина синя / <i>Centaurea cyanus</i> / - сем. Asteraceae - често срещан вид из посеви, по тревисти места и край пътища.
Мехунка / <i>Physalis alkekengi</i> L./ Solanaceae - разпространена из сенчестите храсталаци и гори, край синори и лозя.
Минзухар пролетен / <i>Crocus chrysanthus</i> Herb. / Iridaceae - на територията на общината се среща из ливадите, поляните, пасищата и храсталаците.
Минзухар есенен / <i>Croceus pallasii</i> Bieb / Iridaceae - разпространен по поляните и ливадите .
Момина сълза / <i>Convallaria majalis</i> L./ Liliaceae - расте в храсталаците и горите, главно в широколистните .
Мъртва коприва червена / <i>Lamium purpureum</i> L. / - сем. Lamiaceae - среща се по тревисти и буренявали места. Ресурсите са неограничени.
Овчарска торбичка обикновена / <i>Capsella bursa-pastoris</i> (L.) Medic. / Brassicaceae - среща се край пътищата, из запустелите места, пасищата и ливадите. Ресурсите са неограничени.
Омайниче / <i>Geum urbanum</i> L./ сем. Rosaceae - расте из храсталаците и широколистните гори, а също по буренливите места край пътищата и оградите.
Орех / <i>Juglans regia</i> L. I сем. Juglandaceae - разпространен рядко из по- влажните и по-топли места в долния горски пояс като диворастящ. Отглежда се и като културно растение.
Папур теснолистен / <i>Typha angustifolia</i> L. / Typhaceae - среща се покрай реките и около язовирите на територията на общината .
Пелин горчив / <i>Artemisia absinthium</i> L./ Asteraceae - расте край оградите и пътищата, из храсталаците и каменливите места
Пелин обикновен / <i>Artemisia vulgaris</i> L. I Asteraceae - среща се по тревисти и каменливи места.
Повет обикновен / <i>Clematis vitalba</i> L. / Ranunculaceae - разпространен из горите и храсталаците. Ресурсите са неограничени.
Поветица обикновена / <i>Convolvulus arvensis</i> L. I - сем. Convolvulaceae - разпространена като плевел по обработваемите земи, а също и като бурен край пътищата, из дворовете, по тревистите и каменливите места .
Подбел / <i>Tussilago farfara</i> L. I Asteraceae - среща се по влажните места и песъчливо-глинестите брегове на реките .
Равнец бял (хилядолистен) / <i>Achillea millefolium</i> gr. / Asteraceae - разпространен из храсталаци, ливади и тревисти места, по изоставени ниви и край селища и пътища.
Ралица обикновена / <i>Consolida regalis</i> / - сем. Ranunculaceae - разпространена из посеви, стърнищата и тревистите места.
Ранилист / <i>Betonica officinalis</i> / - сем. Lamiaceae - среща се рядко из храсталаците и по тревистите места в Арчарския район. Ресурсите са ограничени .
Репей / <i>Arcticum lappa</i> / - сем. Asteraceae - расте из храсталаците и горите, също по буренливите места около и в селищата.
Росопас / <i>Fumaria officinalis</i> / сем. Papaveraceae - разпространено по тревисти места, като плевел из посеви и бурен край селищата.
Сапуниче лечебно / <i>Saponaria off.</i> L. I сем. Caryophyllaceae - расте по влажните места, край потоци, реки и храсталаци.
Синап черен / <i>Brassica nigra</i> (L.) Koch. / сем. Brassicaceae - разпространен из орници, ниви, край селища и тревисти места

Синя жлъчка / <i>Cichorium intybus</i> / - сем. Asteraceae - расте из ливадите и пустошите, край пътищата, в обработваемите земи и стърнищата.
Слез / <i>Malva silvestris</i> L. / сем. Malvaceae - расте по тревистите места, в изкопи и край пътищата. Ресурсите са неограничени.
Смрадлика / <i>Cotinus coggygria</i> Scop. / сем. Anacardiaceae разпространена по сухите каменливи места, храсталаците и светлите дъбови гори. Ресурсите са използвани.
Татул / <i>Datura stramonium</i> L. / сем. Solanaceae - разпространен по тревистите и буренливи места. Ресурсите са неограничени.
Теменуга миризлива / <i>Viola odorata</i> L. / сем. Violaceae - расте из храсталаците и горите.
Теснолист живовлек / <i>Plantago lanceolata</i> L. / сем. Plantaginaceae - разпространен по сухите тревисти и пясъчливи места. Ресурсите са използвани.
Трънка / <i>Prunus spinosa</i> L. / сем. Rosaceae - среща се на територията на общината по сухите каменливи места, край пътищата и синорите.
Хвощ полски / <i>Equisetum arvense</i> L. / сем. Equisetaceae - разпространен по влажните места, край реките, а също и като плевел. Ресурсите са неограничени.
Шипка / <i>Rosa canina</i> / сем. Rosaceae - разпространена из храсталици, гори, по поляни, каменливи места и склонове. Ресурсите са използвани.
Ягода горска / <i>Fragaria vesca</i> L. / сем. Rosaceae - разпространена из гори, храсталаци и поляни.

При анализа на дейностите по опазване на екосистемите, включващи лечебни растения, като цяло община Димово се характеризира с относително съхранена природа. Качеството на биогеоценозите е добро, особено в планинските части. В тези райони, екосистемите са запазили своя почти естествен облик и специфични екологични характеристики. На най-високо антропогенно натоварване са подложени екосистемите, разположени в непосредствена близост до населените места в общината, в резултат от извършването на незаконна сеч и друга нерегламентирана дейност. Приоритетни са мерки за опазване на ресурсите и разнообразието от лечебни растения, включително редки и застрашени от изчезване видове. Охраната на находищата може да се осъществява преди всичко чрез спазване на режима на ползване и ротация.

Избор и регламент на територии, които не са защитени, но изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях. На този етап не се налага регламентирането на територии извън защитените, които изискват устойчиво ползване на лечебните растения в тях. При бъдещото обявяване на природен парк, с разработване на плана за управление на парка, и след извършване на по-задълбочени геоботанични проучвания, би могло да се определят конкретни територии, за които да се спазва ограничителен режим на ползване. По отношение на местната нормативна уредба за лечебните растения, с Решение № 160 от 06.06.2001 год. на Общински съвет Димово е приета Тарифа за таксите, които се заплащат за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - общинска собственост.

3.5.2. Фауна. Територията на България е разположена в две зоогеографски подобласти – Евросибирска и Средиземноморска. Разнообразния релеф и климат са причина за формиране на богата и многообразна фауна, която има характерни особености. Според Георгиев (1982) в България се разграничават седем зоогеографски района, четири от които се отнасят към Средиземноморската подобласт и три към Евросибирската подобласт. Фауната в разглеждания район попада в три района – Дунавски, Старопланински и Рило-Родопски район.

Дунавски район. Обхваща територията на Дунавската равнина, Лудогорието и южната част от Добруджанското плато (без крайбрежието му). Повечето видове във фауната тук са евросибирски и европейски елементи. Сред останалите преобладават видове с холарктично и палеарктично разпространение. Пример в това отношение са паяците, сред които почти липсват средиземноморски видове. Континенталният климат е причина за по-голямото разнообразие на животински групи като земноводните, докато влечугите са доста по-бедно представени. Ендемити сред надземната фауна почти липсват, докато при подземната са установени 2 балкански и 4 български ендемита. Добруджанската фауна може да бъде отнесена главно към степния фаунистичен комплекс, който тук се характеризира с цяла серия от типични степни елементи (многоножки, скакалци, бозайници). Гнездящите птици имат най-голямо сходство с тези от Черноморското крайбрежие - 85,6%. Тук средиземноморските птици са най-слабо представени в сравнение с другите зоогеографски райони, като видовете със северен тип на разпространение са над 4 пъти повече от видовете с южен тип на разпространение. Макар и с разнообразен релеф общината е богата на фаунистичен състав. От бозайниците се среща сърна, дива свиня, заек, гризачи (катерица, лалугер, полска мишка, сив плъх, съсел и др.). Най-често срещаните хищници са - чакал, лисица, дива котка, белка, златка (защитен вид), невестулка, черен пор, язовец. Влечугите са представени от костенурка, гущер, усойница, пъстър смок, пепелянка и др. От птиците са разпространени ястреб, яребица, пъдпъдък, горски бекас, гургулица, гълъб, сова (защитен вид), улулица, бухал, кукумявка и др.

3.6. Поземлен ресурс по територии. Ресурсът включва уранизираните, земеделските, горските други територии, в това число и защитените територии за опазване на културното наследство, нарушените територии, територии заети от

води и водни обекти, както и тези на транспорта и техническата инфраструктура. Като елемент от тях са и защитените територии и зони за опазване на биологично разнообразие. Обобщените данни за поземления ресурс са по баланс на вида на територията по предназначение, като е използвана информацията от Общинска служба земеделие-Димово към 2014 г.

Вид на територията по предназначение	площ ха	дял в %
Водни течения и водни площи	910,88	2,26
Добив на полезни изкопаеми	14,06	0,04
За нуждите на горското стопанство	9 695,44	24,09
За нуждите на селското стопанство	27 552,98	68,46
За нуждите на транспорта	214,35	0,53
Населени места	1 857,60	4,62
Обща сума в ха	40 245,31	100,00

Според регистъра на земеделски земи, гори и земи в горския фонд, общата земя за селското стопанство в общината е 68,46%, терените за горски стопанство са 24,09% и терените за населени места съставляват 4,62 % от площта на общината. Горските територии заемат втория по размер дял от площта на общината, като от тях с най-голям дял от са терените с гори в землищата на населените места в Предбалкана и по течението на река Скомля.

Отчитайки географското местоположение на община Димово частта за транспорт, транспортни съоръжения и инженерна инфраструктура е 0,53 %.

Относителният дял на транспорта ще се увеличи и проектираните републиканска пътна мрежа, нови трасета на железопътния транспорт и магистралния газопровод.

3.6.1. Баланс на територията. В настоящия раздел са представени обобщени данни относно баланса на площта на землищата на всички населени места, баланс на вида на територията по предназначение в общината като цяло и по землища, баланс на начина на трайно ползване на поземлените фондове в общината, баланс на начина за трайно ползване по населени места и за общината и баланс на територията по категория земя. Използвана е информацията от цифровия модел на община Димово към 2013 г., както и по кадастрални карти и други източници.

БАЛАНС-ЗЕМЛИЩА НА НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА		
Населени места	общо дка	общо в %
Арчар	53 797,230	13,37
Бела	20 804,342	5,17

Владиченци	6 537,253	1,62
Воднянци	23 596,370	5,86
Върбовец	7 226,709	1,80
Гара Орешец	в землището на с.Орешец	0,00
Димово	16 436,392	4,08
Дълго поле	7 480,488	1,86
Държаница	13 531,693	3,36
Извор	30 214,384	7,51
Карбинци	28 273,097	7,03
Кладоруб	11 131,692	2,77
Костичовци	21 491,771	5,34
Лагошеви	18 088,061	4,49
Мали Дреновец	12 631,286	3,14
Медовница	18 911,496	4,70
Орешец	33 603,006	8,35
Острокапци	8 702,275	2,16
Септемврийци	16 172,315	4,02
Скомля	8 991,150	2,23
Шипот	11 719,963	2,91
Янъвец	14 765,515	3,67
Ярловица	18 346,649	4,56
ОБЩИНА ДИМОВО	402 453,137	100,00

По данни от заданието и опорния план общите данни за общината са 403 254,670 дка, а данните от таблицата са по информация от Общинска служба земеделие-Димово към 2014 г., където общия сбор е 402 453,137 дка. Разликата е от 72,33 ха.

Най-голямото като територия е землището на с.Арчар с 13,37%, а най-малкото е на с.Владиченци с 1,62%. Интересно е да се отбележи, че и двете села са с полски характер. Друга характерна подробност е две населени места в едно землище – с.Орешец и с.Гара Орешец. Село Гара Орешец възниква благодарение на съвременната транспортна комуникация и изтегля част от населението на с.Орешец на нови земи в близост до ж.п. гарата.

Баланс на територията по вид територия по предназначение за общината по землища. Данните са от информацията от Общинска служба земеделие-Димово към 2014 г. и дават представа за процентното съотношение в земеползването и наличния ресурс в община Димово.

Землища по населените места	площ в дка по вид територия по предназначение за нуждите на						общо
	селско стопанство	горско стопанство	населени места	водни течения и площи	добив на полезни изкопаеми	транспорта	
Арчар	33 753,952	11 225,222	1 861,879	6 717,690	0,000	238,487	53 797,230
Бела	11 390,702	7 706,646	1 244,622	94,516	91,346	276,510	20 804,342
Владиченци	4 696,785	1 468,547	358,089	2,410	0,000	11,422	6 537,253
Воднянци	19 608,059	2 638,953	1 241,632	22,880	0,000	84,846	23 596,370

Върбовчец	5 607,183	908,766	634,872	55,977	0,000	19,911	7 226,709
Гара Орешец	19 934,688	11 420,676	1 848,335	110,096	15,535	273,676	33 603,006
Димово	12 520,029	2 501,865	993,106	117,485	17,057	286,850	16 436,392
Дълго поле	5 192,457	1 787,389	391,604	34,610	0,000	74,428	7 480,488
Държаница	10 239,412	2 693,497	416,686	154,271	0,000	27,827	13 531,693
Извор	21 762,848	6 650,119	1 333,671	344,829	0,000	122,917	30 214,384
Карбинци	22 545,500	4 168,006	1 418,704	48,291	11,420	81,176	28 273,097
Кладоруб	5 931,348	4 568,162	187,020	382,182	0,000	62,980	11 131,692
Костичовци	14 681,338	5 616,961	1 051,851	42,302	0,000	99,319	21 491,771
Лагошевици	11 893,697	5 150,611	876,622	87,217	5,284	74,630	18 088,061
Мали Дреновец	10 229,962	1 849,678	521,910	8,855	0,000	20,881	12 631,286
Медовница	16 416,506	987,052	1 350,609	38,428	0,000	118,901	18 911,496
Острокапци	5 090,060	3 196,758	339,653	47,643	0,000	28,161	8 702,275
Септемврийци	11 523,058	3 715,042	628,146	238,759	0,000	67,310	16 172,315
Скомля	6 207,437	2 050,504	522,261	183,114	0,000	27,834	8 991,150
Шипот	8 133,673	2 862,750	520,713	153,866	0,000	48,961	11 719,963
Яновец	5 603,494	8 657,734	322,727	110,883	0,000	70,677	14 765,515
Ярловица	12 567,594	5 129,470	511,287	112,479	0,000	25,819	18 346,649
общо в дка	275 529,782	96 954,408	18 575,999	9 108,783	140,642	2 143,523	402 453,137
в %	68,463	24,091	4,616	2,263	0,035	0,533	100,000
по опорен план в дка	272 715,400	98 654,800	20 180,800	9 295,400	51,7	2 356,570	403 254,670
по опорен план в %	67,629	24,465	5,004	2,305	0,013	0,584	100,000

По задание и опорния план са дадени обобщени данни за цялата територия на община Димово по територия по трайно ползване. Според тези данни най-голям превес имат обработваемите земи (ниви, зеленчукови градини, оранжерии, трайни насаждения и лозя) и представляват 57,07% от общия баланс на земята в общината. Този процент е и по-голям, ако се отчетат и полските пътища и други селскостопански земи. Изоставените ниви и трайни насаждения са 1,11% от обработваемите земи.

Данните по заданието и опорния план, както и по данни от общината за бааланса на територията са както следва:

БАЛАНС НА ТЕРИТОРИЯТА ПО ТРАЙНО ПОЛЗВАНЕ	По задание площ в ха	По данни от общината площ в ха
обработваеми земи - ниви	22317,88	22273,51
зеленчукови градини, оранжерии	54,82	54,71
изоставени ниви	138,80	138,53
трайни насаждения	112,66	112,44
лозя	561,69	560,57
изоставени трайни насаждения	306,59	305,98
гори в земеделски земи	50,63	50,53
ливади, пасища, мери	2715,88	2710,49
стопански двор, производствена база	148,70	148,41
животновъдни ферми	6,46	6,45
полски път	743,60	742,12

други селскостопански земи	79,53	79,37
селскостопанско летище	4,43	4,42
поляни, голини, храсти	169,59	169,25
залесени горски територии	9694,89	9675,62
населени места	1784,97	1781,43
производствени и складови терени	12,86	12,83
озеленени и спортни терени	7,69	7,68
гrobiще	13,31	13,28
реки, водни течения	725,70	724,25
язовири, рибарници, канали, басейни	101,04	100,84
територии с полезни изкопаеми	5,17	14,06
рeпубликанска пътна мрежа	68,53	68,40
общинска пътна мрежа	96,46	96,26
летища	8,86	8,84
терени на ж.п. транспорта	56,08	55,97
пристанища	0,38	0,38
техническа инфраструктура	0,91	0,91
природни забележителности	1,00	1,00
вилни зони	42,99	42,90
терени за отдих и курорт	2,39	2,38
недвижими КИН	1,09	1,09
скали, пясъци, насипи	187,08	186,71
дерета, оврази	78,30	78,25
мочурища	24,50	24,45
ОБЩО	40325,47	40245,31

Тенденции в промяната на земеползването. Инвестиционна активност в тази част на България към момента не е особено висока, и това трябва да се отчита. Непрекъснато има промяни на предназначение на земеделски земи, когато това е необходимо за изграждане на паркове за производство на ел.енергия, на обособени зони за инфраструктура (газопреносни мрежи), на зони за отдих и други необходими за повишаване на обитаването в тази територия. При това се променят предназначението на цели поземлени имоти, независимо от тяхната площ, което не изключва възможността за използване за земеделие на частите от имотите, останали свободни след изграждане на самото съоръжение.

3.6.2. Земеделски територии. Земеделските земи заемат основната част от общинската територия (около 68%), което отразява преобладаващо земеделския ѝ характер (средната стойност за страната е 58,7 %).

За съответното зeмлище	Арчар	Бела	Владиченци	Воднянци	Върбовчец	Гара Орешец	Димово	Дълго поле	Държаница	Извор	Карбинци
------------------------------	-------	------	------------	----------	-----------	-------------	--------	------------	-----------	-------	----------

имоти бр.	4 943	1 928	905	1 647	1 073	3 427	2 411	860	1 670	3 633	1 768
площ в дка	33 753,952	11 390,702	4 696,785	19 608,059	5 607,183	19 934,688	12 520,02	5 192,457	10 239,412	21 762,848	22 545,5
площ в %	62,74	54,75	71,85	83,10	77,59	59,32	76,17	69,41	75,67	72,03	79,74
жители 2014	2680	104	63	236	61	762+2	1192	17	76	261	178
имот/жител	2	18	14	7	18	5	2	50	22	14	10

За съответното землище	Кладоруб	Костичовци	Лагошевици	Мали Дреновец	Медовница	Остракапци	Септемврийци	Скомля	Шипот	Яновец	Ярловица
имоти бр.	1 503	1 909	2 203	1 517	2 388	820	1 757	739	1 237	775	2 165
площ в дка	5 931,348	14 681,338	11 893,697	10 229,962	16 416,506	5 090,06	11 523,058	6 207,437	8 133,673	5 603,494	12 567,594
площ в %	53,28	68,31	65,75	80,99	86,81	58,49	71,25	69,04	69,40	37,95	68,50
жители 2014	41	93	73	66	314	69	203	39	40	18	91
имот/жител	37	21	30	23	8	12	9	19	31	43	24

Важен елемент е и баланса на територията по категории земи. За района са характерни, т.е. заемат най-голяма площ земите от втора категория в селата Извор, Шипот, Дълго поле, Медовица, Воднянци и Карбинци. Земите от III категория също имат значителни размери - най-вече в землищата на села Яновец, Скомля, Карбинци и Кладоруб. Четвъртата и пета категория са с най-малки по размер площи в селата Кладоруб, Бела, Орешец, Остракапци и др. Земята която се обработва е предимно II и IV категория и в единични случаи и VII, VIII категория.

Над половината от обработваемата земя е заета от зърнени култури, предимно пшеница, ечемик и царевица. Утвърденото зърно производство е напълно адаптирано към природно климатичните и почвени условия, характерни за общината, които са благоприятни за получаване на сравнително добри добиви.

Преобладаващата част от земята около 95% се обработва от големите земеделски фирми. Земеделските стопанства са тясно специализирани и едва 5% от тях са смесени и се занимават както с растениевъдство, така и с животновъдство. Около две трети от малките земеделски стопанства отглеждат главно зеленчуци за лично или семейно потребление. Средните по размер стопанства развиват разнообразна дейност: 78% отглеждат зърнени и технически и култури, 18 % са овощни и лозови насаждения, около 2 % - зеленчуци и останалите – трайни култури. Големите стопанства се занимават главно със зърнопроизводство.

Интересна е съпоставката на броя на имотите към броя на жителите-от 2 към 1 (Арчар и Димово) до 50 към 1 (Дълго поле). Това показва, че е силно раздробено като собственост и/или се обработват не от живущите в населените места (било под аренда или в кооператив), тъй като процентът на необработваемите ниви е нисък – 1,11%. В момента поливните площи са сведени до минимум.

3.6.3. Горски територии. Горските територии заемат втория по размер дял от площта на общината.

За Предбалканския район е характерно Растителността е изключително разнообразна, в повечето случаи преобладава растителност с доминиране на обикновен горун, обикновен габър и мизийски бук с примеси от реликтния дървесен вид турска леска и др. На припечните склонове и билните части на варовитите хълмове (мергели и варовици) преобладават силно разреждени и деградирани гори от маклен, мъждрян и келяв габър. В този район се срещат терциерният реликт рамонда по повърхността на скалите предимно в сенчести гористи места. Наред с разнообразната и богата горска растителност, представена от дъбови насаждения с единични и групови участия на габър, липа, явор, бряст, ясен, топола, върба, елша, габър и др., се срещат разнообразни билки, които имат стопанско значение. В района на община Димово са разпространени шипка, трънка, глог, коприва, подъбиче, ягода, мента, живовляк, риган, глухарче, лайка, бял равнец, жълт кантарион, мащерка, липа, орех. Те намират приложение във фармацевтичното производство и медицината за билколечение. За гъбарството значение имат манатарката и пачият крак. В района на места са се формирали храсталачни съобщества от драка, също и тревни фитоценози от садина, белизма, луковична ливадина и едногодишни треви, детелини и др. На по-влажните места край реките съвсем ограничено се срещат остатъци от гори с доминиране в тях на дръжкоцветен дъб, клен, бряст, мекиш и други.

За равнинните части от територията в района на с. Градец, също между Димово и р. Дунав на северни склонове се забелязват и отделни дървета или групи с дървета от мизийски бук. В този район се срещат деградирани горски ценози с доминиране на келявия габър, както и на ксеротермна тревна растителност от садина, белизма и луковична ливадина.

Горите в община Димово заемат площ от 9 695,44 ха или около 24% от територията на общината. В горския фонд няма обработваеми земи. Площта на

горите представлява 85,1 % от общата площ на горския фонд. Горските пасища са 6,2 % от площта му. Незалесената горска площ е 8,5%. Средната залесеност в община Димово е 19,8 % и е около средното за Северозападния район /19,6 %/. По своето предназначение горите се делят на стопански гори и гори със специално предназначение. По землища на селата имат следните параметри:

За съответното землище	Арчар	Бела	Владиченци	Воднянци	Върбовчец	Гара Орешец	Димово	Дълго поле	Държаница	Извор	Карбинци
имоти бр.	145	649	118	589	25	110	211	170	223	594	484
площ в дка	11 225,222	7 706,646	1 468,547	2 638,953	908,766	11 420,676	2 501,865	1 787,389	2 693,497	6 650,111	4 168,006
площ в %	20,87	37,04	22,46	11,18	12,58	33,99	15,22	23,89	19,91	22,01	14,74
жители 2014	2680	104	36	236	61	762+2	1192	17	76	261	178
имот/жител	0,06	6	3	2	0,4	0,14	0,18	10	3	2	3

За съответното землище	Кладоруб	Костичовци	Лагошевици	Мали Дреновец	Медовница	Острокалци	Септемврийци	Скомля	Шипот	Яновец	Ярловица
имоти бр.	202	628	258	142	110	176	197	189	350	361	327
площ в дка	4 568,162	5 616,961	5 150,611	1 849,678	987,052	3 196,758	3 715,042	2 050,504	2 862,750	3 657,734	5 129,47
площ в %	41,04	26,14	28,48	14,64	5,22	36,74	22,97	22,81	24,43	58,64	27,96
жители 2014	41	93	73	66	314	69	203	39	40	18	91
имот/жител	5	7	4	2	0,4	3	0,98	5	9	20	4

Съпоставката на броя на имотите към броя на жителите показва съотношения от 0,06-0,98 (Арчар, Върбовчец, Гара Орешец, Димово, Медовница и септемврийци) до 9 (Шипот). Тук трябва да се отчита и държавната и общинска земя в горските територии, която е по-значителна отколкото в земеделските територии, т.е. показателите ще са и по-ниски като собственост и не следва да се счита за раздробеност като собственост.

Горските територии се делят на гори със стопанско и със специално предназначение. В община Димово освен защитените територии по Натура 2000, които включват горски територии и земеделски земи, има горите със специално предназначение, които са около 9% от общата площ на горите. Към тях спадат зелената зона на гр.Димово, защитните ивици по пътищата, лесопаркове край гр.Димово, с.Орешец, с.Извор, с.Скомля, с.Костичовци и с.Арчар.

На територията на общината попадат защитени местности и защитени зони, намиращи се в територията на община Димово, както и земи по НАТУРА 2000.

3.6.4. Защитени територии и защитени зони

Защитени територии. Те обхващат Защитените местности и обекти са предназначени за опазване на биологичното разнообразие в екосистемите и на естествените процеси, протичащи в тях, както и характерни или забележителни обекти на неживата природа и пейзажи. В общината са обособени следните защитени обекти и територии по смисъла на Закона за защитените територии. В общината съществуват няколко природни забележителности.

Природна забележителност – пещера “Венеца”. Намира се до с.Орешец, изключително красива със скалните си образувания, обявена за природна забележителност, със заповед №995/21.04.1971 г.

Защитени вековни дървета. Регистърът им е представен в таблица:

№	Вид	Местонахождение	Заповед за обявяване	Възраст (години)	Височина (м)	Обиколка на 1,3 м
1	Зимен дъб	с.Върбовчец, в селото	№715/12.03.73 на МГОПС	250	17	3,20
2	Зимен дъб	с.Извор	№715/12.03.73 на МГОПС	350	18	4,80
3	Цер	м."Цера",с.Бела	№98/28.03.97г. (ДВ бр. 52/1997)	200	19	4,10
4	П. ясен	с.Скомля	№421/10.07.08г. (ДВ бр.76/2008)	115	20	3
5	Благун	с.Дълго поле	№421/10.07.08г. (ДВ бр.76/2008)	100	16	2,1
6	Цер	с. Дълго поле	№421/10.07.08г. (ДВ бр.76/29.2008)	80	20	1,8

Защитени зони по „НАТУРА 2000”. Законът за биоразнообразието въведе нова форма на териториална защита на биологичното разнообразие чрез създаване на защитени зони за опазване на природните местообитания. Екологичната мрежа „Натура 2000” е един от основните инструменти за осигуряване опазването на биологично разнообразие, защото създава условия за запазване, защита и управление на видове и местообитания. През юли 2011 г. стартираха теренни проучвания на територията на общината по проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природните местообитания и видове – фаза I. Целта на проекта е картиране и установяване на природозащитното състояние на природните местообитания и видове по Директива 92/43/ЕИО, както и определяне на рискови за дивите птици – по Директива 79/409/ЕИО територии за изграждане на ветрогенератори.

Натура 2000 включва територии, съставлящи общоевропейска мрежа, целяща да осигури дългосрочното оцеляване на най-ценните и застрашени видове и местообитания за Европа в съответствие с основните международни

договорености в областта на опазването на околната среда и биологичното разнообразие. България се нарежда на второ място в Европа по богатство на биологично разнообразие. Местата, попадащи в екологичната мрежа се определят в съответствие с две основни за опазването на околната среда Директиви на Европейския съюз – за запазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (наричана накратко Директива за хабитатите) и за съхранение на дивите птици (наричана накратко Директива за птиците). Основните изисквания на двете директиви са отразени в българското законодателство чрез, приет от Народното Събрание през август, 2002 г. Съгласно него в страната се обявяват защитени зони като част от националната екологична мрежа. Това са места от територията и акваторията на страната, които отговарят на изискванията за наличие на важни за биологичното разнообразие растителни и животински видове, и типове природни местообитания, включени в Приложенията на директивата за хабитатите и директивата за птиците. Списъците с природните местообитания и видовете, за чиито местообитания се обявяват защитени зони са изброени в приложения 1 и 2 на ЗБР. В зависимост от специфичните цели, методика и критерии при определянето на защитените зони съгласно двете различни Директиви на Европейския съюз (за местообитанията и птиците) процеса бе разделен на две. Към момента, с решения на Министерски съвет са приети:

- защитени зони за опазване на дивите птици, покриващи 20,3% от територията на България – 114;
- защитени зони за опазване на местообитанията, покриващи 29,5% от територията на България -228.

Общо в България към момента са приети от Министерски съвет 332 защитените зони от Натура 2000 покриващи общо 33,89 % от територията на страната. Като принос за Европейската екологична мрежа НАТУРА 2000 е предложена и територията на западния дял на Стара планина.

Защитени зони по Директивата за опазване на дивите птици, попадащи изцяло или частично на територията на община Димово:

BG 0002002 „Западен балкан“ на територията на обл. Монтана, обл. Видин и обл. София – защитена зона за опазване на дивите птици. Включва територии в землищата на с. Бела, с. Върбовчец, с. Орешец и с. Янъовец. В границите на защитената зона се забранява: залесяването на ливади, пасища и мери, както и

превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения; използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади; косенето на ливадите преди 15 юни, както и от периферията към центъра; изграждането на вятърни генератори за производство на електроенергия в горната граница на гората (над 800 м н.в.) с изключение на тези, за които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура или са съгласувани по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие. Режимът не се прилага за вятърни генератори, използвани като собствени източници на електрическа енергия.

Защитени зони по Директивата за опазване на природните местообитания, попадащи изцяло или частично на територията на община Димово:

BG 0001040 „Западна Стара планина и Предбалкан“ – защитена зона по Директивата за местообитанията, която припокрива защитена зона по Директивата за птиците. Включва територии в землищата на с. Върбовчец, с. Янъовец, с. Орешец;

BG 0000518 „Въртопски дол“ – защитена зона по Директивата за местообитанията. Включва територии в землищата на с.Арчар, с. Държаница и с. Лагошевци ;

BG 000018233 „Орсоя“, обл. Монтана, обл. Видин - с.Арчар

BG 000053233 „Остров близнаци“, обл. Видин - с.Арчар

BG 0000521 „Макреш“ – защитена зона по Директивата за хабитатите. Включва територии в землищата на с. Кладоруб и с. Острокапци;

BG 0000497 „Арчар“ – защитена зона по Директивата за хабитатите. Включва територии в землищата на село Арчар. Зоната е изключително важна поради наличието на единственото находище в България на типа природно местообитание пясъчни степи. Срещат се редки псамофитни видове като уникалното находище на Бледожълт равнец (*Achillea ochroleuca*), единственото находище в Дунавската равнина на Влагалищна власатка (*Festucavaginata*) и др. Местообитанията на Дунавските заливни ливади са много редки в България.

3.6.5. Защитени територии за опазване на културното наследство. Според пространствената структура и териториален обхват паметниците на културното наследство обхващат:

- групови НКЦ – комплекс 1 бр.; Това са три ПК със статут на "национално значение" в м.Калето и около нея на село Арчар, които са предложени за обявяването им като археологически резерват "Рациария"
- единични НКЦ – 21 бр.

По-подробна информация има в раздела за недвижимото културно наследство.

3.6.6. Територии заети от вода и водни обекти. През територията на общината протичат река Арчар, река Скомля, река Белщица, река Лом и река Дунав в Арчарския район. Режимът на речните води е дъждовно-снежен с пролетен максимум на оттока. Чести са случаите на заливане от водите на река Дунав на териториите около тях. Дял във водния баланс на общината заемат и 6-те микроязовира – Върбовчец, Медовница – 2 бр., Шипот, Скомля и Ярловица. Тези територии заемат 910,88 ха или около 2,26% от територията на общината. По землища на селата териториите заети от вода и водни обекти имат следните параметри:

За съответното землище	Арчар	Бела	Владиченци	Воднянци	Върбовчец	Гара Орешец	Димово	Дълго поле	Държаница	Извор	Карбинци
имоти бр.	96	31	2	1	5	11	36	10	18	4	24
площ в дка	6 717,690	94,516	2,410	22,880	55,977	110,096	117,485	34,610	154,278	344,829	48,291
площ в %	12,48	0,45	0,04	0,10	0,78	0,33	0,72	0,46	1,14	1,14	0,17

За съответното землище	Кладоруб	Костичовци	Лагошевици	Мали Дреновец	Медовница	Острокапци	Септемврийци	Скомля	Шипот	Яновец	Ярловица
имоти бр.	33	4	8	4	20	15	21	10	9	7	13
площ в дка	382,182	42,302	87,217	8,855	38,428	47,643	238,759	183,114	153,866	110,883	112,479
площ в %	3,43	0,20	0,48	0,07	0,20	0,55	1,48	2,04	1,31	0,75	0,61

3.6.7. Нарушени територии. Нарушаването на териториите става чрез няколко компонента:

- Замърсяване на почвата с нитрати, пестициди. Подобряване качествата на почвите налага използването на естествени и изкуствени торове. Няма конкретни анализи на почвени проби от района за замърсяване с нитрати и пестициди;

- Замърсяване на почвата с тежки метали (олово, мед, цинк, арсен, никел, кадмий, хром) или нефтепродукти. Към настоящият момент в Община Димово няма производства, които да замърсяват почвите;
- Замърсяване с отпадните води, които се изливат в преминаващите през населените места реки. Това причинява допълнителна ерозия на почвата. Съществуващите предприятия не са съществен фактор в замърсяването на водите. На територията на общината няма изградена пречиствателна станция за отпадни води. Химическите качества на речните води при преминаването им през общината са много добри;
- Ерозия на почвите. Естествената ерозия се ускорява под влияние на човешката дейност. За ограничаване на ерозионния процес способства и ниската степен на обработване на селскостопанските земи;
- Физически нарушени почви. Находищата на строителни материали /кариери/ и тяхното експлоатиране е съпроводено с теренни нарушения. Такива територии в общината има:

За съответното землище	Бела	Гара Орешец	Димово	Карбинци	Лагошеви
имоти бр.	2	1	3	1	3
площ в дка	91,346	15,535	17,057	11,420	5,284
площ в %	0,44	0,05	0,10	0,04	0,03

3.6.8. Урбанизирани територии. Урбанизираните територии обхващат всички територии, в които има съществена човешка намеса, както фонд населени места така и връзките между самите територии – пространствени по вертикала и хоризонтала с техните йерархични нива. Тази пространствена структура не е застеналя тя се развива във времето и пространството, като зависи от различни компоненти на човешката дейност.

Най-общо като баланс на площ за населените места може да послужи част от таблицата от раздел „**Баланс на територията по вид територия по предназначение за общината по землища**“. Данните са от информацията от Общинска служба земеделие-Димово към 2014 г. и дават представа за процентното съотношение в земеползването и наличния ресурс в община Димово:

За съответното землище	Арчар	Бела	Владиченци	Воднянци	Върбовец	Гара Орешец	Димово	Дълго поле	Държаница	Извор	Карбинци
имоти бр.	7	23	6	4	2	11	13	2	14	3	4
площ в дка	1 861,879	1 244,622	358,089	1 241,632	634,872	1 848,335	993,106	391,604	416,686	1 333,671	1 418,704
площ в %	3,46	5,98	5,48	5,26	8,79	5,50	6,04	5,24	3,08	4,41	5,02
За съответното землище	Кладоруб	Костичовци	Лагошеви	Мали Дреновец	Медовница	Острокапци	Септемврийци	Скомля	Шипот	Яновец	Ярловица
имоти бр.	1	2	3	8	4	2	8	3	2	13	17
площ в дка	187,020	1 051,851	876,622	521,910	1 350,609	339,653	628,146	522,261	520,713	322,727	511,287
площ в %	1,68	4,89	4,85	4,13	7,14	3,90	3,88	5,81	4,44	2,19	2,79

Историческо развитие и структура на селищната мрежа.

Съществуващата селищна мрежа на общината се е формирала в резултат на продължително историческо развитие, в което отчетливо се открояват няколко периода, обусловени от силно въздействащи исторически процеси и събития. Първите данни за урбанизирана среда са в пещерите в околностите на село Орешец, като се премине през тракийските племена да се стигне до втория период, характерен със силна урбанизация – периода на Римската империя. Урбанизацията продължава през периода на Първото и Второ Българско царство, а в годините на османската империя са положени основите на сегашните населени места. По това време се оформя сегашната селищна структура край големи чифлици, които са ситуирани удачно край главни пътища и кръстовища, в защитени от вятъра места, с добро ослънчаване, в близост до места с високи подпочвени води и горски масиви. По този начин се е формирала относително гъста и равномерно разположена мрежа от населени места. В периода на Възраждането се осъществяват процеси, свързани с утвърждаване на българската национална, духовна и религиозна идентичност–изграждането на православни храмове и училища. След възстановяване на българската държава по тези места през 1878 г. почва да се води регистър на населените места с тяхното население и структура. Определящ фактор за формиране на икономическия профил и социалния облик на общината представляват спецификата на природо-географските условия и потенциалът на естествените ресурси. След 1990 г. населението силно намалява в следствие миграционните процеси, като Димово запазва ролята си като общински, стопански икономически и културен център в района, който непрекъснато се благоустроява и обновява. Върху сегашната

селищна мрежа най-дълбок отпечатък е дала земеделската функция. За развитието на града решаваща роля са изиграли освен географското местоположение и занаятчийското производство, административната и културна функция. Община Димово е създадена с указ №2295/ДВ бр.101/26.12.1978 г., с който се определят седалищата и състава на общините в Република България. Селищната мрежа в територията на общината се е формирала в зависимост от природните и теренни условия и с оглед развитието на поминъка на населението.

Структурата на селищната мрежа на общината включва 23 населени места, от които 22 села. Най-голямо е землището на с.Арчар с 13,5% от площ на общината, а най-малко на с. Владиченци с 1,59%. Площта на землището на общинския център е 3,97%. Тези разлики се дължат на географското местоположение и релефа на територията. Средната площ на землищата в общината е около 17500 дка и е малко под средната за страната (~ 20 000 дка), което потвърждава, че общината разполага със значителен териториален ресурс. Средната ѝ гъстота от 5,71 селища на 100 км² е по-голяма от средната гъстота за страната (4,8). Дължината на пътната мрежа в общината е 154,9 км. Гъстотата на изградената пътна мрежа е 0,384 км/км². За селищната структура е характерно, че малко от населените места са на международен път – с.Медовница, с.Скомля, с.Бела и гр.Димово, а на републикански второкласен път е само с.Арчар. Тези две комуникационни трасета, както и железопътната линия София-Видин са не само гръбнака на селищната структура, но и на област Видин. Най-отдалечни са селата Воднянци и Ярловица на не повече от 10 км от основната републиканска пътна мрежа. За гъстотата на селищната мрежа е показателен и проксимитета ѝ (средното разстояние между населените места) от 10 км. Всички селища от общината са достъпни от общинския център в рамките на 30 минути. Населението не е съсредоточено в общинския център. Най-много жители има в с.Арчар. Важен показател е и гъстотата на населението в общината:

Населени места	Брой жители-2014	Площ км ²	Гъстота (д/км ²)
Арчар	2680	53,797	49,82
Бела	104	20,804	5,00
Владиченци	63	6,537	9,64
Воднянци	236	23,596	10,00
Върбовчец	61	7,227	8,44
Гара Орешец	762	В землището на с.Орешец	22,68
Димово	1192	16,436	72,52
Дълго поле	17	7,480	2,27
Държаница	76	13,532	5,62

Извор	261	30,214	8,64
Карбинци	178	28,273	6,30
Кладоруб	41	11,132	3,68
Костичовци	93	21,492	4,32
Лагошевци	73	18,088	4,04
Мали Дреновец	66	12,631	5,23
Медовница	314	18,911	16,60
Орешец	2	33,603	0,00
Острокапци	69	8,702	7,93
Септемврийци	203	16,172	12,55
Скомля	39	8,991	4,34
Шипот	40	11,720	3,41
Янъовец	18	14,766	1,22
Ярловица	91	18,347	4,96
ОБЩИНА ДИМОВО	6679	402,453	16,60

Динамиката на населението. До 80-те години на миналия век общо взето всички населени места са се слабо увеличавали или задържали нивото на населението си. Оттогава селското население започва да намалява поради миграцията към градовете. Населението на общинския център – Димово в разглеждания период има непрекъснат спад. Само село Арчар има постоянно увеличение на населението, докато села като Орешец, Яновец, Шипот, Върбчовец, Дълго поле и Лагошевци имат повече от 70% намаляване, което води до обезлюдяване. Населението на останалите селата показва трайна тенденция на намаление, като при някои тази тенденция не е толкова силна (20-36%). Динамиката на населените места за периода 2011-2014 (А), а за част от населените места за периода 1984 – 2011 (Б) е показана на долната таблица:

Населени места	Брой жители-1984	Брой жители-2011	Брой жители-2014	А%	Б%
Арчар	-	2370	2680	13,08	
Бела	243	108	104	-3,70	-57,20
Владиченци		65	63	-3,08	
Воднянци	336	245	236	-3,67	-29,76
Върбовец	243	96	61	-36,46	-74,90
Гара Орешец	1758	810	762	-5,93	-56,66
Димово	2500	1202	1192	-0,83	-52,32
Дълго поле	107	22	17	-22,73	-84,11
Държаница		117	76	-35,04	
Извор	495	266	261	-1,88	-47,27
Карбинци	491	174	178	2,30	-63,75
Кладоруб	111	43	41	-4,65	-63,06
Костичовци	202	78	93	19,23	-53,96
Лагошевци	247	60	73	21,67	-70,45
Мали Дреновец		73	66	-9,59	
Медовница	406	288	314	9,03	-22,66
Орешец	68	10	2	-80,00	-97,06
Острокапци	159	77	69	-10,39	-56,60
Септемврийци		240	203	-15,42	
Скомля	118	26	39	50,00	-66,95

Шипот	169	38	40	5,26	-76,33
Янъовец	107	14	18	28,57	-83,18
Ярловица		92	91	-1,09	
ОБЩИНА ДИМОВО		6514	6679	2,53	

При анализирана на горната таблица трябва да се има предвид, че до 1987 година общината е била по-малка (с по-малко населени места).

Административната структура е определена съгласно закон въз основа на административният статут, населението и периодът на възникване на населените места в общината. Справки по закона се правят когато има промяна в характеристика (население, функционален тип, кодове или ТСБ) или при промяна в АТУ. Освен тези данни в тях се съдържат и името (ако има промяна), надморска височина, брой население към съответната дата, документа на основание, на който се въвежда или променя нещо в справката. Промяната се регистрира като справка. За гр.Димово тези справки са 11 за период от 1978-2012 г. и показват, че Димово е било в границите на различни окръзи или области.

АДМИНИСТРАТИВНО-ТЕРИТОРИАЛНА ПРИНАДЛЕЖНОСТ	период
с. Княз Александрово	03.03.1878 - 28.09.1949
с. Княз Александрово, общ.Княз Александрово, Белоградчишка околия, Видински окр.	28.09.1949 - 06.01.1951
с. Княз Александрово, общ. Княз Александрово, Белоградчишка околия, Врачански окр.	06.01.1951 - 17.07.1951
с. Димово, общ. Димово, Белоградчишка околия, Врачански окр.	17.07.1951 - 23.01.1959
с. Димово, общ. Димово, Видински окр.	23.01.1959 - 19.09.1964
с. гр. т. Димово, общ. Димово, Видински окр.	19.09.1964 - 29.08.1969
гр. Димово, общ. Димово, Видински окр.	29.08.1969 - 01.09.1987
гр. Димово, общ. Димово, Михайловградска обл.	01.09.1987 - 02.02.1993
гр. Димово, общ. Димово, обл. Монтана	02.02.1993 - 12.01.1999
гр. Димово, общ. Димово, обл. Видин	12.01.1999 - 04.08.2000
гр. Димово, общ. Димово, обл. Видин	04.08.2000 -

Тази голяма мобилност на „администрацията“ също дава своето негативно отражение в развитието на община Димово. Обособени са седем кметства, единадесет кметски наместничества и четири населени селата са прикрепени към кметства на гр.Димово (3) и с.Гара Орешец (1). Управлението се осъществява от един кмет на община, един заместник-кмет на община, секретар на общината, седем кмета кметове на кметства и единадесет кметски наместници. Общинският съвет се състои от 12 съветника и един председател. На следващата таблица е показана категоризацията на населените места:

Населени места	Категория	Административен статут	Население 2014
Община	5 ф.т.	Община	6679
гр.Димово	4	Общински център	1192
Села общо			5485
Арчар	5	кметство	2680

Бела	7	кметско наместничество	104
Владиченци	8	кметско наместничество	63
Воднянци	7	кметство	236
Върбовец	8	кметско наместничество	61
Гара Орешец	5	кметство	762
Дълго поле	8	кметско наместничество	17
Държаница	7	кметско наместничество	76
Извор	7	кметство	261
Карбинци	7	кметство	178
Кладоруб	8	пряко подчинение на кметството на гр.Димово	41
Костичовци	8	кметско наместничество	93
Лагошеви		кметско наместничество	73
Мали Дреновец	8	пряко подчинение на кметството на гр.Димово	66
Медовница	7	кметство	314
Орешец	8	пряко подчинение на кметството на с.Гара Орешец	2
Острокапци	8	кметско наместничество	69
Септемврийци	7	кметство	203
Скомля	8	пряко подчинение на кметството на гр.Димово	39
Шипот	8	кметско наместничество	40
Янъвец	8	кметско наместничество	18
Ярловица	8	кметско наместничество	91

Структура по големина на селищата. Съгласно Наредба № 7 на МРРБ от 22.12. 2003 г. за правила и нормативи за устройство на отделните видови територии и устройствени зони селищата от община Димово попадат в следните категории:

- в категорията " много малки градове" - гр. Димово 1202 жители;
- големи села (с население от 2000 до 3000 жители) – с.Арчар с 2370 жители;
- малки села (с население от 250 до 1000 жители) - 3 села ;
- много малки села (с население до 250 жители) - 18 села .

Населените места в община Димово се групират според броя на жителите си към 2014 год. както следва:

Общо 22 села и 1 град		Много малки градове			Големи села			Малки села			Много малки села		
		до 2000 ж.			2000-3000 ж.			250-1000 ж.			под 250 ж.		
насел.	земл. км ²	бр.	насел.	земл. км ²	бр.	насел.	земл. км ²	бр.	насел.	земл. км ²	бр.	насел.	земл.-км ²
6679	403,255	1	1192	15,975	1	2680	54,418	3	1338	82,707	18	1469	250,155

За структурата на селищната мрежа по големина на населените места най-характерното е преобладаващият дял на малките и много малките села. Наличието само на малките и много малките села свидетелства за отражението

на остаряването на населението на общината и депопулацията ѝ върху селищното развитие. Трябва да се отбележи също така, че територията на землищата на много малките села представляват 62,03% от общата територия, на малките села – 20,51%, на големите села - 13,49% и на града-общински център - 3,97%. Следователно продължаването на тенденцията за обезлюдяване на територията поставя въпроса за съхраняване в стопански оборот на поземления ресурс на тези села, който е основата на селскостопанското развитие на общината.

Структура на територията на населените места. Изводите за тази характеристика се правят по сегашното положение на урбанизираните територии на населени места по действащи подробни устройствени планове, които има за с.Гара Орешец и гр.Димово. Старият ТУП на селищната система не обхваща всички населени места.

	жители	Жилищни терени			Обществени терени			Озеленени площи и спорт			Улици и площи		
	брой	ха	%	м ² /ж	ха	%	м ² /ж	ха	%	м ² /ж	ха	%	м ² /ж
Гара Орешец-1983	1893	52,1	74,8	273	4,5	6,5	24	0,8	1,2	4	11,0	15,8	57
Димово-1986	2500												

От горната таблица е видно, че като правило всички площни показатели са далеч над нормативните величини (както за 1986 г., така и към сегашното население), което потвърждава направената по-горе констатация, че населените места заемат твърде голяма площ и говори за ниска ефективност на използване на селищните територии. Този факт има неблагоприятно влияние върху възможността за повишаване на степента на благоустроеността им, но от друга страна създава възможности за по-висок стандарт на обитаване.

От горната таблица е видно, че като правило всички площни показатели са далеч над нормативните величини (както за 1986 г., така и към сегашното население), което потвърждава направената по-горе констатация, че населените места заемат твърде голяма площ и говори за ниска ефективност на използване на селищните територии. Този факт има неблагоприятно влияние върху възможността за повишаване на степента на благоустроеността им, но от друга страна създава възможности за по-висок стандарт на обитаване.

Групиране на селищата по функционални характеристики е направено експертно и подлежи на проверка и евентуално коригиране в процеса на одобряване на ОУПО. Очертани са следните четири групи:

- **Селища със затихващи икономически и селищни функции.** Към тази група са отнесени селата с ограничени възпроизводствени възможности (с коефициент на възрастова зависимост над средния за селата), в които за трудова реализация не се предлагат работни места или само в аграрния сектор, трудовите ресурси не се реализират или се реализират в минимална степен в други населени места и отсъстват обслужващи обекти на образованието, здравеопазването и културата. Това са села от 8-ма категория, а именно: селата Кладоруб, Мали Дреновец, Орешец и Скомля;
- **Селища със силно редуцирани икономически и селищни функции.** Към тази група са отнесени селата с ограничени възпроизводствени възможности (с коефициент на възрастова зависимост над средния за селата), в които за трудова реализация се предлагат работни места само или преимуществено в аграрния сектор, трудовите ресурси не се реализират или се реализират в минимална степен в други населени места и отсъстват обслужващи обекти на образованието, здравеопазването и културата. Това са села от 7 и 8-ма категория, а именно: с.Бела, с.Държаница, с.Дълго поле, с.Костичовци, с.Лагошевци, с.Острокапци, с.Шипот, с.Върбовчец, с.Владиченци, с.Янъовец и с.Ярловица;
- **Селища с относително стабилни икономически и селищни функции.** Това са малки села, които разполагат със значителен контингент хора в трудоспособна възраст (чувствително по-ниски от средния за селата на общината коефициент на възрастова зависимост) и предлагат на жителите си известно число работни места в селското стопанство и в сферата на услугите, а някои от тях и в собствени или разположени в съседни села предприятия. Обслужващите обекти в тези села в повечето случаи обслужват и близкоразположени съседни села. Повечето от селата в групата са с възпроизводствени възможности по-добри от другите селата в общината и са със стабилизиращо значение за селищната мрежа. Към тази група са селата Воднянци, с.Извор, с.Карбинци, с.Медовница и с.Септемврийци;
- **Селища със стабилни икономически и селищни функции.** Това са гр.Димово, с. Арчар и с.Гара Орешец. Град Димово разполага със

значителен контингент хора в трудоспособна възраст (чувствително по-ниски от средния за селата на общината коефициент на възрастова зависимост) и се реализират като цяло доста от пълноценно трудовия си потенциал, включително и значителна част от него в рамките на населеното място. Това се дължи на наличието на по-развит набор от обекти на общественото обслужване, вкл. клубове, информационни центрове, с културни и социални дейност и особено на малки обекти за производство, както и на начеващата туристическа функция.

Град Димово притежава спектър от функции, което го прави почти пълноценен общински център. Секторът на услугите е със слаба функционална гама – транспортната функция (бъдещи ж.п.линии и реновиране на пътища); курортна функция е застъпена предимно от туристическите маршрути и заведения за специално хранене; административна функция в непълен обем; образователна, обслужваща слабо гимназиално ниво; градът предлага здравно обслужване от ниски нива; в културната функция доминира експозицията на археологически, етнографски и културно-исторически ценности и в по-малка степен сценични прояви (самодейност), ограничавани основно от недостатъчната материално-техническа база. Тъй като устройството на самата урбанизираната територия не е в предмета на ОУПО и Подробния устройствен план на града е от преди повече от 30 години, функционалната характеристика на селото е предназначена единствено за очертаване на посоката на голяма част от функционалните връзки, които обвързват селищната система в единно цяло.

Функционални характеристики на населените места. Анализът на функционалните характеристики на селищата в общината, измерени с набора и нивото на развитие на жизнедейностните функции (количествено и качествено) в отделните ѝ населени места е направен по отношение на предлаганите от тях комплексни условия за обитаване, възможностите за трудова реализация, за образование на подрастващите и за здравна помощ. На базата на подадената статистическа информация за заетостта на ниво населено място и за ежедневните трудови пътувания, основните междуселищни функционални връзки са изведени данни, както и на анализа на структурата на основните обслужващи дейности. Трудовите ресурси се обуславят от броя на населението и неговото механично движение. Най-голям дял за формиране на трудовите ресурси се пада на населението в трудоспособна възраст (16-59 г. жени и 16-62 г. мъже). В община

Димово трудоспособното население, според данни на НСИ за 2011г, възлиза на 3 555 души, в т.ч. жени 1857. Основната част от населението в трудоспособна възраст не се намират в общинския център, което не е характерно за общини от този район и функционален тип. Най-много има в селата, където са 78,4% от трудоспособното население с разпределение по мъже 42,1% и жени – 36,3%. Навсякъде мъжете са повече от жените. В общината се наблюдават негативни демографски процеси, които се обусловят от общото застаряване на населението /и на страната/, спад на раждаемостта, слаб естествен прираст, миграция на млади хора към по-големи градове в страната или към други държави. Причините са комплексни, но най-голяма е тежестта на факторите: недостиг на работни места, ограничена възможност за реализация, ниско заплащане на труда. На лице е механичен отлив както от селата, така и от общинския център. Освен функционален, градът е и пространствен център. Като цяло селищната мрежа може да се определи като мозаечно-дисперсно разположена в територията. Високият брой на населените места в общината, обуславя и високата стойност на показателя „гъстота на селищната мрежа“ – 5.6/100 км² (при 4.7/100 км² средно за област Видин и 4,8/100 км² за страната). Градското население (степен на урбанизация) в област Видин е 63.3 % - много по- ниска от средното за страната -72.5%, но съвпада с това на Северозападния район-63.2 %.

По степен на урбанизация, община Димово е на последно място в областта с 18.4 % градско население (на първо е община Белоградчик 78.3 %) и много по-ниска от средната стойност за страната - 72.5 % и средната стойност за областта – 63.3 %. Това определя урбанистичната структура на общината като моноцентрична. Останалата демографска маса 81.6 % е разпределена в сравнително равномерна мрежа от села. Икономическият облик на селата е селскостопански, с подчертан самозадоволяващ се производствен характер.

Структурата на първичния социален сервиз е почти огледален образ на тази категория селища и възрастовия профил на населението им. Само в 2 от общо 22 села има функциониращи училища. В повечето села няма лекарски практики. Центърът компенсира с пълен набор от добре развити услуги на селищно и общинско ниво.

Функционални връзки на населените места. Връзки по линията на трудовата реализация не са мащабни и имат в немалка степен сезонен характер, поради основния поминък – селско стопанство. Индустрията на гр.Димово не

предлага увеличение на работна сила, а се чувства увеличение на ежедневни трудови пътувания към областния център. Град Димово също отдава трудов ресурс към някои от селата. Това са главно квалифицирани кадри за училищата, лекарските и дентални практики и някои кметски администрации.

Връзки по линията на образованието са доста поради наличието на средно и на професионално образование в общината. Поради малкия брой средни училища се налагая пътувания на учениците. От общия брой учащи около 77 % ползват училищни автобуси. В основни училища има полуинтернатни групи (занимални).

Връзки по линията на доболничната здравна помощ са слаби поради липсата на кадри. Доколкото в общината има реално 5 амбулатории за първа медицинска помощ, 4 дентални кабинета и 1 педиатричен кабинет, връзки между селата се реализират под формата на периодично лекарско и дентално обслужване от приходящи лекари. Причините като отдалеченост от областния център, недостатъчно добри условия, големи по територия практики недобра здравна култура от страна на пациентите, голяма група лица без здравно осигуряване са част от задължителните връзки. Социалната дейност на територията на общината също способва за силни връзки в структура на общината.

Връзки по линията на пощенското обслужване са налице следните връзки – общински център със селата, като предоставя услуги ежедневно и обслужват всички селища. Телефонните услуги се характеризират със сравнително висока задоволеност с телефонни постове. Не всички населени места са покрити с качествен радиотелевизионен сигнал. Има частна кабелна телевизия в общинския център. На територията на общината са изградени и клетки на мобилните оператори, като покритието на сигнала не обхваща цялата община.

Групово водоснабдяване. Функционална обвързаност на всички населените места има и по линията на груповото водоснабдяване, което се осигурява от три водоснабдителни групи – "БЕЛА", "РЕПЛЯНА – ЧУПРЕНЕ", подгрупа Търговище и група "ЛОМ".

Транспортна осигуреност на функционалните връзки. Липсва цялостно общинско транспортното обслужване, но пътната мрежа е добре развита, макар и не в добро състояние. Поради особеното си географско местоположение на Общината, през нейната територия преминават важни преките транспортните

връзки между областния център и градовете Монтана-Враца-София, непреките връзки с Румъния. Населените места в общината се обслужват от организиран преминаващ автобусен транспорт. Гъстотата на общинската пътна мрежа за общината е под средната за областта и страната.

Пространствени характеристики на селищната мрежа. Селищната мрежа на общината е формирана от различни по своята структура и характер населени места – от компактно изградени, изградени главно покрай главната си улица (издължена форма) и дисперсно разхвърляни. Типичен представител за издълженото форма е махала Фалковец, отчасти село Орешец. За тази им пространствена характеристика са съдействали няколко фактора – природна среда, достъпност и липсата на каквото и да било устройствено планиране. Застроените терени извън селищата са рядкост и в тази част от територията на общината не се установява тенденция за пространствено сливане на урбанизирани структури. Има данни за усвоените като земи по § 4 на ЗСПЗЗ – вилна зона „Башовица“.

Територия и гъстоти на обитаване. Площта, която заема селищната територия на населените места по баланса представлява 4,55 % от цялата общинска територия. Този процент не се различава съществено от същия национален показател, дори е доста по-нисък от него. Когато обаче, този показател се сравни с гъстотата на населението, се вижда, че населените места заемат твърде голяма площ. Тази констатация се отнася основно за двете групи села със затихващи и със силно редуцирани икономически и селищни функции (18), в които през 2012 г. живее 22% от населението, а те заемат 82,54% от общата площ на населените места. На същата територия през 2002 г. са обитавали 34,22% жители. Важен за устройственото планиране е показателя гъстота бруто на обитаване (ч/кв.км), който е показан в таблицата за структура на селищната мрежа – за общината за 2014 г. е 16,59 ч/кв.км. трябва да се има в предвид, че същият коефициент през 2003 г. е бил 20,4 ч/кв.км. данните показват, че през последните 10 години показателят гъстота бруто се променял – за села с относително стабилни икономически и селищни функции се е увеличил, а за всички останали е намалял, включително за цялата община. Това не е довело до съществени промени в интензивостта на използването на селищните територии.

Поради липса на данни за всички населени места са дадени за съпоставка данните за България:

ОБЛАСТИ, ОБЩИНИ	Гъстота на населението на км2			
	2007г.	2008г.	2009г.	2010г.

България	68,9	68,6	68,1	67,7
----------	------	------	------	------

Изграденост и благоустроеност на населените места. Изградеността, социалната им и техническа инфраструктурна осигуреност, както и благоустроеността на селата в общината, обуславящи качеството на жизнената среда във всяко едно от тях, са от съществено значение за собственото им по-нататъшно развитие, респ. за ролята, която могат да играят в стабилизиране на структурата на селищната мрежа. Характеризирането на тези параметри на селата е направено частично въз основа на официална, но като правило много оскъдна информация. Основава се и на огледи на място. По степен на благоустроеност, селата имат сходни характеристики – всички са електрифицирани и водоснабдени, но в тях липсва канализация. Като пространствена структура, селищната мрежа е добре развита, балансирана върху цялата територия на общината. Дисбалансът (поляритетът) се дължи на демографските и функционални характеристики. Общината има нужда от целево създаване на един или два допълващи центъра - с. Арчар и с. Орешец/гара.

Жилищна изграденост. Важни фактори за жилищната изграденост и особеностите се дължат на домакинствата и броя на членовете в тях и материалната база с която се разполага. По статистически данни за община Димово на 1000 души има 429 жилища, като средно се пода по 26.9 кв.м. на човек или 2,3 обитатели в жилище. Разбира се това се средните показатели, като в различните населени места е различен и се обославя от природните дадености, развитието на икономиката, социалното обслужване, раждемостта и от етническата принадлежност, напремер за общината коефициента обитатели в жилище е 2,3, а за село Арчар е 2,8 и за село Медовница 2,6, където населението при последното преброяване се е самоопределило като ромско. Преобладаващата част от жилищните сгради са с масивна конструкция – около 70%, строени поне преди 25 години и в повечето случаи не са правени подобрения и амортизиран. Всички жилища са електрифицирани и водоснабдени, а канализацията не е осъществена в по-голямата си част. Жилищното застрояване остава да е малоетажно, като преобладава традиционната едноетажна къща. Само къщите, строени през 70-те и 80-те години на миналия век и след тях, са дву- и триетажни. За жилищния фонд в селата е характерен относително високият процент на многостайните жилища. Благоприятни са и показателите за жилищна задоволеност. Като се отчете прогресивно намаляващото население, степента на

задоволеност със жилищна площ не е нарастнала, но не за всички населени места. Ромите и хората от други, различни от българския, етноси в общината са 13,36% от населението (по данни на НСИ за 2011 г.). Повече от половината са съсредоточени в с.Арчар. Друга голяма група са в с.Медовница, където са повече от половината местно население. Къщите са едноетажни, и в голяма част от тях връзката със системата за канализация не е изградена. Често в една къща живеят няколко семейства, обикновено с две или три деца.

Социална инфраструктура. Осигуреността на селата с обекти на социалната инфраструктура е представена подробно в раздел "Социална инфраструктура". Това, което е съществено да се отбележи от гледна точка на селищното развитие е, че териториалното разпределение на инфраструктурата на общественото обслужване е повлияло върху йерархизацията на селищната мрежа. Функционалните връзки, благодарение на които се реализират възможностите част от жизненодейностните потребности на населението/обитателите да може да се удовлетворяват в близко разположени и лесно достъпни съседни населени места, предлагащи такива възможности и способни по тази причина да играят ролята на опорни центрове на селищната мрежа. За такива опорни центрове следва да се смятат град Димово и селата Арчар и Гара Орешец.

Техническа инфраструктура. Осигуреността на селата с техническа инфраструктура не показва различия между отделните населени места, които да влияят върху йерархичното им съподчиняване. Нивото на осигуреност е практически равностойно. По-скоро някои общи за всички или за повечето села открити проблеми са с неблагоприятно влияние върху развитието им. Това е на първо място липсата на канализация, която за селата, които ползват подземни водоизточници от карстова земна основа, крие сериозни здравно-хигиенни рискове. Освен това трябва да се посочи ограниченият достъп до Интернет, както и бавно осъществяваната цифровизация на телефонната мрежа.

Благоустроеност и комунално обслужване. Както е видно от подробния анализ на обществения транспорт, обслужващ общината, действащата система на транспортно обслужване не осигурява връзки на всички села с общинския център. Селата са общо взето с висока степен на изграденост на уличната мрежа. В повечето от тях цялата улична мрежа е с трайни настилки. Повсеместно, обаче техническото състояние на настилките не е добро, поради лошо поддържане, а

на много места е необходимо основно рамонтиране. Недостатъчно е развито уличното осветление и бавно се внедряват енергоспестяващи осветителни тела и други алтернативни източници. Има приет ПУП- Парцеларен план за обект „Преносен газопровод „Южен покок“ на територията на Република България“ със заповед №РД-02-15-27/11.03.2014г. на Министъра на регионалното развитие за преминаването през територията на община Димово, същият проект е бил приет с Решение №235 по протокол №30 от 30.10.2013г. на Общинския съвет-Димово.

Организираното сметосъбиране е обхванало само част от населените места. Общинското депо за отпадъци обслужва 2 897 жители - населението на гр. Димово и 11 села. На депото се депонират битови и строителни отпадъци с неопасен произход. Площадката на съществуващото депо за битови отпадъци е разположена в местността „Дандера“, в землището на гр. Димово. Депото за отпадъци се експлоатира от 2004 г. и не отговаря на изискванията на нормативната база. По експертна оценка депото е с изчерпан капацитет. В непосредствена близост до него е старата част от депото, която е запръстена с почвени материали (дебелина на насипване - 1,5 м) от разширението на пътя и е с възстановена собственост (частен имот). За функционирането на депото и разширяване на неговите капацитетни възможности е необходимо общината да придобие право на собственост върху споменатия по-горе терен.

Селата разполагат със значителни по квадратура **обществени озеленени площи**, но като правило поддържането им, с много малки изключения, е крайно неудовлетворително. Всички населени места разполагат със собствени **гrobiщни паркове** – в някои случаи отделни за християнското и мюсюлманското вероизповедание. Част от тях се нуждаят от по-добро благоустрояване. Като неудовлетворително се оценява почистването на **коритата на деретата**.

Инвестиционна активност. Във всички села през последните пет години не се регистрира инвестиционна активност.

Планова и проектна осигуреност. Понастоящем съответни устройствени планове (с различна степен на актуалност), съществуват само за териториите на населените места, и то – не на всички. Има населени места само с кадастрален план (махала Фалковец), само с кадастрален и регулационен, а за с.гара Орешец (1983 г.) и град Димово (1977 год.) подробни устройствени планове (ПУП) – ПРЗ. Изработван е и Общ устройствен план за град Димово, но не са запазени никакви материали. През 1980 г. в КНИПИАТ „ГЛАВПРОЕКТ“ и изработен ТУП на

селищна система Димово, а през 1985 е разработен и приет проект за териториалноустройствен план на селищна система Димово от КНИПИТУГА-София, с които е осъществен принос в посока регулиране на устройствените процеси върху цялата територия. Последният план е влязъл в сила, но включените в него анализи и предвиждания са с перпективен период до 2000 година. Изработван е и проект за ТУПО (териториално устройствен план за отих) на гр.Димово, но не е запазен. Настъпилите обществено политически, икономически и не напоследно място смяна на собствеността на земята го правят неактуален и може да се ползва като историческа и библиографска справка.

НАСЕЛЕНО МЯСТО	утвърден кад. план или ККР	утвърден рег.план.	утвърден застр. План	функц. Тип
Арчар		398/23.12.1988г. 6370/30.11.1955г.		V
Бела		дв.р.- 2013/1937г.; ул.р.- 2014/1937г.		VII
Владиченци	№РД-17-3 от 02.03.2010г.	1943г.; РД-17-3/02.03.2010г.		VIII
Воднянци	№РД-17-2 от 02.03.2010г.	533№1928г. 2652/1928г.; РД-17-2/02.03.2010г.		VII
Върбовчец		дв.р.- 2124/19.11.1936г; ул.р.- 2125/19.11.1936г.;		VIII
Гара Орешец		9740/1980г.	9740/1980г.	V
Димово		172/1977г.; 77/14.03.1997г.; 206/03.05.2000г.	172/1977г.;	IV
Дълго поле		дв.р.- 8346/15.11.1944г; ул.р.- 8347/15.11.1944г.;		VIII
Държаница	№РД-17-4 от 05.03.2010г.	дв.р.- 6420/08.08.1945г; ул.р.- 6421/08.08.1945г.;		VII
Извор	279/08.07.1996г.	279/08.07.1996г.	279/08.07.1996г.	VII
Карбинци		дв.р.- 3092/05.11.1935г; ул.р.- 3093/05.11.1937г.;		VII
Кладоруб		дв.р.- 260/31.07.1929г.; ул.р.- 3672/12.09.1929г.; 279/08.07.1996г.		VIII
Костичовци	№РД-17-4 от 05.03.2010г.	дв.р.- 1632/06.07.1929г; ул.р.- 1633/06.07.1929г.; РД-17-4/05.03.2010г.		VIII
Лагошевци		дв.р.- 740/15.01.1946г.; ул.р.- 741/15.01.1946г.		VIII
Мали Дреновец		дв.р.- 650/1934г; ул.р.- 651/1934г.;		VIII
Медовница		дв.р.- 322/16.10.1932г.; ул.р.- 4770/16.11.1932 г.		VII
Орешец		1535/11.11.1953г.		VIII
Острокапци		дв.р.- 4569/06.04.1946г.; ул.р.- 4570/06.04.1946г.		VIII
Септемврийци		183/1992 г.		VII
Скомля		дв.р.- 5168/01.09.1948г.; ул.р.- 5169/01.09.1948г.		VIII
Шипот		дв.р.- 4366/04.04.1946г; ул.р.- 4367/04.04.1946г.;		VIII
Янъовец		дв.р.- 3124/21.10.1963г; ул.р.- 3125/21.10.1963г.;		VIII

Кв. Фалковец-с. Яновец	№РД-17-1 от 01.03.2010г.			
Ярловица		дв.п.- 3211/24.07.1950г.; ул.п.- 3212/24.07.1950г.;		VIII

Видно от горните данни, устройствените планове на преобладаващата част от населените места в общината, са стари и са създадени при предходните социално-икономически условия и нормативна уредба и се нуждаят от актуализация. Извършвани са частични изменения по тях, които са надлежно отразени. Регулационни планове има за вилна зона м. "Рациария" със заповед №777/08.05.1971г., а със заповед .№РД-28/2 от 09.10.2012г. на областния управител на област Видин за вилни зони за земеделски земи по §4 от ПЗР на ЗСПЗЗ в местностите "Попадия", „Башовица“ и "Блатото".

3.6.9. Територии на транспорта и техническата инфраструктура.

Териториите заети от транспорта и техническата инфраструктура са основни за развитието на една община. Те обхващат както самите съоръжения, така и сервитутните ивици около тях. Тук най-общо са дадени данни за изградеността, функционирането, поддръжката и връзките с останалата част от областа и страната.

Територии на транспорта. По териториално деление община Димово е в състава на Северозападния район. Териториален обхват на Северозападния район, определен в съответствие с изискванията на Регламент на ЕС 1059/2003 се формира от областите Видин, Враца, Ловеч, Монтана и Плевен (ниво NUTS 3) с общо 51 общини. Той е част от района на ниво NUTS1 „Северна и Югоизточна България“, който включва още Северозападния, Северния централен и Югоизточния район, съответстващи на нивото NUTS2. Периферното положение на Северозападния район и неговите съставни части се оценява от два аспекта: транспортната му достъпност (по отношение на останалите региони в страната); броя, капацитета и значимостта на трансграничните преходи. Оценките за транспортната достъпност на района се базират на гъстотата на пътната мрежа, наличие на висококласни пътища, наситеност с линейни и точкови елементи на ж.п. инфраструктура, наличие на пристанища и летища и т.н. Делът на пътищата с национално и международно значение – автомагистрала и пътища I-ви клас е съответно 0,2% и 11,4% от общата дължина на пътищата в района. По отношение осигуреността с висококласни пътища (387 км) СЗР е с по-ниски стойности от средните за страната. През Димово преминава международен автомобилен път по трасето на Европейски коридор № 4, на 30 км от града се намира

Фериботната връзка Видин – Калафат и КПП Връшка чука, а на 50 км КПП – Брегово. Предстои откриването на ГКПП - Салаш. Общата дължина на функциониращата пътна мрежа е 154,9 км. Пътната мрежа на територията на общината възлиза на 154,9 км. Като цяло гъстотата на изградената пътна мрежа в община Димово е сравнително висока, но качеството на повечето пътища е незадоволително. Голям е делът на IV- класните пътища, които са в лошо състояние. От 1999г. стопанисването на IV-то класната пътна мрежа е възложено изцяло на общините. В сравнително добро състояние са пътните отсечки, свързващи с. Септемврийци с второкласен път Арчар–Лом, Димово-Острокапци–Кладоруб, Септемврийци–Ярловица, Владиченци-Ярловица, Медовница-Воднянци Извор – Лагошевци и второкласните пътища, минаваща през общината. Останалата част от пътната мрежа, особено отсечките между Димово и Арчар, въпреки ремонта направен преди няколко години, Мали Дреновец–Владиченци, отклонението за Дълго поле, отсечката до с. Шипот, Костичовци – Воднянци, Медовница – Гара Орешец са в лошо състояние, някои с отдавна изтекъл гаранционен срок на износващия пласт на пътната настилка, на места практически неизползваеми.

Железопътната мрежа на територията на района е с обща дължина 642км, или 15,7% от жп мрежата на страната. Като индикатор за обслужеността на територията със ж.п. мрежа се използва "средната отдалеченост на населените места, мерено по ж.п.линии" (км). При средна стойност на този индикатор за страната– 6,0 км, за СЗР тя е 6,1 км. По области в района тя варира от 7,3 км (област Плевен) до 4,5 км. (област Враца). През територията на общината преминава ж.п. линията Видин-София-Видин с дължина 38 км с две ж.п.гари– Димово и Орешец и 4 спирки–Бела, Карбинци, Воднянци и Скомля.

Като крайдунавски район, на територията му функционират 2 по-големи **пристанища** Лом и Видин и няколко по-малки, с локален характер – Оряхово, Сомовит и Никопол. Някои от пристанищата са и гранични "вход-изходи" с фериботни връзки с румънски пристанища Видин-Калафат, Оряхово-Бекет и Никопол-Турну Мъгуреле. Принадлежността на СЗР към Дунавското крайбрежие е фактор за преодоляване на негативите на периферното му положение. Реката, чрез съществуващите и потенциалните външни "вход-изходи", дава възможности за отварянето на територията към останалите европейски крайдунавски региони. Потенциалът в това отношение все още не е напълно осъзнат и използван,

независимо, че по линия на трансграничното сътрудничество се реализират редица проекти. Дунавската стратегия на ЕС е друг инструмент за отключване на потенциала на района.

В района има три **летища**, от които само едно е действащо.

Потенциалните измерения на транспортната достъпност на СЗР следва да бъдат оценявани положително от стратегическа гледна точка благодарение на това, че той се явява пресечна точка на два трансевропейски транспортни коридора - № 7 и № 4.

Територии на техническата инфраструктура. За община Димово те обхващат всички аспекти на техническата инфраструктура.

Водоснабдяване. Като елемент на техническата инфраструктура, водоснабдителните мероприятия са показател за съвременно и цялостно функциониране и развитие на урбанизираните територии. Водоснабдяването на населените места в община Димово се осъществява от три водоснабдителни групи - "Бела", "Репляна - Чупрене", подгрупа Търговище и група "Лом". Основен проблем на водоснабдителната мрежа е високата степен на износеност, което води до почти ежедневни аварии както по външните, така и по вътрешните трасета на водопровода. Водопроводната мрежа на град Димово е изградена през 1956-1958г. от азбестоциментови тръби, с обща дължина 12 669 м. През годините от 2005 г. до 2009 г. са подменени около 80 % от целия водопровод на града. Водопроводната мрежа на село Гара Орешец е изградена през 50-те години на миналия век, от азбестоциментови тръби, с обща дължина 12 084 м, като през периода 2004-2007 г. са подменени 2 822,00 м. Водопроводната мрежа на село Медовница е изградена през 50-те години на миналия век, от азбестоциментови тръби, с обща дължина 5 876 м и през 2008 г. са подменени близо 55% от целия водопровод.

Канализация и пречистване на отпадъчните води. На територията на общината няма изградена канализационна мрежа. Частично изградените съоръжения в гр.Димово, с.Гара Орешец, с.Арчар и с.Костичовци, обслужват отделни квартали, махали и блокове. Отпадните и дъждовни (повърхностни) води, които тези съоръжения поемат, се изхвърлят в преминаващите през населените места реки и долове, което води до тяхното замърсяване. Домакинствата в по-голямата си част ползват септични ями за отпадните си води. Тези примитивни съоръжения имат пречиствателен ефект около 60%, основно с органични

замърсители. През периода 2005-2011 г. частично бе изградена смесена канализация на част от квартали в Димово, започна строежа на пречиствателна станция за отпадни води и корекция на дере на гр.Димово. Населени места с изградена или в процес на изграждане канализация мрежа.

Електроснабдяване. На територията на общината има 75 трафопоста. Уличните ел. мрежи НН са изградени напълно. Всички селищата се електроснабдяват с напрежение 20 кв, чрез въздушни електропроводи. Електроснабдяването в община Димово се осъществява от „ЧЕЗ разпределение България“ АД, както и поддържането на електропреносната и електроразпределителната мрежа и съоръженията към нея. Всички населени места са електрифицирани. По отношение на енергоносителите, баланса се формира от ел, енергия, твърди горива и течните горива /нафта/. Разходите за енергия заема значителен дял от бюджета на общината. На територията на общината няма добив на природен газ. Изследват се допълнителни възможности за добиване на енергия от възобновяеми енергийни източници – вятърна и слънчева енергия за задоволяване на местното потребление и производство на електроенергия. Смушченията в захранването с електроенергия са редки и са в следствие на аварии, причинени от природни явления и в изключителни случаи от амортизация на мрежата. В централната градска част на Димово и много малка част в центъра на с.Гара Орешец уличното ел. захранване е кабелно, а в останалата част, както и по селата е въздушно. В Димово има възлова станция - 20 кв. и в с.Гара Орешец ПС 110/20 кв. През 2002г., със собствени средства общината започна подмяна на уличните осветителни тела с икономични - НЛВН (натриева лампа високо налягане). В населените места се оптимизира включването и изключването на осветителните тела чрез по съвременни технически средства. От 2007 г. общината е предоставила на концесия дейностите по поддръжка на уличното осветление за срок от 10 години. През последните три години на територията на общината започна масирано изграждане на фотоволтаично паркове, като изградените инсталациите са разположени на над 350 дка предимно извън регулация, със среден потенциал на добив 2,7 mWh.

Газопреносна мрежа. Област Видин и в частност община Димово неразполага с газопроводна инфраструктура, което създава значителни проблеми в привличането на чужди инвестиции и нови производства. В резултат на междуправителствените споразумения от предходния планов период, е учредено

дружество „Южен поток“ с цел изграждане и експлоатация на газопровод, който ще обхване общо 11 области и 38 общини на територията на Северна България. На територията на община Димово е предвидено газопровода да минава в северната ѝ част. Участъкът от газопровода, който ще преминава през територията на България е обявен за обект с национално значение по смисъла на Закона за устройство на територията и за национален обект по смисъла на Закона за държавната собственост и има издадена Заповед № РД-02-15-27/11.03.2014 г. на министъра на РР за одобряване на ПУП-ПП за обект „Преносен газопровод „Южен поток“ на територията на България“.

Телефонизация, радио- и телевизионно покритие на градската територия, покритие с други комуникационни системи. Телекомуникационната система е относително добре развита, като действащата на територията на общината автоматична телефонна централа работи с добър капацитет, както и състоянието на междуселищните (в общината) комуникационни мрежи е добро. Пощенска станция има в град Димово, с. Арчар и с.Гара Орешец, а изнесени пунктове в някои от по -големите населени места. С изключение на с. Янъовец където има изграден ретранслатор, чрез който се покрива телевизионен сигнал на националната телевизия, цялата територия на общината, има достъп и до цифрова телевизия предоставена, чрез сигнал от мобилните оператори, в някои селища има все още действаща и кабелна телевизия. Интернетта – се предоставя на населението от мобилните оператори, и специализирани фирми за доставка, все повече нараства процента на населението с достъп до глобалната мрежа. На територията на Димово са монтирани и съоръжения на мобилните телефонни оператори. Изградените базисни станции на "Мобилтел" и "Глобул" обслужват територията на цялата община. Изградена е и базисна станция на „Вивател“ на територията на с. Арчар.

3.6.10. Структура на собствеността. Структурата на собствеността е представена в табличен вид, като е ползвана информацията от опорния план към заданието за ОУПО.

Вид собственост	площ ха	дял в %
Държавна публична	904,79	2,24
Държавна частна	8 169,17	20,26
Обществени организации	5 027,78	12,47
Общинска публична	994,98	2,47
Общинска частна	1 031,11	2,56
Религиозни организации	101,32	0,25
Стопанисвани от общината	3 187,67	7,90
Съсобственост	1 766,20	4,38
Частна	19 139,23	47,46

4. Социално-икономически условия и проблеми

4.1. Демография, еволюция на развитие, структура, тенденции на развитие

4.1.1. Численост и динамика на населението. Характерно за демографското развитие на страната е намалението на населението след 1990 г. което продължава и понастоящем. По данни от преброяването през 2011 г. постоянно население на България възлиза на 7 364 570 души. В сравнение с преброяването от 2001г. населението е намаляло с 564 570 души, или с минус 7,1%. В основата на демографските загуби е отрицателният естествен прираст и миграциите. Тези негативни процеси засягат и населените места от община Димово, където на 01.02.2011г. налично население на общината е 6 514 д. В периода между двете преброявания е намаляло населението във всичките селища на общината в резултат на отрицателен естествен и механичен прираст с 2 269 д., или с 25,8% (с около 2,6% средногодишно). По данни от текущата демографска статистикана на НСИ населението на общината продължава да намалява и към 31.12.2012 г. населението наброява 6 284 души, или за около 2 години намалява с 230 или минус 3.5%. Всички данни в този раздел са по НСИ, като са посочени и данните за Република България, Северния централен район и област Видин. Населението на община Димово според данни на НСИ и проекта за ТУП на селищна система Димово от 1985 г. е:

Населено място	1956г.	1965г.	1975г.	1984г.	ТУП-СС Димово -2000	2011г.	2014г.
Димово	2066	2334	2462	2500	2900	1202	1192
Арчар						2370	2680
Бела	518	575	377	243	40	108	104
Владиченци						65	63
Воднянци	1044	794	540	336	100	245	236
Върбовчец	652	541	370	243	40	96	61
Дълго поле	286	197	150	107	20	22	17
Държаница						117	76
Извор	1413	1163	781	495	400	266	261
Карбинци	1363	987	680	491	210	174	178
Кладоруб	329	211	141	111	20	43	41
Костичовци	749	449	298	202	30	78	93
Лагошевци	870	594	345	247	60	60	73
Мали Дреновец						73	66
Медовница	1081	812	546	406	130	288	314
Орешец	613	277	156	68	0	10	2
Гара Орешец	1430	1987	1907	1758	1850	810	762
Острокапци	384	283	210	159	30	77	69
Септемврийци						240	203
Скомля	331	235	179	118	20	26	39

Шипот	502	340	235	169	30	38	40
Янъовец	321	251	143	107	20	14	18
Ярловица						92	91
Община	14235	12030	9520	7760	5900	6514	6679

Забележка: Град Димово е център на селищна система от 1971 год. и център на община от 1987 год. Липсващите данни от ТУП на СС Димово е следствие на по-малко населените места, а другите са били към друга селищна система.

Броят на жителите на общинския център-Димово намалява прогресивно. Села с брой на население под 45 жители като Орешец, Яновец, Дълго поле, Скомля, Шипот и Кладоруб се обезлюдяват и техните функции замират. Населените места до 100 жители са също голям брой - Лагошевци, Владиченци, Мали Дреновец, Острокапци, Костичовци, Ярловица и Върбовчец също се обезлюдяват но имат възможност за стабилизиране. Същото важи и за селата Бела и Държаница, които са малко над 100 жители. Останалите села без Арчар и гара Орешец – Карбинци, Септемврийци, Воднянци, Извор и Медовница имат относително намаляване и застой.

Динамика на населението в община Димово – брой:

Година на преброяване	Общо население	Град Димово	Села	% на градското население
31.12. 1934	23011	1435	21576	6.2
31.12. 1946	23402	1466	21936	6.3
01.12. 1956	21962	2066	19896	9.4
01.12. 1965	18500	2334	16166	12.6
02.12. 1975	14925	2462	12463	16.5
04.12. 1985	12136	2065	10071	17.0
04.03. 1992	10644	1653	8991	15.5
01.01.2000	9208	1357	7851	14.74
01.03. 2001	8783	1506	7277	17.1
31.12.2010	7066	1188	5878	16.81
01.02. 2011	6514	1202	5312	18.4
31.12. 2011	6440	1193	5247	18.5
31.12. 2012	6285	1175	5110	18.7
31.12.2013	6126	1145	4981	18.7

Забележка: През 1964 год. с. Димово е признато за селище от градски тип, а през 1974 год. е признато за град, център на селищна система от 1971 год. И център на община от 1987 год.

Параметрите на възпроизводството на населението се определят от развитието на основните демографски процеси – естествен и механичен прираст. От представените данни се очертават два периода в динамиката на населението в общината:

- Период на нарастване по естествен път 1934 – 1946 г.;
- Период на плавно намаляване на населението при запазени възпроизводствени структури след 1946г. с постепенно увеличаване на градското население;

Раждаемост. В общината през 2008 г. са родени 72 (9.7 ‰), а през 2012г. 51 деца или 8,0‰. В област Видин коефициентът на раждаемост за 2008г. е 7,3‰,

а за 2012г.-7.2‰. Коефициентът на раждаемостта в страната за 2008г. е 10,8‰ и за 2012г. – 9,5‰, или по този показател общината има по-неблагоприятни позиции от средните за страната с 2,8, но е по-добра ситуация от област Видин с 0,8 за 2012г. За общината е характерно ранното реализиране на раждаемостта през 2012г. – 17,6% от ражданията са от майки под 20г. при средно за страната 10,7% и на майки от 20-24 години -39.2 % от ражданията при средно за страната 23,0 %.

Смъртността е със значително по-високи стойности от раждаемостта. През последната години в общината е налице тенденция за слабо понижаване на общата смъртност изразено в абсолютни числа. През 2012 са умрели 188 д. и коефициента на общата смъртност е 29.6‰. През 2011 г. са умрели 188 д. - 29.0‰,а през 2010 г. са умрели 192 д. - 27.0‰. По отношение на смъртността през 2012 г. община Димово е с по-неблагоприятни коефициенти от средните за страната, който е 15.0‰ и на област Видин – 23,2 %.

Естественият прираст в общината в периода 2008-2012 е отрицателен и показан в сравнителна таблица:

ГОДИНА	1975-1984	2008	2009	2010	2011	2012
души	- 16,4	- 141	- 142	- 111	- 121	- 137
коефициент в ‰	- 1,7	- 15,4	- 15,4	- 15,6	- 18,5	- 21,5

През 2012 г. в област Видин естественият прираст е отрицателен - 16.0‰ , както и в страната -5.5‰. Или по този показател общината е с по-неблагоприятни показатели от областта и с много по -неблагоприятни показатели от средните за страната. Влошената характеристика на възпроизводствените процеси е трайно явление, което ще оказва въздействие върху социално – икономическото развитие на общината и трябва да се вземе под внимание при определяне на демографските прогнози за нуждите на ОУП на община Димово. Естествено движение на населението по населени места в община Димово за периода 2004-2013 по НСИ:

		община	Арчар	Бела	Владиченци	Воднянци	Върбовец	Гара Орешец	Димово	Дълго поле	Държаница	Извор	Карбинци	Кладоруб	Костичовци	Лагошеви	Мали Дреновец	Медовница	Орешец	Острокапци	Септемврийци	Скомля	Шипот	Янъвец	Ярловица
2004	ж.р.	85	48	1	0	3	0	6	11	0	0	0	5	0	0	0	1	8	0	0	1	0	1	0	0
	у.	212	40	4	1	14	5	24	31	3	8	8	13	4	4	6	8	7	1	2	12	2	4	0	11
	е.пр	127	8	3	1	11	5	18	20	3	8	8	8	4	4	6	7	1	1	2	11	2	3	0	11
2005	ж.р.	81	37	0	0	3	0	6	14	0	0	3	5	0	0	0	0	9	0	1	2	0	1	0	0
	у.	263	54	9	4	17	6	24	33	0	13	17	8	3	8	5	7	14	1	4	18	4	3	1	10
	е.пр	182	17	9	4	14	6	18	19	0	13	14	3	3	8	5	7	5	1	3	16	4	2	1	10
2006	ж.р.	50	33	0	0	3	0	3	3	0	0	0	1	0	0	1	1	4	0	0	1	0	0	0	0
	у.	267	61	10	4	10	4	32	32	2	7	11	18	5	3	6	9	14	0	3	11	5	7	1	12
	е.пр	217	28	10	4	7	4	29	29	2	7	11	17	5	3	5	8	10	0	3	10	5	7	1	12

2007	ж.р.	68	38	0	1	2	0	1	13	0	1	4	3	0	0	1	0	2	0	0	2	0	0	0	0
	у.	258	37	7	4	14	10	32	32	7	10	13	14	1	12	6	7	13	0	8	14	1	4	1	11
	е.пр	190	1	7	3	12	10	31	19	7	9	9	11	1	12	5	7	11	0	8	12	1	4	1	11
2008	ж.р.	72	34	0	0	3	1	5	9	0	0	2	2	0	0	0	2	10	0	0	3	0	1	0	0
	у.	213	52	4	8	7	4	23	31	1	11	9	11	3	4	3	2	10	0	5	6	2	4	5	8
	е.пр	141	18	4	8	4	3	18	22	1	11	7	9	3	4	3	0	0	0	5	3	2	3	5	8
2009	ж.р.	75	48	0	0	1	0	3	9	0	0	4	4	0	0	0	4	0	1	0	0	1	0	0	0
	у.	217	40	5	4	9	4	35	36	0	10	16	11	3	3	4	5	7	1	3	9	1	2	0	9
	е.пр	142	8	5	4	8	4	32	27	0	10	12	7	3	3	4	5	3	1	2	9	1	1	0	9
2010	ж.р.	81	38	0	0	1	0	8	11	0	0	4	2	0	0	0	2	10	0	0	3	0	2	0	0
	у.	192	46	2	3	10	4	28	32	0	5	12	5	4	6	5	5	3	0	4	9	1	2	1	5
	е.пр	111	8	2	3	9	4	20	21	0	5	8	-3	-4	-6	-5	-3	7	0	4	6	1	0	1	5
2011	ж.р.	67	33	0	0	3	0	6	4	0	0	1	4	0	1	1	1	10	0	0	2	0	1	0	0
	у.	188	45	4	2	16	7	34	21	1	3	9	7	0	4	3	3	6	0	4	11	2	1	3	2
	е.пр	121	12	4	2	13	7	28	17	1	3	8	3	0	3	2	2	4	0	4	9	2	0	3	2
2012	ж.р.	51	22	0	0	2	0	4	7	0	0	2	2	0	0	1	1	7	0	0	3	0	0	0	0
	у.	188	41	2	3	7	4	35	24	2	9	19	7	2	2	3	2	6	0	6	8	1	3	0	2
	е.пр	137	19	2	3	5	4	31	17	2	9	17	5	2	2	2	1	1	0	6	5	1	3	0	2
2013	ж.р.	46	25	0	0	2	0	1	6	0	0	1	3	0	1	0	0	7	0	0	0	0	0	0	0
	у.	180	41	3	2	6	5	31	24	3	7	13	7	1	5	3	3	7	0	2	9	1	1	2	4
	е.пр	134	16	3	2	4	5	30	18	3	7	12	4	1	4	3	3	0	0	2	9	1	1	2	4

Забележка: ж.р.-живородени; у.-умрели; е.пр.-естествен прираст, като с червено е отбелязан отрицателен естествен прираст.

Механичен прираст. Друг основен демографски показател е механичното движение на населението, което включва заселени и изселени от съответните населени места към други или миграцията извън страната. Тази миграция се поражда от различни причини, като постоянна работа, временна работа, сключване на брак, образование, за гледане и други. Механичното движение на населението е различна за възрастовата структура и се влияе от движението на живещите в селата към градовете, областните и регионални центрове, столицата и извън страната.

Данните за миграция, най-вече вътрешната на населението в общината показват, че изселените са повече от заселените, като механичния прираст е с отрицателен знак. Механично движение на населението по населени места в община Димово за периода 2004-2013 година по НСИ:

		община	Арчар	Бела	Владиченци	Воднянци	Върбовчец	Гара Орешец	Димово	Дълго поле	Държаница	Извор	Карбинци	Кладоруб	Костишовци	Лагошевици	Мали Дреновец	Медовница	Орешец	Острокапци	Септемврийци	Скопля	Шипот	Янъвец	Ярловица
2004	зас.	193	68	3	1	21	0	17	35	0	0	5	4	3	2	3	5	13	0	1	2	0	5	2	3
	изс.	160	38	5	0	4	6	15	39	0	1	5	10	1	1	4	0	14	0	1	11	1	1	1	2
	м.пр	33	30	2	1	17	6	2	4	0	1	0	6	2	1	1	5	1	0	0	9	1	4	1	1
2005	зас.	340	73	13	0	22	3	22	53	7	0	17	27	7	16	0	1	13	1	20	13	9	14	2	7
	изс.	220	40	6	1	13	6	17	66	2	5	10	20	1	5	3	0	10	0	1	5	2	3	0	4
	м.пр	120	33	7	1	9	3	5	13	5	5	7	7	6	11	3	1	3	1	19	8	7	11	2	3
2006	зас.	168	40	1	4	6	0	6	30	0	1	11	7	3	6	15	5	8	0	4	16	0	2	2	1
	изс.	241	37	5	3	19	5	17	46	5	5	17	20	2	8	7	2	8	0	3	8	3	5	3	13
	м.пр	73	3	4	1	13	5	11	16	5	4	6	13	1	2	8	3	0	0	1	8	3	3	1	12
2007	зас.	167	40	5	0	2	0	27	27	3	1	9	15	3	4	5	1	12	0	1	8	1	1	0	2
	изс.	221	48	7	2	13	1	21	39	3	3	15	17	0	5	1	8	16	0	2	7	6	2	0	5
	м.пр	54	8	2	2	11	1	6	12	0	2	6	2	3	1	4	7	4	0	1	1	5	1	0	3

2008	зас.	163	40	0	2	4	1	30	24	0	2	17	1	1	3	6	0	26	0	3	3	0	0	0	0
	изс.	234	56	2	3	10	3	31	39	0	5	10	13	4	5	8	2	17	0	2	11	0	3	3	7
	м.пр	71	16	2	1	6	2	1	15	0	3	7	12	3	2	2	2	9	0	1	8	0	3	3	7
2009	зас.	188	38	8	2	8	0	18	18	3	3	19	12	0	9	3	1	24	1	0	5	13	1	1	1
	изс.	190	46	6	2	4	5	19	44	2	10	8	9	0	1	10	2	6	0	1	3	0	2	5	5
	м.пр	2	8	2	0	4	5	1	26	1	7	11	3	0	8	7	1	18	1	1	2	13	1	4	4
2010	зас.	217	54	1	2	8	8	33	30	2	0	20	17	1	2	4	0	14	0	2	12	0	3	0	4
	изс.	215	54	3	4	8	3	18	32	1	3	8	15	4	11	4	3	17	2	1	9	0	8	3	4
	м.пр	2	0	2	2	0	5	15	2	1	3	12	2	3	9	0	3	3	2	1	3	0	5	3	0
2011	зас.	148	33	2	0	20	1	18	26	0	5	7	6	0	4	3	4	4	0	2	7	1	0	3	2
	изс.	119	32	1	3	4	4	11	19	2	4	5	10	0	2	1	3	4	1	7	1	0	1	1	3
	м.пр	29	1	1	3	16	3	7	7	2	1	2	4	0	2	2	1	0	1	5	6	1	1	2	1
2012	зас.	117	21	4	1	5	2	26	14	0	6	10	11	2	2	0	4	0	0	6	2	0	0	1	0
	изс.	135	42	0	3	4	1	10	15	0	5	7	7	3	1	2	0	14	0	3	15	0	1	0	2
	м.пр	18	21	4	2	1	1	16	1	0	1	3	4	1	1	2	4	14	0	3	13	0	1	1	2
2013	зас.	134	30	3	1	5	2	21	27	2	2	8	4	2	3	5	2	4	0	3	5	1	0	1	3
	изс.	159	42	3	1	7	1	10	39	0	7	8	5	0	1	1	1	15	0	5	9	0	2	0	2
	м.пр	25	12	0	0	2	1	11	12	2	5	0	1	2	2	4	1	11	0	2	4	1	2	1	1

Забележка: зас.-заселени; изс.-изселени; м.пр.-механичен прираст, като с червено е отбелязан отрицателен механичен прираст.

През периода 1975 – 1984 механичният прираст е бил отрицателен – 5,1. За периода 2004 – 2005 са се заселили 533 души и са се изселили 380 души, което представлява положителен прираст. За периода 2006 – 2009 има отрицателен прираст, като са се заселили 686 души и са се изселили 886 души. За периода 2010 – 2011 са се заселили 365 души и са се изселили 334 души, което представлява положителен прираст и за последния период 2012-2013 има отрицателен прираст, като са се заселили 251 души и са се изселили 294 души.

Общо за периода механичният прираст е отрицателен -59 души, като има тенденция за намаляване на този отрицателен прираст. Не на последно място в механичния движение има значение и прираста по пол.

МЕХАНИЧНО ДВИЖЕНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО ПО ОБЩИНИ И ПОЛ (брой)

Области Общини	Заселени			Изселени			Механичен прираст		
	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
Видин	1414	656	758	2117	960	1157	-703	-304	-399
Димово 2013	134	54	80	159	72	87	-25	-18	-7
Димово 2012	117	48	69	135	58	77	-18	-10	-8
Димово 2011	148	70	78	119	58	61	29	12	17
Димово 2010	217	106	111	215	98	117	2	8	-6
Димово 2009	188	96	92	190	83	107	-2	13	-15
Димово 2008	163	67	96	234	98	136	-71	-31	-40
Димово 2007	167	74	93	221	101	120	-54	-27	-27

Естествено и механично движение на населението в община Димово в брой е:

Година	Родени	Умрели	Естествен прираст	Заселени	Изселени	Механичен прираст	Общ прираст
1975-1984			-16,4			-5,1	-21,5
2008	72	213	-141	163	234	-71	-212
2009	75	217	-142	188	190	-2	-144

2010	81	192	-111	217	215	2	-109
2011	67	188	-121	148	119	29	-92
2012	51	188	-137	116	135	-19	-156
ЕСТЕСТВЕНО И МЕХАНИЧНО ДВИЖЕНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО (на 1000 души от населението–в промили (‰)):							
1975-1984			- 1,7			-0,6	12136
2008	9,7	28,7	-19,0	22,0	31,5	-9,6	7425
2009	10,3	29,9	-19,6	25,9	26,2	-0,3	7248
2010	11,4	27,0	-15,6	30,5	30,2	0,3	7120
2011	10,3	29,0	-18,7	22,8	18,3	4,5	6486
2012	8,0	29,6	-21,5	18,2	21,2	-3,0	6362

Съпоставяйки горните данни се налагат следните изводи: има значително механично движение на населението през посочения период. За десет години този прираст е отрицателен. Налице е механичен отлив както от селата, така и от общинския център.

4.1.2. Възрастова, полова, социална и етническа структура на населението, образователно равнище. През последните години възрастовата структура на населението в общината, бавно, но постъпателно се влошава.

Поради негативните процеси в демографското развитие на общината се наблюдава намаление на населението под трудоспособна възраст. Общото спадането на раждаемостта, отрицателен естествен прираст, миграция към големите градове се отразяват изключително неблагоприятно и водят до застаряване на населението. Всичко това рефлектира върху устойчивото развитие на обществото и прави по-сложни преходите от един жизнен цикъл в друг. Младите хора вече осъществяват значително по-късно своите важни житейски стъпки и цели - като завършване на образование, започване на работа, раждане и отглеждане на деца.

Възрастова и полова структура. По отношение на възрастовата структура на населението в община Димово се потвърждават неблагоприятните тенденции в демографското развитие, характерни за страната и най-вече на област Видин като цяло.

Обща съпоставка по обобщени възрастови групи на общината с районите, където се намира по НСИ към 01.02.2011 г. в проценти:

	0-14 год.	15-64 год.	65+ год.
България	13,2 %	68,3 %	18,5 %
Северозападен район	12,9 %	63,9 %	23,2 %
Област Видин	11,9 %	62,7 %	25,4 %
Община Димово	13,7 %	54,6 %	31,7 %

По ТУП СС Димово 1985г.	11,3 %	37,1 %	51,6 %
-------------------------	--------	--------	--------

Промяната в съотношението на възрастта, настъпила в рамките спрямо 1985 година за 2011 година, е видима от следните данни:

Възрастова група за общината	1985 год.	2011 год.	
0-14 год.	11,3 %	13,7 %	Увеличение
15 - 64	37,1 %	54,6 %	Увеличение
Над 65	51,6 %	31,7 %	Намаление

Население към 31.12.2013 година по данни от НСИ по пол, групи възраст и населени места в община Димово е представена в следващата таблица:

	ВИД	общо	0-4	5-9	10-15	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85-89	90-94	95-99
Община Димово	о	6126	280	307	312	226	303	302	268	296	360	314	325	389	474	545	399	472	336	159	55	4
	М	3024	146	154	163	111	171	167	143	162	195	182	186	219	221	246	167	177	125	63	24	2
	Ж	3102	134	153	149	115	132	135	125	134	165	132	139	170	253	299	232	295	211	96	31	2
Арчар	о	2296	149	162	169	106	153	160	138	130	153	128	139	117	144	149	105	103	56	25	9	1
	М	1155	75	76	91	54	84	87	70	75	78	81	76	57	73	62	47	41	19	6	2	1
	Ж	1141	74	86	78	52	69	73	68	55	75	47	63	60	71	87	58	62	37	19	7	
Бела	о	106	0	0	2	2	1	0	3	4	5	4	3	13	10	10	14	15	13	6	1	0
	М	54	0	0	2	2	1	0	2	4	1	4	2	6	7	6	6	2	8	1	0	0
	Ж	52	0	0	0	0	0	0	1	0	4	0	1	7	3	4	8	13	5	5	1	0
Владиченци	о	53	0	0	0	2	1	0	0	0	2	2	2	2	6	7	4	11	10	3	1	0
	М	27	0	0	0	1	1	0	0	0	1	2	2	1	2	5	3	3	4	1	1	0
	Ж	26	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	1	4	2	1	8	6	2	0	0
Воднянци	о	239	10	11	4	5	11	9	5	6	13	13	12	11	18	23	21	25	27	11	4	0
	М	115	2	8	2	1	7	7	3	4	5	10	9	7	8	7	7	9	11	8	0	0
	Ж	124	8	3	2	4	4	2	2	2	8	3	3	4	10	16	14	16	16	3	4	0
Върбовчец	о	80	0	0	1	2	1	0	2	4	3	6	1	6	6	8	7	15	8	7	3	0
	М	39	0	0	1	1	0	0	2	2	2	3	1	4	3	4	1	7	3	3	2	0
	Ж	41	0	0	0	1	1	0	0	2	1	3	0	2	3	4	6	8	5	4	1	0
Гара Орешец	о	759	24	22	24	23	24	21	28	26	47	45	55	61	73	69	58	69	60	23	6	1
	М	375	15	14	14	10	11	13	16	10	27	24	28	37	38	28	23	31	22	11	3	0
	Ж	384	9	8	10	13	13	8	12	16	20	21	27	24	35	41	35	38	38	12	3	1
Димово	о	1145	37	48	48	43	63	70	44	73	83	72	69	86	108	117	64	58	34	19	9	0
	М	572	30	22	24	25	39	38	25	37	48	31	42	50	37	58	25	18	12	6	5	0
	Ж	573	7	26	24	18	24	32	19	36	35	41	27	36	71	59	39	40	22	13	4	0
Дълго поле	о	15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	2	3	2	0	4	0	2	0
	М	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	2	1	0	2	0	2	0
	Ж	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	0	2	0	0	0
Държаница	о	96	0	0	0	0	0	0	1	2	3	8	2	6	10	21	12	18	6	6	1	0
	М	45	0	0	0	0	0	0	1	2	2	6	1	3	4	7	8	7	2	2	0	0
	Ж	51	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	1	3	6	14	4	11	4	4	1	0
Извор	о	234	6	6	6	12	8	5	8	10	13	6	12	20	19	22	13	31	20	13	2	2
	М	110	0	1	4	4	5	4	2	5	7	4	9	12	10	10	2	14	9	5	2	1
	Ж	124	6	5	2	8	3	1	6	5	6	2	3	8	9	12	11	17	11	8	0	1
Карбинци	о	161	11	8	10	5	13	6	5	8	5	8	5	9	8	18	13	11	7	10	1	0
	М	80	3	5	5	2	8	3	2	4	3	4	2	4	5	11	8	5	1	5	0	0
	Ж	81	8	3	5	3	5	3	3	4	2	4	3	5	3	7	5	6	6	5	1	0
Кладоруб	о	41	0	0	1	1	0	1	3	1	0	2	0	6	6	4	8	4	3	0	1	0
	М	17	0	0	0	1	0	1	1	0	0	0	0	4	2	2	4	2	0	0	0	0
	Ж	24	0	0	1	0	0	0	2	1	0	2	0	2	4	2	4	2	3	0	1	0

Костичовци	о	75	3	0	1	1	1	2	5	4	1	1	2	5	3	12	6	8	12	4	4	0
	м	37	2	0	0	0	0	1	4	3	1	1	1	4	1	4	4	3	5	2	1	0
	ж	38	1	0	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	2	8	2	5	7	2	3	0
Лагошеви	о	58	2	1	1	0	2	0	0	3	2	2	2	3	3	5	5	14	9	4	0	0
	м	28	1	1	1	0	1	0	0	1	2	1	2	2	1	3	1	5	4	2	0	0
	ж	30	1	0	0	0	1	0	0	2	0	1	0	1	2	2	4	9	5	2	0	0
Мали Дреновец	о	74	3	5	3	1	1	4	1	2	5	2	3	5	7	7	7	10	6	2	0	0
	м	37	2	4	2	0	1	1	1	3	2	2	3	3	4	4	4	2	1	1	0	0
	ж	37	1	1	1	1	0	3	0	1	2	0	1	2	4	3	3	8	5	1	0	0
Медовница	о	268	31	33	30	15	16	14	16	13	7	4	8	15	17	10	14	8	8	5	4	0
	м	131	14	17	12	6	8	6	9	7	5	2	2	10	9	5	7	4	4	3	1	0
	ж	137	17	16	18	9	8	8	7	6	2	2	6	5	8	5	7	4	4	2	3	0
Орещец	о	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	2	3	2	0	0	0
	м	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0	0	0
	ж	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	2	2	0	0	0	0
Острокапци	о	62	0	1	4	4	3	1	1	1	5	1	3	3	4	14	5	5	5	2	0	0
	м	28	0	1	1	1	2	1	0	0	2	0	3	2	2	7	3	1	1	1	0	0
	ж	34	0	0	3	3	1	0	1	1	3	1	0	1	2	7	2	4	4	1	0	0
Септемврийци	о	206	4	10	8	3	5	8	8	6	8	5	4	12	18	27	22	26	21	7	4	0
	м	93	2	5	4	2	3	4	5	4	5	3	2	7	10	13	6	8	7	1	2	0
	ж	113	2	5	4	1	2	4	3	2	3	2	2	5	8	14	16	18	14	6	2	0
Скомля	о	24	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	3	5	2	5	4	0	1	0
	м	12	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	2	3	0	0	3	0	1	0
	ж	12	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	2	5	1	0	0	0
Шипот	о	31	0	0	0	0	0	1	0	3	0	0	0	1	5	5	1	3	6	5	1	0
	м	14	0	0	0	0	0	1	0	3	0	0	0	0	1	2	1	0	2	3	1	0
	ж	17	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	4	3	0	3	4	2	0	0
Янъовец	о	13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	4	6	0	1	0	0
	м	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	3	0	0	0	0
	ж	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	3	0	1	0	0
Ярловица	о	81	0	0	0	1	0	0	0	0	5	4	1	4	3	7	10	24	15	6	1	0
	м	37	0	0	0	1	0	0	0	0	3	4	1	3	1	3	4	11	3	2	1	0
	ж	44	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	1	2	4	6	13	12	4	0	0

Забележка: «о»-общо; «м»-мъже; «ж»-жени.

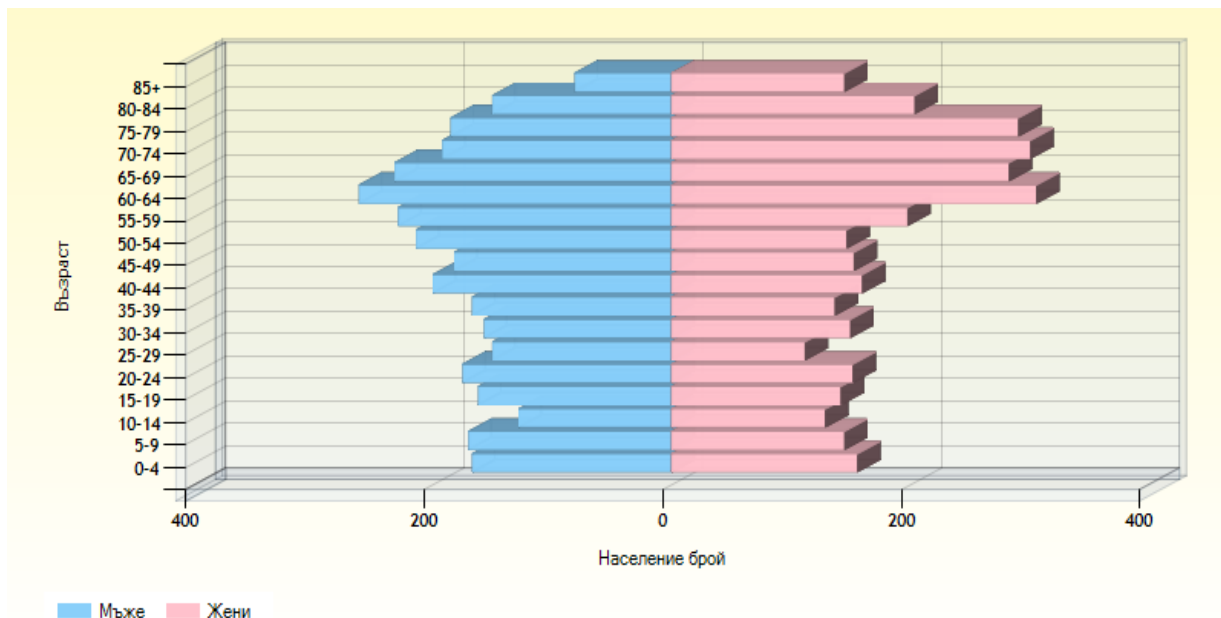
Налице е продължаващ процес на застаряване на населението, който се изразява в намаляване на абсолютния брой и относителния дял на населението под 15 години и увеличаване на броя и дела на населението над 65.

ОСНОВНИ ВЪЗРАСТОВИ СТРУКТУРИ НА НАСЕЛЕНИЕТО към 01.02.2011г.							
Населени места	В брой				В проценти		
	общо	0-14 г.	15-64 г.	65+ г.	0-14 г.	15-64 г.	65+ г.
ОБЩИНА ДИМОВО	6514	895	3555	2064	13,7	54,6	31,7
Димово	1202	146	769	287	12,1	64,0	23,9
Арчар	2370	455	1468	447	19,2	61,9	18,9
Бела	108	4	45	59	3,7	41,7	54,6
Владиченци	65	0	24	41	0,0	36,9	63,1
Воднянци	245	25	98	122	10,2	40,0	49,8
Върбовец	96	2	40	54	2,1	41,7	56,3
Дълго поле	22	1	6	15	4,5	27,3	68,2
Държаница	117	0	46	71	0,0	39,3	60,7
Извор	266	25	122	119	9,4	45,9	44,7
Карбинци	174	26	82	66	14,9	47,1	37,9
Кладоруб	43	2	21	20	4,7	48,8	46,5
Костичовци	78	3	30	45	3,8	38,5	57,7

Лагошевци	60	3	17	40	5,0	28,3	66,7
Мали дреновец	73	10	30	33	13,7	41,1	45,2
Медовница	288	89	136	63	30,9	47,2	21,9
Орешец	10	0	2	8	0,0	20,0	80,0
Гара орешец	810	73	442	295	9,0	54,6	36,4
Острокапци	77	10	35	32	13,0	45,5	41,6
Септемврийци	240	21	96	123	8,8	40,0	51,3
Скомля	26	0	9	17	0,0	34,6	65,4
Шипот	38	0	13	25	0,0	34,2	65,8
Янъовец	14	0	0	14	0,0	0,0	100,0
Ярловица	92	0	24	68	0,0	26,1	73,9

По основни възрастови групи в общината през 2011 год. е преобладаващо населението в групата на 15-64 г. с 3 555 души, или 54,6%. По населени места в общината най-голям е този дял в гр. Димово 64,0% и с.Арчар 61,9%, а най-малък в с. Орешец 20,0 % и с. Ярловица 26,1 %. Делът на населението на възраст под 15 г. е с най-висок относителен дял в с. Медовница 30,9 % и с. Арчар 19,2 % , а най-нисък в селата Върбовчец–2,1 % и Бела-3,7 %, като в 7 села няма население под 15 години. Неблагоприятен е факта, че възрастовата група над 65 години е 2 064 д, или 31.7 % и непрекъснато расте, като с най-голям относителен дял са селата Яновец 100,0 % и Орешец 8,0 %.

Половата структура на населението на община Димово не се различава съществено от тази за страната и за отделните региони. Броят на жените преобладава над този за мъжете, независимо, че броят на новородените момчета е по-висок от този на новородените момичета. Впоследствие под влияние на редица фактори като по-високото смъртност при мъжете, по-ниската средна продължителност на живота при мъжете, по- голямата склонност към емиграция при мъжете и др. се стига до нарушената полова структура на населението. Към 1.02.2011 год. в община Димово жените са 50.8 %, мъжете са 49.1 %, или на 1000 мъже се падат 1034 жени. Половата структура на общината почти съвпада със съотношението за страната 51,3% : 48,7 %. В диаграма е показана половата структура за 2011 год.:

Съпоставяйки горните данни се налагат следните изводи: има значително по-висок процент на деца в общината спрямо другите изследвани райони, но зоната на трудоспособната възраст е също с по-нисък процент. Третата възрастова зона е с приблизително еднакви показатели. Горните данни илюстрират регресивния характер на демографската структура, който не е устойчив.

Социалната структурата на населението на община Димово по възрастови групи според данни на НСИ е следното:

НАСЕЛЕНИЕ В ОБЩИНА ДИМОВО ПО ВЪЗРАСТ, МЕСТОЖИВЕЕНЕ И ПОЛ КЪМ 01.02.2011г.									
възраст	ОБЩО			ОБЩО В ГРАДОВЕТЕ			ОБЩО В СЕЛАТА		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
общо	6514	3203	3311	1202	605	597	5312	2598	2714
0-4	323	167	156	50	31	19	273	136	137
5-9	315	170	145	46	26	20	269	144	125
10-14	257	128	129	50	28	22	207	100	107
15-19	304	162	142	63	32	31	241	130	111
20-24	327	175	152	63	34	29	264	141	123
25-29	262	150	112	58	33	25	204	117	87
30-34	307	157	150	67	37	30	240	120	120
35-39	304	167	137	76	40	36	228	127	101
40-44	360	200	160	74	44	30	286	156	130
45-49	335	182	153	78	36	42	257	146	111
50-54	361	214	147	71	41	30	290	173	117
55-59	427	229	198	94	50	44	333	179	154
60-64	568	262	306	125	55	70	443	207	236
65-69	515	232	283	92	39	53	423	193	230
70-74	493	192	301	71	26	45	422	166	256
75-79	476	185	291	50	22	28	426	163	263
80-84	354	150	204	44	18	26	310	132	178
85 +	226	81	145	30	13	17	196	68	128

Етническа структура на населението. Лицата, които са се възползвали от правото на доброволен отговор на въпроса за етническо самоопределение, са 96.3% от населението към 01.02.2011 г.

Справка за населението по етническа принадлежност към 01.02.2011г. от НСИ - брой лица, отговорили на доброволния за етническа принадлежност:

Населени места	общо	Българска	Турска	Ромска	Друга	Не се самоопределят	Не отговорили
ОБЩИНА ДИМОВО	6514	5393	5	816	17	40	243
Димово	1202	956	0	87	..	..	142
Арчар	2370	1875	..	461	14	..	6
Бела	108	103	0	0	0	0	5
Владиченци	65	65	0	0	0	0	0
Воднянци	245	236	..	..	0	0	6
Върбовец	96	92	0	0	0	0	4
Дълго поле	22	22	0	0	0	0	0
Държаница	117	117	0	0	0	0	0
Извор	266	180	0	26	0	3	57
Карбинци	174	112	0	57	0	..	..
Кладоруб	43	41	0	..	0	0	0
Костичовци	78	76	0	..	0	0	0
Лагошевици	60	58	0	0	..	..	0
Мали Дреновец	73	71	0	0	0	..	..
Медовница	288	115	0	168	0	4	..
Орешец	10	10	0	0	0	0	0
Гара Орешец	810	795	..	4	..	0	7
Острокапци	77	68	0	5	0	0	4
Септемврийци	240	238	0	..	0	..	0
Скомля	26	23	0	0	0	0	3
Шипот	38	38	0	0	0	0	0
Янъвец	14	14	0	0	0	0	0
Ярловица	92	88	0	0	0	0	4

Забележка: "-" Няма случай; ".." Конфиденциални данни

Българската етническа група обхваща 5 393 лица, или 86.0 % от лицата, доброволно декларирали етническото си самоопределение, при 84.8 % средно за страната. Делът на българската етническа група в сравнение с данните за страната е по-висока с 1.2%.

Ромският етнос е вторият по численост. Към 01.02.2011г. наброява 816 души според самоопределянето на лицата, с относителен дял от 13.0%, при средно 4.9 % за страната. Ромската общност е хетерогенна. Тя се състои от отделни групи, които се самоопределят по различен начин като българи, турци и роми и т.н. Причините за тази ситуация се дължат на явленията "етническа мимикрия" (т.е. лица с ромска идентичност публично декларираят друга, неромска идентичност).

Хората от малцинствените групи живеят в обособени квартали, които се характеризират с лоша инфраструктура, която на места липсва, наличие на незаконно строителство, бедност, ниска степен на образование, отпадане на децата от училище, ниска степен на здравно обслужване, висока безработица, липса на спортни мероприятия и съоръжения за тяхното провеждане. Наличие на лоши санитарно-хигиенни условия, създаващи предпоставки за разпространение на епидемиологични заболявания. Това се дължи на продължителното натрупване на различни фактори, които в крайна сметка са довели до влошаване на условията на живот и социална неравнопоставеност. Необходимо е да се отбележи, че броят на ромското население трудно се обхваща и следи по официален път с помощта на статистически данни поради непрекъснатото движение на това население, както и поради факта, че голяма част от тях се самоопределят като турци или българи при официалните преброявания. Ромите имат специфичен начин на живот, които се различава от начина на живот на другите етнически и социални групи в България. Процесите на урбанизация не водят до възприемане на универсален начин на живот и поведение в обществото от тяхна страна. Ромското население е съсредоточено в с. Арчар 17,8 % (461 д.) от общото население, в с.Медовница 168 д. и в с. Карбинци 57 д.

Както е отбелязано в стратегическите документи, **образователното равнище** както на областно, така и на общинско ниво е с обща тенденция към запазване на съществуващото положение. Едновременно с това, сред основните проблеми в сферата на заетостта и безработицата се посочва високият дял на лицата с ниско образование, без специалност и професия. Данните за степента на завършено образование в областта и в община Димово са към 01.02.2011 год. от НСИ:

Населено място	общо	Степен на завършено образование					никога не посещавал и училище	дете
		висше	средно	основно	начално	незавърш. начално		
Област Видин-бр.	95587	13247	43397	26332	7078	4422	881	230
Област Видин- в %	100%	13,9	45,4	27,5	7,4	4,6	0,9	0,3
в градовете	59957	11025	29826	12315	3348	2799	497	147
в селата	35630	2222	13571	14017	3730	1623	384	83
Община Димово	6058	366	2227	2355	649	336	95	30
в градовете	1130	122	570	314	69	50	3	0
в селата	4928	244	1657	2041	580	286	92	28

Преобладаващата част от лицата в община Димово са със средно образование – 45 % и като се прибавят още 127,5 % за основно образование става ясно, че жителите са над средното статистическо ниво по образование, със специалност и професия.

Началното, незавършено начално образование и неграмотните, които са около 13,2% са хора без квалификация. През последните години, вследствие на безработицата и миграцията към по-големите градове на страната се увеличава. Това е особено характерно за младото поколение. Редки са случаите, когато завършилият образованието си се завръща в общината. Прави впечатление ниският процент на деца в общината – 0,3%.

4.1.3. Тенденции на развитие. Анализът на възрастовата структура показва задълбочаване на процеса на застаряване на населението. Показателен за това е коефициентът за възрастова зависимост, отразяващ съотношението между броя на населението до 15 навършени години и населението над 65 години. Като цяло за страната коефициентът на възрастова зависимост показва тенденция на увеличаване на възрастното население.

Особено критично тази тенденция се проявява в Северозападния район за планиране, средната стойност на този показател е 81.2 %, което е значително над средната стойност за страната 35.8 % - за област Видин е 107 %. Високите стойности на коефициента показват доминиране на възрастното население над 60 години предимно в селските общини. За северозападния район е характерно постоянно намаляване на общия брой на населението. И влошаване на възрастовата структура, поради ниската раждаемост, високата смъртност и миграцията.

През следващите години тази демографска структура за община Димово ще се запази, като ефектът му ще бъде най-осезаем в населените места с подчертано регресивен характер на демографската структура. Анализът на демографската структура не дава подобряване на показателите по отношение един от основните фактори при прогнозирането на демографското развитие – фертилността (определя се от контингента жени в детеродна възраст, броя живородени момичета и брачността). Изпълнението на подобна прогноза е функция на социално-икономическите условия.

Естественото движение на населението се намира под влиянието на негативните процеси, свързани с ниската раждаемост, влошената възрастова структура, външната миграция на младото население и спада на заетостта.

Анализът на съществуващото състояние очертава тенденция на обезлюдяване на по-малките и отдалечени селища. Периферността, изолацията и обезлюдяването са основен проблем на малките населени места от всички общини.

4.2. Структура на заетостта. Трудовите ресурси се обуславят от броя на населението и неговото механично движение. Най-голям дял за формиране на трудовите ресурси се пада на населението в трудоспособна възраст - 15-64 години.

Основни възрастови структури на населението към 01.02.2011г.				
ОБЩИНА ДИМОВО	общо	0-14	15-64	65+
Брой жители	6514	895	3555	2064
В проценти	100	13,7	54,6	31,7

Измененията на възрастовата структура на населението за област Видин и в частност на община Димово са следните:

- - намалява населението в подтрудоспособна възраст с по 3.6%;
- - слабо намаляват лицата в трудоспособна възраст с 0.6%;
- - лицата в под трудоспособна възраст са по-малко с 3.7%;

Влияние върху обхвата на населението в и над трудоспособна възраст оказват както остаряването на населението, така и законодателните промени в определянето на възрастовите граници за пенсиониране.

Население в община Димово в трудоспособна възраст и пол към 01.02.2011г. по данни на НСИ:

	ОБЩО			ОБЩО В ГРАДОВЕТЕ			ОБЩО В СЕЛАТА		
възраст	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
общо	6514	3203	3311	1202	605	597	5312	2598	2714
общо 15-64	3555	1868	1657	769	402	367	2786	1496	1290
общо 15-64 в %	100	52,5	47,5	21,6	11,3	10,3	78,4	42,1	36,3

4.2.1. Структура по отрасли и по собственост. Заетостта на населението в община Димово зависи от отраслите на икономическите дейности и от

големината на предприятията или техните филиали разположени на територията. В общината всеки четвърти е зает в общественния сектор. В отрасловата структура на заетите в общественния сектор най-много са лицата в сферата на "Търговията и услугите", "Образованието" и "Здравеопазването". В частния сектор преобладават ангажираните в отраслите "Селско стопанство", "Преработваща индустрия", "Търговия" и "Транспорт".

Преструктурирането и развитието на икономиката е основен фактор, влияещ върху обхвата и структурата на безработицата.

Основни икономически показатели на отчетените нефинансови предприятия за 2008-2012 г. по групи предприятия според броя на заетите в тях лица по данни от НСИ:

Общини/Групи предприятия	2008			2009			2010		
	Предприятия	Заети лица ²	ДМА	Предприятия	Заети лица ²	ДМА	Предприятия	Заети лица ²	ДМА
	брой	брой	хил..лв	брой	брой	хил..лв	брой	брой	хил..лв
ОБЩИНА ДИМОВО	99	364	14434	115	317	15312	120	316	17427
Микро до 9 заети	91	174	2638	110	217	2983	115	212	12784
Малки от 10 до 49 заети	8	190	11796	5	100	12329	5	104	4643
Средни от 50 до 249 и големи над 250	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	2011			2012					
ОБЩИНА ДИМОВО	126	324	23049	121	339	121	² Данните са изчислени в еквивалент на пълна заетост; "- " Няма случай		
Микро до 9 заети	121	241	18217	117	258	117			
Малки от 10 до 49	5	83	4832	4	81	4			
Средни от 50 до 249 и големи над 250	-	-	-	-	-	-			

Основни икономически показатели на отчетените нефинансови предприятия за 2008 г., по икономически дейности по данни на НСИ:

Икономически дейности (A21)		2008		2009		2010		2011		2012	
		1. Предприятия в брой	2. Заети лица ² в брой	1.	2.	1.	2.	1.	2.	1.	2.
	ОБЛАСТ ВИДИН	3048	15004	3433	15055	3243	13740	3183	13201	3121	12954
	ОБЩИНА ДИМОВО	99	364	115	317	120	316	126	324	121	339
A	Селско, горско и рибно стопанство	9	40	13	71	14	68	21	69	26	94
B	Добивна промишленост	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
C	Преработваща промишленост	9	166	10	94	11	92	9	86	7	83
D	Производство и разпределение на ел. и топл. енергия и на газообразни горива					..	..	..	-	4	3
F	Строителство	4	14	5	14	3	8	..	..	..	..
G	Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	45	88	61	92	60	87	59	103	53	92
H	Транспорт, складиране и пощи	..	..	..	..	3	3	3	3	3	..

I	Хотелиерство и ресторантьорство	12	20	10	18	13	26	15	28	12	26
J	Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
L	Операции с недвижими имоти	3	5	..	..	3	5	4	5	3	4
M	Професионални дейности и научни изследвания	3	3	..	..	..	..	..	..	..	..
N	Административни и спомагателни дейности	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
P	Образование	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Q	Хуманно здравеопазване и социална работа	4	12	6	14	5	15	5	14	5	13
S	Други дейности	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..

Забележка:

² Данните са изчислени в еквивалент на пълна заетост

".." Конфиденциални данни

"-" Няма случай

Интересни са показателите за община Димово по отношение на заетостта по трудово и служебно правоотношение, както като брой спрямо общото население, така и по отношение на заплащането на същите лица. Данните са по НСИ:

Показатели за община Димово	Години										
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*
Наети лица по трудово и служебно правоотношение (Среден годишен брой)	833	817	720	844	865	798	750	681	682	669	727
Средна годишна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение (Левове)	2450	2431	2771	3023	3297	4026	4251	4584	4796	5309	5705

Забележка: За 2013 година са предварителни данните.

Към 2011 година съотношението на наетите лица по трудово и служебно правоотношение към общия брой население е 1:9,55, а към 2013 година – 1:8,43. Същото съотношение за 2011 година, но за по трудово и служебно правоотношение към общия брой на населението в трудоспособна възраст (от 15 до 64 години, което е 54,6% от общото) е 1:5,21. Тези данни показват леко завишение през 2013 година по отношение на броя на заетите с постоянни трудови договори. Тези постоянни трудово и служебно правоотношение дават по-голяма сигурност на наетата работна ръка и осигуряват по-голяма стабилност в демографско отношение.

4.2.2. Регионални характеристики и безработица. При разглеждането на проблема за безработицата трябва да се отчита, както възрастта така и пола и образованието. Според данни от е дадена таблица за изменението на населението в трудоспособна възраст по години, пол и в градовете (гр.Димово):

	ОБЩИНА ДИМОВО	Общо			В т.ч. в градовете				Общо			В т.ч. в градовете		
		всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени		всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
2014	общо	5977	2943	3034	1133	559	574	2018	7319	3519	3800	1264	606	658

	Под трудоспособна възраст	950	490	460	136	73	63		1012	513	499	175	96	79
	В трудоспособна възраст	2850	1624	1226	618	351	267		3375	1886	1489	717	379	338
	Над трудоспособна възраст	2177	829	1348	379	135	244		2932	1120	1812	372	131	241
2013	общо	6126	3024	3102	1145	572	573	2007	7531	3619	3912	1301	623	678
	Под трудоспособна възраст	935	478	457	142	81	61		1003	511	492	179	95	84
	В трудоспособна възраст	2937	1688	1249	629	356	273		3444	1933	1511	744	397	347
2012	Над трудоспособна възраст	2254	858	1396	374	135	239	2006	3084	1175	1909	378	131	247
	общо	6285	3097	3188	1175	595	580		7775	3751	4024	1332	636	696
	Под трудоспособна възраст	934	483	451	147	86	61		1005	510	495	169	87	82
2011	В трудоспособна възраст	3013	1723	1290	642	362	280	2005	3516	1984	1532	776	418	358
	Над трудоспособна възраст	2338	891	1447	386	147	239		3254	1257	1997	387	131	256
	общо	6440	3170	3270	1193	605	588		8065	3902	4163	1377	656	721
2010	Под трудоспособна възраст	964	495	469	154	91	63	2004	1035	526	509	184	98	86
	В трудоспособна възраст	3040	1734	1306	644	364	280		3562	2031	1531	786	421	365
	Над трудоспособна възраст	2436	941	1495	395	150	245		3468	1345	2123	407	137	270
2009	общо	7066	3420	3646	1188	583	605	2003	8127	3920	4207	1409	672	737
	Под трудоспособна възраст	1011	522	489	149	87	62		1037	526	511	202	111	91
	В трудоспособна възраст	3307	1861	1446	675	367	308		3557	2015	1542	792	419	373
2008	Над трудоспособна възраст	2748	1037	1711	364	129	235	2002	3533	1379	2154	415	142	273
	общо	7175	3459	3716	1211	590	621							
	Под трудоспособна възраст	1005	508	497	157	87	70							
2007	В трудоспособна възраст	3336	1870	1466	688	370	318	2001						
	Над трудоспособна възраст	2834	1081	1753	366	133	233							
	общо	7175	3459	3716	1211	590	621							

Видно от таблицата е намаляването на населението в трудоспособна възраст, както и на третата възраст и много слабо повишение за първата – подтрудоспособна възраст.

Важен елемент е и основния поминък на населението в даден регион – в територията на община Димово няма силна промишленост, а има добри условия за селско стопанство. Това от своя страна води до не постоянство в заетостта и появата на различна безработица – продължителна и временна. Според данни на Агенцията по заетостта - безработицата в община Димово се характеризира със следните показатели:

Безработни лица в община Димово към 31.12.2011г..			
ОБЩИНА ДИМОВО	2009	2010	2011
Регистрирани безработни – бр.	893	1037	1069
Равнище на безработица - %	30,41 %	35,32 %	47,66 %
Безработни до 29 г. вкл.	244	251	255
Процент безработни до 29 г.	27,32 %	24,20 %	23,85 %
Продължително безработни >1 г.	482	575	580
Процент продължително безработни	53,98 %	55,45 %	54,26 %
Икономически активни лица	2936	2936	2242

Коефициентът на безработица в общината е най-виската в областта – 47,66 % към 2011 г., при средно 9.67 % за страната и 16.34 % за област Видин. Делът на безработните в община Димово превишава значително показателя за страната и е един от най-високите в страната. От таблицата се наблюдава тенденция на увеличение на безработните лица в община Димово. Регистрираните безработни лица през 2011 година наброяват 1069 души. Техният брой се увеличава с 297 души спрямо 2010 г. Тревожно висок е делът на продължително безработните

лица (регистрирани безработни повече от 1 година) и безработните лица до 29 години.

ЗА НАСЕЛЕНИЕТО НА 15 - 64 НАВЪРШЕНИ ГОДИНИ ПРЕЗ 2014 ГОДИНА						
Статистически зони Статистически райони	Безработни лица - хил.			Коефициенти на безработица		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
Общо	351,4	201,1	150,3	10,7 %	11,5 %	9,7 %
Северна и Югоизточна България						
Северозападен	39,4	25,0	14,4	12,4 %	14,7 %	9,8 %
Северен централен	39,7	24,3	15,4	11,2 %	12,7 %	9,4 %
Североизточен	56,3	30,0	26,3	12,6 %	12,4 %	12,8 %
Югоизточен	55,5	29,1	26,4	12,2 %	11,8 %	12,6 %
Югозападна и Южна централна България						
Югозападен	85,0	52,0	33,0	8,1	9,7	6,4 %
Южен централен	75,5	40,6	34,9	11,5	11,5	11,4 %

ЗА НАСЕЛЕНИЕТО НАД 15 НАВЪРШЕНИ ГОДИНИ НА 2014 ГОДИНА						
Статистически зони Статистически райони	Безработни лица - хил.			Коефициенти на безработица		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
Общо	354,5	203,0	151,5	10,6 %	11,4 %	9,7 %
Северна и Югоизточна България						
Северозападен	40,4	25,5	14,9	12,5 %	14,6 %	10,0 %
Северен централен	39,9	24,3	15,5	11,0 %	12,4 %	9,4 %
Североизточен	57,3	30,9	26,4	12,5 %	12,5 %	12,6 %
Югоизточен	55,8	29,5	26,4	12,1 %	11,8 %	12,5 %
Югозападна и Южна централна България						
Югозападен	85,3	52,1	33,2	8,0 %	9,5 %	6,4 %
Южен централен	75,8	40,8	35,1	11,3 %	11,3 %	11,3 %

Това са обобщените данни от НСИ за безработицата по икономически райони и за цяла България, което може да послужи за съпоставка с безработицата в община Димово. Спрямо цялата страна е около пет пъти по-висока (47,66 % към 10,6 %), а спрямо Северозападния район е четири пъти по-висока (47,66 % към 12,5%).

4.3. Икономическа база-отрасли

Икономическа характеристика и структура. Община Димово е селски район, който е силно зависим от земеделието и животновъдството, като източник на заетост и доходи. Подходящите климатични условия и плодородните почви, благоприятстват развитието на хлябно и фуражно производство, лозарство, овощарство, зеленчукопроизводство, овцевъдство и говедовъдство. Над половината от обработваемата земя е заета от зърнени култури, предимно

пшеница, ечемик и царевица. Утвърденото зърнопроизводство е напълно адаптирано към природно климатичните и почвени условия, характерни за общината, които са благоприятни за получаване на сравнително добри добиви.

4.3.1. Селско стопанство. Благоприятните природни условия и традициите в сферата на селското стопанство отреждат водещо място в местната икономика, особено при наличието на сериозно свиване на промишленото производство. Нещо повече, успешното развитие на аграрния сектор би могло да стимулира изграждането на преработвателни мощности. Община Димово е селски район, който е силно зависим от земеделието и животновъдството, като източник на заетост и доходи. Подходящите климатични условия и плодородните почви, благоприятстват развитието на хлябно и фуражно производство, лозарство, овощарство, зеленчукопроизводство, овцевъдство и говедовъдство.

Над половината от обработваемата земя е заета от зърнени култури, предимно пшеница, ечемик и царевица. Утвърденото зърно производство е напълно адаптирано към природно климатичните и почвени условия, характерни за общината, които са благоприятни за получаване на сравнително добри добиви. Селското стопанство би могло да има значителен принос за съживяване на икономиката в следващите години. Наличните ресурси за развитие на земеделието са достатъчни за осигуряване на допълнителна заетост и доходи на местното население. Създаването на модерно високоефективно земеделие в Община Димово налага използването на нови организационни практики, свързани с модернизирването на съществуващия машинен парк, използване на висококачествени сортове и породи, окрупняване на земеделски стопанства, нови видове торове и квалифицирани кадри, които умеят да управляват аграрните процеси. Наличието на благоприятни климатични и почвени условия е предпоставка за намаляване на безработицата чрез подпомагане на всички, които желаят да се занимават със развитие на селското стопанство. Това може да стане, ако се постави земеделският производител в основата на бъдещата средна класа.

В община Димово за 2012 г. са регистрирани 412 земеделски производители, от които само една трета са активни. Броя на арендните договори е 10 877, размера на земята под аренда в дка е 155 055. Земята която се обработва е предимно II и IV категория и в единични случаи и VII, VIII категория. Голям дял от стопанския сектор на местната икономика заемат

земеделски стопанства, макар че в тях са заети средно по 6 човека и нито едно стопанство не осигурява работа на повече от 20 работници.

Земеделието трябва да се превърне от поминък за лично потребление и биологично оцеляване в доходен агробизнес. В общината това до някаква степен е направено, но засяга само окрупняването на земята – за това говори фактът, че преобладаващата част от земята около 95% се обработва от големите земеделски фирми. Земеделските стопанства са тясно специализирани и едва 5% от тях са смесени и се занимават както с растениевъдство, така и с животновъдство. Стопанствата с различен размер имат различен профил. Около две трети от малките земеделски стопанства отглеждат главно зеленчуци – домати, лук, картофи за лично или семейно потребление. Средните по размер стопанства развиват разнообразна дейност: 78% отглеждат зърнени и технически и култури, 18 % са овощни и лозови насаждения, около 2 % - зеленчуци и останалите – трайни култури. Големите стопанства се занимават главно със зърнопроизводство. Малките и средните стопанства са главно семейни животновъдни ферми. Високата специализация в производството на една до четири култури и на количество над необходимите за самозадоволяване са доказателство, че малките стопанства са пазарно ориентирани.

На територията на общината има изградени шест микроязовира в относително добро техническо състояние. Използваеми за напояване и рибовъдство, с достатъчно воден обем са яз. "Скомля", яз. "Върбовчец", яз. "Ярловица" и двата микроязовира в с. Медовница. Хидромелиоративните съоръжения около тях са амортизирани и практически неизползваеми. В много малка степен се използват и съществуващите съоръжения на напоителна система Рабиша, чрез които има възможност да се поливат около 15 000 дка в землището на Димово, Острокапци и Кладоруб.

Опитът от последните 10 -12 години показва, че в община Димово има ресурси както за крупни арендни стопанства, така и за малки семейни ферми. Но всичко това трябва да се подкрепи финансово от общата селскостопанска политика на ЕС за развитие на земеделието и селските райони. Средства са необходими както при зърнопроизводството, при което определящ и лимитиращ фактор е механизацията на технологичните процеси и изискването за комасирано земеползване, така и при лозарството, овощарството, зеленчукопроизводството,

бубарството, билкопроизводството и животновъдството, където лимитиращ фактор е организацията на труда.

4.3.2. Промисленост. Общинската икономика е концентрирана главно в град Димово и двете по-големи населени места от общината с. Гара Орешец и с. Арчар. Фирмите от промишления сектор са:

- РМП "ДИМА" АД гр. Димово - производството на едностъпални и многостъпални помпи за студена и топла вода и метални изделия;
- ПК "СЪЕДИНЕНИЕ" гр. Димово - шивашкият цех работи на ишлеме;
- ЕТ "МС И КОМПАНИЯ" с. Арчар - Втората по големина мелница в областта;
- "СЛАВИНСКИ - ЕКО ДИЗЕЛ" гр. Димово - на екодизел и рафинирано олио;
- Цех за шоково замразяване на плодове - Гара Орешец;
- Предприятие за производство и преработка на етерично-маслени култури - Гара Орешец.

Икономическата характеристика на община Димово е посочена в Общинския план за развитие и е изготвена на базата на анализ и оценка на различни показатели, определящи степента на развитие на местната икономика като приходи от стопанска дейност, дълготрайните материални активи (ДМА), зает персонал и др. Стопанските субекти в общината се включват в категорията малки и средни предприятия, като 94,3 % от всички са микрофирми с персонал под 10 човека. Сред тях има семейни фирми, в които собствениците се самонаемат или наемат членове на семейството.

Основните промишлени предприятия на територията на общината са от сектор леко машиностроене, металообработване, дърводобив и преработване лека промишленост. Въпреки незавидното състояние на промишлеността към момента, община Димово разполага със сериозен потенциал за развитие на производства на основата на местни ресурси преди всичко от селското (преработка селскостопанска продукция, зеленчуци и плодове, маслодайни и етерични култури). Необходимо е обаче, да се заложи на изграждането на мощности, базиращи се на нова техника и високи технологии, за да посрещне предизвикателствата на сериозната конкуренция от външния пазар. Налице е сериозно заявен интерес за изграждане на преработвателни предприятия на територията на общината. Този интерес следва да бъде насърчаван, за да се

търси затваряне на производствения цикъл от селскостопанско производство до готов продукт, създаване на по-голяма добавена стойност и от там – по-големи приходи на предприятията от общината. Предлагат съществуващите промишлени терени да бъдат използвани по реално предназначение, за да не бъдат похабявани нови земеделски земи или гори. Към настоящия момент има 12,86 ха за тези цели извън населените места, в населените места 19,22 ха. Не трябва да се забравят и природните ресурси – добив на скален материал, който ще бъде ограничен с цел запазване на екологичното равновесие.

Изградеността на основната производствена база, на социалната, комуникацията и техническа инфраструктура към нея създава обвързаност при реализацията на продукцията от сферата на селското стопанство и частност на промишлеността. Теса в пряка зависимост, поради специфичния си характер – почти самозадоволяване със суровини и тяхната преработка. Това обуславя качеството на трудовата среда и има съществено значение за по-нататъшно развитие, респ. за ролята, която могат да играят в стабилизиране на структурата на селищната мрежа. Характеризирането на тези параметри на селата е направено частично въз основа на официална, но много оскъдна информация. По степен на благоустроеност оектите имат сходни характеристики – всички са електрифицирани и водоснабдени, но в тях липсва канализация. Като пространствена структура е добре развита, като се очаква нейното бъдещо реализиране с по-окупнени земеделски стопанство и промишленост от високи технологични нива. Самото географско местоположение на общината дава и готови неизбежни пространствени връзки с цялата територия на страната и Европейския съюз, макар за тази цел да бъдат изградени нови национални комуникации. Не на последно място са и пространствените връзки, основаващи се на съществуващите трудовите пътувания, осъществени по линията на трудова заетост, включваща административно, социално, здравно и друг вид обслужване на работещите в индустрията.

Внимание трябва да се обърне на трудовата миграция от селата към по-големите градове. Развитието на селските райони трябва да се обвърже с алтернативна заетост, свързана както с възраждане на стари културни традиции и обичаи, така и с налагането на екологично чисто земеделие. Утвърждаването на модела на устойчиво развитие и щадене на природата трябва да се прилага чрез комплексен механизъм за субсидиране, реална помощ от местни и европейски

програми. Съществуващите практики за свързване на взаимно изгодни производства в обединения – клъстъри е на основата на специализация и предполагащо коопериране, което в община Димово може да се развие на базата на екологично чисто земеделие, взаимодействието си с предприятия от хранително-вкусовата промишленост, а тази интеграция да се разшири чрез взаимодействие с животновъдни ферми – така около голямото промишлено предприятие ще гравитират по-малки стопански обединения.

4.3.3. Горско стопанство. Горският фонд в СЗДП (Северозападно държавно предприятие) заема площи в размер на 2 153 345 кв.м. Общата горска площ на Видинска област възлиза на 90 945 ха или 39.1 % от територията на областта, от които 75 811 ха са покрити с гори. Общият запас на горите е 9 727 595 м³, като основно преобладават тези от цер, зимен дъб, бук, акация, топола. Средната възраст на горите е 46 г., с преобладаване на широколистните –86.09%. Средният прираст на 1 ха е 3.40 м³. През периода 1999 г. – 2003 г. са залесени общо 532.7 ха горски култури. Горите са реституирани, горската собственост е раздробена, което е причина за лошо стопанисване, охрана и ползване от собствениците на гори. Недостатъчни са инвестициите за залесяване, както и за отглеждане, и поддържане на ползащитните пояси.

Горският фонд в община Димово се стопанисва чрез СЗДП от Регионална дирекция на горите „Берковица“ с Държавно горско стопанство (ДГС) „Белоградчик“ и Държавно ловно стопанство (ДЛС) „Миджур“ със седалище в гр.Белоградчик. В ДЛС „Миджур“ наред с лесоустроитвените дейности, основни дейности са и запазване и обогатяване на видовото разнообразие на дивеча. Характерни за района са следните видове дивеч-благороден елен, сърна, дива свиня, вълк, дива котка, лисица и дребен дивеч- фазан, яребица, пъдпъдък, гургулица, дива патица, заек и други. В реките и водоеми обитателите са предимно шаран и карас. Създаването на нови горски масиви, отглеждането и дърводобива са традиционно планирани (лесоустроитвени планове) и в това направление не е необходима особена намеса от страна на общината. Община Димово има горски територии, възстановени по ЗСПЗЗ, на същите е изготвен ЛУП 2001 (Лесоустроитвен проект) и одобрен ГСП (Горско стопански план).

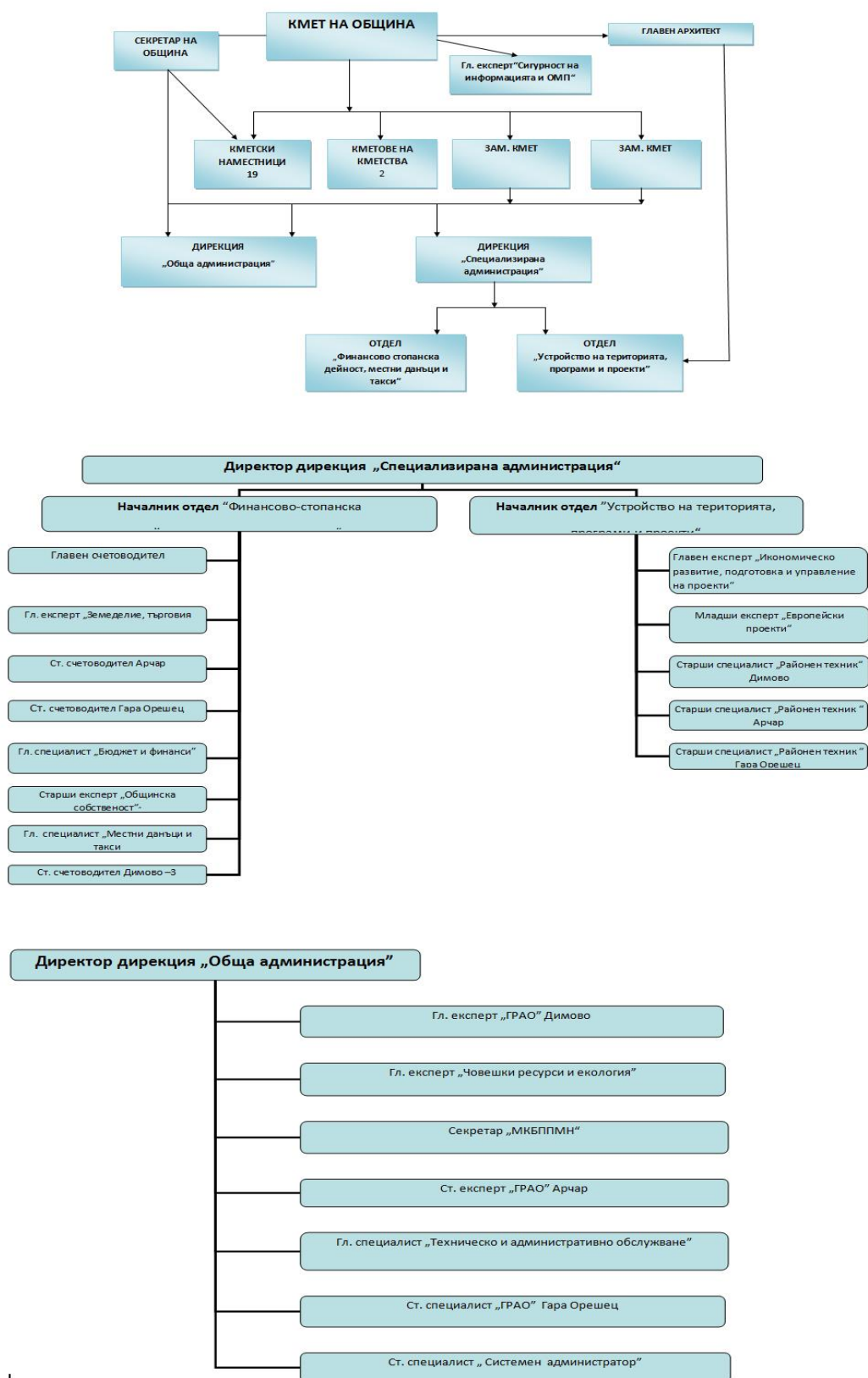
4.3.4. Други отрасли. В другите отрасли са представени всички останали дейности, в които се осъществява трудова дейност. Тези дейности са главно обслужващи и задължителни за нормалното функциониране на общината като

единен механизъм с много пространствени връзки и компоненти. Колкото са по-развити тези дейности, връзки и елементи, толкова е по-приемлива територията за живеене, обитаване, труд и отдих на населението. Ако тези дейности са добре развити ще се увеличи частично естествения прираст на населението, както и механичния прираст.

Административно обслужване. Административното обслужване на населението се осъществява от общинската администрация в град Димово, кметствата в селата и кметските наместници във всички населени места: гражданска регистрация (административно-правно обслужване), административно-техническо обслужване, данъчно и др. Административни услуги на гражданите се предоставят и от териториални организации, които имат представителства в общината. Липсата на телекомуникационни услуги представлява пречка за повишаване на ефективността и прозрачността от предоставянето на публични услуги на населението (образование, здравеопазване, услуги на местната администрация, данъци, друго социално обслужване на гражданите), както и услуги за местния бизнес (бизнес информационни системи, данъчна информация и други услуги за бизнеса, предоставяни от местната власт). На територията на общината липсва или е слаба пазарна инфраструктура (банкови и застрахователни институции, борси, юридически и счетоводни консултации и др.). Услуги като компютърни зали с достъп до интернет също са слаби. Организацията на дейностите и функционалните задължения на административните звена в общинската администрация се уреждат с "Устройствени правилник за работа на общинската администрация" на община Димово. Административните услуги предлагани от общината са:

- Гражданско състояние;
- Устройство на територията;
- Общинска собственост;
- Търговия и услуги, туризъм;
- Екология;
- Култура, вероизповедания, образование и социални дейности;
- Административно-техническо обслужване, архив и личен състав;
- Услуги по отношение на местни данъци и такси.

СТРУКТУРА НА ОБЩИНСКА АДМИНИСТРАЦИЯ ДИМОВО

Освен общината в град Димово се предлагат следните административни услуги, от териториални организации, които имат представителства в общината:

- Общинска служба „Земеделие и гори“ ;

- Дирекция „Агенция за социално подпомагане“ ;
- Бюро по труда, - изнесено работно място - Димово ;
- В и К - район Димово ;

Финансово-кредитно обслужване. Банковите услуги на територията на общината са слаби. Само Банка „ Инвестбанк" има клон в Димово.

Същото е положението и със застрахователните компании. В по-голямата си част населението търси застрахователни услуги извън рамките на общината.

Правораздавателната система не е представена в общината и се търси в областния град, като Видински районен съд обслужва от община Димово - с. Арчар, с. Владиченци, с. Държаница, с. Мали Дреновец, с. Септемврийци, с. Ярловица, а районен съд Белоградчик обслужва от община Димово - гр. Димово, гара Орешец, с.Орешец, с.Лагошевици, с.Извор, с.Шипот, с.Костичовци, с.Дълго поле, с.Бела, с.Острокапци, с.Кладоруб, с.Скомля, с.Воднянци, с.Карбинци, с.Медовница, с.Върбовчец, с.Янъовец, със съответните районна прокуратура, адвокатски и нотариални кантори.

Карта на съдебните райони в област Видин

В общината няма районно управление на Министерството на вътрешните работи, а за нея отговаря Регионалната дирекция на полицията в Видин, като Районно управление – гр.Видин, Участък "Полиция" – с.Арчар обслужва 15 села и

един град – Дунавци. Шест от селата – Арчар, Държаница, Мали Дреновец, Септемврийци, Ярловица и Владиченци са от община Димово, останалите са от община Видин. Останалите населени места се обслужват от Районното управление– Белоградчик за територията на общините Белоградчик, Чупрене, Ружинци и Димово.

В Общината се обслужва от Регионална дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението"-Видин, чрез Районна служба" ПБЗН" гр.Видин обслужва областния град и общините Видин, Брегово, Ново село и част от община Димово

Пощенски услуги. Интернет достъпност. Пощенските услуги се извършват в клон на "Български Пощи", ЕАД в гр.Димово или с куриерски фирми. Пощенски станции има и в селата Арчар и Гара Орешец.

На територията на общината функционират автоматични телефонни централи. Телефонните услуги се характеризират със сравнително висока задоволеност с телефонни постове. Осигурено е автоматично избиране на всички населени места в общината.

Изградени са базисни станции на "Мобилтел" и "Теленор", които обслужват цялата територия на общината, а в с.Арчар е изградена базисна станция на „Вивател“.

Търговия и обществено обслужване. Обектите за търговското обслужване и храненето са съсредоточени предимно в опорните селища на общината.Търговската дейност в общината се изразява предимно в търговия на дребно. Сред търговските обекти преобладава броят на заведения за хранене и развлечения. Поради липса на достатъчно средства, повечето от предприемачите, които започват свой самостоятелен бизнес, се насочват предимно към търговска дейност. Услугите в общината са съсредоточени предимно в магазини за хранителни стоки и заведения за хранене и развлечения (кафе-аперативи, ресторанти и хранителни магазини). В общината няма действащи хотели и стаи-къщи за настаняване. Няма и ресторанти с 3 и повече звезди. Заведенията за хранене са с една или две звезди, категоризирани от кмета на общината.

Липсват магазини за промишлени стоки. В областта на услугите работят частни фирми за ремонт на автомобили и битова техника. На територията на общината функционират бензиностанции, газостанции и едно предприятие за строителни и горивни материали. Занаятчийството е представено като отделни

частни работилници и дейности по производство на стоки и услуги за собствено потребление.

Търговското обслужване в малките населени места се ограничава до ежедневно осигуряване със стоки от първа необходимост. Битови услуги практически не са развити. Те, както и периодичното и епизодично обслужване, са осигурени в общинския център.

Обекти за търговско обслужване. Повечето са хранителни или смесени магазини, а порядко има и специализирани.

- В град Димово са разположени следните:
 - 5бр. хранителни магазина;
 - 2бр. магазини за дрехи;
 - 1бр. магазин за дрехи втора употреба;
 - 1 книжарница;
 - 1 агроаптека;
 - 1 магазин за риба;
 - 1 смесен магазин;
 - 1 магазин за авточасти;
 - 1 магазин "за един лев";
 - 1 склад за строителни материали;
 - 2 железарии.
- В село Арчар:
 - 16бр. хранителни магазина;
 - 1 магазин за дрехи;
 - 1 магазин за риба;
 - 1 строителна борса;
 - 2 смесени магазина;
- В село Гара Орешец:
 - 3 хранителни магазина;
 - 1 магазин за дрехи втора употреба;
 - 3 смесени магазина.
- В село Воднянци - 3 хранителни магазина;
- В село Септемврийци - 2 смесени магазина;
- В село Карбинци - 2 смесени магазина;
- В село Бела - 2 смесени магазина;

- В село Медовница - 2 смесени магазина;
- В село Държаница - 1 хранителен магазин;
- В село Мали дреновец - 1 хранителен магазин;
- В село Ярловица - 1 хранителен магазин;
- В село Извор - 1 хранителен магазин;
- В село Скомля - 1 хранителен магазин;
- В село Острокапци - 1 хранителен магазин.

Обектите за отдих и туризъм. Селищните и крайселищните зони за отдих се изразяват в градската и селските градинки, в някои от които са направени детски площадки. Няма ясно изразени паркови среди и обособени зони за отдих и развлечения в общината. Всички описани погоре забележителности в община Димово могат да бъдат обекти за отдих и туризъм. Подходящи за реализация на зелени места за отдих са горските терни около с.Бела, крайречната част на р.Дунав и територията на обезлюденото село Орешец. Терените на Изворски манастир "Успение богородично" и новостроящия се в близост хотел "Извор" са подходящо място за отдих и спорт. Съвместно с природните забележителности в общината и археологическите обекти е подходящо за развиване на еко пътеки, вело алеи и туризъм с опазвателна цел, които са показани на схемите към проекта. Освен даденото от природата, сътвореното от човешката ръка през вековете и опазено до днес е необходимо да се доизградят и инфраструктурите към този подсистема за да бъде общината притегателен център за повече хора. По този начин ще се осигури макар и в не големи размери и поминък, който би задържал местното население от миграция, създавайки му по-висок жизнен стандарт. Има няколко вида отдих – годишен, сезонен, месечен, еждеседмичен и всекидневен. По начина на ползване на материалната база той може да бъде постоянен, временен или само визуален. Важен елемент в системата на отдиха е и спортуването – за здраве и дълголетие, за възпитаване на младото бъдещо поколение, за удоволствие.

Един необходим елемент за пълноценен отдих са материалните бази. Данните, с които разполагаме за община Димово са:

1. хотел

- в град Димово – в момента не функциониращ;
- Семейен хотел "Извор", м.Манастирското, с.Извор - капацитет - 16 легла, категория с 3 звезди;

2. Средства за подслон

- Мотелски комплекс с пет бунгала, с.Арчар - капацитет - 5 легла, категория с 1 звезда;

3. Места за настаняване:

- Семееен хотел "Мадона", с.Яновец - капацитет - 32 легла, категория с 2 звезди;
- Къща за гости 1, с.Воднянци - капацитет - 7 легла, категория с 1 звезда;
- Къща за гости 2, с.Воднянци - капацитет - 6 легла, категория с 1 звезда;
- Къща за гости 3, с.Воднянци - капацитет - 4 легла, категория с 1 звезда;
- Къща за гости "Вълчева", с.Арчар - капацитет - 7 легла, категория с 1 звезда;
- Изворски манастир "Успение богородично" - капацитет 30 легла;

4. Заведения за обществено хранене

- Пивница "Мими", с.Медовница - капацитет 19 места, категория с 1 звезда;
- Пивница "Ники", с.Септемврийци - капацитет 16 места, категория с 1 звезда;
- Пивница "Пиф", с.Извор - капацитет 40 места, категория с 1 звезда;
- Кафе-аперитив "Роял", гр.Димово - капацитет 20 места, категория с 1 звезда;
- Ресторант "Белия брег" - гр.Димово - капацитет 50 места, категория с 1 звезда;
- Кафе аперитив "Кики", с.Арчар - капацитет 20 места, категория с 1 звезда;
- Кафе-аперитив "Рациария", с.Арчар - капацитет 50 места, категория с 1 звезда;
- Пивница "Вали", с.Септемврийци - капацитет 50 места, категория с 1 звезда;
- Пивница "Азария", с.Арчар - капацитет 20 места, категория с 1 звезда;
- Пивница "Рациария", с.Арчар - капацитет 30 места, категория с 1 звезда;

- Пивница "Стели", с.Воднянци - капацитет 20 места, категория с 1 звезда;
- Пивница "Петьофи", с.Воднянци - капацитет 20 места, категория с 1 звезда;
- Пивница "Деница", с.Държаница - капацитет 14 места, категория с 1 звезда;
- Пивница "Карелия", с.Воднянци - капацитет 20 места, категория с 1 звезда;
- Пивница "Рибките", гр.Димово - капацитет 40 места, категория с 1 звезда;
- Кафе аперитив "Неон", гр.Димово - капацитет 20 места, категория с 1 звезда;
- Кафе-аперитив "Спайдер", с.Гара Орешец - капацитет 48 места, категория с 1 звезда;
- Кафе-аперитив "Екотим", с.Гара Орешец - капацитет 50 места, категория с 1 звезда;
- Сладкарница "Диана", с.Арчар - капацитет 20 места, категория с 1 звезда;
- Ресторант "Извор", м.Манастирското, с.Извор - капацитет 40 места, категория с 3 звезди;
- Ресторант "Бързица", гр.Димово - капацитет 50 места, категория с 1 звезда;
- Ресторант към мотелски комплекс с пет бунгала, с.Арчар - капацитет 20 места, категория с 1 звезда;
- Закусвалня "Рибарска среща", с.Арчар - капацитет 20 места, категория с 1 звезда;
- Закусвалня "При бай Данчо", с.Гара Орешец - капацитет 20 места, категория с 1 звезда;
- Хан "Мадона", с.Яновец - капацитет 50 места, категория с 2 звезди;
- Бистро "Виталия", гр.Димово - капацитет 50 места, категория с 2 звезди;
- Фаст-Фууд "Лидекс", гр.Димово - капацитет 20 места, категория с 1 звезда;

В областен план на област Видин, община Димово заема последната, трета позиция (по реализирани нощувки) след областния център Видин и популярната дестинация Белоградчик. При капацитет от над 25000 нощувки годишно, община Димово реализира около 2000 бр. нощувки годишно, което осигурява едва 8,4% пълняемост на базата за настаняване. За сравнение, общини Видин и Белоградчик имат двойно по-висока пълняемост – около 16%. Делът на приходите от нощувки (регистрираните) в общинската икономика е твърде скромен – около 40 хил.лв. Средната цена на услугата „нощувка“ в община Димово е най-ниска в областта – около 19 лв., при двойно по-скъпа в общини Видин и Белоградчик – 38 лв. Дейност на средствата за подслон и места за настаняване в община Димово през 2003 - 2013 година:

	Средства за подслон и места за настаняване ^{1,2,3} - бр.	Легла - бр.	Легла-денонощия - бр.	Реализирани нощувки - бр.		Пренощували лица - бр.		Приходи от нощувки - левове	
				общо	в т.ч. чужденци	общо	в т.ч. чужденци	общо	в т.ч. чужденци
2003	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2004	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2005	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2006	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2007	1	10	3650	..	-	..	-	..	-
2008	1	10	2928	..	-	..	-	..	-
2009	1	10	3650	..	-	..	-	..	-
2010	1	10	3650	..	-	..	-	..	-
2011	3	82	25670	2160	..	1584	..	41393	..
2012	2	38	28362	..	..	..	..	..	..
2013	2	38	28510	..	..	..	..	..	..

Забележка:

1От 2003 - 2006 г. се включват категоризирани средства за подслон и местата за настаняване с над 30 легла, функционирали през съответната година.

2От 2007 г. се включват категоризирани средства за подслон и местата за настаняване с над 10 легла, функционирали през съответната година.

3 От януари 2012 г. изследването се провежда в съответствие с Регламент 692/2011 на Европейския парламент и Съвета относно европейска статистика на туризма.

"-" няма случай; ".." данните са конфиденциални

Община Димово няма традиции в развитието на масовия **туризъм**, както и в алтернативните му форми. Но съществуващите природни и културно исторически дадености, географско положение и близост до туристически обекти от национално и международно значение като пещера "Магура", "Белоградчишките скали", крепостта "Баба Вида" и Биосферен резерват "Чупрене", създават предпоставки за развитие на този сектор от местната икономика. Община Димово разполага сумарно с три хотела и четири къщи за гости. Новостроящият се хотел в с.Извор и реконструираният "Изворски манастир"

предлагат още 40 легла, които са крайно недостатъчни за стратегическото развитие на община Димово в областта на туризма. Заведенията за хранене обслужват в по-голямата си част нуждите на местното население. За стимулиране на частния бизнес в изграждането на места за подслон и развлечения е необходимо развитие на туристическите атракции и експонирането на природното и културно наследство на територията на община Димово. Стимулиране на частната инициатива за реновирането на съществуващ стар хотел в гр.Димово.

Туристически обекти. Обектите които могат да бъдат посетени в община Димово са няколко вида:

1. Културно исторически и архитектурни:

- Античен и късноантичен град "Рациария"
- Антично римско селище "Конбустика"
- Пщера "Козарника"
- село Орешец
- ТИЦ Димово

2. Религиозни:

- Изворски манастир "Успение богородично"
- църква "Вознесение Господне", с.Извор
- църква "Свети Георги" с.Орешец,
- църква "Света Троица", с.Карбинци,
- църква "Св. ап. Петър и Павел" с.Бела,
- църква "Света Троица" с.Воднянци,
- църква "Св. Николай Чудотворец" с.Костичовци,
- църква "Вознесение Христово", с.Медовница,
- църква "Света Троица" с.Ярловица,
- джамия в с.Арчар

3. Природни:

- Пещера "Венеца"
- Пещера "Миризливка"
- Пещера "Пропаст"
- Пещера "Башовички печ"
- водопадът „Бобука“, с.Бела
- река Дунав

Природата на общината съдържа силно атрактивни пещерни комплекси, които в съчетание с подобните в съседство – Белоградчишки скали, пещера Магура, връх Копрен и целия планински буфер на запад са сериозно основание за развитие на общ туристически продукт с голям потенциал. Община Димово вече има разработен проект за Благоустрояване на Пещера "Венеца", с.Орешец, който се реализира и в скоро време общинската администрация ще се сблъска с проблемите на туристическото обслужване и слабата налична туристическа инфраструктура. Предстои откриването на Туристически информационен център в гр.Димово с археологическа експозиция на открито и закрито. Ежегодните теренни разкопки и добрите отношения с РИМ Видин са предпоставка за представяне на филиал на РИМ Видин с експонирани интересни и атрактивни за туристите находки. От друга страна ТИЦ Димово ще предоставя достъпна среда за туристите, които не могат да влязат в трудно проходимите пещери. Интересните каменни стели са предпоставка за аранжиране на лапидариум в околното пространство, което ще оформи по естетичен начин площадното пространство на общинския център. Община Димово има богати културни напластявания в лицето на античен град "Рациария", римската вила "Конбустика" и множеството антични находки на цялата и територията. Фактът, че в Певтингеровата карта от IIв. фигурират два обекта намиращи се на територията на общината, говори за богатото и културно наследство с което към момента се отнесело доста грубо. Преобладаващото ромско население в с.Арчар не е случайно. Най-голямата населено място в общината се издържа от иманярство и продажба на антики. Делът на частните фирмите, работещи в сферата на търговията и услугите е 48%.

4.4. Райони със специфични проблеми. На територията на община Димово има райони, които се различават от терените за селскостопанство, за гори, за обитаване, за промишленост и други от общоприетите. Това са териториите за:

- рекултивация на нарушените терени (разгледани в раздел 3.6.7.);
- съхраняване и опазване на биологичното разнообразие (разгледани в раздел 3.6.5.);
- разкриване, съхраняване, опазване и реставрация на културното наследство – големи ценни археологически масиви (разгледани в

раздел 3.6.4.). За тези територии има приети специфични правила за допълнителна защита на недвижимата културна ценност и на охранителните ѝ зони. Описани и определени са точните граници за археологическо проучване, консервация, реставрация и експониране със следните режими: Режим „А“ и Режим „Б“ (разгледани в отделен раздел). По нататъшните археологически разкопки вероятно ще доведат да промяна на границите на археологическите обекти и техните охранителни зони. Освен новите разкопки до такива промени може да се стигне и при промяна на статута на самото културно наследство.

5. ОБИТАВАНЕ И ЖИЛИЩЕН ФОНД

5.1. Обща характеристика на жилищния фонд. По данни от последното преброяване (2011 г.), населението на община Димово е 6514 човека и разполага с 5875 жилища, с 412 хил.м² полезна площ и с 337 хил.м² жилищна площ. На база всички жилища, потреблението е далеч над средните европейски стандарти (420 обитавани жилища на 1000 човека) – 927 жилища на 1000 обитатели, около 53 м² жилищна площ на човек и 1,1 обитатели на жилище. Отчитайки големия дял необитавани жилища (близо 54%), реалното потребление е значително по-малко, но над приетия стандарт и този показател само на база обитавани жилища доста пада, с което се редуцират и другите параметри на жилищния стандарт. Община Димово се нарежда сред общините с обезлюдяване, където обитаваните жилища вече са по-малко от необитаваните. Представена е сравнителна таблица с показатели за обща и реално обитаема площ:

	показатели за всички жилища –по ТУП СС Димово 1985	показатели за всички жилища - 2003	показатели за всички жилища - 2011	Показатели само за обитавани жилища-2011г.
Жилища – общ брой	4227	6677	5875	2722
Полезна площ - хил. м ²			412	209
В т. ч. жилищна			337	170
Жилищна площ на човек – м ²		33,8	53,2	32,9
Жилища на 1000 души от населението			927	429
Среден брой лица на едно жилище	1,33	1,23	1,1	2,3
Необитавани жилища - брой	1911		3153	3153
Дял необитавани жилища			53,60%	53,6 %

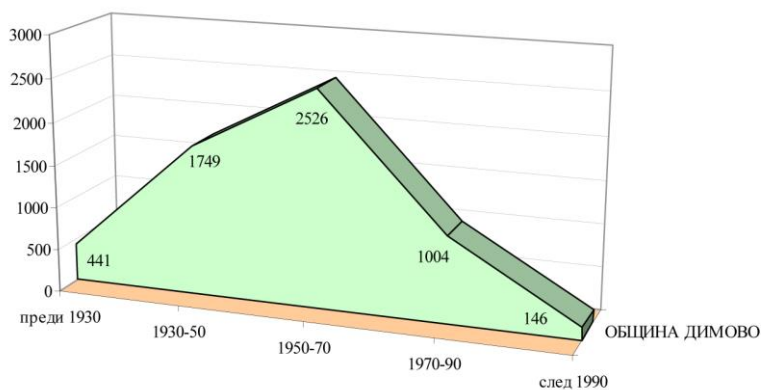
Трайните негативни тенденции в демографското развитие на общината (над 35% спад за последните 10 години), формират и тенденция към рязко увеличаване на дела на необитаваните жилища. В селата той варира от около

32% за с.Владиченци до над 88% за с.Яновец. Проявяват се изразителни признаци на обезлюдяване в цялата община. Само в 4 от общо 22 общински села, необитаваните жилища са под 50%. Дори и в общинския център гр.Димово, всяко трето жилище е без постоянни обитатели.

Населени места	ЖИЛИЩА			
	Общо в бр.	Обитавани в бр.	Необитавани в бр.	Дял в проценти на необитаеми
Община	5875	2722	3153	53,7%
Арчар	1273	817	456	35,8%
Бела	207	62	145	70,0%
Владиченци	56	38	18	32,1%
Воднянци	249	111	138	55,4%
Върбовчец	173	53	120	69,4%
Гара Орешец	801	366	435	54,3%
Димово	754	468	286	37,9%
Дълго поле	54	15	39	72,2%
Държаница	146	64	82	56,2%
Извор	306	127	179	58,5%
Карбинци	272	82	190	69,9%
Кладоруб	93	27	66	71,0%
Костичовци	177	38	139	78,5%
Лагошевци	175	36	139	79,4%
Мали Дреновец	78	41	37	47,4%
Медовница	193	106	87	45,1%
Орешец	42	5	37	88,1%
Острокапци	100	37	63	63,0%
Септемврийци	268	122	146	54,5%
Скомля	86	16	70	81,4%
Шипот	121	22	99	81,8%
Яновец	77	9	68	88,3%
Ярловица	174	60	114	65,5%

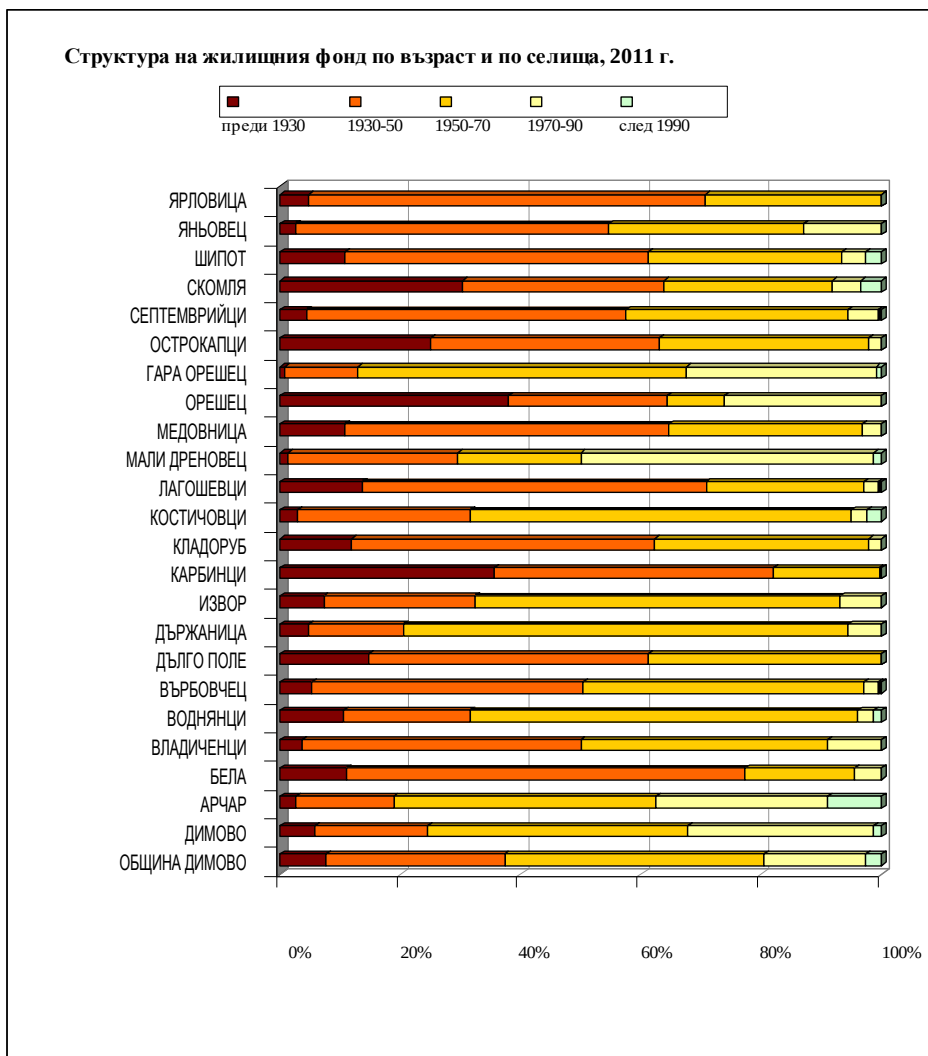
Възраст на фонда. Най-големият дял на наследения жилищен фонд в община Димово е създаден в периода 1950 – 1970 г. (43,1%). Най-активно строителство през този период е имало в общинския център (43,2%) и в селата Държаница, Воднянци, Костичовци, Извор, Арчар и Орешец, където са създадени дялове от 40% до 74%.

Община Димово - структура на жилищния фонд по възраст, 2011 г.

Вторият по големина дял от 29,8% от наследения фонд е изграден през предходните 2 десетилетия – 1930-1950 г. През периода 1970-1990 г. са добавени 17,1%. Фондът отпреди 1950 г. (с възраст над 62 години), има дял от 7,5%. Възпроизводството на жилищата след началото на прехода замира и отчита седем пъти по-малък дял в сравнение с предходния период.

След 1990 г., към фонда са добавени само около 2,5%. Проследена по селища, възрастовата структура на фонда разкрива факта, че освен с.Арчар с 8,9% новопостроен фонд и град Димово е със скромните 1,2% новопостроен фонд, но има и няколко села с относително висока строителна активност след 1990 г. Това са с.Скомля 3,5%, с.Шипот с 2,5% и с.Костичовци с 2,3%. Останалите села са в остра демографска и строителна стагнация през последните 2 десетилетия.

Жилищни сгради според периода на построяване на сградата към 31.12.2013 година са представени в следващата таблица в брой:

Община, населени места	общо	Периоди на построяване								От началото на 2012	съборени от 2010-2013
		до 1918	1919-1945	1946-1960	1961-1970	1971-1980	1981-1990	1991-2000	2001-2011		
Димово	6816	102	1927	2664	1063	633	298	94	35	-	797
в градовете	805	10	170	337	173	81	27	4	3	-	62
в селата	6011	92	1757	2327	890	552	271	90	32	-	735
Арчар	1612	14	238	593	298	243	129	68	29	-	113
Бела	207	4	143	42	11	5	2	-	-	-	42
Владиченци	61	-	12	38	5	-	6	-	-	-	78
Воднянци	292	3	61	191	21	7	6	1	2	-	38
Върбовчец	188	-	65	95	22	4	1	1	-	-	9
Гара Орешец	967	2	68	388	259	181	64	5	-	-	5
Димово	805	10	170	337	173	81	27	4	3	-	62
Дълго поле	69	1	36	25	6	-	-	1	-	-	24
Държаница	170	-	27	108	27	5	3	-	-	-	17
Извор	366	7	107	155	64	14	19	-	-	-	32
Карбинци	274	11	203	52	7	-	1	-	-	-	67
Кладоруб	100	6	47	40	5	2	-	-	-	-	1
Костичовци	185	2	39	95	42	2	2	3	-	-	34
Лагошевци	183	1	122	44	11	3	1	1	-	-	10
Мали Дреновец	99	-	25	20	8	20	24	1	1	-	59
Медовница	233	5	105	88	27	4	4	-	-	-	90
Орешец	42	11	16	4	2	8	1	-	-	-	4
Острокапци	120	11	62	34	11	1	1	-	-	-	4
Септемврийци	340	5	124	132	37	34	5	3	-	-	64
Скомля	88	3	43	34	-	5	-	3	-	-	9
Шипот	124	5	53	56	4	3	-	3	-	-	14
Янъовец	77	-	38	21	8	9	1	-	-	-	4
Ярловица	214	1	123	72	15	2	1	-	-	-	17

Обобщената оценка за възрастта на жилищния фонд е: Селищата на община Димово са с относително стар, респективно, амортизиран жилищен фонд. Средната възраст на фонда е над 50 години

5.2. Структура на жилищния фонд - по конструкция и етажност. По вида на конструкцията, жилищният фонд е представен в четири обобщени категории – панели, стоманобетон, масивни (носещи тухлени стени и стоманобетонни плочи или гредоред), паянтови.

Панелните жилища не са подминали и малкото градче Димово. Там те са 13,7% (103 бр.), а като дял от общинския жилищен фонд – 1,8%. Стоманобетонните също са с относително малък дял – само 1% и също са предимно в града и в селата Арчар, Орешец и Мали Дреновец. Категорията

«масивни» има дял от 70,4%. Това е преобладаващият конструктивен тип в повечето селища. Изключително висок е дялът на паянтовите жилища – близо 27%. Те са с осезателни дялове във всички селища на общината, но в 7 села надхвърлят 50%, достигайки близо 73% в с.Септемврийци.

В следващите таблици са показани жилищните сгради по конструкция на сградата в бройи процент по данни от НСИ:

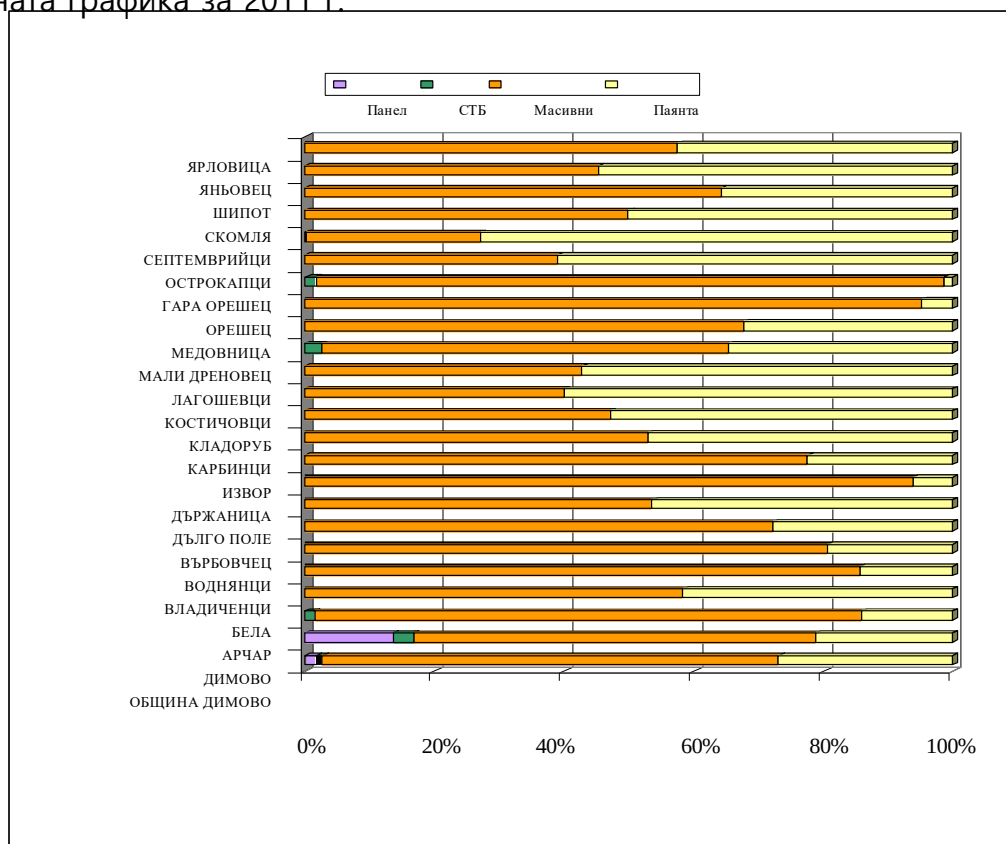
Община, населени места	период 2004-2010 в брой				период 2011-2012 в брой				2013 в брой			
	общо	стб	тухлени	други	общо	стб	тухлени	други	общо	стб	тухлени	други
Димово	7612	30	4895	2687	6817	33	4887	1897	6816	33	4887	1896
в градовете	867	8	620	239	805	6	557	242	805	6	557	242
в селата	6745	22	4275	2448	6012	27	4330	1655	6011	27	4330	1654
Арчар	1724	7	1273	444	1613	20	1353	240	1612	20	1353	239
Бела	249	-	68	181	207	-	121	86	207	-	121	86
Владиченци	139	-	56	83	61	-	53	8	61	-	53	8
Воднянци	330	1	263	66	292	-	234	58	292	-	234	58
Върбовчец	197	-	151	46	188	-	132	56	188	-	132	56
Гара Орешец	972	4	897	71	967	4	948	15	967	4	948	15
Димово	867	8	620	239	805	6	557	242	805	6	557	242
Дълго поле	93	-	41	52	69	-	34	35	69	-	34	35
Държаница	187	2	156	29	170	-	161	9	170	-	161	9
Извор	398	4	263	131	366	-	276	90	366	-	276	90
Карбинци	341	-	179	162	274	-	144	130	274	-	144	130
Кладоруб	101	-	62	39	100	-	48	52	100	-	48	52
Костичовци	219	2	72	145	185	-	73	112	185	-	73	112
Лагошевци	193	-	102	91	183	-	83	100	183	-	83	100
Мали Дреновец	158	1	78	79	99	2	60	37	99	2	60	37
Медовница	323	-	200	123	233	-	154	79	233	-	154	79
Орешец	46	-	13	33	42	-	40	2	42	-	40	2
Острокапци	124	-	49	75	120	-	52	68	120	-	52	68
Септемврийци	404	-	50	354	340	1	92	247	340	1	92	247
Скомля	97	-	48	49	88	-	45	43	88	-	45	43
Шипот	138	1	71	66	124	-	80	44	124	-	80	44
Яньовец	81	-	41	40	77	-	35	42	77	-	35	42
Ярловица	231	-	142	89	214	-	112	102	214	-	112	102

Община, населени места	период 2004-2010 в %				период 2011-2013 В %			
	общо	стоманобетонни	тухлени	други	общо	стоманобетонни	тухлени	други
Димово	100,0	0,4	64,3	35,3	100,0	0,5	71,7	27,8
в градовете	100,0	0,9	71,5	27,6	100,0	0,7	69,2	30,1
в селата	100,0	0,3	63,4	36,3	100,0	0,4	72,0	27,5
Арчар	100,0	0,4	73,8	25,8	100,0	1,2	83,9	14,9
Бела	100,0	-	27,3	72,7	100,0	-	58,5	41,5
Владиченци	100,0	-	40,3	59,7	100,0	-	86,9	
Воднянци	100,0	0,3	79,7	20,0	100,0	-	80,1	19,9
Върбовчец	100,0	-	76,6	23,4	100,0	-	70,2	29,8
Гара Орешец	100,0	0,4	92,3	7,3	100,0	0,4	98,0	1,6
Димово	100,0	0,9	71,5	27,6	100,0	0,7	69,2	30,1
Дълго поле	100,0	-	44,1	55,9	100,0	-	49,3	50,7
Държаница	100,0	1,1	83,4	15,5	100,0	-	94,7	5,3
Извор	100,0	1,0	66,1	32,9	100,0	-	75,4	24,6
Карбинци	100,0	-	52,5	47,5	100,0	-	52,6	47,4
Кладоруб	100,0	-	61,4	38,6	100,0	-	48,0	52,0
Костичовци	100,0	0,9	32,9	66,2	100,0	-	39,5	60,5
Лагошевци	100,0	-	52,8	47,2	100,0	-	45,4	54,6
Мали Дреновец	100,0	0,6	49,4	50,0	100,0	2,0	60,6	37,4
Медовница	100,0	-	61,9	38,1	100,0	-	66,1	33,9

Орещец	100,0	-	28,3	71,7	100,0	-	95,2	4,8
Острокапци	100,0	-	39,5	60,5	100,0	-	43,3	56,7
Септемврийци	100,0	-	12,4	87,6	100,0	0,3	27,1	72,6
Скомля	100,0	-	49,5	50,5	100,0	-	51,1	48,9
Шипот	100,0	0,7	51,4	47,8	100,0	-	64,5	35,5
Янъовец	100,0	-	50,6	49,4	100,0	-	45,5	54,5
Ярловица	100,0	-	61,5	38,5	100,0	-	52,3	47,7

Отчитайки и възрастта на фонда, може да се направи обобщена оценка, че жилищният фонд в селата е силно амортизиран. Над 25% е за снос, а други 73% - за обновяване (включително енергийно саниране).

Визуализацията на структурата на фонда по конструкция е представена на долната графика за 2011 г.

По отношение на етажността, почти 100% от жилищния фонд в общината е в нискоетажни сгради.

Жилищни сгради в населените места според броя на етажите на сградата в брой																			
	Общо	1	2	3	4	5	Общо	1	2	3	4	5	Общо	1	2	3	4	5	
	период 2004-2010						период 2011-2012						2013 година						
Димово	7612	6654	934	19	3	2	6817	5699	1092	21	3	2	6816	5698	1092	21	3	2	
в градовете	867	646	207	10	2	2	805	568	222	11	2	2	805	568	222	11	2	2	
в селата	6745	6008	727	9	1	-	6012	5131	870	10	1	-	6011	5130	870	10	1	-	
Арчар	1724	1531	189	4	-	-	1613	1414	193	6	-	-	1612	1413	193	6	-	-	
Бела	249	239	9	1	-	-	207	201	6	-	-	-	207	201	6	-	-	-	
Владиченци	139	139	-	-	-	-	61	53	8	-	-	-	61	53	8	-	-	-	
Воднянци	330	203	127	-	-	-	292	175	116	1	-	-	292	175	116	1	-	-	
Върбовец	197	197	-	-	-	-	188	188	-	-	-	-	188	188	-	-	-	-	

Гара Орешец	972	850	118	3	1	-	967	848	116	2	1	-	967	848	116	2	1	-
Димово	867	646	207	10	2	2	805	568	222	11	2	2	805	568	222	11	2	2
Дълго поле	93	92	1	-	-	-	69	66	3	-	-	-	69	66	3	-	-	-
Държаница	187	140	47	-	-	-	170	106	64	-	-	-	170	106	64	-	-	-
Извор	398	282	115	1	-	-	366	239	126	1	-	-	366	239	126	1	-	-
Карбинци	341	332	9	-	-	-	274	255	19	-	-	-	274	255	19	-	-	-
Кладоруб	101	94	7	-	-	-	100	94	6	-	-	-	100	94	6	-	-	-
Костичовци	219	193	26	-	-	-	185	148	37	-	-	-	185	148	37	-	-	-
Лагошевци	193	184	9	-	-	-	183	169	14	-	-	-	183	169	14	-	-	-
Мали Дреновец	158	128	30	-	-	-	99	73	26	-	-	-	99	73	26	-	-	-
Медовница	323	318	5	-	-	-	233	226	7	-	-	-	233	226	7	-	-	-
Орешец	46	36	10	-	-	-	42	40	2	-	-	-	42	40	2	-	-	-
Острокапци	124	118	6	-	-	-	120	115	5	-	-	-	120	115	5	-	-	-
Септемврийци	404	390	14	-	-	-	340	329	11	-	-	-	340	329	11	-	-	-
Скомля	97	97	-	-	-	-	88	82	6	-	-	-	88	82	6	-	-	-
Шипот	138	134	4	-	-	-	124	116	8	-	-	-	124	116	8	-	-	-
Янъвец	81	81	-	-	-	-	77	75	2	-	-	-	77	75	2	-	-	-
Ярловица	231	230	1	-	-	-	214	119	95	-	-	-	214	119	95	-	-	-

Средната етажност (4 и 5 етаж) е част от фонда само на гр.Димово около 120 жилища. В общината няма високи жилищни сгради.

Структура на жилищни сгради в населените места според броя на етажите на сградата в %												
Община, населени места	Общо	1	2	3	4	5	Общо	1	2	3	4	5
	период 2004- 2010						период 2011-2013					
Димово	100,0	87,4	12,3	0,2	0,0	0,0	100,0	83,6	16,0	0,3	0,0	0,0
в градовете	100,0	74,5	23,9	1,2	0,2	0,2	100,0	70,6	27,6	1,4	0,2	0,2
в селата	100,0	89,1	10,8	0,1	-	-	100,0	85,3	14,5	0,2	0,0	-
Арчар	100,0	88,8	11,0	0,2	-	-	100,0	87,7	12,0	0,4	-	-
Бела	100,0	96,0	3,6	0,4	-	-	100,0	97,1	2,9	-	-	-
Владиченци	100,0	100,0	-	-	-	-	100,0	86,9	13,1	-	-	-
Воднянци	100,0	61,5	38,5	-	-	-	100,0	59,9	39,7	0,3	-	-
Върбовчещ	100,0	100,0	-	-	-	-	100,0	100,0	-	-	-	-
Гара Орешец	100,0	87,4	12,1	0,3	0,1	-	100,0	87,7	12,0	0,2	0,1	-
Димово	100,0	74,5	23,9	1,2	0,2	0,2	100,0	70,6	27,6	1,4	0,2	0,2
Дълго поле	100,0	98,9	1,1	-	-	-	100,0	95,7	4,3	-	-	-
Държаница	100,0	74,9	25,1	-	-	-	100,0	62,4	37,6	-	-	-
Извор	100,0	70,9	28,9	0,3	-	-	100,0	65,3	34,4	0,3	-	-
Карбинци	100,0	97,4	2,6	-	-	-	100,0	93,1	6,9	-	-	-
Кладоруб	100,0	93,1	6,9	-	-	-	100,0	94,0	6,0	-	-	-
Костичовци	100,0	88,1	11,9	-	-	-	100,0	80,0	20,0	-	-	-
Лагошевци	100,0	95,3	4,7	-	-	-	100,0	92,3	7,7	-	-	-
Мали Дреновец	100,0	81,0	19,0	-	-	-	100,0	73,7	26,3	-	-	-
Медовница	100,0	98,5	1,5	-	-	-	100,0	97,0	3,0	-	-	-
Орешец	100,0	78,3	21,7	-	-	-	100,0	95,2	4,8	-	-	-
Острокапци	100,0	95,2	4,8	-	-	-	100,0	95,8	4,2	-	-	-
Септемврийци	100,0	96,5	3,5	-	-	-	100,0	96,8	3,2	-	-	-
Скомля	100,0	100,0	-	-	-	-	100,0	93,2	6,8	-	-	-
Шипот	100,0	97,1	2,9	-	-	-	100,0	93,5	6,5	-	-	-
Янъвец	100,0	100,0	-	-	-	-	100,0	97,4	2,6	-	-	-
Ярловица	100,0	99,6	0,4	-	-	-	100,0	55,6	44,4	-	-	-

5.3. Структура на собствеността.

Собственост. Традиционната за България силно преобладаваща частна собственост на жилищата е присъща и на Димово и то в още по-изявен вид. Малко над 99,4% са частните жилища, при само 0,6% обществени (на общината и на държавата). Това са само 16 жилища, от които 8 са в с. Орешец (гарата) и 4 в града. Останалите са пръснати по по-големите села като резервен общински фонд. На фона на растяща бедност, безработица и несигурна заетост, символичният обем на социални жилища е в противоречие с потребностите от обществено подпомогнат подслон. Независимо от огромния брой необитавани жилища, общината не може да разчита на тях за социални нужди. Тя следва да намери решение за придобиване на жилища за социални нужди или да планира изграждането на нови социални жилища за маргиналните си групи.

Долната таблица показва разпределението на жилищата по форма на собственост и по селища в брой:

Община, населени места	период 2004-2010				период 2011-2012				2013			
	общо	държавни или общински	ЧЮЛ	ЧФЛ	общо	държавни или общински	ЧЮЛ	ЧФЛ	общо	държавни или общински	ЧЮЛ	ЧФЛ
Димово	6677	33	2	6642	5875	17	2	5856	5874	17	2	5855
в градовете	840	8	-	832	754	5	0	749	754	5	-	749
в селата	5837	25	2	5810	5121	12	2	5107	5120	12	2	5106
Арчар	1370	3	-	1367	1273	1	-	1272	1272	1	-	1271
Бела	247	3	-	244	207	-	-	207	207	-	-	207
Владиченци	113	-	-	113	56	-	-	56	56	-	-	56
Воднянци	285	-	-	285	249	1	-	248	249	1	-	248
Върбовчец	176	-	-	176	173	-	-	173	173	-	-	173
Гара Орешец	832	15	2	815	801	8	-	793	801	8	-	793
Димово	840	8	-	832	754	5	-	749	754	5	-	749
Дълго поле	84	-	-	84	54	-	-	54	54	-	-	54
Държаница	157	-	-	157	146	-	-	146	146	-	-	146
Извор	355	1	-	354	306	2	1	303	306	2	1	303
Карбинци	353	-	-	353	272	-	-	272	272	-	-	272
Кладоруб	98	-	-	98	93	-	-	93	93	-	-	93
Костичовци	217	-	-	217	177	-	-	177	177	-	-	177
Лагошевици	183	1	-	182	175	-	-	175	175	-	-	175
Мали Дреновец	131	-	-	131	78	-	-	78	78	-	-	78
Медовница	274	1	-	273	193	-	-	193	193	-	-	193
Орешец	46	-	-	46	42	-	-	42	42	-	-	42
Острокапци	103	-	-	103	100	-	-	100	100	-	-	100
Септемврийци	320	1	-	319	268	-	-	268	268	-	-	268
Скомля	95	-	-	95	86	-	-	85	86	-	1	85
Шипот	127	-	-	127	121	-	-	121	121	-	-	121
Янъовец	81	-	-	81	77	-	-	77	77	-	-	77
Ярловица	190	-	-	190	174	-	-	174	174	-	-	174

Забележка: ЧЮЛ- частни - на юридическо лице; ЧФЛ- частни - на физическо лице

Следващата таблица показва разпределението на жилищата по форма на собственост и по селища в процент:

Община, населени места	период 2004-2010				период 2011-2012				2013			
	общо	държавни или общински	ЧЮЛ	ЧФЛ	общо	държавни или общински	ЧЮЛ	ЧФЛ	общо	държавни или общински	ЧЮЛ	ЧФЛ
Димово	100,0	0,49	0,03	99,48	100,0	0,3	-	99,7		0,3	0,0	99,7
в градовете	100,0	0,95	-	99,05	100,0	0,7	-	99,3	100,0	0,7	-	99,3
в селата	100,0	0,43	0,03	99,54	100,0	0,2	-	99,7	100,0	0,2	-	99,7
Арчар	100,0	0,22	-	99,78	100,0	0,1	-	99,9	100,0	0,1	-	99,9
Бела	100,0	1,21	-	98,79	100,0	-	-	100,0	100,0	-	-	100,0
Владиченци	100,0	-	-	100,00	100,0	-	-	100,0	100,0	-	-	100,0
Воднянци	100,0	-	-	100,00	100,0	0,4	-	99,6	100,0	0,4	-	99,6
Върбовчец	100,0	-	-	100,00	100,0	-	-	100,0	100,0	-	-	100,0
Гара Орешец	100,0	1,80	0,24	97,96	100,0	1,0	-	99,0	100,0	1,0	-	99,0
Димово	100,0	0,95	-	99,05	100,0	0,7	-	99,3	100,0	0,7	-	99,3
Дълго поле	100,0	-	-	100,00	100,0	-	-	100,0	100,0	-	-	100,0
Държаница	100,0	-	-	100,00	100,0	-	-	100,0	100,0	-	-	100,0
Извор	100,0	0,28	-	99,72	100,0	0,7	0,3	99,0	100,0	0,7	0,3	99,0
Карбинци	100,0	-	-	100,00	100,0	-	-	100,0	100,0	-	-	100,0
Кладоруб	100,0	-	-	100,00	100,0	-	-	100,0	100,0	-	-	100,0
Костичовци	100,0	-	-	100,00	100,0	-	-	100,0	100,0	-	-	100,0
Лагошевици	100,0	0,55	-	99,45	100,0	-	-	100,0	100,0	-	-	100,0
Мали Дреновец	100,0	-	-	100,00	100,0	-	-	100,0	100,0	-	-	100,0
Медовница	100,0	0,36	-	99,64	100,0	-	-	100,0	100,0	-	-	100,0
Орешец	100,0	-	-	100,00	100,0	-	-	100,0	100,0	-	-	100,0
Острокапци	100,0	-	-	100,00	100,0	-	-	100,0	100,0	-	-	100,0
Септемврийци	100,0	0,31	-	99,69	100,0	-	-	100,0	100,0	-	-	100,0
Скомля	100,0	-	-	100,00	100,0	-	-	98,8	100,0	-	1,2	98,8
Шипот	100,0	-	-	100,00	100,0	-	-	100,0	100,0	-	-	100,0
Янъовец	100,0	-	-	100,00	100,0	-	-	100,0	100,0	-	-	100,0
Ярловица	100,0	-	-	100,00	100,0	-	-	100,0	100,0	-	-	100,0

Забележка: ЧЮЛ- частни - на юридическо лице; ЧФЛ- частни - на физическо лице

5.4. Пространствени структури на обитаване. Териториите за обитаване са жилищните, обществените и за озеленяване. Към тях спадат и терените за комуникации и техническа инфраструктура, без които стандарта не би бил показателен. Беше потвърждана констатация, че населените места заемат твърде голяма площ и говори за ниска ефективност на използване на селищните територии. Този факт има неблагоприятно влияние върху възможността за повишаване на степента на благоустроеността им, но от друга страна създава възможности за по-висок стандарт на обитаване. Като показател на висок стандарт е и полезната площ в съответните жилища:

Полезна площ на жилищата в кв.м

Община, населени места	период 2004-2010		период 2011-2012		2013	
	полезна площ	в т.ч. жилищна	полезна площ	в т.ч. жилищна	полезна площ	в т.ч. жилищна
Димово	403131	277651	411955	343517	411875	343462
в градовете	59380	41282	55621	43606	55621	43606
в селата	343751	236369	356334	299911	356254	299856
Арчар	82423	52487	91738	74224	91658	74169
Бела	13616	9819	11750	9587	11750	9587
Владиченци	5303	3676	3644	3303	3644	3303
Воднянци	20971	16142	24498	21523	24498	21523
Върбовчец	8951	6376	12303	10225	12303	10225
Гара Орешец	48952	33746	60341	50516	60341	50516
Димово	59380	41282	55621	43606	55621	43606
Дълго поле	3612	2492	3160	2651	3160	2651
Държаница	8772	5918	10549	9609	10549	9609
Извор	23898	15248	20371	16870	20371	16870
Карбинци	15630	12192	15803	13241	15803	13241
Кладоруб	5288	3572	5376	4425	5376	4425
Костичовци	10567	7220	12027	9749	12027	9749
Лагошевци	10654	6903	10377	8680	10377	8680
Мали Дреновец	7611	5559	4914	4450	4914	4450
Медовница	17567	11990	13096	11925	13096	11925
Орешец	1801	1052	2248	2050	2248	2050
Острокапци	6130	5068	6864	5832	6864	5832
Септемврийци	19817	13109	18586	16487	18586	16487
Скомля	4840	2916	4394	3533	4394	3533
Шипот	8073	5631	7934	6714	7934	6714
Янъвец	3686	2538	4844	4220	4844	4220
Ярловица	15589	12715	11517	10097	11517	10097

Жилища по брой на стое																					
Община, населени места	Общо	Жилища по брой на стаята						Общо	Жилища по брой на стаята						Общо	Жилища по брой на стаята					
		1	2	3	4	5	6+		1	2	3	4	5	6+		1	2	3	4	5	6+
		период 2004-2010							период 2011-2012							2013 година					
Димово	6677	435	1672	2412	1350	494	314	5875	81	1276	2237	1323	573	385	5874	81	1276	2236	1323	573	385
в градовете	840	93	194	186	167	111	89	754	57	230	174	138	64	91	754	57	230	174	138	64	91
в селата	5837	342	1478	2226	1183	383	225	5121	24	1046	2063	1185	509	294	5120	24	1046	2062	1185	509	294
Арчар	1370	107	390	465	259	96	53	1273	6	367	518	234	96	52	1272	6	367	517	234	96	52
Бела	247	7	79	111	40	8	2	207	-	43	115	42	5	2	207	-	43	115	42	5	2
Владиченци	113	12	18	60	16	5	2	56	-	10	27	13	3	3	56	-	10	27	13	3	3
Воднянци	285	2	59	66	103	39	16	249	-	13	59	85	39	53	249	-	13	59	85	39	53
Върбовчец	176	2	35	83	47	7	2	173	-	61	100	10	1	1	173	-	61	100	10	1	1
Гара Орешец	832	53	235	245	216	57	26	801	8	143	227	207	138	78	801	8	143	227	207	138	78
Димово	840	93	194	186	167	111	89	754	57	230	174	138	64	91	754	57	230	174	138	64	91
Дълго поле	84	9	19	46	9	1	-	54	-	18	27	7	1	1	54	-	18	27	7	1	1
Държаница	157	6	31	56	43	18	3	146	-	16	57	30	36	7	146	-	16	57	30	36	7
Извор	355	28	84	148	73	16	6	306	2	16	108	88	77	15	306	2	16	108	88	77	15
Карбинци	353	14	112	204	18	2	3	272	1	73	148	35	9	6	272	1	73	148	35	9	6
Кладоруб	98	5	12	49	24	4	4	93	-	21	41	25	6	0	93	-	21	41	25	6	0
Костичовци	217	7	41	108	50	6	5	177	1	72	73	26	4	1	177	1	72	73	26	4	1
Лагошевци	183	4	74	84	17	3	1	175	-	54	72	31	12	6	175	-	54	72	31	12	6
Мали Дреновец	131	4	15	57	32	8	15	78	-	14	37	15	3	9	78	-	14	37	15	3	9
Медовница	274	24	89	123	33	2	3	193	4	12	94	72	6	5	193	4	12	94	72	6	5
Орешец	46	23	13	8	2	-	-	42	-	22	15	5	0	0	42	-	22	15	5	0	0
Острокапци	103	-	10	36	37	13	7	100	-	2	36	53	7	2	100	-	2	36	53	7	2
Септемврийци	320	18	41	160	72	18	11	268	1	21	120	77	31	18	268	1	21	120	77	31	18
Скомля	95	3	62	26	3	1	-	86	1	33	42	8	1	1	86	1	33	42	8	1	1
Шипот	127	-	15	54	46	7	5	121	-	7	39	63	10	2	121	-	7	39	63	10	2
Янъвец	81	14	39	17	7	4	-	77	-	14	45	13	4	1	77	-	14	45	13	4	1

Ярловица	190	-	5	20	36	68	61	174	-	14	63	46	20	31	174	-	14	63	46	20	31
----------	-----	---	---	----	----	----	----	-----	---	----	----	----	----	----	-----	---	----	----	----	----	----

Всички жилища в населените места на общината са електроснабдени.

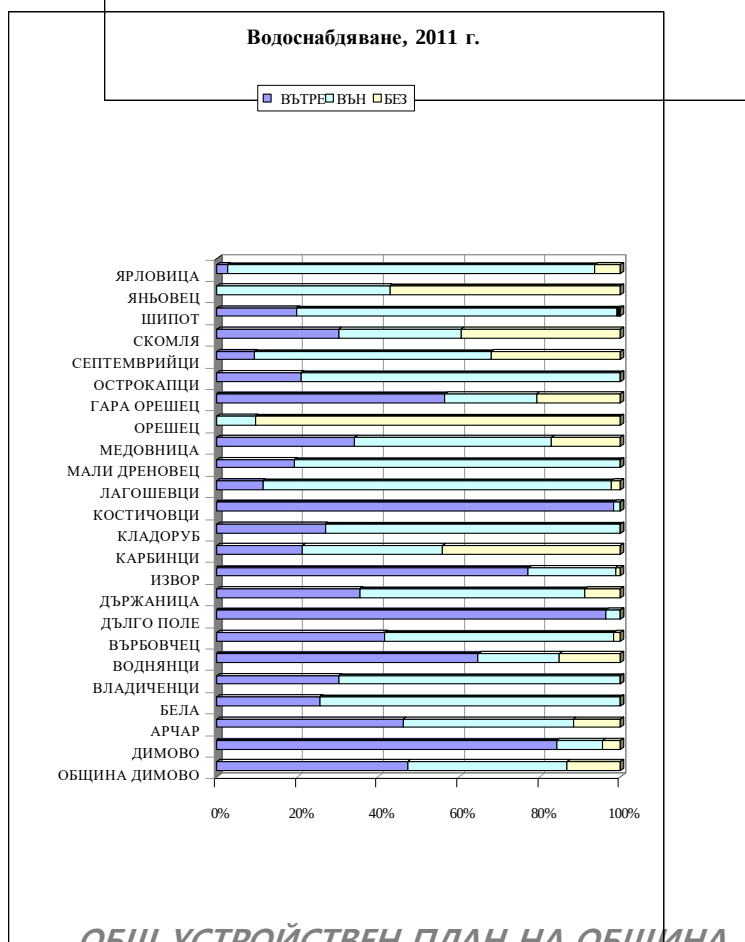
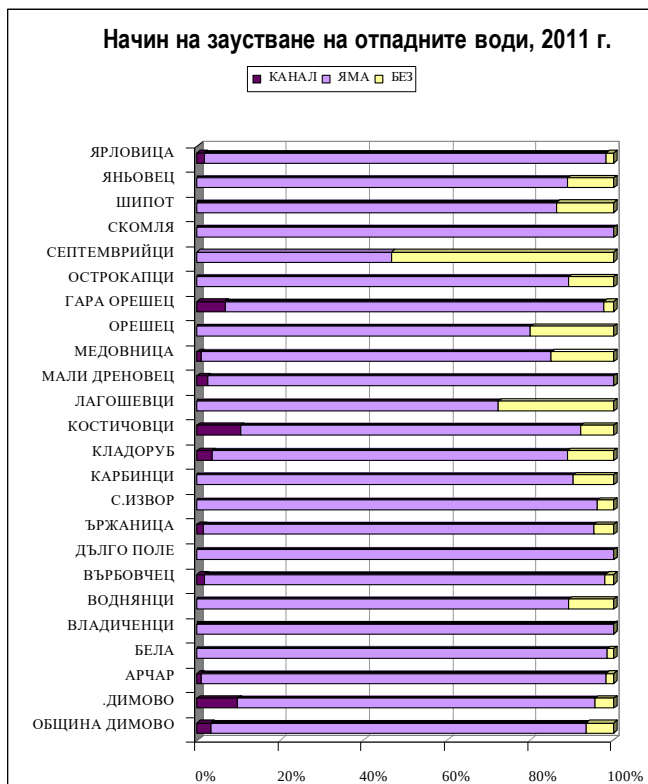
Друг важен елемент за пространствената структура на обитаване се явява водоснабдяването и канализацията. Всички населени места в общината са водоснабдени. Статистиката отчита само 3,2% от обитаваните жилища (88 бр.) са свързани с обществена канализация. От тях, 46 са в гр. Димово. Масовото решение във всички селища е на попивна яма или директно заустване в повърхностни течения. Това е една от основните причини за лошо състояние на повърхностните води в почти всички водосбори на общината.

Макар и в по-добро състояние, относително висока степен на недоизграденост има и във водоснабдителните системи. Само 47,2% от жилищата са водоснабдени. Други 39,5% имат достъп до питейна вода от външен водопровод, а около 13% са без водоснабдяване. В допълнение, над 40% са загубите при пренос на водата поради амортизирани мрежи. Положителен факт е, че няма режим на водоподаването. Обобщената оценка на ВиК сектора е, че той е със сериозни дефицити както във физическата си изграденост, така и в качеството на услугите. Този факт има негативни последици в най-малко две посоки – жизнен стандарт и екология. Детайлната картина на водоснабдяването и канализацията по селища е представена в таблица:

НАСЕЛЕНО МЯСТО	КАНАЛИЗАЦИЯ			ВОДОСНАБДЯВАНЕ		
	канал	яма	без	вътре	вън	без
Арчар	0,9%	97,4%	1,7%	46,1%	42,2%	11,7%
Бела	0,0%	98,4%	1,6%	25,6%	74,4%	0,0%
Владиченци	0,0%	100,0%	0,0%	30,4%	69,6%	0,0%
Воднянци	0,0%	89,2%	10,8	64,7%	20,1%	15,3%
Върбовчец	1,9%	96,2%	1,9%	41,6%	56,6%	1,7%
Гара Орешец	6,8%	91,0%	2,2%	56,4%	22,7%	20,8%
Димово	9,8%	85,7%	4,5%	84,1%	11,5%	4,4%
Дълго поле	0,0%	100,0%	0,0%	96,3%	3,7%	0,0%
Държаница	1,6%	93,8%	4,7%	35,6%	55,5%	8,9%
Извор	0,0%	96,1%	3,9%	77,1%	21,6%	1,3%
Карбинци	0,0%	90,2%	9,8%	21,3%	34,6%	44,1%
Кладоруб	3,7%	85,2%	11,1%	26,9%	73,1%	0,0%
Костичовци	10,5%	81,6%	7,9%	98,3%	1,7%	0,0%
Лагошеви	0,0%	72,2%	27,8%	11,4%	86,3%	2,3%
Мали Дреновец	2,4%	97,6%	0,0%	19,2%	80,8%	0,0%
Медовница	0,9%	84,0%	15,1%	34,2%	48,7%	17,1%
Орешец	0,0%	80,0%	20,0%	0,0%	9,5%	90,5%
Острокапци	0,0%	89,2%	10,8%	21,0%	79,0%	0,0%
Септемврийци	0,0%	46,7%	53,3%	9,3%	58,6%	32,1%
Скомля	0,0%	100,0%	0,0%	30,2%	30,2%	39,5%
Шипот	0,0%	86,4%	13,6%	19,8%	79,3%	0,8%

Янъовец	0,0%	88,9%	11,1%	0,0%	42,9%	57,1%
Ярловица	1,7%	96,7%	1,7%	2,9%	90,8%	6,3%
ОБЩИНА	3,2%	90,2%	6,6%	47,2%	39,5%	13,2%

Долните графики са визуализации на ВиК системите в селищата на общината:

Важен елемент на благоустрояването и жизнения стандарт е и отоплението.

НАСЕЛЕНО МЯСТО	дърва	ток	други (парно, газ)
Арчар	0	0	0
Бела	62	0	0
Владиченци	38	0	0
Воднянци	109	0	2
Върбовчец	53	0	0
Гара Орешец	360	6	0
Димово	442	22	4
Дълго поле	15	0	0
Държаница	62	2	0
Извор	126	1	0
Карбинци	81	1	0
Кладоруб	27	0	0
Костичовци	36	0	0
Лагошеви	41	0	0
Мали Дреновец	106	0	0
Медовница	5	0	0
Орешец	37	0	0
Острокапци	120	2	0
Септемврийци	15	1	0
Скомля	22	0	0
Шипот	9	0	0
Янъвец	59	0	1
Ярловица	36	0	0
ОБЩИНА	1863	35	7

Близко 98% от жилищата се отопляват с твърди горива. Други 1,8% са на електричество. Останалите около 0,4% са на газ и локални парни инсталации. Прекомерното използване на твърди горива за отопление на жилищата е един от основните източници на замърсяване на въздуха, особено при неблагоприятни климатични условия.

Друг важен фактор на жилищния стандарт е енергийната ефективност на жилищата. Към 2011 г., само 40 жилища (0,7%) са с топлоизолация, осигуряваща нормативната топлопроводимост, респективно, енергийна ефективност. Малко повече са жилищата с енергоспестяваща дограма – 52 (0,9%). Основен принос за тази картина има общинския център гр. Димово и най-голямото селище в общината - с.Арчар. Мерките за енергийна ефективност в останалите селата обхващат символичен дял от жилищата, гравитиращ към нула. Тези факти са обясними с острото обезлюдяване и преобладаващи дялове необитавани жилища. Най-вероятната съдба на този фонд ще бъде събаряне (или по- скоро, самосъбаряне) и заличаване от статистическите бази.

НАСЕЛЕНО МЯСТО	Жилища	С изолация	С PVC дограма
Арчар	1273	10	1
Бела	207	0	0
Владиченци	56	0	6
Воднянци	249	3	0
Върбовчец	173	1	0
Гара Орешец	801	1	1
Димово	754	21	45
Дълго поле	54	0	0
Държаница	146	0	0
Извор	306	3	3
Карбинци	272	0	1
Кладоруб	93	0	2
Костичовци	177	0	0
Лагошевци	175	0	0
Мали Дреновец	78	0	0
Медовница	193	0	0
Орешец	42	0	7
Острокапци	100	0	0
Септемврийци	268	1	0
Скомля	86	0	0
Шипот	121	0	0
Янъовец	77	0	1
Ярловица	174	0	0
ОБЩИНА	5875	40	52

5.5. Техничко-икономически характеристики на видовете обитаване.

Едни от важните характеристики на обитаването са брутна и нетна площ на жилищните терени. Жилищният фонд на общината от общо 5874 броя жилища има 412 хил.м² полезна и 343 хил.м² жилищна площ. Това осигурява един висок статистически стандарт на жилищно потребление – средно по 927 жилища на 1000 човека и над 53м² на човек жилищна площ. В някои от селата тези стойности са високи, но това не е благодарение на реален висок жизнен стандарт, а поради обезлюдяване и необинавани жилища. Реалното жилищно потребление, изчислено само на база «обитавани жилища», е много по-ниско, но над приетия стандарт:

НАСЕЛЕНО МЯСТО	жил./1000	жил.пл./ч	обит./жил.
Арчар	355	21,4	2,8
Бела	596	30,7	1,7
Владиченци	613	37,3	1,6
Воднянци	468	40,1	2,1
Върбовчец	576	35,9	1,7
Гара Орешец	455	31,8	2,2
Димово	400	25,3	2,5
Дълго поле	714	41,9	1,4
Държаница	561	38,8	1,8
Извор	477	28,8	2,1

Карбинци	506	26,6	2,0
Кладоруб	628	32,4	1,6
Костичовци	507	24,1	2,0
Лагошевци	643	35,6	1,6
Мали Дреновец	569	35,1	1,8
Медовница	381	23,7	2,6
Орешец	500	24,6	2,0
Острокапци	481	27,6	2,1
Септемврийци	533	33,0	1,9
Скомля	615	30,3	1,6
Шипот	595	39,0	1,7
Янъовец	750	53,5	1,3
Ярловица	667	37,2	1,5
ОБЩИНА	429	26,9	2,3

Основният извод от площните характеристики и статистическото потребление на жилища е благоприятен. Общината има достатъчно жилищен фонд и площи, които могат да осигурят добри количествени характеристики на жилищен стандарт. Реалното потребление разкрива голяма неравномерност и наличие на значителен брой пренаселени жилища.

	Общо	1 стая	2 стаи	3 стаи	4 стаи	5 стаи	6+
ОБЩИНА ДИМОВО	2722	46	448	929	728	328	243
Собственици	2565	31	413	878	698	315	230
Едно лице	921	14	150	335	261	101	60
Две лица	862	13	122	279	239	112	97
Три лица	352	3	59	106	97	55	32
Четири лица	212	1	35	78	48	27	23
Пет лица	103	-	22	36	25	11	9
Шест лица	47	-	10	16	11	5	5
Седем лица	30	-	4	11	10	4	1
Осем лица	12	-	5	4	3	-	-
Девет лица	10	-	2	6	-	-	2
Десет и повече лица	16	-	4	7	4	-	1

Обитателите на около 150 жилища, живеят по 2 и повече от 2 в стая, което означава, че ползват поне два пъти по-малко жилищна площ от средно статистическото потребление. Близко 40 от тези жилища се обитават от по 3 и повече. Тези обитатели формират групата на крайнонуждаещи се от социални жилища или помощ за подобряване на жилищните си условия.

Община Димово разпознава проблема, но не разполага с цялостна информация за хората с остър жилищен проблем. Идентифицирана е и нуждата от нови социални жилища, но в момента няма работещ механизъм за създаването им.

Устройствени показатели са един от основните параметри при проектирането не само в последващите подробни устройствени планове-планове за регулация и застрояване (ПУП - ПРЗ), но и в инвестиционното проектиране. Тези устройствени показатели са в пряка зависимост от устройствените зони предвидени в ОУПО. В по-голямата си част от територията на общината се прилагат устройствените зони с техните показатели от Наредба №7 за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони (ПНУОВТУЗ).

Тъй като площта на жилищните територии е много близка до общата на населените места е използвана за изчисляване на основния параметър „площ на жилищната територия (бруто) в кв.км/жител“, то общо за общината той е 2700 ч/кв.км (при 18350000 кв.м при 6679 жители). Видно от постигнатия показател се касае за територии на много малки села по чл.14 на Наредба №7 за ПНУОВТУЗ. Съгласно чл.19 на същата Наредба за населените места в общината трябва да отговарят на следните показатели:

Разновидности на жилищните устройствени зони	Плътност на застрояване, П _{застр.} в %	Интензивност на застрояване, Кинт.	Необходима озеленена площ, Позел. в %
Жм - с малка височина	от 20 до 60	от 0,5 до 1,2	от 40 до 60
Жс - със средна височина	от 25 до 70	от 1,0 до 2,0	от 30 до 50

Втората устройствена зона „Жс“ се прилага само за град Димово. Средна етажност за селата не трябва да надвишава кота корниз 10 метра, а за град Димово – не повече от 15 метра.

6. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СОЦИАЛНИ ГРИЖИ

6.1. Здравеопазване и местоположение на обектите. На територия на общината няма изградени болници и поликлиники. Здравеопазването в общината се реализира чрез индивидуални лекарски и стоматологични практики и филиал на "Спешна медицинска помощ". До здравната реформа е имало поликлиника в гр.Димово и здравни служби в селата Арчар и Гара Орешец. Лекарски кабинети са функционирали във всички села. Трудно обаче се намират изпълнители на тези практики. Причините са: отдалеченост от областния център, недостатъчно добри условия, големи по територия практики (лекарската практика обхваща по

няколко села), недобра здравна култура от страна на пациентите. Ромското население в общината, както и голяма част от другите етнически групи в сходно положение, нямат добра здравна култура. Бременните жени от тези групи нямат личен лекар, не ходят редовно на женска консултация, след това не водят децата си на детска консултация и респективно не ги имунизират редовно. Това е една от причините за честото боледуване на децата им, както и по-високата смъртност сред това население. В общината не функционират мобилни кабинети за превенция на здравето на бъдещите майки. Проблем са задължителните профилактични прегледи, както и имунизациите на децата по Националния имунизационен календар.

Поради бедността на тези етнически групи в общината и липсата на постоянна работа, голяма част от тях са здравно неосигурени. Реформите в системата на здравеопазването през последните години водят до редица негативни влияния върху качествено здравно обслужване на населението. Затрудненията са свързани с недостиг на финансови средства, с осигуряване на кадрова обезпеченост с общопрактикуващи лекари по селата и т.н. Основните проблеми в сферата на здравеопазването са: недостиг на средства, незадоволително състояние на сградния фонд, стара апаратура, невъзможност да се отделят целеви средства за ремонти и закупуване на нова. В допълнение, достъпът до здравни услуги е проблем за голяма група лица без здравно осигуряване. Ниският жизнен стандарт води до ниска покупателна способност спрямо различните медицински услуги, хранителните продукти и възможности за отдих и възстановяване. Особено сериозен е въпросът с липсата на рационално хранене – фактор, основен в комплекса от причини, свързани с болестите на обмяната и на сърдечно-съдовата система, както и с т.нар. болести на цивилизацията. От изключително значение е провеждането на общинска политика за намаляване броя на подобряването на материалната база на лечебните заведения, транспортното обслужване на населените места, предлагането на атрактивни битови условия за медицински специалисти, биха допринесли за привличане на лекари в непривлекателните райони на общината. От изключително значение за подобряване на здравето и жизнеността на гражданите е повишаването на индивидуалната здравна култура и профилактика – от една страна и формирането на трайна мотивация у хората за системни самостоятелни занимания с физическа активност за по-добро здраве,

дееспособност и дълголетие. Към училища в общината има училищни здравни кабинети, които обслужват и децата от детските градини. Здравеопазването в голяма степен работи на принципите на пазарната икономика.

За хоспитализиране се ползва Многопрофилна болница град Белоградчик и Многопрофилна болница за активно лечение "Св. Петка" град Видин.

Съгласно утвърдените стандарти на Националната здравна карта на територията на община Димово функционират предимно частни лекарски практики с лечебна и профилактична дейност. В общинския център функционира филиал на "Спешна медицинска помощ". На територията на общината има разкрити следните лекарски практики:

- Амбулатория за първична медицинска помощ – 2 в с. Арчар; 1 в с. Гара Орешец; 1 в град Димово; 1 в с. Извор;
- Специализирани лекарски практики – четири стоматологични кабинета /1 в с.Арчар; 2 в гр. Димово; 1 в с. Гара Орешец/;
- Педиатричен кабинет 1 в гр. Димово;

Настоящите лекарски практики обслужват населението на цялата община. Лекарите ходят по веднъж седмично в обособени помещения в кметствата на селата.

Медицински персонал в община Димово за периода 2003 - 2013 година				
Година	Лекари		Лекари по дентална медицина ¹⁾²⁾	Медицински специалисти по здравни грижи
	Общо	в т.ч. общо-практикуващи ¹⁾		
2003	10	6	4	3
2004	7	6	4	6
2005	8	6	4	5
2006	7	6	3	6
2007	8	6	3	5
2008	7	5	3	5
2009	8	6	3	5
2010	7	5	3	5
2011	7	5	3	4
2012	6	5	3	6
2013	6	5	4	3

¹⁾Източник на информация: НЗОК; ²⁾ В практики за дентална помощ по договор с НЗОК

Жителите на общината се обслужват от две **аптеки** - една в град Димово и една в село Арчар.

Според данните като площ здравните действащи обекти за задоволени. Има такива по селата, които не се ползват. Но само количеството застроена площ не

дава качествено обслужване. Необходими са реконструкция, реновация и най-вече ново оборудване.

6.2. Социални грижи и местоположение на обектите. Социалните дейности на територията на община Димово са добре организирани като структури и са обхванати почти всички групи, които се нуждаят от социални услуги. Част от заложените проекти в Общинския план за развитие на общината са изпълнени или в момента се работи по тях. Разработени са социални услуги насочени на база потребността на населението. При анализа на социалните услуги е имало за цел да бъдат широкоспектърни и задоволяващи максимално потребностите на лицата, както и предлагането им в среда близка до семейната.

Социалните помощи и услуги на територията на общината се предоставят съответно от Дирекция "Социално подпомагане", Социалните заведения към общината и общинска администрация – Димово.

Социални услуги, които се предоставят в община Димово	Заведения	Капацитет	Площни характеристики: ЗП, РЗП, Имот
Домашенсоциаленпатронаж	ДСП – Димово ДСП - Арчар	500 300	2850 3425
Обществена трапезария	ДСП – Димово ДСП - Арчар	198	386
Личен асистент	В домовете на потребителите	27	99
Дом за стари хора	с. Гара Орешец	30	150
Дневен център за възрастни хора	Град Димово	20	170
Дневен център за възрастни хора	с. Гара Орешец	20	170
Център за рехабилитация и социална интерграция	Град Димово	40	524
Център от семеен тип за лица с физически увреждания	с. Извор	15	125
Център от семеен тип за лица с психически увреждания	с. Воднянци	10	89
Социални услуги в проект			
Център за обществена подкрепа	Димово	20	
Център за настаняване от семеен тип	Димово	15	
Център за настаняване от семеен тип	с. Гара Орешец	15	
Център за социални услуги с леглова база, лекарска част и рехабилитация	С.Арчар	28	ЗП 380 м²; РЗП 1745 м²; Имот 4524 м²
Реконструкция и разширение на Дом за стари хора	с. Гара Орешец		
Реконструкция на Дневен център за възрастни хора	Град Димово		ЗП 434 м²; РЗП 1302 м²; Имот 1200 м²

Дирекция "Социално подпомагане" предоставя на населението от общината всички социални помощи съгласно действащите закони и правилниците за прилагането им. /ЗСП; ЗСДП; ЗИХУ; ЗЗД/.

"Дневен център за възрастни хора" – с. Гара Орешец и град Димово двата с капацитет от 40 човека, и предоставя социални услуги съгласно Правилника за прилагане на Закона за социалното подпомагане. Задоволяват се потребностите на възрастните хора от храна; социални контакти; ангажиране на свободното им време; рехабилитация; консултация с медицински персонал и др.

Център за рехабилитация и социална интеграция функционира съгласно Правилника за прилагане на Закона за социалното подпомагане и Правилника за прилагане на Закона за интеграция на хората с увреждания. Капацитетът на центъра е 20 човека към него са назначени лекар, физиотерапевт и социални работници.

Общия брой хора на социално подпомагане съгласно ЗСП и ЗИХУ в община Димово са 2896 лица.

Домашен социален патронаж – град Димово и с. Арчар обслужва 800 човека.

Ползващите социални услуги съгласно ЗИХУ и ЗСП са 520 лица;

Практическите модели на социални услуги в Община Димово са съпътствани от редица проблеми и несъвършенства:

- На общинско ниво липсва качествено, социален мениджмънт при предоставянето на социални услуги;
- Голяма част от социалните услуги имат пасивен характер, като не се прилага принципът "помощ за самопомощ";
- Не са създадени условия за развитието на пазар на социални услуги;
- Недостатъчна целенасоченост на политиката по отношение на стимулиране на организациите, предлагащи нови добри практики;
- Липсва обществен форум на заинтересовани представители на организации на и за хора в неравностойно положение, който да създаде информираност по проблемите и да предлага начини за решаването им.

7. ОБРАЗОВАНИЕ

В частта образование са разгледани също и вероизповедание и читалищна дейност, като основни елементи при изграждането и обучението през целия живот на човешкия индивид.

7.1. Образованието. През последните години възрастовата структура на населението в общината, бавно, но постъпателно се влошава. Спадането на раждаемостта, частичния положителен естествен прираст, миграцията към големите градове се отразяват изключително неблагоприятно. Относителният дял на трудоспособното население намалява за сметка на по-възрастното население, което се отразява зле на социалната инфраструктура. Община Димово има добре развита образователна структура. По данни на НСИ в общината са разположени следните учебни институции за 10 учебни години:

УЧЕБНИ ГОДИНИ	общо	Общо образователни училища	Професионални гимназии
2004/2005 г.	4	3	1
2005/2006 г.	4	3	1
2006/2007 г.	4	3	1
2007/2008 г.	4	3	1
2008/2009 г.	4	3	1
2009/2010 г.	4	3	1
2010/2011 г.	4	3	1
2011/2012 г.	4	3	1
2012/2013 г.	4	3	1
2013/2014 г.	4	3	1

На територията на общината липсват - специални училища; училища по изкуствата; професионални колежи с прием след средно образование; професионални училища след VI и VII клас; професионални училища след VIII клас; самостоятелни колежи и университети и специализирани висши училища.

Община Димово има добри образователни традиции. Мрежата от учебни и детски заведения включва всички степени на училищното образование и е адаптивна на нововъведения – предучилищна, начална, прогимназиална и гимназиална. Собствеността е общинска и достатъчна към настоящия момент.

Обучението на учениците от гр. Димово се осъществява в:

- ОУ "Св.св. Кирил и Методий" от I до VIII клас, 87 деца в 8 паралелки;
- Професионална гимназия по икономика от IX до XIII клас, 35 деца в 3 паралелки.

В с. Арчар учениците се обучават в:

- СОУ "Христо Ботев" от I до XII клас, 361 деца в 17 паралелки

В с. Гара Орешец учениците се обучават в:

- ОУ "Димитър Благоев" от I до VIII клас. 103 деца в 8 паралелки.

По данни от НСИ учащи по видове учебни институции за 10 учебни години за община Димово¹ са :

Учебни години	общо	Общо образователни училища	Професионални гимназии (III степен професионална квалификация)	Професионални гимназии и професионални училища (II степен професионална квалификация)	Професионални училища след VI и VII клас (I степен професионална квалификация)	Професионални училища след VIII клас (I степен професионална квалификация)
2004/2005 г.	642	569	73	-	-	-
2005/2006 г.	611	544	48	19	-	-
2006/2007 г.	582	518	28	36	-	-
2007/2008 г.	546	505	-	23	-	18
2008/2009 г.	577	506	-	41	30	-
2009/2010 г.	533	455	-	67	11	-
2010/2011 г.	558	466	-	92	-	-
2011/2012 г.	566	468	-	98	-	-
2012/2013 г.	561	465	-	78	18	-
2013/2014 г.	536	488	-	48	-	-

Предучилищното образование включва 1 целодневна детска градина и две обединени детски заведения. Детските заведения се намират в:

- ЦДГ "Снежанка" - в с. Гара Орешец ;
- ОДЗ "Слънце" - в гр. Димово;
- ОДЗ "Кокиче" - в с. Арчар.

По данни от НСИ броя на детските градини и деца в детските градини за община Димово е :

ГОДИНИ	ДЕТСКИ ГРАДИНИ - брой	ДЕЦА - брой
2004/05	3	137
2005/06	3	171
2006/07	3	190
2007/08	3	161
2008/09	3	166
2009/10	3	169
2010/11	3	170
2011/12	3	155
2012/13	3	164
2013/14	3	183

Намалението на учениците през 2013 г. спрямо 2012 г. е 16%.Тревожно е намалението на учениците от 5 до 8 клас с 25%, поради преминаване към обучение в град Видин, където се предлагат по-големи образователни възможности. Образователно - квалификационната степен на преподавателите е висока и всички от тях са с висше образование и придобита професионално-квалификационна степен по специалности, по които преподават. В цялата община има само един нередовен учител по английски език. Материалната база дава възможност за провеждането на нормален учебен процес. Все още не е напълно решен въпросът с обучението по информатика и английски език поради липса на специалисти. Оборудвани са компютърни кабинети във всички училища, за да удовлетворят потребностите на учениците и техните преподаватели от товите технологии и интернет. В Общината се обучават и възпитават общо 526 деца. Физическото състояние на сградния фонд е добро, но за да отговоря на съвременните изисквания за спестяване на енергия, и внедряване на ВЕИ, част от сградите трябва да бъдат подложени на обследване и мерки. Към всички учебни заведения има училищни автобуси, които извозват учениците от всички населени места всеки ден до училище и обратно. Пътуващите ученици са 77 %. Към училищата има организирани полуинтернатни групи /занимални/, които предоставят възможност на пътуващите и изоставащи ученици да компенсират пропуски в обучението и възпитанието си.

Към училищата има действащи училищни настоятелства, в които работят съвместно родители и учители при решаване на неотложни задачи, касаещи бъдещето и образованието на децата.

Задължителната предучилищна подготовка на 6-год. деца, преди постъпване в първи клас се извършва в подготвителни групи към детските градини. За децата, които не владеят добре английски език е осигурена допълнителна езикова подготовка.

Главната цел на този етап следва е да се стабилизира на образователната система в общината и създаде на условия за запазване на сега действащите учебни заведения, които са средищни, в опорните центрове на общината. Кадровото обезпечаване на стопанските и социални потребности на общината ще бъде основополагаща задача на образованието. При решаването на тази задача следва да се обърне внимание на :

- обхващане и задържане на децата в образователната система;

- увеличаване на обхвата на децата в предучилищна възраст;
- повишаване относителния дял на ромите, завършили средно образование;
- изучаване потребностите на общината от професионално образование и в тази връзка квалификация и преквалификация на педагогическите кадри;
- разработване на нов профил на Професионална гимназия по икономика в град Димово;
- съдействие за осигуряване на необходимите средства за привеждане на материално-техническата база в съответствие с нуждите и изискванията на новите специалности, реконструкция на сградата или ново строителство;
- стабилизиране на финансовото, материално-техническото, здравно-хигиенното и социално-битовото осигуряване на образователната система;
- повишаване качеството на управление на образователната система, издигане професионалния и социалния статус на педагогическите кадри;
- осигуряване на възможности за участие на децата в извънкласни и извънучилищни форми на занималня, като възможност за ангажиране на свободното им време;
- активиране на контактите между институциите с отношение към образованието с цел съвмесна работа и подпомагане на развитието и материалното осигуряване на учебните заведения – община РИО на МОН, училищни настоятелства, НПО и други;
- интеграция в училище на деца и ученици със специални образователни потребности, както и на деца и ученици от етнически и малцинствени групи

7.2. Вероизповедания. На територията на община Димово има освен традиционна религия в България Източноправославната и други вероизповедания. В общината има изградени религиозни сгради.

Църкви, параклиси и манастири. Община Димово е богата на християнски храмове от общо 13 на брой 9 са паметници на културата. Всичките са собственост на Видинска митрополия.

- църква "Св. Константин и Елена", гр.Димово;
- църква "Успение Богородично" с.Арчар, 1937-38г.;
- параклис "Възнесение Господне" с.Държаница, 2005г.;
- църква "Възнесение Господне" с.Извор, 1856г. архитектурно-художествен ПК с "местно значение";
- църква "Свети Георги" с.Орешец, нач. XIXв., архитектурно-художествен ПК с "местно значение";
- параклис "Св. вмчк Георги" с. Гара Орешец, 2005г.;
- църква "Света Троица", с.Карбинци, 1923г., деклариран художествен ПК;
- църква "Св. ап. Петър и Павел" с.Бела, 1882г. деклариран художествен ПК;
- църква "Света Троица" с.Воднянци, 1875г., деклариран художествен ПК;
- църква "Св. Николай Чудотворец" с.Костичовци, 1892г., деклариран художествен ПК;
- църква "Вознесение Христово" 1887г. , с.Медовница, деклариран художествен ПК;
- църква "Света Троица" с.Ярловица, деклариран художествен ПК;
- Изворски манастир "Успение Богородично" 12 век, с.Извор църквата на манастира е художествен ПК с "местно значение"

Джамии. В село Арчар има стара джамия от 18 век с интересна архитектура и бе могла да се реконструира и превърне в туристическа атракция.

Във всички тези институции също се провежда образователно културна дейност.

7.3. Читалищна мрежа. Обликът на културния живот в община Димово се определя от културно-историческото наследство; наличието на професионални културни институти; читалища, както и от активната дейност на сдружения с идеална цел и творчески съюзи. Средища на културно развитие и духовно обогатяване в общината са училищата и читалищата. Гарантираното финансиране

от държавния и общински бюджети на читалищата дава възможност за опазване и обогатяване на културното наследство и успешни практики в организирането на културни прояви.

Визията за развитие на културните процеси в Община Димово се основава на разбирането за културата, като важен фактор за развитието на общината. Процесите на глобализация изискват от нас адекватни на съвременната социокултурна среда, подходи и решения във всички области на културното "производство". Основни приоритети в сферата на културата са ангажиране и демократично участие на обществото в проблемите на културата; провеждане на действена реклама на културните, историческите, и природни дадености на общината, издаване на каталози, пътеводители, и др. рекламни материали; запазване и развитие на културните традиции и сградния фонд на културните институции.

Читалищната мрежа е част от основната на образователно културната инфраструктура на общината. Тя е изградена в продължение на десетилетия. Образователно културната политика се осъществява в читалища, развиващи библиотечна и културно-просветна дейност. С участието си в разработката на проекти читалищните настоятелства се оказват доста активен фактор в гражданския сектор. Община Димово успява не само да съхрани, но и да развие своите културни институти и традиции. На територията на общината има действащи седем броя читалища, всичките са общинска собственост. Всички читалищни настоятелства са регистрирани като юридически лица с нестопанска цел и са вписани в регистъра на Министерството на културата, съгласно изискванията на Закона за народните читалища. Към тях има библиотеки със значителен библиотечен фонд. За жалост той не се обогатява с нови заглавия поради финансови причини. Освен основната им дейност, библиотечното обслужване на населението са сформирани самодейни колективи за автентичен фолклор, с певчески и танцови самодейни състави и любителско творчество за различни видове художествени дейности.

По данни от НСИ броя на читалища в община Димово е:

ГОДИНИ	общо	В градовете	В селата
2005	7	1	6
2007	7	1	6
2012	7	1	6

С най-организирана читалищна дейност се откроява читалище "Паисий Хилендарски" град Димово. Към него функционира компютърен кабинет за обучение, два самодейни състава за народни песни и танци и кръжоци по краезнание и литература.

НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ „ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ - 1927“, ГР. ДИМОВО.

От общо 157 членове на читалището – 40 са от ромски произход. От 7 членове на Настоятелството 2 - ма са от ромски произход. Библиотеката към читалището е целева по програма „Българските библиотеки – място за достъп до информация за всеки“, и в предвид смесен етнически състав на града, то част от потребителите са от ромски произход. Към читалището функционират:

- Детски танцов състав „Щурче“ – 14 участници от тях 7 са с ромски произход;
- Танцов състав „Бързица“ – 21 участници от тях 14 са с ромски произход;
- Детска театрална група – 11 деца от тях 4 са с ромски произход;

НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ „НАРОДЕН БУДИТЕЛ - 1927Г “, С. ГАРА ОРЕШЕЦ.

От общо 52 членове на читалището, но няма от ромски произход. Към читалището функционира Певческа група, но нито една от жените не е с ромски произход. При всички организирани мероприятия са включени като изява деца от ромски произход на възраст 7 до 14 години. Библиотеката към читалището е целева по програма „Българските библиотеки – място за достъп до информация за всеки“, и в предвид смесен етнически състав на селото, то по голямата част от потребителите са от ромски произход.

НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ „ОРАЗОВАНИЕ – 1929 Г.“, С. АРЧАР. От общо 55 членове на читалището – 5 са от ромски произход, като един от тях е и член на Настоятелството. Към читалището функционира Певческа група - 21 жени от тях 13 са с ромски произход. Библиотеката към читалището е целева по програма „Българските библиотеки – място за достъп до информация за всеки“, и в предвид смесен етнически състав на селото, то по голямата част от потребителите са от ромски произход.

НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ „ВЕЛЪО БУРДАШКИ – 1898 Г.“, С. ИЗВОР. От общо 113 членове на читалището – 15 са от ромски произход. Към читалището функционира Танцов състав - 13 участници от тях 6 са с ромски произход, както и от двата музиканти един от тях е от ромски произход. Библиотеката към

читалището е целева по програма „Българските библиотеки – място за достъп до информация за всеки“, и в предвид смесен етнически състав на селото, то по голямата част от потребителите са от ромски произход.

НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ „СВЕТЛИНА - 1927“, С. КАРБИНЦИ. От общо 52 - ма членове на читалището – 1 е от ромски произход и е член на Настоятелството.

НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ „ПРОБУДА-1919“, С. МЕДОВНИЦА. От общо 54 - ма членове на читалището – 10 са от ромски произход. Към читалището функционира Фолклорна самодейна група – 12 жени от тях 5 са с ромски произход. Читалището отбелязва всички ромски празници в годината.

НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ „ИЗГРЕВ - 1927“, С. ВОДНЯНЦИ. Към читалището функционира Певческа група, но нито една от жените не е с ромски произход. При всички организирани мероприятия са включени като изява деца от ромски произход на възраст 7 до 14 години.

Културният календар на общината е пълен културни събития. Провеждането на традиционният фолклорен събор „ Жива вода“ се утвърди и развива успешно през последните 3 /три/ години, който е с международно участие. Културни събития с национално значение Национален литературен конкурс „Доброглед“. Културни събития с регионално и местно значение са провеждането на традиционни фолклорни събития - Трифон Зарезан, Общински фестивал на любителските състави – Лазаруване, Детски фолклорни празници „Пролетни игри и обичаи – Цветница“, Общински празник на коледарската песен, Коледарски празник, както и родови срещи в гара Орешец, Детски театрални празници – общински преглед, Общински фестивал на фолклорното слово „Разказвачи“ и други.

7.4. Спорт. Спортното развитие в общината е част от образованието и е постоянна величина независимо от възрастта на населението. Спорта се явява като образование и частично като култура. Спортната инфраструктура на общината е недостатъчно развита, като правило на ниско техническо ниво амортизирана с някои изключения. Поради спецификата на естествения прираст на общината, множество масови спортни дейности като масов крос, турнири по футбол на малки врати на закрито, турнири по баскетбол и волейбол, състезание по народна топка не се осъществяват. В общината няма календар на спортните

прояви, което обяснява до известна степен липсата на интерес към спорта от страна на младите и спортните организации. Изоставането на спорта в общината е осезателно както в масовата любителската му форма, така и в професионалната. В община Димово съществуват богати спортни традиции. Спортната дейност се оценява като важен фактор за укрепване на здравето на децата и учениците, за повишаване на тяхната физическа дееспособност и е най-ефективна алтернатива за борбата с наркоманите, алкохолизма и тютюнопушенето. На територията на общината има три стадиона в град Димово, с. Гара Орешец и с. Арчар. Стадион „Христо Ботев“ – град Димово, който през последните няколко години бе ремонтиран неколкостранно и въпреки това има крещяща нужда от основен ремонт, както на сградата така и на терена и ландшафта около него. Стадионите в с. Арчар и с. Гара Орешец са в окаяно състояние, сградите са почти разрушени, липсват нормални съблекални, за провеждане на спортни занимания. Трябва да се планира и реализира комплексна програма за цялостно ремонтиране и облагородяване, привеждане в годност на спортно-техническата инфраструктура на територията на цялата община.

Открити спортни обекти. Стадиони има в гр.Димово с. Гара Орешец и с. Арчар, които отговарящи на условията за спортни занимания и забавления на открито. Стадионите в с. Арчар и с. Гара Орешец не могат да сеползват както откритите площи така и сградите. В дворовете на всички на действащи училища в населените места са единствените места отговарящи на условията, където децата и младежите могат да тренират на открито, но в тях липсват основни елементи за развитието на масов спорт. Тук е местото да се отбележи наличието на три площадки за летища, от които едното е функциониращо. Те могат да бъдат елемент на съвместно публично паркнърство за развитието на спорт или атракции. Същото важи и за пристанището на река Дунав, където може да се търсят атракции и спортен риболов. В реките и микроязовирите се предлага неорганизиран риболов.

Покрити спортни обекти. Единствените покрити спортни обекти се намират в училищата, като физкультурни салони. Общата им площ осигурява ниска задоволеност, което е под от средното за страната.

Има изградени детски площадки, които са оборудвани за игра, благоустроени и озеленени. За ежедневни спортни занимания може да се ползват и парковете в населените места.

Хроничните финансови дефицити са в основата на лошото състояние на спортните съоръжения, амортизирани и недостатъчни съоръжения и екипировки, малко спортни изяви и професионални клубове. Като цяло откритата спортна база, с изключение в известна степен училищната е само недостатъчна по площ, но не добре поддържана - липсата на средства води до нефункциониращи спортни обекти и съответно до липса на интерес от спортните клубове. Липсват плувни басейна (открити и закрити). В обобщение може да се посочи, че преобладаващата част от поддържаните съвременни спортни съоръжения обслужват сравнително ограничен контингент и не осигуряват условия за масов спорт на местното население.

8. КУЛТУРА И КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО

Както е видно от историческата справка, община Димово притежава богато наследство, включващо материални свидетелства от различни исторически епохи. Със своето многообразие и с познавателните, възпитателните и естетическите си качества, недвижимите ценности представляват ценен ресурс на туризма. Едновременно с това, те са важен елемент на материалната жизнена среда, и в частност – на селищната среда, и в този смисъл са сред факторите, определящи качеството на живот на населението. Последното важи с особена сила за село Арчар, където исторически формираните структури от различни епохи, в съчетание със специфичните природогеографски дадености, формират идентичност, наситена с особен емоционален заряд. Опазването на това качество следва да се възприема като необходимо условие за осигуряване устойчивостта на градската среда. То представлява една от основните цели на устройствената политика и първостепенна задача на планирането.

8.1. Характеристика на единичните и груповите обекти на недвижимото културно наследство.

Опазването и популяризирането на това културно наследство е сред условията, отнасящи се за осигуряване на устойчивост в развитието на

функционалните системи и на жизнената среда. Опазването на културните ценности на общината представлява една от основните цели на устройствената политика на община Димово. Създаването на устройствени условия за това е изведено сред първостепенните задачи на планирането. За привеждане в съответствие с актуалната нормативна уредба в сферата на опазването на културното наследство, в настоящото представяне е използвана терминологията и са съобразени изискванията на Закон за културното наследство (ЗКН, в сила от 10.04.2009 г., обн. ДВ. бр.19 от 13 март 2009г., с изм. и доп.), отнасящи се за осигуряването на териториалноустройствена защита на недвижимото културно наследство (НКН). Систематизиране на основната част от недвижимите културни ценности (НКЦ) на територията на община Димово. Според пространствената им структура и териториален обхват те са:

- групови НКЦ – комплекси – 1 бр.: това са три ПК със статут на "национално значение" в м.Калето и около нея на село Арчар, които са предложени за обявяването им като археологически резерват "Рациария"
- единични НКЦ – 21 бр.

Според научната и културната област, към която се отнасят, горните обекти се разпределят, както следва:

- археологически са 2бр. - предимно паметници от античността;
- архитектурно-строителни от Античността и Средновековието са 7бр.;
- исторически са 10бр. (свалени 3 бр.) - предимно култови места;
- художествен или архитектурно художествен са 8бр. - предимно църкви в населените места и един манастир.

Паметници на културата в община Димово според списъка на НИНКН:

№	Населено място	ОБЕКТ /адрес, локализация/	деклариран с: писмо №/ протокол №/ списък	обявен в ДВ бр./год. /протокол на НСОПК/	Вид	Категория
1.	с.Арчар	Римски град „Рациария“, м."Калето" и турската махала, в селото западно		ДВ 41/1965	архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	национално
2.	с.Арчар	Римски град „Рациария“, м."Калето"		Протокол 20.04.1994г.- границите и режимите	археологически	национално
3.	с.Арчар	Римски град „Рациария" и римски некропол, м."Калето"		ДВ 64/2015 Заповед №РД-9Р-24/01.07.2015 г. на министъра на културата	археологически	национално
4.	с.Арчар	Римски некропол, м."Парлога" и м."Какармик", в селото западно		ДВ 41/1965	архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	национално
5.	с.Арчар	Турско укрепление - м."Калето", в селото		ДВ 41/1965	архитектурно-строителен от	национално

		източно			Античността и Средновековието	
6.	с.Арчар	Място на сражение, м."Калето", 200 м западно		ДВ 37/1970; свален с ДВ 91/1992	исторически	за сведение
7.	с.Арчар	Лобно място на въстанници от 1923 г., м."Ялията", 500 м западно		ДВ 37/1970	исторически	местно
8.	с.Бела	Църква "Св.Св.Петър и Павел"	списък от 03.09.1973; писмо № 4956/17.11.1975		художествен	I група
9.	с.Воднянци	Партизанско скривалище /Къща на П.Вълв/		ДВ 37/1970	исторически	местно
10.	с.Воднянци	Църква "Св.Троица"	списък от 03.09.1973; писмо № 4956/17.11.1975		художествен	III група
11.	гр.Димово	Къща на Живко Пуев		ДВ 37/1970	исторически	местно
12.	гр.Димово	Лобно място на ятаци, м."Урбабинското, 4 км западно		ДВ 37/1970	исторически	местно
13.	с.Държаница	Римски аквадукт, - 0,5 км югоизточно		ДВ 41/1965	архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	местно
14.	с.Извор	Църква "Св.Възнесение Христово"	Писмо № 4956/17.11.1975	ДВ 76/1978	Художествен; архитектурно-художествен	местно
15.	с.Извор	Партизанско скривалище, 4 км източно		ДВ 37/1970; свален с ДВ 91/1992	исторически	за сведение
16.	с.Извор	Църква при Изворския манастир "Успение Богородично"	Писмо № 4956/17.11.1975		художествен	I група
17.	с.Карбинци	Църква "Св.Троица"	списък от 03.09.1973; писмо №4956/17.11.1975		художествен	III група
18.	с.Кладоруб	Римска колония, „Комбустика“, 1 км източно		ДВ 41/1965	архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	местно
19.	с.Кладоруб	Римски некропол, 3 км западно		ДВ 41/1965	архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	местно
20.	с.Костичовци	Къщата на Георги Костадинов		ДВ 37/1970	исторически	местно
21.	с.Костичовци	Църквата "Св.Николай"	Писмо №4956/17.11.1975 Писмо №6095/25.11.1975		художествен	III група
22.	с.Лагошеви	Каптаж и аквадукт „Жидовед“, 1 км западно		ДВ 41/1965	архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	местно

23.	с.Медовница	Църква "Св.Възнесение Господне"	Списък от 03.09.1973 Писмо № 4956/ 17.11.1975 Писмо № 6095/ 25.11.1975		художествен	II група
24.	с.Орешец	Църквата "Св.Георги"	Писмо № 4956/ 17.11.1975	ДВ 54/1973	архитектурно-художествен, художествен	местно
25.	с.Гара Орешец	Лобно място на въстаници от 1923 г. м."Башовица"		ДВ 37/1970	исторически	местно
26.	с.Гара Орешец	Историческа местност, 5 км североизточно		ДВ 37/1970; свален с ДВ 91/1992	исторически	за сведение
27.	с.Септемврийци	Лобно място на въстаници 1923 г. м."Градините"		ДВ 37/1970	исторически	местно
28.	с.Скомля	Лобно място на партизани, шосето за с.Медовина, 500 м южно		ДВ 37/1970	исторически	местно
29.	с.Ярловица	Църквата "Св.Троица"	Писмо № 4956/ 17.11.1975 Писмо № 6095/ 25.11.1975		художествен	II група

Със статут "национално значение" са паметници на територията и около римски град Рациария.

Към тях спадат и средновековните отбранителни валове, съгласно разпореждане на Министерски съвет №1711 от 22.10.1962 година, от които на територията на община Димово няма такъв обект, а най-близкият е "Ломския вал" с начало гр.Лом и продължава на юг до община Якимово.

В регистъра на автоматизирана информационна система (АИС) „Археологическа карта на България“ на Националния исторически институт с музей (НАИМ) към Българска академия на науките (БАН) съществуват 52 обекта, които са представени в следващата таблица и описани по подробно в т.8.2. „Местоположение на обектите на недвижимото културно наследство“.

по АИС „АРХЕОЛОГИЧЕКА КАРТА НА БЪЛГАРИЯ“					
рег.карта	местоположение	площ	вид и хронология	история на проучването	ползване
0100002	с.Арчар м."Ялията"	1 дка	Мозайки - Римска епоха; Единична постройка - Късна античност	Археологически проучвания на българо-италиански екип през 1976г.	Режим А
0100003	с.Арчар м."Калето"	3 дка	Селище - Античност	Археологически проучвания през 1976-1990 г. и 2013-2014 г.	Режим А
0100004	с.Арчар, м."Парлозите"	10 дка	Град - Античност	Археологически проучвания през 1958-1962 г.	Режим А
0100005	с.Арчар м."Калето"	1 дка	Град - Античност	Археологически проучвания през 1958-1962 г.	Режим А
0100006	с. Арчар до пощата	0,5 дка	Гробници - Античност	Археологически проучвания през 1958-1962 г.	Режим А

0100007	с. Арчар м."Калето"	1,5 дка	Град - Античност	Археологически проучвания през 1988 г.	Режим А
0100010	с. Бела в селото	3 дка	Селище - Римска епоха	Теренни издирвания през 1988 г	Режим А
0100062	гр. Димово м."Градището"	1 дка	Крепост - Късна античност	Теренни издирвания през 1989 г.	Режим А
0100067	с. Държаница до селото	4 дка	Водопроводи - Античност	Археологически проучвания през 1954-1955 г.	Режим А
0100071	с. Карбинци м."Манастирище"	1 дка	Селище - Тракийски период	Теренни издирвания през 1978 г.	Режим А
0100072	с. Кладоруб до селото	6 дка	Селище - Античност	Теренни издирвания през 1978 г. и 2012 г.	Режим А
0100073	с. Кладоруб м."Калето"	8 дка	Крепост - Античност	Теренни издирвания през 1978 г.	Режим А
0100083	с. Лагошевици м."Жидовец"	0.5 дка	Каптаж - Античност	Археологическо проучване през 1976 г.	Режим А
0100084	с. Лагошевици м."Жидовец"	0.5 дка	Водопроводи - Античност	Археологическо проучване през 1976 г.	Режим А
0100097	гара Орешец м."Башовец"	1 дка	Крепост - Античност	Теренни издирвания.	Режим А
0100098	гара Орешец м."Башовец"	1 дка	Селище - Средновековие	Теренни издирвания през 1978 г.	Режим А
0100099	гара Орешец м."Пещерата Миризливка"	1 дка	Селище в пещера - Късен палеолит	Археологически проучвания през 1924-1929 г. и 1931 г.	Режим А
0100117	с. Скомля	1 дка	Некропол - Римска епоха	Теренни издирвания.	Режим А
0100118	с. Скомля	2 дка	Селище - Античност	Теренни издирвания.	Режим А
10000245	с. Арчар м."Бабуя"	500 дка	Селище - Римска епоха; Плосък некропол - Римска епоха, Късна античност	Теренни издирвания през 2009 г.	Режим А
10000246	с. Арчар м."Бента"	20 дка	Селище - Римска епоха, Късна античност	Теренни издирвания през 2010 г.	Режим А
10000247	с. Арчар	20 дка	Път - Римска епоха, Късна античност	Теренни издирвания през 2010 г.	Режим А
10000270	с. Арчар м."Канала"	92 дка	Селище - Римска епоха, Късна античност	Теренни издирвания през 2010 г.	Режим А
10000347	с. Бела м."Врелото"	1 дка	Сгради край извор - Римска епоха, Късна античност	Теренни издирвания през 2009 г.	Режим А
10000346	с. Бела западно от селото	1 дка	Селище - Късноримска епоха	Теренни издирвания през 2009 г.	Режим Б
10000348	гр. Димово м."Градището"	3 дка	Селище - Късен енеолит, Ранна и средна бронзова епохи, Късноримска епоха	Теренни издирвания през 1989 г. и 2009 г. Археологическо проучване през 2008 г.	Режим А
10000349	гр. Димово м."Градището"	2 дка	Плосък некропол - Късноримска епоха, Късна античност	Теренни издирвания през 2009 г.	Режим А
10000350	гр. Димово, м."Над село"	1 дка	Селско имение, вила рустика - Късноримска епоха	Теренни издирвания през 2009 г.	Режим А
10000351	гр. Димово, м."Над село"	1 дка	Керамични пещи - Късноримска епоха, Късна античност	Теренни издирвания през 2009 г.	Режим А
10000352	с. Кладоруб	40 дка	Гробни съоръжения - Ранноримска епоха	Теренни издирвания през 2009 г.	Режим А
10000353	с. Мали Дреновец	5 дка	Селище - Римска епоха,	Теренни издирвания през 2009 г.	Режим А

	м."Миковски дол"		Късна античност		
10000358	с. Шипот м."Търнето"	1 дка	Крепост - Желязна епоха, Късноримска епоха	Теренни издирвания през 2009 г.	Режим А
10000360	с. Владиченци м."Пилещарника"	20 дка	Селско имение, вила рустика - Късноримска епоха	Теренни издирвания през 2009 г.	Режим А
10000362	с. Извор източно от селото"	23 дка	Селище - Втора българска държава	Теренни издирвания през 2010 г.	Режим Б
10000365	с. Воднянци м."Върбовско"	240 дка	Плосък некропол - Тракийски период; Селище - Римска епоха	Теренни издирвания през 2010 г.	Режим А
10000821	с. Карбинци м."Манастирски дол"	10 дка	Селище - Желязна епоха ; Манастир - Средновековие	Теренни издирвания през 2012 г.	Режим Б
10000815	с. Карбинци м."Манастирски връх"	5 дка	Селище - Средновековие	Теренни издирвания през 2012 г.	Режим Б
10000813	с. Карбинци непосредствено западно от м."Върбица", над микроязовира	10 дка	Селище - Неолит, ранна желязна епоха	Теренни издирвания през 2012 г.	Режим Б
10000814	с. Карбинци северно от селото, на 300 м западно от фотоволтаична станция	7 дка	Селище - Средна бронзова епоха, ранна желязна епоха	Теренни издирвания през 2012 г.	Режим Б
10000816	с. Воднянци м."Воднянски връх"	15 дка	Укрепено място, укрепителни съоръжения - Средновековие	Теренни издирвания през 2012 г.	Режим А
10000817	с. Карбинци м."Млаката", западно от помпената станция	6 дка	Селище - Средна бронзова епоха	Теренни издирвания през 2012 г.	Режим Б
10000818	с. Карбинци непосредствено западно от м."Млаката", западно от помпената станция	5 дка	Селище - Средна бронзова епоха	Теренни издирвания през 2012 г.	Режим Б
10000819	с. Карбинци южно от м."Лицето"	10 дка	Селище - Праистория	Теренни издирвания през 2012 г.	Режим Б
10000820	с. Карбинци източно от селото, непосредствено над язовира	15 дка	Селище - Римска епоха	Теренни издирвания през 2012 г.	Режим Б
10001186	с. Лагошевци северната част на м."Церака"	109 дка	Път - Римска епоха; Пътна станция - Римска епоха	Спасителни теренни издирвания през 2012г. по трасето на газопровод Южен поток, сектор 1.	Режим А
10001187	с. Лагошевци източната част на м. „Церака"	80 дка	Селище - Ранна бронзова епоха и ранна желязна епоха; Селище - Първа българска държава	Спасителни теренни издирвания през 2012 г. по трасето на газопровод Южен поток, сектор 1.	Режим А
10001188	с. Лагошевци северната част на м."Мали Раец", в подножието е капт. „Жидовец"	52 дка	Обект с неопределена функция - Праистория, Неопределима	Спасителни теренни издирвания през 2012 г. по трасето на газопровод Южен поток, сектор 1.	Режим А
10001189	с. Лагошевци северната част на м."Мали Раец", в подножието е капт.	6 дка	Обект с неопределена функция - Ранна бронзова епоха	Спасителни теренни издирвания през 2012 г. по трасето на газопровод Южен поток, сектор 1.	Режим А

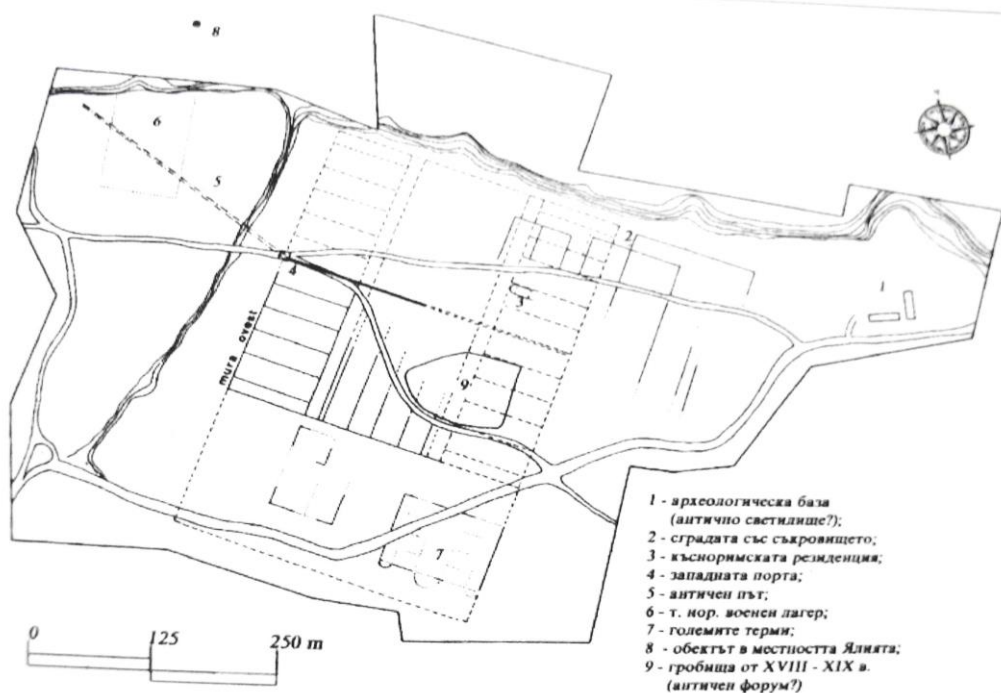
	„Жидовец“				
10001190	с. Ярловица	44 дка	Селище - Римска епоха, Късно средновековие	Спасителни теренни издирвания през 2012 г. по трасето на газопровод Южен поток, сектор 1.	Режим А
10001191	с. Воднянци западната част на м. „Върбовско“	16 дка	Две единични постройки - Възраждане	Спасителни теренни издирвания през 2012 г. по трасето на газопровод Южен поток, сектор 1.	Режим А
10001861	гр. Димово	28 дка	Път - Римска епоха	Спасителни теренни издирвания през 2013 г. по корекции на трасето на газопровод Южен поток, сектор 1.	Режим А
10002517	гара Орешец	0.5 дка	Селище в пещера - Палеолит	Археологически проучвания от българо-френски екип.	Режим А
Забележка: Всички обекти посочени в таблицата са със статут на опозване - Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН. Режим „А“ – забраняват се всички видове дейности – строителни, добивни, благоустройствени, селскостопански, мелиоративни и други, които нарушават целостта на земния пласт в границите на археологическия обект. Режим „Б“ – относно археологически обекти, попадащи в обработваеми земеделски площи; забраняват се всички видове изкопни работи, както и дълбочинната обработка на почвата (риголване), засаждане на трайни култури с дълбока коренова система, заблätяване и др., които могат да унищожат или засегнат археологическата субстанция в границите на обекта.					

По данни на НАИМ към БАН около 36 % от регистрационните карти за археологическите обекти от Община Димово са изготвени в периода 1992-1993 г. По тази причина те са с твърде приблизителна локализация и без прецизен картен материал. Картите и GPS координатите, които са приложени към анотациите на обектите, са изготвени по наличните данни в АИС и след справка с топографски карти и сателитни снимки и при някои местоположенията на обектите е указано приблизително. НАИМ към БАН е направил уточнение, че информацията е единствено за обекти, регистрирани в АИС и в резултат на инцидентни теренни проучвания. На територията на Община Димово не са правени системни издирвания на археологически обекти.

8.2. Местоположение на обектите на недвижимото културно наследство. В тази част ще бъдат разгледани обектите като принадлежност към съответното землище на населеното място.

СЕЛО АРЧАР - МЕСТНОСТ КАЛЕТО. Тук в местността „Калето“ се намира римски укрепен град Рациария. В периода от 1958 до 1962 г. под ръководството на В.Велков се провеждат първите планирани археологически проучвания в площта на Ratiaria. На същия принадлежат и първите обобщаващи научни публикации, посветени специално на Ratiaria. Разкопките са възобновени през 1976 г. с участието на специалисти от археологическия институт с музей към БАН

и от музея във Видин. От 1978 г. в проучванията се включват и италиански специалисти от университета в гр. Болоня. Успоредно с разкопките през следващото десетилетие излизат няколко тома от поредицата "Ratiariensia", където в един или друг аспект е анализирана почти цялата налична информация за античния град. Най-пълният и систематичен обзор на резултатите от разкопките в последния том е дело на Дж. Джорджети.

План на обект "Рациария" по Дж. Джорджети

Публикации за изследвани обекти или материали се появяват. В началото на 90-те години на XX в. разкопките в Рациария са преустановени. Това, заедно с настъпилите политически и социално-икономически промени в страната, са сред причините за разразилата се в следващите години иманярска инвазия. Възобновеният през последните години изследователски интерес се изразява в извличане от иманярските изкопи и насипи на архитектурни детайли, епиграфски паметници и други материали, но не и в редовни археологически разкопки. При досегашните проучвания в Рациария са разкрити няколко комплекса – голяма сграда с представителен характер, т.нар. „Резиденция“; значителни зони от трасето на западната крепостна стена и западната порта; терми; няколко сгради. Днес тези комплекси са полуразрушени или направо зарити под иманярските насипи.

Рациария е най-значителният римски и късноантичен център в днешна Северозападна България. Неговите развалини са върху висока тераса над р. Дунав и вливащата се в нея р. Арчарица, днес - в покрайнините на с. Арчар, Видинско. "Възкръсва" за историческата и археологическата наука в края на XIX в. Няколко десетилетия информацията се натрупва от инцидентно открити находки и съоръжения. Първоначалната крепост на Ratiaria е с правоъгълна форма и предполагаема площ от около 12 ха. Има основания да се смята, че с обявяването на града за столица на Dacia Ripensis в края на III в. е изградена значително по-голяма крепост. Досега са разкрити останки от западната крепостна стена с намиращата се тук порта, части от улични настилки, останки от няколко сгради, вкл. от предполагаемата резиденция на провинциалния управител. Изследвани са останки от постройки и гробни съоръжения в предградията и некрополите на града. Добита е ценна информация за водоснабдителната му система. При разкопките и при случайни обстоятелства са открити многобройни и ценни находки (архитектурни детайли, скулптури и др.), свидетелстващи за значението на римския и късноантичния град. През 2013 г., с ограничени средства и в ограничен периметър, в централната част на града. Разкрити са останки от неизвестна досега баня върху площ от около 250 кв.м., северно от споменатата резиденция. По време на разкопките е извършен оглед върху цялата площ на античния град. Установено е безспорно, че източният сектор на надзаливната тераса, върху която е градската крепост (т.нар. турска махала, на изток от пътя Видин-София), е наситен с антични с останки и материали, т.е. този сектор е неразделна част от територията на паметника „Античен град Рациария“. Установено е също, че в м. Бабуя, простираща се на площ повече от 50 ха източно от античния град (източно от устието на р. Арчарица, непосредствено до дунавския бряг), има множество иманярски изкопи. Техните насипи съдържат материали от разрушени гробни комплекси, керамични фрагменти, части от саркофази, останки от зидани еднокамерни и двукамерни гробници. Има и гробни съоръжения със стреховидно покритие. Забелязват се голяма концентрация на битова и строителна керамика. На терена се регистрират и части от архитектурни детайли. В местността Бабуя се е намирал един от големите некрополи на Рациария. Има податки и за наличие на съоръжения с други функции. Районът до сега не е проучван от археолози.

Античният град Рациария е обявен за археологически паметник на културата от национално значение в ДВ бр.41/1965г. и съгласно §10, ал.1 от Преходните и заключителни разпоредби на ЗКН има статут на недвижима културна ценност от същата категория. Със Заповед № РД-9Р-24/01.07.2015 г. на министъра на културата е променил статута на археологическите недвижими културни ценности „Римски град Рациария“, м. Калето, Турската махала, и „Римски некропол“, м. Парлога и м. Какармик, с. Арчар, община Димово, област Видин, с категория „национално значение“ (ДВ, бр. 41 от 1965 г.) и променя в режимите за опазване на недвижимата културна ценност, като териториален обхват на недвижимата културна ценност с съответните граници на недвижимата културна ценност. Променени са границите на охранителната зона на недвижимата културна ценност и границите на зона под наблюдение на недвижимата културна ценност. В предписанията за опазване попадат: - територията на недвижимата културна ценност съгласно предложение на НИНКН за актуализиране на режимите за опазване на Римски град Рациария и римски некропол, м. Калето, с. Арчар, община Димово, област Видин и територията на охранителната зона на недвижимата културна ценност съгласно предложение на НИНКН за актуализиране на режимите за опазване на Римски град Рациария и римски некропол, м. Калето, с. Арчар, община Димово, област Видин, отразени в протокола на междуведомствена комисия от 2.12.2013 г. в изпълнение на Заповед № РД-9К-164 от 29.11.2013 г. на министъра на културата. Част от охранителната зона на недвижимата културна ценност, северно от м.Калено и част от м. Бабуя частично се препокриват със защитена зона по Натура 2000. Всички мерки и изисквания към тези територии са предмет на Специфичните правила по прилагане на ОУП на община Димово като включват само терените попадащи в тях.

1. Античен град Рациария – режим за опазване на **археологическата недвижима културна ценност** в териториалния обхват на резервата попадат поземлени имоти от землището на с. Арчар с ЕКАТТЕ 00672: 0.271 път, 0.272 път, 0.174, 0.81, 0.175, 0.182, 0.184, ПИ 186.1, 186.2, 186.3, 0.230, 0.280 път, 28.11, 28.14, 28.19, 28.18 и частот 0.274 път квартали от КРП на с. Арчар: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 12 и 18. Границите на недвижимата културна ценност са от север – по северните граници на ПИ 0.81, 0.274 път от землището на с. Арчар, по северните регулационни граници на Турската махала на с.Арчар, отговарящи на северните

граница на квартали 1, 3 и 4; от изток – източните граници на квартали 4 и 5 от Турската махала на с.Арчар; от юг – по южните граници на квартали 5, 12, 6, 9 и 18 и от там на запад по южните граници на ПИ 28.11, 28.14, 28.19 и 28.18; от запад – по западните граници на ПИ 28.12, 28.14, 0.280 път и 0.271 път от землището на с.Арчар. Предписания за опазване на територията на археологическата недвижима културна ценност са като се определя територия за археологическо проучване, консервация, реставрация и експониране със следните режими - **Режим „А”** – за поземлени имоти (Забранява се обработката на земята и всякакъв вид строителство, несвързано с консервационно-реставрационните работи и социализацията на археологическите недвижими културни ценности, като се допуска такова за осигуряване на достъп и обслужване на посетителите – защитни покрития, алеи, погледни площадки, площадки за почивка, пейки и експозиционни информационни табла. Иманярските ровове, ями и насипи се рекултивират при наблюдение на археолог. Допуска се изграждане на инфраструктура – електрозахранване, художествено и алеино осветление, водопровод, канал след провеждане на археологическо проучване на терените, които ще бъдат засегнати.) и **Режим „Б”** за имоти в регулация (Визите за инвестиционни проекти се съгласуват с МК на основание на чл. 84 от ЗКН. При съгласуването се изисква археологическо проучване на строителните петна, преди изготвяне на инвестиционните проекти съгласно чл. 161 от ЗКН. За съгласуването на визата НИНКН информира РИМ Видин. Инвестиционните проекти се съгласуват от МК съобразно решенията на комисията, приела археологическите проучвания. Всички намеси на територията на недвижимата културна ценност се съгласуват с МК на основание на чл. 84 от ЗКН).

2. **Античен град Рациария** - определят се следните режими за опазване **на охранителната зона на недвижимата културна ценност** в териториален обхват на охранителната зона по КВС и КРП на с.Арчар, който обхваща поземлени имоти от землището на с. Арчар както следва: масиви 341, 342, 343, 26, 27, 528, 25, 90, 80, 520, 523, 524, 521, 525, 518, част от 515, част от 516, част от 517, 504, 505, 512, 513, 506, 511, 501, 507, 508, 509, 510, 604, горски фонд ПИ 570.6, 570.3, част от 570.5, 570.4, 570.2, 0.150, 0.21, част от 0.19, 0.354 дига 0.335, 0.348 и масиви от м. Бабуя от 31 до 48, от 50 до 56 и 58, ПИ 0.376 могила, 0.114 дига, 0.505 и 0.613 и квартали от КРП на с.Арчар 13, 14, 15, 16 и 17. Граници на охранителната зона са

-от север – река Дунав; от юг – по южните граници на масиви 343, 341 и 342, по южните граници на ПИ 0.505 и 0.114, по южната граница на масив 43, по западната граница на масив 45, по западната и южта граница на 47 и по южните граници на масиви 58, 50, 51, 54, 55 и 56; от запад – западната граница от подотдел „д“, по западната граница на масив 501, по северната и западна на 504, по западната на ПИ570.2 горски фонд, от там до северозападния ъгъл на масив 515, по западната граница на 515, по северната граница на 516, до северозападния ъгъл на ПИ 516.32, по западната граница на ПИ 516.32, 517.32, по западната и южна граници на ПИ 517.27, по северната граница на ПИ 517.17, по северната и западна граници на ПИ 517.16, по северните граници на ПИ 521.1, 521.2 и 521.3, по северната и западна граници на масив 25 и по западните граници на масиви 28 и 26. Предписания за опазване на територията на охранителната зона са както следва - **Режим „А“** – за поземлени имоти (Определя се като територия за археологическо проучване и наблюдение. Запазва се начинът на трайно ползване на земята. Забранява се промяна на предназначението на земята. Обработката на земята се ограничава до дълбочина 0.30м. Насажденията с дълбока коренова система (овошки и лозя) се запазват до изживяване. Забранява се възстановяването им и засаждането на нови такива. Забранява се извършване на насипни работи. Забранява се бивакуването и паленето на огньове, както и депониране на строителни и битови отпадъци. Допуска се изграждане и ремонт на инфраструктура като изкопните работи се наблюдават от археолог, определен от РИМ-Видин. Визите за проектиране на горните дейности се съгласуват с МК на основание чл. 84 от ЗКН. Община Димово уведомява РИМ Видин за издадените строителни разрешения. По време на строителните работи стриктно се спазват изискванията на чл. 160, ал. 2.) и **Режим „Б“** – за имоти в регулация (Визите за изготвяне на инвестиционни проекти се съгласуват с МК на основание чл. 84 от ЗКН. Община Димово информира РИМ Видин за издадените строителни разрешения за осигуряване на наблюдение на археолог при изкопните работи. По време на строителните работи стриктно се спазват изискванията на чл. 160, ал. 2.)

3. **Античен град Рациария** - определят се следните режими за **опазване на зона под наблюдение** в Териториален обхват на зона под наблюдение, която обхваща поземлени имоти от землището на с. Арчар както следва: 0.299, 0.352 река Арчарска, част от 0.356 река и квартали от КРП на с. Арчар от 19 до 28 и от

32 до 41, с граници на зоната под наблюдение - от север – южната граница на охранителната зона; от изток – източните граници на квартали 28, 32 и 34 от КРП на с. Арчар; от юг – южните граници на квартали от 34 до 41; от запад – западната граница на кв 41. Предписания за опазване на територията на зоната под наблюдение са както следва - **Режим „А”** – селскостопански земи (Определя се като територия за археологическо наблюдение. Не се ограничава начинът на трайно ползване на земята. При изкопни работи за инфраструктура и засаждане на видове с дълбока коренова система се изисква наблюдение на археолог от РИМ Видин, за което община Димово информира своевременно. По време на изпълнението стриктно се спазват изискванията на чл. 160, ал. 2.) и **Режим „Б”** – за имоти в регулация (Община Димово информира РИМ Видин за издадените строителни разрешения за осигуряване на наблюдение на археолог при изкопните работи. По време на изкопните работи стриктно се спазват изискванията на чл. 160, ал. 2.)

СЕЛО АРЧАР - МЕСТНОСТТА БЕНТА. Извън територията на Калето и северно от местността Ялията (Илията) беше регистрирана обширна територия, обитавана в късно-античния период. Зоната обхваща терена около древното устие на река Арчарица (коригирано понастоящем) и твърде вероятно е свързано с функциониращо около р. Дунав съоръжение (търговско или пристанищно). На това място иманярски изкопи са разкрили останки от градежи и изключително голямо количество битова и строителна керамика.

СЕЛО АРЧАР - МЕСТНОСТТА БАБУЯ. Местността е разположена източно от съвременното село. Иманярската интервенция на това място обхваща площ от около 50 хектара, която надминава по размери обекта в м. Калето. Вероятно на това място е бил "лагерът на легиона". В подкрепо на това твърдение е равнинното място на терена и информацията за ранно обитаване и съществуването на дървено-землено строителство. "глинени къщи".

СЕЛО АРЧАР - АНТИЧНА КРЕПОСТ. Антична крепост има на 5.93 km източно по права линия от центъра на село Арчар. Крепостта е изградена на десния бряг на река Скомля. Има правоъгълна форма с размери 70x110x50x110 m. Обърната е с най-тесната страна към река Дунав.

СЕЛО АРЧАР - МЕСТНОСТ КАНАЛА. Източно от м. Бабуя беше регистриран още един обект, разположен фронтално срещу дунавския остров Довлек.

Обитаваната площ е около 90 дка и понастоящем е силно нарушена от иманярски изкопи.

СЕЛО АРЧАР - АНТИЧНА ПЪТНА АРТЕРИЯ СИ ОТ БЕЛОГРАДЧИК.

Североизточно от Белоградчик, по протежение на около 200м се проследява настилка от античен път, която следва посока И-З, успоредно на съвременното шосе Белоградчик - Димово. В северната периферия на пътя е съхранен фрагмент от канал, граден от едри обработени камъни. Това трасе вероятно е част от неизвестно да този момент разклонение на пътя Ratiaria - naisus, свързващо Белоградчишката крепост с Conbustica при с.Кладоруб. Антична пътна артерия южно от с.Арчар. През 2010г. беше проследено трасе на антична пътна артерия, започваща южно от съвременното село и водеща към обекта в м.Пилещарника край с.Валдиченци. Пътят е покрит с глинена обмазка и е с приблизителна ширина до 2-3 м. Трасето му се очертава съвсем слабо поради гъсто обраслия терен, но се проследява ясно по протежение на 2 км в посока С - Ю. Пътят следва течението на пресъхнала река вероятно в миналото източен приток на р.Арчарица.

СЕЛО КЛАДОРУБ - РИМСКА КРЕПОСТ КОНБУСТИКА. Село Кладоруб лежи върху останките на древно антично селище. Името на това селище - Конбустика (Conbustica), е отбелязано в римската пътна карта Tabula Peutengiriana като пункт, разположен на пътя от Ratiaria към Naisos (гр.Ниш). На това място лежат останките от древен лагер на римски помощни войски. Тук, по време на римската окупация, е било построено каменно укрепление с правоъгълен план и площ над 2 хектара. Находките на вносна римска керамика и метални предмети показват, че това е станало през I в. След Дакийските войни на император Траян, военната част, стануваща на това място е била преместена и укреплението се превръща в цивилно укрепено селище. Разположението му го характеризира като оживен търговски център, доказателство за което са и богатите находки от римския период, достигащи до времето след началото на V в. Римското селище, съществувало преди близо близо две хиляди години, е заемало място, по-голямо от съвременното село, тъй като до него не е съществувала граница (административна, държавна или друга), която да възпира неговото развитие. Римската крепост Конбустика (Conbustica) е разположена източно от с. Кладоруб, върху високо плато, издигащо се на средна надморска височина от около 170 м. Мястото е заключено между водослива на река Върбовска в Арчар и е

естествено защитено от север, изток и юг чрез стръмни брегове, спускащи се към двете реки. Единственият достъп към това място както в древността, така и в наши дни, е бил откъм изток, където понастоящем е разположено селото. При огледа на мястото през 2007 г е било констатирано силно разрушаване на обекта, вследствие на иманярска дейност като на места изкопите достигат до 2 м от повърхността. Прехвърлянето на земните пластове със земекопна техника са заличили напълно останките от крепостното съоръжение, които са били видими в началото на 20 в. Единствено в източната част на обекта е било възможно проследяването на участъци от крепостната стена, както и на рушевините на ъглова кула. Първоначалните наблюдения са показали, че става въпрос за укрепление с правоъгълен план, ориентирано приблизително по посоките на света. Въпреки че за сега не могат да бъдат посочени точни измервания на укрепената площ, вероятната дължина на стените (около 150 м) предполага, че укреплението е заемало около 2,25 хектара. Заедно с терена извън крепостната стена, където също се регистрират културни останки, общата площ на обекта може да се изчисли на около над 6 хектара.

Реализираните през 2008 г разкопки са имали за цел да съберат данни, относно общата датировка и характер на обекта, както и да проучат структурата на крепостната стена и вероятно да уточнят времето на нейното съществуване. Поради тази причина проучването е обхванало пространство в близост до стената и във вътрешността на укрепеното пространство. Било е установено, че основата на крепостната стена е вкопана в древния терен на около 2 м дълбочина, където достига основа от мек жълт варовик. За построяването на стената първоначално е била изкопана траншея, достигаща до здравата основа на материка, която е била запълнена с необработени камъни, споени с кал. Над тази основа е започвала суперструкцията на стената, изградена в т.нар. техника *opus implectum*. „Опус имплектум“ представлява чисто римска техника на градеж, която е осигурявала здравина и е пестяла материал. При нея с равни и гладко пасващи си камъни е било оформяно само лицето на стените, докато вътрешността е била запълвана с ломени и по-дребни камъни, обилно залети с хоросан. Проучванията са установили, че от крепостната стена на Конбустика (*Conbustica*) понастоящем е запазен само първият ред камъни. Лицето откъм външната страна на укреплението на тази стена е било оформено с големи обработени квадри, споени с бял хоросан. В изследвания сектор дебелината на

тази стена достига до 1,30 м. Конструкцията на крепостната стена (плитки основи без спойка, малка дебелина) носи всички характеристики на укрепление, издигнато в ранните години на римското присъствие по тези земи. Подобни укрепления са били изградени главно с работната сила на военната част, настанена на това място и са били предназначени единствено за нейна защита. Тъй като формата на укреплението следва строго определени военни изисквания, почти със сто процентна сигурност може да се предположи и вътрешния план на укреплението. В най-общи линии един военен лагер е имал следния план: той бил разделен по дължина на три части – предна, средна и задна част. В центъра на средната част се намирала най-важната сграда – принципията (prīncipia), т.е. щабът на военната част. Пред принципията минавала главната улица *via principalis*. Срещу принципията, под прав ъгъл на *via principalis* се е намирала втората главна улица – *via praetoria*. Двете главни улици се пресичали под прав ъгъл пред входа на щаба. Ако се застане на *via principalis* с лице към *via praetorian* и с гръб към принципията, то лявата ръка по протежение на *via principalis* ще сочи лявата порта, а дясната ръка – дясната порта. Разкритите по време на разкопките находки потвърждават предположението, че Конбустика (Conbustica) е била основана като лагер на римска военна помощна част още в първите години на римското присъствие по тези земи. На първо място това са керамичните съдове, директен внос от Италийския полуостров. Счита се, че в първите десетилетия на римската окупация, когато все-още не съществували никакви търговски контакти с местното население, римската войска е била снабдявана със стоки, произвеждани в Италия, но подобни вносни луксозни съдове са били доставяни само по границата, в кастелите, разположени покрай Крайдунавския път. За това се счита, че находките от Конбустика (Conbustica) са първите такива, известни от вътрешността, а тяхното количество недвусмислено показва оживена търговска дейност, свързана с пътя от Рациария към Адриатика. Подобни данни дават и останките от стъклени съдове, както и находките на две фибули, разкрити в проучваната площ около крепостната стена. Всички тези предмети се датират най-късно във втората половина на I в и категорично сочат, че вече по това време на мястото е кипял интензивен живот. Допуска се, че следвайки принципа на застрояване на римските военни лагери ще бъде локализирано мястото на Принципията (щаба) на кастела. Тази сграда се е състояла от служебни офиси, светилище, складове за оръжие и вътрешен двор,

украсен със скулптори и паметни плочи. Един пример от проучването на единственият за сега подобен лагер, разкрит на територията на България (кастелът Sostra при град Троян) показва, че именно в Принципиата може да се очаква разкриването на надписи, съдържащи и името на военната част, станувала на това място. Археологическите разкопки през 2008 г бяха разкрити и следи от по-късното обитаване на кастела. В близост до крепостната стена през IV в е било изградено битово съоръжение (жилище). Проучванията разкриват неговите рушевини – опален под, железни предмети (ножове, стрела, панци от врата, пирони), керамични съдове. Жилището е било разрушено от силен пожар, а неговите разрушени стени и покривни керемиди се намериха срутени върху пода сред голяма концентрация на въглени и пепел. През този по-късен период, Конбустика (Conbustica) вече е била населена с цивилно население, а селището се е разраснало и извън крепостните стени, заемайки пространството източно от укреплението, включително и на територията на съвременното село. Поредица от находки на хромели (каменни ръчни мелници), пръснати из дворовете на селото показват, че по това време градът вече е имал собствено икономическо развитие, свързано с обработката на прилежащите земеделски земи, разбира се – с търговията и с производството на собствена търговска продукция. В това отношение изключителен интерес представляват останките от керамични пещи, разположени в близост до високия речен бряг. Фрагментите, събрани от това място показват собствено производство на луксозни съдове, предназначени вероятно както за местна употреба, така и за износ.

ГРАД ДИМОВО - КРЕПОСТ В МЕСТНОСТТА ГРАДИЩЕТО. Западно от гр.Димово, върху два хълма - Могилата и Белски връх и в тяхното източно подножие, върху неразливната тераса по левия бряг на река Арчар, са регистрирани останки от обитаване през Античността. В подножието на Могилата е бил разкопан от иманяри некропол с инхумация. Смият хълм Могилата представлява тесен рид с широчина не повече от 10м и изключително тънък културен пласт. По неговият стръмен западен склон обаче се разкриват културни отложения с голяма концентрация на битова керамика. Находките показват, че мястото е било обитавано сравнително дълъг период от I до към VI в. Керамичният материал може да бъде отнесен към втората половина на V в. Върху втория хълм бяха регистрирани останки от единична постройка с видими на повърхността размири 15x15 м, градена от речни камъни без спойка. От

мястото бяха събрани и голямо количество фрагменти от керамични водопроводни тръби. По информация на местните жители тук са били намирани монети от втората половина на III и IV в., земеделски инструменти, база от колона.

ГРАД ДИМОВО – КРЕПОСТ. Крепост има предполагаемо на 1.65 km източно по права линия от центъра на град Димово. Разположена е на носовидно възвишение на десния бряг на река Арчар.

СЕЛО БЕЛА - КРЕПОСТ БЕЛА. Средновековна крепост е имало при село Бела. Градището „Бела“, се е намирало при изворите на Белската река, където преди падането на Второто българско царство е била лятната резиденция на Срацимир Видински. Местността граничеца с тези развалини и сега носи името "Страшимирица".

СЕЛО БЕЛА. От с.Бела в литературата са известни общо 4 votivни надписа (Геров 1953, №240-243), чието точно местонамиране не е уточнено. Установено е, че те са били открити в южната периферия на село Горна Бела, около карстовия извор „Врелото“. Източно и северно около каптирания в момента извор, на площ от около 1дка се развиват архитектурни структури и културен пласт с видима дебелина до 1м. Събраният от повърхността керамичен материал може да бъде отнесен към една по-късна от тази на надписите дата–IVв.

СЕЛО БЕЛА. На 1,5 км СЗ от село Горна Бела бе локализиран обект, разположен в сравнително равнинна котловина. От имания на това място са разкопани няколко помещения, градени от дялни камъни със спойка от хоросан. Констатирано бе и голямо количество строителна керамика. Произхождащите от тук метални находки, предимно железни инструменти, ни позволяват да датираме въпросните архитектурни останки в IV и самото начало на V в.

СЕЛО ВОДНЯНЦИ – МЕСТНОСТ ВЪРБОВСКО. Обектът е разположен върху полегат склон, СИ от съвременното село. Обхваща площ от около 240 дка. Върху терена се наблюдават каменни струпвания и петна от горели мазилки и въглени. Сред събрания от повърхността материал присъства керамика от Желязната епоха и Късната Античност, както и овъглени кости. Вероятно в ранния период мястото е било използвано за некропол с кремация, докато през античността тук се развива открито селище.

СЕЛО ВЛАДИЧЕНЦИ - МЕСТНОСТ ПИЛЕЩАРНИКА. Северно от селото, върху висок хълм с равно било, е локализиран обект, разположен на площ от

около 20 дка. върху този терен се открояват отделни петна, състоящи се от каменни руини, концентрация на битова и строителна керамика. Произхождащия от тук керамичен материал определя времето на съществуване на обекта в рамките на IV в.

СЕЛО ГАРА ОРЕШЕЦ – КРЕПОСТ. Крепост има предполагаемо на 2.65 km западно по права линия от центъра на село Гара Орешец.

СЕЛО ДЪРЖАНИЦА – КРЕПОСТ. Крепост има на 2.72 km западно по права линия от центъра на село Държаница. Изградена е на носовидно възвишение, най- достъпно от изток. От север, запад и юг, склоновете на възвишението са стръмни. От запад и север на възвишението тече река Арчар.

СЕЛО ДРЕНОВЕЦ. В един от частните дворове на селото е запазен латински посветителен надпис посветен на езическо божество и може да бъде датиран в края на III или самото начало на IV в.

СЕЛО ИЗВОР - КРЕПОСТ В МЕСТНОСТ "БУЧКИ ДОЛ". Средновековна крепост има в местността „Бучки дол“, на 4 km източно по права линия от центъра на село Извор. Обектът е разположен върху склона на висок рид, завършващ от север с дълбоко дере. На това място бяха регистрирани вкопавания, вероятно от землянки. Мястото не е удобно за обитаване- липсва водоизточник, разположено е върху склон с изключително голяма денивелация. Според местните жители обаче, на мястото са били откривани изключително много находки, сред които земеделски инструменти, накити, въоръжение и монети от времето на Второто Българско царство.

СЕЛО ЛАГОШЕВЦИ – КРЕПОСТ. Крепост има на 2.07 km североизточно по права линия от центъра на село Лагошевици. Изградена е на носовидно възвишение, най- достъпно от запад. От север, изток и юг, склоновете на възвишението са стръмни.

СЕЛО МАЛИ ДРЕНОВЕЦ. Местността Миковски дол е разположена на 3 km ЮЗ от селото, върху склон със слаба денивелация на юг-югоизток. Културните останки са разпръснати на площ от около 5 дка и принадлежат към няколко периода, най-ранният от които може да бъде отнесен към Клавдиево-Флавиево време. Върху най-високата част на хълма се локализируют останките от постройки, докато в неговата южна периферия са били намерени монети от IV в. Върху цялата южна и югозападна част на склона, под пласта от IV в., са били

разкопавани гробове с кремация, заградени с камъни и керемиди. Керамичният материал, събран от тук, показва използването на терена през II-IIIв.

СЕЛО ОРЕШЕЦ – КРЕПОСТ. Крепост има на 0.73 km южно по права линия от центъра на село Орешец.

СЕЛО ОРЕШЕЦ - КРЕПОСТ НА ВР."СМЕДОВ ВРЪХ". Крепост има на „Смедов връх“, на 2.13 km южно по права линия от центъра на село Орешец.

СЕЛО ОСТРОКАПЦИ. Крепост има предполагаемо на 0.66 km югозападно по права линия от центъра на село Острокапци. Изградена е на стръмна скала, недостъпна от север. Мястото е най- достъпно от юг, където по всяка вероятност има крепостна стена. Под нея върви древен път. Вероятно е служила за охрана на пътя.

СЕЛО ШИПОТ. Крепост има на 3 km източно от село Шипот, върху ръба на обширно плато с източно изложение. Площта на обекта е не повече от 1 дка. По ръба на склона не бяха проследени останките от крепостна стена, но от към достъпната западна страна на повърхността личат каменни плочи с големи размери- широчина над 1 m и дебелина до 0.2 m. Върху цялата площ на укреплението се проследяват зидове от ломени камъни споени с кал. Откриват се и единични фрагменти от тухли и тегули, както и от битова керамика.

ВОЕННИ ПАМЕТНИЦИ

СЕЛО Воднянци. Паметник, в памет на загиналите жители на с.Воднянци през Балканската война /1912-1913г./ и Общоевропейската война /1915-1917г./ Намира се в градинката, в близост до кметството на селото, в посока към с.Карбинци. Изграден е от голям гранитен блок. Увековечава героите от войните.

СЕЛО ВЪРБОВЧЕЦ. Паметник, в памет на загиналите жители на с.Върбовчец през Балканската война /1912-1913г./ и Общоевропейската война /1915-1917г./. Намира се в градинката, в близост до кметството на с. Върбовчец. Изграден е от дялан камък. Увековечава героите от войните.

СЕЛО КОСТИЧОВЦИ. Паметник, в памет на загиналите жители на с.Костичовци през Балканската война /1912-1913г./ и

Общоевропейската война /1915-1917г./. Намира се в двора на черквата. Изграден е от дялан камък. Открит е през 1919г. Увековечава героите от войните.

СЕЛО КАРБИНЦИ. Паметник, в памет на загиналите жители на с.Карбинци през Балканската война /1912-1913г./ и Общоевропейската война /1915-1917г./. Намира се пред кметството на с.Карбинци. Изграден е от мраморна плоча. Увековечава героите от войните.

8.3. Движими паметници на културата и нематериално културно наследство. Законът за културното наследство (ДВ бр.19/13.03.2009г.) поставя под юридическа защита и нематериалното наследство. Съдържанието на това понятие е описано в чл.42 от закона. Паметниците на нематериалното културно наследство са се опазвали през вековете чрез религиозните храмове, училищата, читалищата и други институции. Освен научно-познавателната и възпитателната стойност, това наследство, представено в подходяща форма и среда, представлява важен елемент от туристическия ресурс на общината.

Музеи. Музей със сбирка от археологически предмети, като сграда в община Димово все още липсва. В сградата на общината се съхраняват археологически предмети предадени при теренни разкопки наравени в античен град Рациария и крайпътна станция Конбустика. Археологическите ценности предстоят да бъдат експонирани в новоизграждащия се Туристически информационен център с археологическа експозиция в центъра на общината. Пред сградата на кметство Арчар има множество каменни стели с ценни надписи върху тях открити при археологически проучвания в околността на селото. Предстои изграждане на лапидариум на терен отреден за тази цел в зоната на археологическите разкопки. В момента се изгражда археологически музей в град Димово по ПРСР 2007-2013г., в него ще се експонира културно историческото наследство на общината и ще се обслужват посетителите. В града има къща-музей на партизанина Живко Пуев-Димо.

Читалища и библиотеки. В общината има създадени народни читалища, в които се развива дейност в областта на културата. Такива читалища има в гр.Димово (Народно читалище „Паисий Хилендарски - 1927“), и селата Гара Орешец (Народно читалище „Народен Будител - 1927г “), Арчар (Народно читалище „Образование – 1929 г.“), Извор (Народно читалище „Вельо Бурдашки – 1898 г.“), Карбинци (Народно читалище „Светлина - 1927 “), Медовница (Народно

читалище „Пробуда-1919“) и Воднянци (Народно читалище „Изгрев - 1927“). Създадени са библиотеки към читалищата по целева програма „Българските библиотеки – място за достъп до информация за всеки“ към Народно читалище „Паисий Хилендарски - 1927“, Народно читалище „Народен Будител - 1927г “, Народно читалище „Образование – 1929 г.“ и Народно читалище „Вельо Бурдашки – 1898 г.“

Самодейност. Тя се развива чрез читалищата, училищата и клубове по интереси под егидата на общината. Понастоящем местните традиции и занаяти, както и български фолклор, се представят пред широка публика фестивали и годишни прегледи. По – долу в табличен вид са представени част от културните събития в община Димово:

Културни събития с международно участие			
Място на провеждане	Организатор	Събитие	Дата
с. Извор – манастир „Успение Богородично“	Община Димово Читалище „Паисий Хилендарски“ гр. Димово	Международен фолклорен събор „Жива вода“	27-28 юни
Културни събития с национално значение			
гр. Димово -читалище „П. Хилендарски“	Община Димово Читалище „П.Хилендарски“	Национален литературен конкурс „Доброглед“	01 октомври
Културни събития с регионално и местно значение			
гр. Димово	Община Димово Читалище „П.Хилендарски“	Трифон Зарезан	14 февруари
гр. Димово	Община Димово Читалище „П.Хилендарски“	Общински фестивал на любителските състави–Лазаруване	м. април
гр. Димово	Община Димово Читалище „П.Хилендарски“	Детски фолклорни празници „Пролетни игри и обичаи–Цветница“	м. април
гр. Димово	Община Димово Читалище „П.Хилендарски“	Детски театрални празници – общински преглед	22 май
гр. Димово	Община Димово Читалище „П.Хилендарски“	Общински фестивал на фолклорното слово „Разказвачи“	29-30 май
гр. Димово	Община Димово Читалище „П.Хилендарски“	Общински празник на коледарската песен	м. декември
гр. Димово	Община Димово Читалище „П.Хилендарски“	Коледарски празник	24 декември
с. Гара Орешец	Кметство с.Гара Орешец	Родова среща	м. май
Чествания на кръгли годишнини			
гр. Димово	Община Димово Читалище „П.Хилендарски“	90 години футбол в гр. Димово	01 юни
гр. Димово	Община Димово Читалище „П.Хилендарски“	90 години панаир в гр. Димово	27 септември

9. ТЕХНИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА

Териториите заети от техническата инфраструктура са основни за развитието на една община. Те обхващат както самите съоръжения, така и сервитутните ивици около тях.

9.1. Транспортна инфраструктура. По териториално деление община Димово е в състава на Северозападния район с териториален обхват, определен в съответствие с изискванията на Регламент на ЕС 1059/2003 и се формира от областите Видин, Враца, Ловеч, Монтана и Плевен. Положение на Северозападния район и неговите съставни части се оценява от два аспекта: транспортната му достъпност и броя, капацитета и значимостта на трансграничните преходи. Оценките за транспортната достъпност на района се базират на гъстотата на пътната мрежа, наличие на висококласни пътища, наситеност с линейни и точкови елементи на ж.п. инфраструктура, наличие на пристанища и летища и т.н. Делът на пътищата с национално и международно значение – автомагистрали и пътища I-ви клас е съответно 0,2% и 11,4% от общата дължина на пътищата в района. По отношение осигуреността с висококласни пътища (387 км) СЗР е с по-ниски стойности от средните за страната. Потенциалните измерения на транспортната достъпност на СЗР следва да бъдат оценявани положително от стратегическа гледна точка благодарение на това, че той се явява пресечна точка на два трансевропейски транспортни коридора - № 7 и № 4. През гр. Димово преминава международен автомобилен път по трасето на Европейски коридор № 4, на 30 км от града се намира Фериботната връзка Видин – Калафат и КПП Връшка чука, а на 50 км КПП – Брегово. Предстои откриването на ГКПП - Салаш. Общата дължина на функциониращата пътна мрежа е 154,9 км. Пътната мрежа на територията на общината възлиза на 154,9 км. Разстоянието между крайните селища в общината е 63 км (от с. Ярловица до с. Янъовец). Центърът на общината се намира на 35 км от град Видин и на 70 км от град Монтана.

Като цяло гъстотата на изградената пътна мрежа в община Димово е сравнително висока, но качеството на повечето пътища е незадоволително. Голям е делът на IV- класните пътища, които са в лошо състояние. От 1999г. стопанисването на IV-то класната пътна мрежа е възложено изцяло на общините. В сравнително добро състояние са пътните отсечки, свързващи с. Септемврийци с второкласен път Арчар – Лом, Димово - Острокапци – Кладоруб, Септемврийци

– Ярловица, Владиченци-Ярловица, Медовница- Воднянци Извор – Лагошевци и второкласните пътища, минаваща през общината. Останалата част от пътната мрежа, особено отсечките между Димово и Арчар, въпреки ремонта направен преди няколко години, Мали Дреновец – Владиченци, отклонението за Дълго поле, отсечката до с. Шипот, Костичовци – Воднянци, Медовница – Гара Орешец са в лошо състояние, някои с отдавна изтекъл гаранционен срок на износващия пласт на пътната настилка, на места практически неизползваеми.

Индикатор за транспортната достъпност е "средната отдалеченост на населените места, мерено по пътна мрежа" (км). При средна за страната стойност на показателя за 2010 г. – 7,9 км, за СЗР същият е 8,5 км. За области Враца средната отдалеченост е 10,4 км, Видин – 9,7 км и Ловеч – 9,6 км. С по-добра транспортна достъпност са области Плевен – 6,7 км и Монтана – 7,9 км.

Периферното положение на части от района ще губи от отрицателните си характеристики след откриването на "Дунав мост II" (Видин-Калафат), с което ще се разширяват възможностите да допълнително "отваряне" на националната територия към съседни страни. В това отношение периферността на района има своите потенциални дивиденти с национално значение. Този мост е предпоставка за реализацията на Еврокоридор № 4, пресичащ територията на СЗР.

9.1.1. Актуална ситуация на пътната мрежа. Комуникационни проучвания за община Димово обхващат пътната мрежа, пресичанията, габаритите, преброяванията, реализирани проекти и уличната мрежа на град Димово с пешеходни зони, тротоарни настилки, паркиране и велосипедни алеи.

През Община Димово преминават пътища от **републиканската пътна мрежа (РПМ)** с обща дължина **87,35 км**, от която пътища I-ви клас с дължина 21 км; II-ри клас с дължина 10 км и III-ти клас с дължина 56,35 км. Същите са разпределени както следва:

- **Път I-1/E79/** - Граница Румъния-Ферибот Видин-о.п. Видим-Димово-Ружинци-граница Монтана, от км 37+000 до км 58+000, дължина **21 км**;
- **Път II-11** - (О.п. Видин-Димово)-Симеоново-Ботево-Арчар-граница Монтана, от км 12+000 до км 22+000, дължина **10 км**;
- **Път III-102** - Бела-Белоградчик-Долни Лом-граница Монтана, от км 0+000 до км 6+000, дължина **6,0 км**;

- **Път III-114** - Лом-Сталийска махала-Дондуково-Дреновец-Ружинци-м.„Бялата вода“, от км 45+000 до км 48+000, дължина **3,0км**;
- **Път III-1102** - Арчар-Мали Дреновец-Извор-Димово-Острокапци-Кладоруб-Салаш-граница РБ, от км 0+000 до км 30+500, дължина **30,5 км**;
- **Път III-1104** - Кладоруб-Рабиша-Раяновци, от км 0+000 до км 1+000, дължина **1,0 км**;
- **Път III-1142** - Дреновец-Воднянци-Костичовци-(Извор-Димово), от км 4+600 до км 19+200, дължина **14,6 км**;
- **Път III-1403** - Подгоре-Шишманово-Макреш-(О.п.Видин-Димово), км 20+850 до км 22+100, дължина **1,250 км**.

Пътищата от РПМ преминават през населени места в Община Димово, както следва:

- **Път I-1/E79/** - гр. Димово от км 39+358 до км 42+94;
с. Бела от км 45+367 до км 46+606;
с. Скомля от км 51+000 до км 51+965;
с. Медовница от км 56+94 до км 57+956;
- **Път II-11** - с. Арчар от км 0+000 до км 16+866;
- **Път III-102** - с. Бела от км 0+884 до км 1+505;
- **Път III-1102** - с. Арчар от км 0+000 до км 1+489;
с. Мали Дреновец от км 6+810 до км 7+897;
с. Извор от км 12+458 до км 14+396;
гр. Димово от км 19+550 до км 22+306;
с. Острокапци от км 23+958 до км 24+777;
с. Кладоруб от км 26+750 до км 27+594;
- **Път III-1104** - с. Кладоруб от км 0+000 до км 0+429;
- **Път III-1142** - с. Воднянци от км 7+34 до км 8+641;
с. Костичовци от км 14+732 до км 16+321.

Степента на изграждане на пътищата и състоянието на настилка за пътищата от РПМ за Община Димово са отразени в таблица за състоянието на републиканската пътна мрежа към 31.12.2014 г.

1.	Степен на изграждане на пътищата							общо
а)	пътища с настилка	км		21.0	10.0	56.35		87.350
б)	пътища без настилка	км						0.000
	Всичко пътища:	км	0.0	21.0	10.0	56.4	0.0	87.350
2.	Състояние на настилката							
а)	добро	км			10.0	21.23		31.230
б)	средно	км		21.0		19.25		40.250

в)	лошо	км				15.87			15.870
	Всичко:	км	0.0	21.0	10.0	56.35	0.0	0.0	87.350
3.	Пътища по вид настилка								
а)	асфалтобетонна	км		19.8	10.0	56.35			86.150
б)	биндер	км							0.000
в)	асф. повърхностна обработка	км							0.000
г)	асф. проп. субив и др. асф. покр.	км							0.000
д)	паважна	км		1.2					1.200
е)	циментобетонна	км							0.000
ж)	трошенокаменна	км							0.000
з)	баластрена	км							0.000
	Всичко:	км	0.0	21.0	10.0	56.35	0.0	0.0	87.350

Пътна мрежа от **четвъртокласни общински пътища** се състои от:

1. **VID1003** (стар номер 10209(1)) / III-102, Бела – Белоградчик / - Граница общ. (Белоградчик – Димово) – Орешец – Медовница - / I – 1 / - **11,100 км**
2. **VID1090** (стар номер 10209(2)) / I – 1 / Медовница – Карбинци – Воднянци - Септемврийци - / II – 11 / - **25,700 км**
3. **VID2091** (стар номер 11008(1)) / II – 11, Ботево – Арчар / - Държаница – **5,800 км**
4. **VID2092** (стар номер 11422) / III – 114, Ружинци – Белоградчик / - Върбовчец – Орешец – Гара Орешец / VID1003 / - **9,300 км**
5. **VID3093** (стар номер 10007) / I – 1, Видин – Димово / - Дълго поле – **4,500 км**
6. **VID3094** (стар номер 10008) / III – 1403, Макреш – Димово / ЖП гара Макреш – Граница общ. (Димово – Макреш) – Вълчек – **1+950 км**
7. **VID3095** (стар номер 11014) / III – 1102, Мали Дреновец – Извор / - Владиченци – **0,800 км**
8. **VID3096** (стар номер 11015) / III – 1102, Извор – Димово / - Шипот – **2,000 км**
9. **VID3097** (стар номер 11018) / III – 1102 / Извор – Лагошевици – **4,00 км**
10. **VID3089** (стар номер 11424) / VID2092, Ружинци – Върбовчец / - Янъовец – **1,600 км**
11. **VID3099** (стар номер М1) / III – 1102 / Извор – Изворски манастир – **2,500 км**
12. **VID3100** (стар номер М2) / VID1003 / Орешец – в. з. Орешец – **2,000 км**
13. **VID3101** (стар номер М3) / I – 1, Бела – Ружинци / - Помпена станция „Врелото“ – **2,000 км**

14. VID3102 (стар номер М4) / I – 1 / Димово – Помпена станция – 1,00 км

Обща дължина на четвъртокласната пътна мрежа – 74,250 км

Пресичания (**кръстовища, пътни възли**) с републикански път и общински пътища на територията на Общината са в следните участъци:

- Републикански **път I-1/E79/**, от км 37+000 до км 58+000 на:
 - кръстовище при км 38+262 с път III-1403;
 - кръстовище при км 41+117 с път III-1102;
 - кръстовище при км 41+432 с път III-1104;
 - кръстовище при км 46+566 с път VID3101;
 - кръстовище при км 48+710 с път VID3093;
 - кръстовище при км 56+222 с път VID1003;
 - кръстовище при км 57+083 с път VID1090.
- Републикански **път II-11**, км 112+000 до км 22+000 на:
 - кръстовище при км 13+582 с път VID2091;
 - кръстовище при км 14+369 с път III-1102;
 - кръстовище при км 21+679 с път VID1090.
- Републикански **път III-102**, от км 0+000 до км 6+000
- Републикански **път III-114**, от км 45+000 до км 48+000 на:
 - кръстовище при км 47+061 с път VID2092
- Републикански път **III-1102**, от км 0+000 до км 30+500 на:
 - кръстовище при км 7+906 с път VID3095;
 - кръстовище при км 13+765 с път VID3097;
 - кръстовище при км 16+667 с път VID3096;
 - кръстовище при км 17+574 с път III-1142;
 - пресечна точка с път I-1 / E79/ при км 20+298, застъпване, начало;
 - пресечна точка с път I-1 /E79/ при км 20+612, застъпване, край;
 - кръстовище при км 27+478 с път III-1104.
- Републикански **път III-1104**, от км 0+000 до км 1+000 на:
 - кръстовище при км 0+000 с път III-1102.
- Републикански **път III-1142**, от км 4+600 до км 19+200 на:
 - пресечна точка при км 7+212 с път VID1090, застъпване, начало;
 - пресечна точка при км 7+212 с път VID1090, застъпване, край;
 - кръстовище при км 19+195 с път III-1102.

- Републикански **път III-1403**, от км 20+850 до км 22+100 на:
- кръстовище при км 22+98 с път I-1 /E79/.

Габарити на пътищата от РПМ са:

- Републикански **път I-1/E79/**, от км 37+000 до км 58+000
- в открит участък: платно за движение 2х3 м, банкети 2х1 м;
- в населените места – следва съществуващата регулация.
- Републикански **път II-11**, от км 12+000 до км 22+000
- в открит участък: платно за движение 2х2,75 – 2х4 м; банкети 2х1 м – 2х1,50 м;
- в населените места – следва съществуващата регулация.
- Републикански **път III-102**, от км 0+000 до км 6+000
- в открит участък: платно за движение 2х3м, банкети 2х1,25м;
- в населените места – следва съществуващата регулация.
- Републикански **път III-114**, от км 45+000 до км 48+000
- в открит участък: платно за движение 2х3м, банкети 2х1,50м;
- в населените места – следва съществуващата регулация.
- Републикански **път III-1102**, от км 0+000 до км 30+500
- начало на двулентов път – 8,00 м, км 0+000;
- начало на двулентов път – 6,00 м, км 1+405;
- начало на двулентов път – 10,00 м, км 12+542.
- Републикански **път III-1104**, от км 0+000 до км 1+000
- начало на двулентов път – 6,40 м, км 0+000
- Републикански **път III-1142**, от км 4+600 до км 19+200
- в открит участък: платно за движение 2х3 м, банкети 2х1,0 м;
- в населените места – следва съществуващата регулация.
- Републикански **път III-1403**, от км 20+850 до км 22+100
- ширина на пътя 6,20 м, км 20+538;
- уширение на пътя – л/д – ширина на пътя – 9,0 м, км 22+43

Преброяване. От агенция „Пътна инфраструктура“ град София през Община Димово е предоставена прогнозна интензивност на движението в Общината за периода 2010 – 2035 година на база данни от Албум – средно денонощна годишна интензивност на близките преброителни постове. На територията на Общината се намират общо пет броя преброителни постове:

- 1) Допълнителен преброителен пост **№525**

- номер на пътя – I-1 /E79/;
- местоположение на преброителния пункт – км 34+100;
- преброителен участък – от км 30+700 до км 41+400;
- общ брой преминали моторни превозни средства – 4941 бр.;
- оразмерителни автомобили на денонощие – 1205 ОА/ден.

2) Допълнителен преброителен пост **№523**

- номер на пътя – I-1 /E79/;
- местоположение на преброителния пункт – км 42+000;
- преброителен участък – от км 41+400 до км 44+700;
- общ брой преминали моторни превозни средства – 4359 бр.;
- оразмерителни автомобили на денонощие – 1074 ОА/ден.

3) Допълнителен преброителен пост **№1337**

- номер на пътя – I-1 /E79/;
- местоположение на преброителния пункт – км 54+000;
- преброителен участък – от км 44+700 до км 55+500;
- общ брой преминали моторни превозни средства – 2657 бр.;
- оразмерителни автомобили на денонощие – 803 ОА/ден.

4) Допълнителен преброителен пост **№1338**

- номер на пътя – I-1 /E79/;
- местоположение на преброителния пункт – км 58+300;
- преброителен участък – от км 55+500 до км 63+000 ;
- общ брой преминали моторни превозни средства – 2797 бр.;
- оразмерителни автомобили на денонощие – 613 ОА/ден.

5) Допълнителен преброителен пост **№522**

- номер на пътя – III-102
- местоположение на преброителния пункт – км 5+000
- преброителен участък – от км 0+000 до км 6+700
- общ брой преминали моторни превозни средства – 873 бр.
- оразмерителни автомобили на денонощие – 105 ОА/ден

Забележка: Предоставената информация за средноденоношна годишна интензивност на движението отразява прогнозата за 2035год.)

Преброявания по експертна оценка:

1) За път III-1102

- общ брой преминали моторни превозни средства – 1251 бр.;

- оразмерителни автомобили на денонощие – 80 ОА/ден.

2) За път III-1403

- общ брой преминали моторни превозни средства – 298 бр.;
- оразмерителни автомобили за денонощие – 16ОА/ден.

Реализирани проекти в община Димово на пътища от РПМ:

- **ЛОТ 1:** Рехабилитация на път II-11 (О.п. Видин-Димово)-Симеоново-Ботево-Арчар-граница Монтана, участък 1 от км 0+000 до км 10+924; участък 2 от км 14+010 до км 16+116, 44 за област Видин. Участък 2 е развит на територията на Община Димово. Строежът въведен в експлоатация в Разрешение за ползване № СТ-05-1498/12.12.2011г. от ДНСК, с Възложител АПИ.
- **ЛОТ 30:** Рехабилитация на път III-102 /Димово-Ружинци/ - Бела-Белоградчик-граница Монтана, от км 0+000 до км 20+500, находящ се в Община Димово и Община Белоградчик. Строежът е въведен в експлоатация в Разрешение за ползване № СТ-05-1663/15.11.2012г. от ДНСК, с Възложител АПИ.

В сравнително добро състояние са пътните отсечки, свързващи с. Септемврийци с второкласен път Арчар – Лом, Димово - Острокапци – Кладоруб, Септемврийци – Ярловица, Владиченци-Ярловица, Медовница- Воднянци Извор – Лагошевци и второкласните пътища, минаваща през общината. Останалата част от пътната мрежа, особено отсечките между Димово и Арчар, въпреки ремонта направен преди няколко години, Мали Дреновец – Владиченци, отклонението за Дълго поле, отсечката до с. Шипот, Костичовци – Воднянци, Медовница – Гара Орешец са в лошо състояние, някои с отдавна изтекъл гаранционен срок на износващия пласт на пътната настилка, на места практически неизползваеми. Това състояние на пътната мрежа е най-голямото основание на транспортните фирми да отказват обслужване на населението, в голяма степен влияе за отклоняване трафика по други пътни връзки и за увеличаване на транспортните разходи както на фирмите, така и на гражданите.

Обекти на територията на община Димово, които се проектират с възложител АПИ:

- Обходен път на гр. Димово, от км 39+480 до км 47+300 на път I-1. Изготвен е технически проект. Към момента се процедира ПУП-ПП;

- Идеен проект за модернизация на път I-1, участък 1 „Видин-Димово“ от км 3+757 до км 39+480; участък 2 „Димово-Бела-Ружинци“ от км 39+400,80 до км 61+750

Според областната стратегия за развитие на област Видин за периода 2014-2020 г. са предвидени проекти касаещи община Димово. Изготвени са технически инвестиционни проекти за следните обекти:

- Рехалибитация и ново строителство на Път III-1102 (Арчар-Мали Дреновец- Димово - Острокапци-Кладоруб-Салаш), уч-к от км 45+000 до 50+075.52.
- Рехалибитация на Път III-1102 (Арчар - Мали Дреновец - Димово - Острокапци-Кладоруб-Салаш), участък от км 20+612 до км 27+594. Същият е важен за развитието на туризма с обявената за природна забележителност пещера „Матурата“ и Рабишкото езеро.

Участъците и съоръженията от републиканската пътна мрежа на територията на ОПУ- Видин с необходимост от ремонтно-възстановителни работи / аварийна програма /, включени за изпълнение в краткосрочен план са, както следва:

- Ремонт подпорна стена и възстановяване пропадане при км 47+698 на път I-1/E-79 о.п.Видин-Димово-Ружинци-Белотинци-Монтана;
- Ремонт свл. участък на път II-12 „о.п. Видин-Брегово-граница РБ“ в участъка от км. 9+300 до км. 9+800 в дясно;
- Ремонт ст.бетонов мост с L=33,60 на път III-102 (Димово-Ружинци) Бела-Белоградчик-Долни Лом-Монтана на км 30+170 при с.Фалковец;
- Ремонт ст.бетонов мост с L= 21,90 на път III-114 Дондуково-Дреновец-Ружинци-Чупрене на км 58+911 при с.Търговище. Стойност 400 хил. лв. с ДДС. Ремонт плочест водосток 3,0 L=6,80м. на Път III-1401 (Кула-Връшка чука) – Киряево – Раковица – Подгоре – Раяновци – Ошане – Белоградчик;
- Ремонт стоманен мост на км 19+622 с L=20,80 м на път III-1102 - Арчар-Мали Дреновец- Димово-Острокапци-Кладоруб-Салаш – гр. Р България ;

- Ремонт стоманен мост на км 19+827 с L=41,60 м на път III-1102 - Арчар-Мали Дреновец-Димово-Острокапци-Кладоруб-Салаш – гр. Р България;
- Преасфалтиране с плътна асфалтова смес на Път III – 112 Добри дол-Дреновец, участък от км. 0+000 до км. 2+000;
- Възстановяване пропадане път III-121 (Иново-Градец-Периловец-Бойница- Кула) при км 26+500;

Уличната мрежа в гр. Димово се състои от главна, събирателна и обслужваща.

- Главна улична мрежа в гр. Димово:
 - ул. Белоградчик – приблизителна дължина – 881 м;
 - ул. 9-ти Септември – приблизителна дължина – 1028 м;
 - ул. Георги Димитров – приблизителна дължина – 1 288 м;
 - ул. Боян Чонос – приблизителна дължина – 248 м;
 - ул. Дванадесетте – приблизителна дължина – 536 м;
 ОБЩА дължина на главната улична мрежа е **3+981 км.**
- Събирателна улична мрежа в гр.Димово:
 - ул. Александър Стамболийски - приблизителна дължина – 1 468 м;
 - ул. Димитър Благоев – приблизителна дължина - 918 м;
 ОБЩА дължина на събирателната улична мрежа е **2+386 км.**
- Обслужваща улична мрежа в гр.Димово:
 - ул. Работническа – приблизителна дължина – 255 м;
 - ул. Еленко Богданов – приблизителна дължина – 125 м;
 - ул. Живко Иванов – приблизителна дължина – 66 м;
 - ул. Васил Коларов – приблизителна дължина – 663 м;
 - ул. Митко Нинов – приблизителна дължина – 210 м;
 - ул. Консомолска – приблизителна дължина – 434 м;
 - ул. Стефка Александрова – приблизителна дължина – 93 м;
 - ул. Йорданка Николова – приблизителна дължина – 330 м;
 - ул. Никола Еленков – приблизителна дължина – 433 м;
 - ул. Лале – приблизителна дължина – 62 м;
 - ул. Лиляна Димитрова – приблизителна дължина – 229 м;
 - ул. Божур – приблизителна дължина – 40 м;
 - ул. Васил Левски - приблизителна дължина – 81 м;

- ул. Пеньо Пенев - приблизителна дължина – 210 м;
- ул. Н. Й. Вапцаров - приблизителна дължина – 426 м;
- ул. Христо Смирненски - приблизителна дължина – 279 м;
- ул. Свилен Русев - приблизителна дължина – 223 м;
- ул. Коста Йорданов - приблизителна дължина – 197 м;
- ул. Георги Кирков - приблизителна дължина – 467 м;
- ул. Александър Димитров – приблизителна дължина – 220 м;
- ул. Пазарска - приблизителна дължина – 133 м;
- ул. Тодор Титуренков - приблизителна дължина – 232 м;
- ул. Малчика - приблизителна дължина – 188 м;
- ул. Кокиче - приблизителна дължина – 98 м;
- ул. Коста Петков - приблизителна дължина – 359 м;
- ул. Ивайло - приблизителна дължина – 178 м;
- ул. Римски път - приблизителна дължина – 79 м;
- ул. Бързица - приблизителна дължина – 170 м;

ОБЩА дължина на об. улична мрежа е **6+480 км.**

Обща дължина на уличната мрежа в гр. Димово е **12+847 км.**

Пешеходни зони и тротоарни настилки. Пешеходното движение е най-концентрирано в централната градска част, където е изградена и пешеходната зона. Тротоарите по главната улична мрежа не отговарят на стандартите за широчина на тротоарната настилка особено в централната част на града, но този факт е обусловен от широчината на пътното платно на главната улична мрежа и застроителната и регулационна линия по тях. Повечето от тротоарите са с трайна настилка от бетонови тротоарни плочи с височина на бордюрите при връзката с уличната мрежа – 15см. Като недостатък може да се отбележи малкото изградени понижени бордюри в зоната на кръстовищата за движение на инвалидни колички и колички за малки деца. Освен това е необходимо изграждането на почти половината от улиците с тротоарна настилка. Необходимо е също така комисията по транспорт към общ. Димово да определи съвместно с органите на КАТ местата на пешеходните пътеки, които никъде в града не са сигнализирани с знак Д17 и предходния за него (където е необходимо) А18.

Паркиране. Един от големите недостатъци (в транспортно отношение) на гр. Димово е липсата на достатъчно изградени обществени паркинги, особено в централната градска част.

Велосипедно движение. В гр. Димово няма изградени велоалеи. Движението на велосипеди се осъществява по платното на главната и второстепенна улична мрежа.

9.1.2. Транспорт. На територията на общината са частично развити почти всички видове транспорт.

Автомобилно движение и мотоциклети. Освен движението на лични и служебни автомобили в гр. Димово има и движение на таксиметрови леки коли. На този етап ползването на таксиметров транспорт в града е концентрирано на стоянки намиращи се в централната градска част, като само в единични случаи е обозначено мястото за изчакване на таксиметрови автомобили с знак „такси“ – Е20. Наличието и големината на таксиметровия парк се обуславя от търсенето на такъв превоз, което е различно за отделни години като се забелязва спад на пътуващите с таксиметров превоз в рамките на гр. Димово. Движението с мотоциклети е незначително поради малкия брой на мотоциклети в общинския център, а също така в населените места на Община Димово. Подвижността на населението е главно с автомобилен превоз – обществен и личен. Автобусни линии минаващи през населените места на община Димово, като те по принцип са групирани в два вида движение:

- вътрешноградски автобусни линии – няма сведения от Община гр. Димово за наличието на вътрешноградски автобусни линии.
- междуселищни автобусни линии
 1. Автобусна линия **Видин-Димово-Костичовци-Медовница-Димово-Видин** (изпълнява се в понеделник, сряда, събота и неделя) – тръгва в 11:45 ч. от Видин; обща дължина на маршрута - 103,3 км
 2. Автобусна линия **Видин-Димово-Костичовци-Медовница-Димово-Видин** (изпълнява се в понеделник и сряда) – тръгва в 07:15 ч. от Видин; обща дължина на маршрута - 103,3 км
 3. Автобусна линия **Видин-Арчар-Димово** (изпълнява се само в четвъртък) – тръгва в 08:00 ч. от Видин; обща дължина на маршрута - 48,4 км
 4. Автобусна линия **Видин-Владиченци** (изпълнява се всеки ден, без събота) – тръгва в 15:00 ч. от Видин; обща дължина на маршрута – 67,8 км

5. Автобусна линия **Видин-Владиченци** (изпълнява се всеки ден, без неделя) – тръгва в 08:00 ч. от Видин; обща дължина на маршрута – 67,8 км
6. Автобусна линия **Видин-Димово-Кладаруб-Димово-Шипот-Лагошевци-Димово-Видин** (изпълнява се във вторник, четвъртък, петък и събота) – тръгва в 07:15 ч. от Видин; обща дължина на маршрута – 104,0 км;
7. Автобусна линия **Видин-Димово-Кладаруб-Димово-Шипот-Лагошевци-Димово-Видин** (изпълнява се само в четвъртък) – тръгва в 11:45 ч. от Видин; обща дължина на маршрута – 104,0 км
8. Автобусна линия **Видин-Димово-Кладаруб-Димово-Шипот-Лагошевци-Димово-Видин** (изпълнява се във вторник, петък и неделя) – тръгва в 15:30 ч. от Видин; обща дължина на маршрута – 104,0 км
9. Автобусна линия **Видин-Димово** (изпълнява се във вторник и петък) – тръгва в 11:45 ч. от Видин; обща дължина на маршрута – 66,0 км
10. Автобусна линия **Видин-Димово** (изпълнява се в понеделник сряда и четвъртък) – тръгва в 15:30 ч. от Видин; обща дължина на маршрута – 66,0 км

Железопътната мрежа на територията на района е с обща дължина 642 км, или 15,7% от жп мрежата на страната. Като индикатор за обслужеността на територията със ж.п. мрежа се използва "средната отдалеченост на населените места, мерено по ж.п. линии" (км). При средна стойност на този индикатор за страната – 6,0 км, за СЗР тя е 6,1 км. През територията на общината преминава ж.п. линията Видин-София- Видин с дължина 38 км. Обслужването се извършва от две ж.п. гари – Димово и Орешец и 4 спирки – Бела, Карбинци, Воднянци и Скомля. От особено значение за общината е строителството на нова ж.п. линия София-Видин Нова ж.п. линия София - Видин ще се строи евентуално след 2015 г.

Речен транспорт на територията на Общината се осъществява при единственото пристанище, което се намира в близост до с. Арчар. Като крайдунавски район, на територията му функционират 2 по-големи **пристанища** Лом и Видин и няколко по-малки, с локален характер – Оряхово, Сомовит и Никопол. Някои от пристанищата са и гранични "вход-изходи" с фериботни връзки с румънски пристанища Видин-Калафат, Оряхово-Бекет и Никопол-Турну

Мъгуреле. Принадлежността на СЗР към Дунавското крайбрежие е фактор за преодоляване на негативите на периферното му положение. Реката, чрез съществуващите и потенциалните външни "вход-изходи", дава възможности за отварянето на територията към останалите европейски крайдунавски региони. Потенциалът в това отношение все още не е напълно осъзнат и използван, независимо, че по линия на трансграничното сътрудничество се реализират редица проекти. Дунавската стратегия на ЕС е друг инструмент за отключване на потенциала на района.

Въздушен транспорт. В границите на Общината се намират две селскостопански летища. Първото се намира в близост до с. Шипот, второто – до с. Арчар и третото до с. Медовница, като само едно е действащо.

9.2. Инженерна инфраструктура. За община Димово те обващат всички аспекти на инфраструктурата.

9.2.1. Водоснабдяване. Като елемент на техническата инфраструктура, водоснабдителните мероприятия са показател за съвременно и цялостно функциониране и развитие на урбанизираните територии.

Водоснабдяването на населените места в община Димово се осъществява от три водоснабдителни групи - "Бела", "Репляна - Чупрене", подгрупа Търговище и група "Лом". Основен проблем на водоснабдителната мрежа е високата степен на износеност, което води до почти ежедневни аварии както по външните, така и по вътрешните трасета на водопровода. *Група "Бела"* от каптиран карстов водоизточник "Белско врело" с дебит 150-200 л/сек. От водоизточника се снабдяват десет населени места на общината - Скомля, Дълго поле, Бела, Димово, Костичовци, Шипот, Извор, Лагошевици, Мали Дреновец и Владиченци. Дебитът на водоизточника често се колебае в много големи граници, като в поредни сушави години пада до 25-30 л/сек, което създава изключително големи проблеми. Изградените два сондажа в Димово, каптирани и включени към водопреносната мрежа решават частично проблемите при аварийни ситуации само за града, докато за останалите населени места за сега няма друга алтернатива. *Подгрупа "Търговище"* снабдява шест населени места - Янъовец, Върбовчец, Гара Орешец, Медовница, Воднянци и Карбинци. Тук алтернативен водоизточник има само за с. Гара Орешец, но той е с много малък дебит и ниска степен на използваемост. Извършените сондажи в районите на с. Карбинци и

Воднянци за наличие на подпочвени води не дадоха очакваните резултати. Сондажните кладенци не са каптирани, поради изключително малкия им дебит. В района на с. Гара Орешец съществува възможност за каптиране на карстови извори, но засега те не са проучени и не се знае тяхното поведение във времето и количествата. Наличието на тези водоизточници и затрудненията във водоснабдяването на района, особено през летните месеци, налагат предприемане на адекватни действия. От *група "Лом"* се снабдява само селата Арчар и Септемврийци. Водоизточника е с практически неизчерпаеми количества. Със самостоятелни водоизточници са селата Ярловица и Държаница. Тази за с.Ярловица е с малък дебит и трудно захранва населеното място, което налага търсене на алтернативен такъв.

Външна водопроводна мрежа Община Димово

Основен проблем във водоснабдяването на всички населени места в община Димово, е прогресивната амортизация на външните водопроводи, уличните водопроводни мрежи и сградните водопроводни отклонения, която обуславя високи нива на загубите на вода – средно за общината около 60%. Това от една страна води до високи експлоатационни разходи за отстраняване на аварии, висока себестойност на питейната вода, поради големите разходи за ел.

енергия и влошаване качеството на услугата „доставяне на вода за питейно – битови нужди на населението“, поради честите прекъсвания във водоподаването за отстраняване на аварии. От друга страна високите загуби на вода по водопреносната мрежа в комбинация със силно изразеното в последните години сезонно намаляване на дебитите на голяма част от водоизточниците, създават реална опасност за въвеждането на режим на водоподаване в немалка част от населените места в общината през летните месеци. Информация за подадената, полезноизползваната /инкасираната/ вода и загубите на вода в населените места от община Димово за 2014г.:

НАСЕЛЕНО МЯСТО	Подадена вода, хил.м3/год.	Инкасирана вода, хил.м3/год.	Загуба на вода, %
Арчар	188.9	51.1	73.0
Бела	11.6	5.2	55.4
Владиченци	4.2	2.3	45.5
Воднянци	18.5	8.7	53.1
Върбовчец	6.8	2.9	56.8
Гара Орешец	56.0	23.9	57.4
Димово	87.3	49.1	43.8
Дълго поле	1.1	0.4	66.4
Държаница	7.4	3.7	50.6
Извор	21.5	9.9	54.2
Карбинци	8.5	4.4	48.4
Кладоруб	4.0	1.9	53.6
Костичовци	6.9	2.9	58.4
Лагошевци	4.8	2.0	57.6
Мали Дреновец	4.9	2.1	57.0
Медовница	12.8	5.9	54.0
Орешец	0	0	0
Острокапци	4.4	3.0	32.6
Септемврийци	8.2	3.3	59.0
Скомля	3.1	1.3	59.0
Шипот	2.9	1.1	62.2
Янъовец	1.5	0.7	56.9
Ярловица	3.7	2.7	26.6
ОБЩИНА	469.0	188.1	59.9

Водопроводната мрежа на град Димово е изградена през 1956-1958г. от азбестоциментови тръби, с обща дължина 12 669 м през 2005 г. са подменени 4 510 м от стария водопровод и през 2005 г. са подменени още 2 474 м от стария водопровод. През 2009 г. са подменени още 3 145 м. От горепосочените данни е видно, че в град Димово са подменени 10 129 м от стария водопровод, което е 80 % от целия водопровод на града. Водопроводната мрежа на село Гара Орешец е изградена през 50-те години на миналия век, от азбестоциментови тръби, с обща дължина 12 084 м. През 2004 и 2007 г. са подменени 2 822,00 м.

Водопроводната мрежа на село Медовница е изградена през 50-те години на миналия век, от азбестоциментови тръби, с обща дължина 5 876 м. През 2008 г. са подменени 3 206 м или 55 % от целия водопровод.

Външна водопроводна мрежа. Съществуващите външни водопроводи са изпълнени от азбестоциментови и стоманени тръби, които са полагани преди 40 – 60 години. Основен проблем при експлоатацията на външната водопроводна мрежа е високата аварийност на водопроводите, обусловена от прогресивната им амортизация.

През последните 10 – 15 години действащият на територията на община Димово ВиК оператор – „ВиК – Видин“ ЕООД подмени най- критичните от експлоатационна гледна точка около 30% от външната водопроводна мрежа на населените места от общината. Подмяната е извършена с полиетиленови тръби с висока плътност /HDPE/, които са екологични, корозионноустойчиви и с дълъг експлоатационен срок.

От нереконструираната външна водопроводна мрежа, приоритетни за реконструкция /подмяна/, поради най-висока аварийност и значимост за водоснабдяването са следните участъци:

- Външен водопровод на с.Арчар – от ПС „Добри Дол“ до НР „Арчар“ – 2900м' ф150мм стомана и ф200мм АЦ;
- Външен водопровод от група „Търговище“ – от РШ „Янъвец“ до РШ „Орешец“ – 2300м' ф300мм АЦ;
- Напорен водопровод на ПС „Бела“ – от ПС „Бела“ до РШ „Костичовци“ – 2000м' ф150мм АЦ;
- Външен водопровод на с.Кладоруб – от ПС „Бела“ до НР „Калдоруб“ – 3000м' ф200мм АЦ;
- Външен водопровод на с.Мали Дреновец – от ВК „Мали Дреновец“ до с.Мали Дреновец – 900м' ф150мм АЦ;
- Външен водопровод на с.Владиченци – от ВК „Мали Дреновец“ до с.Владиченци – 1100м' ф125мм АЦ

Вътрешна водопроводна мрежа в населените места от община Димово е изпълнена с:

- азбестоциментови /АЦ/ тръби – 110360м' /80%;
- стоманени тръби – 1620м' /1%;
- полиетиленови тръби с висока плътност /HDPE/-25582м' /19%.

Сградните водопроводни отклонения са изпълнение със стоманени поцинковани тръби и фитинги. Единствено в реконструираните участъци на уличната водопроводна мрежа, сградните отклонения са подменени с HDPE тръби – до тротоарните спирателни кранове.

Нереконструираните улични водопроводни мрежи не отговарят на действащите нормативи за противопожарна безопасност. По уличните водопроводни мрежи няма достатъчно спирателни кранове и пожарни хидранти. Голяма част от съществуващите такива са повредени и негодни за експлоатация.

Уличните водопроводи, изпълнени с АЦ и стоманени тръби и сградните водопроводни отклонения, изпълнени със стоманени поцинковани тръби във всички населени места от общината са изградени преди 40 – 60 години, същите са силно амортизирани, с висока аварийност. Това предопределя високи загуби на вода, високи експлоатационни разходи за ел. енергия и отстраняване на аварии, чести нарушения във водоподаването на потребителите, и периодични нарушения в качеството на питейната вода, поради замърсяване в резултат на аварии.

НАСЕЛЕНО МЯСТО	Водопроводна мрежа - общо, м'	Реконструирана водопроводна мрежа, м'	Водопроводна мрежа за реконструкция, м'
Арчар	13560	1000	12560
Бела	7607	0	7607
Владиченци	2961	0	2961
Воднянци	6854	0	6854
Върбовчец	2868	0	2868
Гара Орешец	12084	2822	9262
Димово	12669	10295	2374
Дълго поле	2257	0	2257
Държаница	5916	0	5916
Извор	10822	0	10822
Карбинци	6069	0	6069
Кладоруб	2227	0	2227
Костичовци	6497	0	6497
Лагошеви	7444	500	6944
Мали Дреновец	4318	0	4318
Медовница	5876	3047	2829
Орешец	0	0	0
Острокапци	3692	0	3962
Септемврийци	6703	6703	0
Скомля	4378	0	4378
Шипот	5530	0	5530
Янъвец	1750	0	1750
Ярловица	5480	1215	4265
ОБЩИНА	137562	25582	111980

По данни на „Вик – Видин“ ЕООД, средната честота на аварийност на вътрешните водопроводни мрежи в населените места от община Димово е 7.5

бр.аварии / км водопр. мрежа / година. От нереконструираната вътрешна водопроводна мрежа, приоритетни за реконструкция /подмяна/, поради най-висока аварийност и значимост за водоснабдяването са водопроводните мрежи на следните населени места:

Вътрешна водопроводна мрежа с.Извор – аварийност – 12.4 бр.аварии / км водопр. мрежа / година

Вътрешна водопроводна мрежа с.Медовница – аварийност – 11.9 бр.аварии / км водопр. мрежа / година

Вътрешна водопроводна мрежа с.Карбинци – аварийност – 11.5 бр.аварии / км водопр. мрежа / година

Вътрешна водопроводна мрежа с.Воднянци – аварийност – 10.6 бр.аварии / км водопр. мрежа / година

Вътрешна водопроводна мрежа с.Арчар – аварийност – 8.5 бр.аварии / км водопр. мрежа / година

Налични проекти в община Димово, засягащи водоснабдяването.

Единственият наличен проект, свързан с водоснабдяването на населените места от община Димово е „Подобряване и развитие на инфраструктурата за питейни и отпадъчни води в с.Арчар, общ.Димово, обл.Видин“, Фаза: „Прединвестиционни проучвания“. В проекта, след изследване и анализ на съществуващата водоснабдителна система на с.Арчар, е предложено решение за реконструкция и актуализация на цялата водоснабдителна система, в съответствие с актуалните данни за водопотреблението и нормативни документи. Проектът предлага решение и за водоснабдяването на вилна зона „Рациария“, с.Арчар, която към момента е неводоснабдена. На базата на този проект, следва да се изготвят инвестиционни проекти във фаза „Работен/Технически проект“ за реконструкцията на водоснабдителната система на с.Арчар, след което да се осигурят необходимите средства за реализацията на проектите.

9.2.2. Канализация и пречистване на отпадъчните води. На територията на общината няма изградена канализационна мрежа. Частично изградените съоръжения в гр.Димово, с.Гара Орешец, с.Арчар и с.Костичовци, обслужват отделни квартали, махали и блокове. В с.Арчар има частично изградена канализационна мрежа за повърхностни отпадни води от бетонови тръби, която е заустена директно в реката, без пречиствателно съоръжение, без разрешително

за заустване. Съществуващата канализационна мрежа е в недобро експлоатационно състояние и не отговаря на нормативните изисквания. През 2005 г. частично бе изградена дъждовна канализация на квартали 29-35 с дължина 1 097 м и корекция на дере на гр.Димово. През 2007 г. започна изграждането на смесена канализация на Димово и ПСОВ, като бяха изградени 767 м канализационни колектори. Отпадните и дъждовни (повърхностни) води, които тези съоръжения поемат, се изхвърлят в преминаващите през населените места реки и долове, което води до тяхното замърсяване. Домакинствата в по-голямата си част ползват септични ями за отпадните си води. Тези примитивни съоръжения имат пречиствателен ефект около 60%, основно с органични замърсители. През 2005г. частично бе изградена дъждовна канализация на квартали 29-35 с дължина 1 097 м и корекция на дере на гр.Димово. Предвижда се при изграждането на III етап на смесената канализация на града, към така изградената канализация да се заустят сградните отклонения и същата да стане част от смесената канализация, водите на която ще се пречистват от бъдещата ПСОВ. През 2007г. започна изграждането на смесена канализация на Димово, като бяха изградени 767 колектори. През 2011г. продължи изграждането на смесената канализация и пречиствателна станция за отпадни води на Димово.

Местоположение	Вид на съоръжението	Вид материал	дължина	диаметър
Димово	Канализация за повърхн. води	Бетонови тръби	978,13 м	Ф: 300, 400, 500, 600, 800, 1500
Димово	Смесена канализация и ЛПСОВ	Бетонови тръби	767,00 м	ф300, ф400, ф600 и ф800
Костичовци	Канализация за повърхн. води	Бетонови тръби	2 190,00 м	
Воднянци	Канализация за повърхн. води	Бетонови тръби	1 350,00 м	
Скомля	Канализация за повърхн. води	Бетонови тръби	428,00 м	
Димово	Канализация за повърхн. води	Бетонови тръби	2 560,00 м	
Гара Орешец	Канализация за повърхн. води	Бетонови тръби	2 650,00 м	
Арчар	Канализация за повърхн. води	Бетонови тръби	335,00 м	
Карбинци	Канализация за повърхн. води	Бетонови тръби	480,00 м	

Налични проекти в община Димово, засягащи канализацията и пречистването на отпадъчните води има за обекти:

1. „Подобряване и развитие на инфраструктурата за питейни и отпадъчни води в с.Арчар“, Фаза: „Прединвестиционни проучвания“. Проектът третира изграждането на канализационна мрежа за смесени отпадни води и ПСОВ на с.Арчар. На базата на този проект, следва да се изготвят инвестиционни проекти във фаза „Работен/Технически проект“ за изграждането на канализационна мрежа за смесени отпадни води и ПСОВ на с.Арчар, след което да се осигурят необходимите средства за реализацията на проектите.

2. "Подобряване на условията за живот в община Димово чрез създаване на качествена канализационна инфраструктура, посредством изграждане на ПСОВ и смесена канализация в гр.Димово", Фаза: „Работен проект“, който третира изграждането на смесена канализационна мрежа с дължина около 7км и ПСОВ в гр.Димово. До момента по проекта са изпълнение около 3.5км улични канализационни колектори и канали /около 50% от заложените в проекта/, както и конструктивната част на съоръженията на ПСОВ. Необходимо е да се осигурят необходимите средства за довършване на проекта.

9.2.3. Електроснабдяване. На територията на Община Димово консуматорите на електрическа енергия се захранват основно от съществуващата понизителна подстанция 110/20 kV „Орещец“ в с. Гара Орещец с инсталирана трансформаторна мощност 50,0 MVA. В гр. Димово е разположена и тягова подстанция 110/27,5 kV на БДЖ за захранване на електрифицираната ж.п. линия Видин-София. В района на гр. Димово се намира и разпределителна възлова станция 20 kV „Димово“. Същата е без дежурен обслужващ персонал, което води до забавяне на отстраняване на смущенията в електроснабдяването на населените места. Подстанциите разполагат с необходимата трансформаторна мощност за захранване на консуматорите. Всички населени места в общината са електрифицирани. Уличните ел.мрежи НН са изградени напълно. Селищата се електроснабдяват с напрежение 20 кв, чрез въздушни електропроводи. В централната градска част на град Димово и много малка част в центъра на с.Гара Орещец уличното ел. захранване е кабелно, а в останалата част, както и по селата е въздушно. През територията на Община Димово преминават следните електропроводни линии високо напрежение 110 kV:

1.ВЛ 110 kV „Печ“ – от подстанция „Брусарци“ до подстанция „Орещец“.

2.ВЛ 110 kV „Димово“- от подстанция „Орещец“ до тягова подстанция „БДЖ Димово“.

3.ВЛ 110 kV „Макреш“- от тягова подстанция „БДЖ Димово“ към подстанция „Радиопредавател Грамада“.

4.ВЛ 110 kV „Магура“- от подстанция „Брусарци“ към подстанция „Бонония“ гр. Видин.

5.ВЛ 110 kV „Видбол“- от подстанция „Лом“ към подстанция „Бонония“.

6.ВЛ 110 кV „Скалите“ – от подстанция „Орешец“ към подстанция „Белоградчик“.

На територията на Община Димово се намират следните въздушни и кабелни електропроводи от електроразпределителната мрежа 20 кV.

№		Ел. провод СрН	Дължина км.	
1	п/с Орешец	Белановец	17,65	
2		Топило	16,85	
3		Язовира	15,75	
4		Рациария	34,40	
5		Винкел	6,15	
6		Башовица	24,00	
7		Малина	14,60	
8		Мадона	8,50	
9		Солове	9,50	
10		Бандера	5,40	
11		Солар	14,5	
12		Гатер	6,90	
13		Драките	2,40	
14	в/с Димово	Череша	37,8	
15		Пещерата	8,14	
16		ДМЗ	2,96	
17		Граница	6,10	
18		Бързица	3,85	
19		Церака	5,65	
20	ВЕЦ „Фалковец“	Чупрене	0,55	
21		Глама	0,55	
			242,20	

За захранване на консуматорите с ниско напрежение в населените места на територията на Община Димово има съществуващи 75 бр. трансформаторни постове с обща инсталирана трансформаторна мощност 15914 кVA. Данни за съществуващите трансформаторни постове по населени места са дадени в приложената справка.

№	Селище	Брой трафопостове	Инсталирана трансформаторна Мощност /кVA/
	гр. Димово	16	6140
1	с.Воднянци	5	523
2	с. Септемврийци	3	700
3	с. Държаница	1	180
4	с.Медовница	3	420
5	с. Ярловица	2	320
6	с. Гара Орешец	11	2573
7	с. Орешец	1	100
8	с. Върбовчец	1	180
9	с. Яньовец	1	100
10	с. Карбинци	2	260
11	с.Бела	3	600

12	с.Извор	4	470
13	с.Шипот	1	100
14	с.Дълго поле	1	100
15	с.Арчар	11	1948
18	с. Скомля	1	100
19	с. Костичовци	1	180
20	с. Владиченци	1	160
21	с. Мали Дреновец	1	160
22	с. Острокапци	1	250
23	с. Кладоруб	1	100
24	с. Лагошевци	1	100
25	с. Фалковец	2	150
	Общо	75	15914

През последните три години на територията на общината започна масирано изграждане на фотоволтаично паркове. На територията на Община Димово има една водноелектрическа централа /ВЕЦ/ и фотоволтаични електроцентрали /ФВЕЦ/ със сумарна генерираща мощност 26195 кVA. Данни за съществуващите генериращи мощности по населени места са дадени в приложената справка.

№	Селище	Вид	Инсталирана мощност
1	с. Фалковец	ВЕЦ	225 кVA
2	с. Дълго поле	ФВЕЦ	240 kWp
3	с. Воднянци	ФВЕЦ	2880 kWp
4	с.Медовница	ФВЕЦ	2500 kWp
5	с. Гара Орешец	ФВЕЦ	17350 kWp
6	с. Карбинци	ФВЕЦ	3000 kWp
	Общо		26195

9.2.4. Газопреносна мрежа. На територията на общината няма добив на природен газ.

Област Видин и в частност община Димово не разполага с газопроводна инфраструктура, което създава значителни проблеми в привличането на чужди инвестиции и нови производства. В резултат на междуправителствените споразумения от предходния планов период, е учредено дружество „Южен поток“ с цел изграждане и експлоатация на газопровод, който ще обхване общо 11 области и 38 общини на територията на Северна България. Около 60 км от проекто трасето на съоръжението преминава през територията на област Видин и засяга земи в общините Видин, Грамада, Кула, Димово, Макреш и Ружинци.

На територията на община Димово е предвидено газопровода да минава в северната част на общината (виж подробно приложената схема).

Участъкът от газопровода, който ще преминава през територията на България е обявен за обект с национално значение по смисъла на Закона за устройство на територията и за национален обект по смисъла на Закона за държавната собственост и има издадена Заповед № РД-02-15-27/11.03.2014 г. на министъра на РР за одобряване на подробен устройствен план (ПУП)-парцеларен план (ПП) за обект „Преносен газопровод „Южен поток“ на територията на Република България” - за част от общата дължина на газопровода на територията на област Видин, общини Ружинци, Димово, Грамада, Макреш и Кула, и област Монтана, общини Вълчедръм, Якимово, Медковец и Брусарци.

9.2.5. Телефонизация, радио- и телевизионно покритие на градската територия, покритие с други комуникационни системи. Телекомуникационната система е относително добре развита, като действащата на територията на общината автоматична телефонна централа работи с добър капацитет. Състоянието на междуселищните (в общината) комуникационни мрежи е добро. Телефонните централи са цифрови, населението е със сто процентов достъп до телефон и интернет /при възможност и желание/. Пощенска станция има в град Димово, с. Арчар и с.Гара Орешец, а изнесени пунктове в някои от по -големите населени места. С изключение на с. Янъовец където има изграден ретранслатор, чрез който се покрива телевизионен сигнал на националната телевизия, цялата територия на общината, има достъп и до цифрова телевизия предоставена, чрез сигнал от мобилните оператори, в някои селища има все още действаща и кабелна телевизия.

Интернета се предоставя на населението от мобилните оператори, и специализирани фирми за доставка, все повече нараства процента на населението с достъп до глобалната мрежа. На територията на гр. Димово са монтирани и съоръжения на мобилните телефонни оператори. Изградените базисни станции на "Мобилтел" и "Глобул" обслужват територията на цялата община. Изградена е и базисна станция на „Вивател” на територията на с. Арчар.

10. СЪСТОЯНИЕ И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Върху екологичната ситуация на общината оказват въздействие специфичните микроклиматични условия и човешката дейност –

функционирането на различни производства, транспортът, селското стопанство и не на последно място битовият сектор. Те влияят върху качествата на атмосферния въздух, водите, почвите и акустичния режим на територията. Направените досега анализи и оценки на отделните фактори на околната среда на Община Димово от компетентни експерти - еколози, я определят като община с добър екологичен потенциал.

Необходимите действия за подобряване на състоянието на околната среда на територията на община Димово са обект на специализирани проучвания и планиране още с предходните разработки и са отразени в Програмата за управление на общината, Областната стратегия за развитие и други документи. Като цяло екологичната обстановка в общината се оценява като добра. Тя се наблюдава и контролира по компоненти и фактори на околната среда от компетентните органи в съответствие с нормативните изисквания. Добрата екологична обстановка е обусловена от една страна от липсата на мащабни източници на замърсяващи емисии, а от друга – от благоприятния ветрови режим и залесеността на значителна част от територия. Ефективното управление на отпадъците е един от откритите проблеми на околната среда в общината. Основните антропогенни фактори, които оказват влияние върху качествата на околната среда са: промишлеността, транспорта, комунално-битовата дейност, употребата на изкуствени торове и пестициди в селското стопанство. Тези фактори оказват влияние върху състоянието на атмосферния въздух, водите, почвите и биологичното разнообразие.

10.1. Атмосферен въздух, води, почви и нарушени територии, земна основа и земни недра

Атмосферният въздух. Поради липса на големи източници на атмосферно замърсяване, на територията на общината не е установено системно наблюдение на качеството на атмосферния въздух. В Община Димово няма пунктове на Националната мрежа за контрол на качеството на въздуха. Държавната политика по опазване на околната среда във Видинска и Монтанска области се провежда от РИОСВ Монтана. От началото на 2009 г. инспекцията поддържа във Видин една автоматична измервателна станция, мереща ФПЧ 10 и общ суспендиран прах, както и един стационарен пункт в Монтана. Резултатите от целогодишния контрол от инспекцията показват ниски стойности на наблюдаваните

замърсители: прахови частици, серен диоксид, азотен диоксид, въглероден оксид, оловни аерозоли и др.

Анализът на данните от бюлетините на Изпълнителната агенция за околна среда /ИАОС/ към МОСВ са публикувани резултати от екологичния мониторинг, които сравнени с пределно-допустимите средноденонощни концентрации показват, че концентрациите на контролираните замърсители са в обичайните им стойности за сезона. Тези резултати могат да бъдат използвани като ориентир за качеството на въздуха в община Димово, която отстои на около 30 км в посока север-североизток от гр. Видин и на около 100 км от гр. Монтана. Като цяло информацията за качеството на атмосферния въздух в общината е непълна. Може да се очакват относително по-високи стойности за прах, резултат не толкова от производствени дейности, колкото от нивото на благоустроеност на съответното населено място. Възможни са епизодични превишавания на ПДК с денонощен или сезонен характер, въздушен пренос на замърсители от съседни общини и региони или трансграничен пренос.

Метеорологичните характеристики са в тясна връзка с разпространението на замърсителите в атмосферния въздух. Нивото на замърсяване на въздуха се определя както от количеството на емисиите, така и от характера на разсейването им в атмосферата. За оценка на възможното замърсяване на въздуха се използва понятието "потенциал на замърсяване на въздуха". Той се явява функция от метеорологичните и топографски параметри, които обуславят преноса и разсейването на замърсителите. Въз основа на скоростта на вятъра се различават четири степени на потенциала на замърсяване:

I – нисък потенциал – 0–25% от случаите с вятър при скорост до 1м/сек.

II – нисък потенциал – 26 – 50%

III – висок потенциал – 51 – 75%

IV - висок потенциал – 76 – 100%

По този показател, общината се характеризира с нисък потенциал на замърсяване, тъй-като и в случаите на най-тихо време, средната скорост на вятъра е 1,4 м/сек., т.е. не е под критерия до 1 м/сек.

Основни източници на замърсяване на атмосферния въздух на територията на община Димово са транспортните средства и отоплителните инсталации. Допълнително негативно влияние оказва лошата улична и пътна настилка. Основен източник на неприятни миризми се явяват торищата около личните

стопанства, а в някои случай и битово-фекалните води при липса на канализация и не изградени или неподдържани септични ями. С ограничено въздействие са кариерите.

- организирани емисии от неподвижни източници - Главен източник на организирани емисии от горивни процеси са отоплителните инсталации на територията на общината. Макар, че имат сезонен характер, техният дял в замърсяването е най-значителен. Най-сериозни източници представляват отоплителните инсталации на по-големите обществени и частни обекти. Това са инсталациите, обслужващи административните сгради и училищата. Перманентен източник на вредни емисии в атмосферата, със сезонен характер, остават отоплителните инсталации на частните обекти.
- неорганизиран емисии от неподвижни източници - Кариерите за открит добив на скална маса при нормална експлоатация, са източник на неорганизирано запрашаване. Характерно за работата на обектите е неравномерното, сезонно натоварване на производствените мощности, което рефлектира и в непостоянност на праховите емисии в районите. Неорганизирано замърсяване с прах в населените места. Няма информация за дяловото участие на този тип замърсяване през годината, но независимо от това може да се предположи голяма тежест на този тип замърсяване през летния сезон и сухите дни.
- емисии от подвижни източници - Основен източник на емисии от подвижни източници са отработени газове от моторни превозни средства. Най-висока интензивност на движение на МПС има в гр. Димово и с. Арчар. На територията на общината няма организиран градски обществен транспорт. Пътищата в общината са III-ти клас със сравнително ниска интензивност на движение на МПС. Общозвестен е ръста на закупените от страните на Западна Европа и ползвани на територията на страната стари автомобили. Не прави изключение в това отношение и община Димово. Логично е и увеличаването на изхвърлените в атмосферата изгорели автомобилни газове. Няма обобщена представителна информация за измервания на количествата изгорели автомобилни газове.

В същото време трябва да се отбележи, че в града функционират две газстанции и една значителна част от автомобилите използват като гориво газ, което предполага и снижаване на изгорелите газови емисии.

Община Димово се характеризира с нисък потенциал на атмосферно замърсяване – климатичните условия не благоприятстват задържане и натрупване на замърсители в приземния въздушен слой. Отоплителните инсталации са основен източник на замърсяване на въздуха през зимния сезон. Налице е тенденция на преминаване към по-екологично гориво. Част от автопарка е преминал на газово гориво.

Води. Географското разположение на община Димово обуславя наличието на собствени водни ресурси. През територията на общината протичат река Арчар, река Скомля, река Белщица, река Лом и река Дунав в Арчарския район. Режимът на речните води е дъждовно-снежен с пролетен максимум на оттока. Дял във водния баланс на общината заемат и 6-те микроязовира. Базирайки се на данните представени в секторният анализ на компонент води, могат да се направят следните изводи, че сновен замърсител на водите в общината са непречистените битови отпадни води и предприятията работят с намален капацитет, което е причина за малкият им дял в замърсяването на водите. Основен потребител на вода в община Димово е населението и в по-малка част обществените консуматори, както и малките, и средни предприятия. В недалечно минало общината се е характеризирала с добре развито селско стопанство с висок дял на поливни площи. В момента поливните площи са сведени до минимум. Водоснабдяването на населените места в общината се осъществява от три водоснабдителни групи – Бела, Репляна-Чупрене, подгрупа Търговище и група Лом. Много важна характеристика за община Димово е фактът, че в този регион няма режим на водата. В момента само селата на собствени водоизточници страдат от режим на водата в случаите, когато водоизточниците им пресъхнат или са с изключително нисък дебит поради засушаване. Качеството на питейните води се изследва от ВиК и ХЕИ – Видин. Националната автоматична система за екологичен мониторинг /НАСЕМ/ няма пунктове на територията на общината. На територията на общината няма изградена цялостна канализационна мрежа. В гр. Димово през 2010-12 година е изградени част от предвидената по проект канализационна инфраструктура. Предстои през следващите 3-5 години нейното доизграждане в едно с пречиствателната станция за отпадни води. В

селата Гара Орешец, Арчар и Костичовци, съществуват частични канализационни съоръжения за повърхностни води, които обслужват отделни райони от селата. Домакинствата в по-голямата си част ползват септични ями за отпадните си води. Тези примитивни съоръжения имат пречиствателен ефект около 60%, но само ако се почистват редовно. В противен случай и те допринасят за замърсяване на почвите и въздуха, основно с органични замърсители.

Отпадните и дъждовни (повърхностни) води, които тези съоръжения поемат, се изливат в преминаващите през населените места реки, служещи като естествено "стъпало" за пречистването им. Тази схема причинява и допълнителна ерозия на почвата. Съществуващите предприятия не са съществен фактор в замърсяването на водите. На територията на общината няма изградена пречиствателна станция за отпадни води. Химическите качества на речните води при преминаването им през общината са много добри. Националната автоматична система за екологичен мониторинг /НАСЕМ/ няма пунктове на територията на общината.

Почви. Преобладаващи за територията на общината са черноземните, тъмни и светло сивите горски и алувиални почви. Силно излужените черноземи са основен почвен тип с мощност на хумусния хоризонт 65-80 см. и съдържание на хумус 3 -3,9%, средно запасени с азот и фосфор. От тях по-особено внимание заслужават площите, разположени на изток - североизток от гр. Димово и границата с община Макреш и с. Рабиша от община Белоградчик, при които е възможно прилагането на поливно земеделие. Тъмно-сивите горски почви заемат площите западно от приблизителната линия, минаваща край град Димово, село Бела и в района на с. Върбовчец, с мощност на хумусния пласт 30-40 см. и хумусно съдържание до 3%. Светло сивите горски почви заемат високите части на територията на общината, главно в района на село Гара Орешец. Алувиалните почви са разположени главно по поречията на реките и в района на с. Арчар около река Дунав, с мощност на хумусен слой около 40 см и съдържание на хумус до 5 %.

Замърсени почви с тежки метали и нефтопродукти. Към настоящият момент в Община Димово няма производства, които да замърсяват почвите с тежки метали (олово, мед, цинк, арсен, никел, кадмий, хром) или нефтопродукти. Като единствен източник на замърсяване с оловни аерозоли могат да бъдат идентифицирани моторните превозни средства с бензинови двигатели. Не са

правени проучвания на почвите в района на замърсяване с тежки метали, нефтопродукти и други вредности, но не са налице и значими източници на такъв тип замърсяване.

Замърсени почви с нитрати, пестициди. Обработваемите земи в района на общината са слабо плодородни, поради ниското съдържание на хумус в горния повърхностен слой. Подобряване качествата на почвите налага използването на естествени и изкуствени торове. С възстановяване на частната собственост върху земята, практиката за наторяване на почвите премина през различни фази: от безконтролно предозиране с изкуствена тор, към наторяване предимно с естествена тор и в умерена степен с изкуствени. Почвите в района не са замърсени с пестициди, не са вкислени или засолени, а също не са и силно повлияни от ерозионни процеси. Няма конкретни анализи на почвени проби от района за замърсяване с нитрати и пестициди.

10.2. Акустична и радиационна обстановка.

Акустична обстановка. Шумътът е от основните неблагоприятни фактори, водещи до акустичен дискомфорт в околната среда. На територията на общината не са правени изследвания и измервания за шумово натоварване. В населените места на територията на общината няма изградена мониторингова система за контрол на акустичната среда. Инцидентно са правени замервания от специалистите на площадките на обектите. Територията на общината не е под влиянието на източници на шум от териториите на съседните общини. Транспортният шум е с основен източник от автомобилният транспорт, както в общинския център и останалите населени места, така и за прилежащите на второкласния път територии. Той е непосредствена функция от интензивността на движение на моторните превозни средства. Поради липсата на наблюдения, акустичната картина в общината се очертава от отделни епизодични измервания и изчисления. Производствен шум се създава от промишлени източници на територията, като предприятията за ремонт на техника, дървообработващи фирми, фирми от хранително-вкусова промишленост и др. малки предприятия. Шумът, емитиран от тези източници, е периодичен. Шумът, породен от строителни дейности е епизодичен. Комунално-битовият шум се формира от дискотеки, ресторанти и аперитиви, домашен шум, детски игри, спортни прояви на открити спортни съоръжения и др.п. Той е импулсен, непостоянен по честота,

сила и посока, с по-ниски стойности, но с по-голяма повтораемост и по-дълго въздействие.

На територията на Община Димово няма производствени мощности-източници на наднормен шум. Основен причинител на звуково натоварване на селищната среда е автомобилния транспорт. С по-голямо шумово натоварване се характеризират по-големите селища на общината. Значими източници на шум за гр. Димово, с. Бела и с. Медовница е Международен път Е-79, преминаващ през по-голямата част на гр. Димово и селата. Високата степен на шум за гр. Димово произтича и от факта, че около един 2 км. от трасето преминаващо през града е с настилка от паваж. Причината за шумово натоварване е липсата на околоръстни пътища, поради което целият вътрешноградски и транзитен моторен поток преминава през главната улица. Двустранното плътно застрояване, липсата на възможност за растителна и техническа шумова екранизация на сградите и паветната настилка, са основните причини за шумовото натоварване. Друг по-значим източник на шум е жп транспорт. Подложени на по-голямо звуково натоварване са живеещите в непосредствена близост до жп линията. Ж.п. линията Видин – София минава през населените места от общината – с. Воднянци, с. Карбинци с. Гара Орешец, с. Бела и гр. Димово. Критични райони по отношение на жп транспорт са жилищните блокове и жилищните сгради разположени в непосредствена близост до жп линията. През последните години не са извършвани измервания и оценки за въздействието на шума. Няма проведени мероприятия за подобряване на акустичното състояние на населените места. С цел подобряване на акустичното състояние в бъдеще се предвижда:

- Провеждане на ежегодни озеленителни мероприятия /зелена екранизация/ във всички населени места от общината.
- Ремонт и рехабилитация на настилка на главен път Е-79 в участъка, преминаващ непосредствено през град Димово.
- Необходимо е да се подновят измерванията от ХЕИ – Видин.

Радиационна обстановка на територията на общината не е предмет на системни наблюдения. Нивото на естественият радиационен фон на територията на общината е обусловено от варовиковата скална основа. В обхвата ѝ не се добиват рудни и нерудни изкопаеми, които биха могли да дадат по-висок радиационен гама-фон. Освен това в общината няма предприятия, които да

използват суровини – източници на лъчения, добивани на други места. Обекти, използващи източници на йонизиращи лъчения в своята дейност на територията на общината, са медицинските заведения. Те се контролират минимум един път в годината. Направените измервания установяват, че стойностите на рентгеновото лъчение са фонове. В района на общината няма промишлени източници на йонизиращи лъчения. Като потенциална заплаха за общината може да се оцени близостта ѝ до АЕЦ козлодуй. Радиационно замърсяване може да възникне само над проектна авария. Община Димово не е включена в Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон. Изнесената по - долу едномесечна извадка на средни стойности за мощността на дозата на радиационния гама-фон, /наногрей на час - nGy/h/ е от най-близките пунктове:

пункт	Средна стойност
Видин	90
Монтана	83

Стойностите са в границите на естествените вариации на този показател, характерни за съответните райони и конкретните метеорологични условия. Местоположението на общината между пунктовете във Видин и Монтана, дава основание за заключение, че подобно е състоянието на гама-фона и в разглежданата територия. Измервания на стойността на естествения радиационен фон в ПРН (Пост за радиационно наблюдение) в гр. Димово се правят три пъти в денонощието: към 05:00, 12:00 и 18:00 часа, с Рентгенометър-Радиометър РР – 51 М. Средностатистическата стойност от измерванията на радиационния фон от ПРН за 2011 година е 0,2 микросиверт за час, при стойности на естествения гама-фон в границите от 0,06 до 0,6 микросиверта за час. Нейонизиращи лъчения, респ. на формиране на електромагнитни полета (ЕМП), разположени на територията на общината са: радиокомуникационните и електропреносната мрежа.

10.3. Рискове от природни бедствия и аварии. Към рисковете от разрушителни физикогеоложки процеси, каквито са ерозията и земетресенията и изискванията за съобразяването им, трябва да се прибавят още два вида рискове, подлежащи на овладяване с устройствени средства, характерни за част от селата:

- наводнения, които могат да се предизвикат от реката, сухите дерета и язовири;
- пътно-транспортни произшествия с човешки жертви.

Община Димово не попада в област, която пряко е застрашена от скъсване на диги на язовири. Има приети правила за поведение и действие при наводнение и са публикувани в сайта на община Димово в изпълнение на Решение №130/10.02.2012г. на Министерски съвет за предприемане на превантивни мерки за недопускане възникването на бедствени ситуации и човешки жертви във връзка с очакваните валежи и снеготопене. Те са разработени от ГД "Пожарна безопасност и защита на населението" и предоставени от Националното сдружение на общините в Република България. Правилата имат за цел подготовка на гражданите за адекватни действия при настъпване на наводнение. Те могат да бъдат полезни, когато се пътува през територии с повишен риск от наводнение или се пребивава временно на територия с риск от наводнение – с цел работа, на почивка и др.

10.4. Отпадъци-сметосъбиране и третиране. Депа за отпадъци и други съоръжения. На територията на общината се генерират основно твърди битови отпадъци. Генерират се също така и производствени и строителни отпадъци. Не е регистрирано образуването на опасни отпадъци. Няма организирано разделно сметосъбиране на отпадъци. Сметосъбиране се осъществява в обществения сектор (улици, паркове, публични сгради). Ползват се сметища край всяко населено място, определени със заповед на кмета на общината. Частично е решен въпроса със съхранението и оползотворяването на залежали и негодни за употреба препарати за растителна защита на територията на областта. Цялото население и всички селища на общината са обхванати от системата за организирано сметосъбиране. Актуализираната програма за управление на дейностите по отпадъците на община Димово (наричан по-нататък Програмата) е разработен в съответствие с Националната програма за управление на дейностите по отпадъците и Ръководството за разработване на общински програми за управление на дейностите по отпадъците. Плана за действие за управление на отпадъците в община Димово е на база предложения в рамките на Проекта Инвестиционен план за управление на отпадъците в регион Видин. В него са посочени основните мерки, отговорните институции, очакваните

финансови средства и възможните източници за финансиране за осигуряване изпълнението на Програмата за периода 2008-2013 г. Планът за действие за управление на отпадъците включва всички компоненти, за които е подготвена Апликационна форма за ЕФРР. Програмата е отворен документ, изпълнението на който се отчита ежегодно и подлежи на актуализация при промяна във фактическите и/или нормативни условия в процеса на нейното реализиране. Актуализираната Програма обхваща всички дейности по управление на отпадъците, които произтичат като задължение на община Димово, съгласно разпоредбите на Закона за управление на отпадъците (ЗУО) и неговите подзаконовни нормативни актове. С оглед прилагане на необходимите мерки по управление на отпадъците на регионално ниво и настъпилите промени в националното законодателство, настоящата Програма е насочена основно към:

- Създаване на институционална рамка за регионално управление на отпадъците;
- Предприемане на мерки за предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците - препоръки за заплащане на услугите по събиране и обезвреждане на отпадъците в зависимост от количеството на образуваните отпадъци, популяризиране на схемите за „еко-маркировка“ и повишаване на екологичното съзнание на купувачите и др.;
- Подобряване на организацията по събиране и транспортиране на отпадъците - въвеждане на регионален принцип и обхващане на всички жители в системи за събиране и транспортиране на битови отпадъци;
- Увеличаване на количеството оползотворени и рециклирани отпадъци;
- Предприемане на мерки за ефективно въвеждане на системи за разделно събиране, финансирани и организирани от производителите и вносителите на продукти, от които се образуват масово разпространени отпадъци;
- Въвеждане на система за оползотворяване на биоразградими отпадъци;
- Въвеждане на система за събиране на опасни отпадъци от домакинствата;
- Подобряване на екологосъобразното обезвреждане на отпадъците – експлоатация на регионалното депо съвместно от всички общини в региона;
- Изграждане на регионално депо;
- Въвеждане на регионална схема за транспорт на отпадъците до регионалното депо;

- Съоръжения за третиране на отпадъците.

Целта е намаляване на риска от стари замърсявания - закриване и следексплоатационен мониторинг на съществуващото общинско депо, и закриване на нерегламентираните сметища. На общинското депо в местността „Дандера“ в землището на гр. Димово се депонират ТБО от населените места на общината, както и ТБО от общините Макреш, Брегово и Ново село до пускане в експлоатация на регионалното депо. Има добри шансове за радикално решаване на проблема с отпадъците и въвеждане на ефективна система за разделното им събиране, в резултат от реализацията на проект „Регионално управление на отпадъците – Видин“.

10.5. Нарушени територии. Всяка територия, която е вече урбанизирана е с нарушени функции спрямо първоначалния си вид. Някои територии са по-силно нарушени в зависимост от човешката намеса и липсата на мерки за намаляване на вредните влияния от различни фактори – икономика, в.т.ч транспорт, обитаване и природни бедствия. Ако с природните стихии човечеството е затруднено да се бори, то може да ограничи вредите от своята дейност. Общината разполага със значителни ресурси за развитие на селското стопанство, като от селскостопански фонд, обработваемата земя представлява 84%, останалото са мери, пасища и полски пътища. Тук нарушенията са главно в почвите. Наклонът на терените, обемът и интензивността на валежите, в съчетание с почвените условия са част от факторите, които определят интензивността на ерозията. Естествената ерозия се ускорява под влияние на човешката дейност. Важен факт е, че скоростта на ерозия е различна при различните типове растителна покривка. Незасетите обработваеми земи са подложени на около 30 пъти по-интензивни ерозионни процеси в сравнение с почви под горска покривка. Широколистните гори със своите водозадържащи функции имат значителна роля за предотвратяване на ерозионните процеси. За ограничаване на ерозионния процес способства и ниската степен на обработване на селскостопанските земи. Горския фонд, който заема около 22 % от територията на общината има запазен характер. Преобладаващите широколистни дървесни видове са благуи и цер, а от иглолистните – черен и бял бор. Територията на общината се отводнява от притоците на река Дунав – река Арчар, река Скомля, река Белщица и река Лом. Преминаването на тези реки,

през територията включително река Дунав в Арчарския район и наличието на микроязовири предполагат и дават възможност за многофункционално развитие на икономиката, без да се нарушава природната среда и биологичното многообразие. По поречията на реките и районите около язовирите няма изградена канализационна мрежа, а там, където има такива съоръжения, те са неизползваеми. Чести са случаите на заливане от водите на река Дунав на териториите около тях. На територията на община Димово няма заблатени почви. Транспортната автомобилна мрежа включва преобладаващо третокласни и четвъртокласни пътища. През гр. Димово преминава международен път по трасето на Европейски коридор № 4. Като цяло гъстотата на изградената пътна мрежа в община Димово е сравнително висока, но качеството на повечето пътища е незадоволително особено за IV- класните пътища. През територията на общината преминава ж.п. линията Видин-София- Видин. Проектът за строителство на нова железопътна линия между София и Видин се предвижда да започне да се реализира през програмен период 2014-2020г. по оперативна програма „Транспорт“. Физически нарушени са терените на кариерите за добив край с. Гара Орешец. Общеизвестно е че, експлоатирането на кариери е съпроводено с теренни нарушения. Съгласно закона за подземните богатства /ЗПБ/, земните недра са изключително държавна собственост и търсенето и проучването на богатствата се извършва чрез предоставяне на разрешение за търсене и проучване, а добивът им се извършва чрез предоставяне на концесии. Същите се извършват на база разработени цялостни и годишни проекти, съгласувани с Министерство на околната среда и водите. Находищата на строителни материали /кариери/ със статут „общинска собственост“ до 08.08.2008 г. с изменение на ЗПБ се премахват и добив от тях може да се извърши единствено чрез предоставяне на концесия. Рекултивирането на нарушените терени трябва да бъде извършено от концесионера, което трябва да е заложено в договора за концесия.

10.6. Ландшафт. Съгласно класификационната схема на ландшафтите в България (Петров. П, География на България, 1997 г.), изготвена съгласно класифицирането на природно-териториалните комплекси в България ландшафтната система включва 4 класа (равнинни, междупланински равнинно-низинни, котловинни и планински ландшафти) и техните 13 типа, 30 подтипа и 77

групи ландшафти. В разглеждания Дунавски район се срещат ландшафти от класовете равнинни, котловинни и планински ландшафти.

От клас *Равнинни ландшафти* се срещат следните типове и групи ландшафти:

- Тип ландшафти на умереноконтиненталните ливадно-степни и гористи низини:
 - група ландшафти на ливадно-степните алувиални низини със средна степен на земеделско усвояване;
 - група ландшафти на ливадно-блатните алувиални низини със сравнително малка степен на земеделско усвояване;
 - група ландшафти на гористите низини върху речните острови;
 - група ландшафти на гористите низини върху възвишенията на заливната тераса със сравнително малка степен на земеделско усвояване.
- Тип ландшафти на умереноконтиненталните степни, ливадно-степни и лесостепни равнини. От този тип се срещат няколко ландшафтни групи:
 - група ландшафти на черноземно-степните равнини на лъсови скали с висока степен на земеделско усвояване;
 - група ландшафти на черноземно-степните равнини върху карбонатни скали със средна степен на земеделско усвояване;
 - група ландшафти на черноземните ливадно-степни равнини на лъсови скали с висока степен на земеделско усвояване;
 - група ландшафти на черноземните ливадно-степни равнини на карбонатни скали със средна степен на земеделско усвояване;
 - група ландшафти на лесостепните равнини на лъсови скали с висока степен на земеделско усвояване;
 - група ландшафти на лесостепните равнини върху варовикови скали със средна степен на земеделско усвояване.
- Тип ландшафти на умереноконтиненталните гористи плата и възвишения в равнините. От този тип се срещат няколко ландшафтни групи:
 - група ландшафти на гористите плата върху склонови наслаги със сравнително слаба степен на земеделско усвояване;

- група ландшафти на гористите плата върху варовикови скали със средна степен на земеделско усвояване;
- група ландшафти на гористите хълмове върху льосови скали със средна степен на земеделско усвояване;
- група ландшафти на гористите хълмове върху варовикови скали.
- Тип ландшафти на открития карст в умереноконтиненталните равнини (разпространени фрагментарно). От този тип се срещат няколко ландшафтни групи:
 - група ландшафти на равнинния открит карст в седиментни карбонатни скали с карни повърхнини;
 - група ландшафти на открития карст по склоновете на каньоновидните долини, пресичащи равнини от седиментни карбонатни скали.

От клас *Котловинни ландшафти* се срещат следните типове и групи ландшафти:

- Тип ландшафти на умереноконтиненталните ливадно-степни и лесо-ливадно-степни котловинни дъна. От този тип се срещат няколко ландшафтни групи:
 - група ландшафти на ливадно-степните хълмисти дъна на вътрешнопланинските котловини с неспоени кватернерни наслаги и с висока степен на земеделско усвояване;
 - група ландшафти на лесо-ливадно-степните хълмисти дъна на вътрешнопланинските котловини върху кредни седименти със средна степен на земеделско усвояване;
 - група ландшафти на лесо-ливадно-степните възвишения върху масивни и метаморфни скали сред равните дъна на вътрешнопланинските котловини със сравнително малка степен на земеделско усвояване;
 - група ландшафти на ливадно-степните дъна на междупланинските котловини върху неспоени кватернерни наслаги с висока степен на земеделско усвояване;
 - група ландшафти на ливадно-степните дъна на междупланинските котловини с палеогенни и неогенни песъчливо-глинести наслаги и с висока степен на земеделско усвояване.

- Тип ландшафти на субсредиземноморските ливадно-степни и лесо-ливадно-степни котловинни дъна. От този тип се срещат няколко ландшафтни групи:
 - група ландшафти на ливадно-степните дъна на междупланински котловини с неспоени кватернени наслаги и с висока степен на земеделско усвояване;
 - група ландшафти на лесо-ливадно-степните възвишения сред равните дъна на междупланински котловини от масивни и метаморфни скали със сравнително малка степен на земеделско усвояване.

От клас *Планински ландшафти* се срещат следните типове и групи ландшафти:

- Тип ландшафти на субсредиземноморските нископланински гори:
 - група ландшафти на нископланинските ксерофитнохрастови гори. върху мрамори и варовици.
- Тип ландшафти на умереновлажните планински гори. От този тип се срещат няколко ландшафтни групи:
 - група ландшафти на среднопланинските широколистни гори върху безкарбонатни седиментни скали;
 - група ландшафти на среднопланинските широколистни гори върху масивни и метаморфни скали;
 - група ландшафти на среднопланинските широколистни гори върху варовикови скали;
 - група ландшафти на среднопланинските иглолистно-широколистни гори върху безкарбонатни седиментни скали;
 - група ландшафти на среднопланинските иглолистно-широколистни гори върху масивни и метаморфни скали;
 - група ландшафти на среднопланинските иглолистно-широколистни гори върху варовикови скали;
 - група ландшафти на високопланинските иглолистни гори върху интрузивни скали;
 - група ландшафти на високопланинските иглолистни гори върху вулкански скали.

- Тип ландшафти на високопланинските ливади. От този тип се срещат няколко ландшафтни групи:
 - група ландшафти на високопланинските субалпийски ливади и храсти върху интрузивни скали;
 - група ландшафти на високопланинските субалпийски ливади и храсти върху кристалинни шисти и гнайси;
 - група ландшафти на високопланинските алпийски ливади върху интрузивни скали.
- Тип ландшафти на голите планински скали:
 - група ландшафти на планинските скали и сипеи в структурно-ерозионен релеф от интрузивни скали;
 - група ландшафти на планинските скали и сипеи в структурно-ерозионен релеф от карбонатни скали.
- Тип ландшафти на планинския открит (гол) карст:
 - група ландшафти на планинските скали и сипеи в структурно-ерозионен релеф от карбонатни скали.

Другият тип класификации е по характеристиките на ландшафта с техните физически, културни и естетико-емоционални измерения участват в характеристиката на ресурсния потенциал на територията, доколкото допринасят за качеството на жизнената среда и за инвестиционната привлекателност. Взаимодействието в течение на времето на територията на общината между природогеографските условия и дадености - климат, релеф, вода, почви, растителност в тяхното естествено развитие и човешката дейност е формирало части от територията със специфичен ландшафтен облик с различни по големина пространствени измерения. Елементите, които конкретно са ги обусловили на територия на Димово със земеделските земи – обработени, пасища и ливади; горите и ветрозащитните пояси; малкото на брой дерета; скални образувания-пещери; населените места, производствените съсредоточия и другите урбанизирани територии; транспортната и енергопреносната мрежа. Човешката намеса е изменила облика на природната среда в слаба степен на територията. По предварителна преценка комбинацията от естествени и създадени условия на територията на общината позволява идентифицирането на следните видове и разновидности ландшафти:

Селищни ландшафти. Селищната мрежа е добре развита, обусловена от вековни традиции. Населените места основно са разположени на равнинен терен или затворени долини. Те са с парцелна структура, с голям по площ стопански двор (в повечето случаи), с изграден център в редки случаи с характерен архитектурно-градоустройствен образ. Въпреки разнообразния селищен ландшафт на селата, той е благоприятно повлиян от дворищното озеленяване.

Селскостопански ландшафти. Селскостопанските земи са една от основните части от територията на общината. Като ландшафт са носители на специфика, която ги отличава от всички останали селскостопански територии в страната. Макар и в не голям мащаб поземлените участъци, с наситените си цветове през всички сезони формират неповторим пейзаж, за което в много голяма степен допринасят горските ползащитни пояси. В процеса на възстановяване на поземлената собственост и свързаното с него „прекрояване“ на поземлената структура, характерният пейзаж на селскостопанските земи е с изключително висока устойчивост.

Горски ландшафти с неговите разновидности са тясно свързани с предназначението на горите, които са широколистни в по-голямата си част. Като защитни гори и зелени зони се приемат териториите за снегозадържане и срещу вятъра. Разнообразието им по хабитуси, колорити и възрастови различия е добра предпоставка за формиране на ландшафт, но се нуждаят от сериозно поддържане и дообогатяване на растителния им състав с нови декоративни дървесни и храстови видове с характерен силует и колорит. Дърводобивните гори са с относително малък дял от горския фонд на общинската територия, но изискват по-сериозни грижи за възстановяването им.

Транспортен ландшафт. В общината транспортните ландшафти, които са свързани в мрежа и „прорязват“ останалите ландшафти, се формират от републиканските, общинските и останалите местни пътища. Те имат две измерения – „вписване“ в ландшафтите, през които преминават, и собствени технически, функционални характеристики. По отношение на първото измерение трябва да се отбележи, че транспортната инфраструктура е проведена съобразно природните дадености и нарушаването на ландшафтната цялост на територията е незначително. По отношение на второто картината е различна в различните части на територията и различните пътища. От гледна точка на техническо състояние и поддръжка като правило те се влошават с намаляването на класа на

пътищата. Благоприятен фактор е широко приложеното крайпътно озеленяване. По отношение на крайпътното „обзавеждане“ обаче има още много да се желае.

Защитени ландшафти са представени от защитените територии и защитените зони, описани в раздел „Поземлен ресурс по територии“. Територията на общината предлага завидно ландшафтно разнообразие, като много от представените видове и разновидности се отличават с подчертана индивидуалност. Преобладаващата част от ландшафтите притежават добра устойчивост. Антропогенната намеса не е довела до неблагоприятни последици върху тях. Нарушените ландшафти са ограничено представени при кариерите.

Селищни и крайселищни паркове. Зелената система на общината включва обществените озеленени площи, в т.ч. всички паркове, градини, улично озеленяване, извънселищни и горски паркове, гробищни паркове. Най-големи и със значими декоративни качества са площите, разположени в централната част на града. Те са покрити с трева, цветя, храсти и дървета. От дървестните видове преобладават липа, бор, топола, бреза. Основание за увеличаване на техния брой е факта, че върху дървета и храстите се утаява до 72 % от въздушния прах и 60% от серния диоксид. Необходимостта от увеличаване на уличните дървета се мотивира и от наблюденията, че над зелените насаждения, имащи по-прохладна повърхност, се образуват въздушни течения, утаяващи приземните въздушни замърсители. Едновременно с това, насажденията повишават и относителната влажност на въздуха с 15-30%, което го прави по-пригоден за дишане, а увеличената влажност се възприема като понижение на въздушната температура. Не е за пренебрегване и продуцираните от растенията фитонциди, притежаващи силно бактерицидно действие. С увеличаване възрастта на декоративните дървета, някои от тях се налага да бъдат отсичани /предимно липи/, тъй като кореновите им системи разрушават огради, подпорни стени, тротоари, части от улични платна. Този факт поставя много основателно въпроса за сериозен подход при определяне на дървестните видове и местата, където е най-удачно те да бъдат засадени. Характерна особеност за жилищното застрояване на територията на общината е изграждането предимно на еднофамилни къщи с дворове, които в преобладаващата си част са озеленени. Всяко населено място има свой гробищен парк. Съществуват лесопаркове по поречието на река Скомля, които не се поддържат.

III. Изводи от анализа на състоянието - общи и специфични проблеми, влияние на регионалните проблеми

1. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕ НА ТЕРИТОРИАЛНИТЕ ПРОУЧВАНИЯ И РЕГИОНАЛНИТЕ ПРОБЛЕМИ.

1.1. Териториални проучвания. След анализиране на данните от местоположението, природо географски условия и ресурси се констатира големи възможности за община Димово:

- Общината се намира в центъра на област Видин – задължително се преминава през нея;
- Наличието на европейски пътни трасета е също добра предпоставка;
- Развитието на общината не е обвързано и с използването на река Дунав- като транспортна връзка, като обект на туризъм, риболов и като намерят най-подходящите връзки между река Дунав и останалата част;
- Има добри комуникативни връзки и инженерна инфраструктура;
- Разнообразен релеф, способстващ за развитието не само на селското стопанство, но и туризма в географски аспект;
- Наличието на археологически обекти също би допринесло за развитието на туризъм в културен аспект;
- Двете различни климатични подобласти дават разнообразие за различни дейности;
- Наличието на плодородни почви от високи категории, добри водни ресурси и разнообразния релеф са предпоставки за развитието на съвременно селско стопанство;
- Има добри предпоставки за продължаващо развитие на добива на инертни материали, като се отчита и възстановяването на природната среда;
- Природните и хидрогеоложките данните за възможностите при строителството са по-добри отколкото за други региони в държавата;
- Замърсявания на природната среда не са съществени и дават възможност за добър комфорт на обитаване;
- Наличието на земи в Натура 2000 показва, че общината има възможност и за развитие в научен аспект - за внимателно и щадящо отношение към природата и при използването на природните ресурси, за да може да се възстановява екологичното равновесие;
- Има възможност за формиране на цялостна концепция за усвояване на енергийния потенциал на слънцето, на която с подходящ механизъм да се подчинят множеството частни инвестиционни инициативи;

- Има възможност за търсене на устойчивост и баланс при развитието на общината и съхраняването на природното равновесие, които да се градят върху обмена и функционалното взаимодействие при запазване на спецификата на елементите на природното разнообразие.

1.2. Регионални проблеми. Подробният анализ на състоянието на селищната мрежа и на формиращите я населени места, изявените проблеми и изводите дават възможност да се извадят като много важни следните моменти:

- икономически фактори – потенциалите за развитие на града и селищата са многостранни и създават възможност за устойчиво развитието на селско стопанство базирано на агроекологичен потенциал, на традициите и на производствения опит и потенциал на населението;
- стабилизирана селищната мрежа, основана на предимственото развитие на опорните селища със специфични потенциали за развитие на всяко от селата. Под потенциал на развитие на населените места се оценяват наличните ресурси за селскостопанско производство, други традиционни стопански дейности, присъствието на обекти на материалното и нематериално КИИ, природни забележителности, неизползван сграден фонд, свободни урегулирани поземлени имоти, така и възможностите за поемане на нетрадиционни функции – съвременни технологии за преработка на селскостопански суровини, туристическа инфраструктура и др.;
- наличието на богатия туристически потенциал и културно-историческото наследство, но без определени локализации за формиране на селищни образувания за нуждите на отдиха;
- социални фактори - голяма част от обектите на периодичното и епизодичното обслужване в рамките на общината, са изградени в града. В най-голяма степен това се отнася до подсистемите образование, здравеопазване, административно и правно обслужване, култура и др. развитието на професионалната гимназия по икономика е от съществено значение за икономическото, културното и социалното развитие на града и общината;
- има застроени поземлени имоти, които не са урегулирани, но обитаеми;

- в населените места има значителен неизползван жилищен фонд, като част от него е поостарял;
- част от земи по § 4 на ЗСПЗЗ нямат устройствен статут;
- необходимост от подобряване на съществуващата техническата инфраструктура и нейното развитие, като основна предпоставка за икономическо развитие;
- необходимост от подмяна на външните и вътрешните водопроводни трасета и изграждане на сондаж в с. Острокапци;
- необходимост от изграждане на цялостна канализационна мрежа с пречиствателни станции в с. Арчар и с. Гара Орешец, за които има изработени работни и идейни проекти.
- необходимост от подобряване на решенията за общинската и републиканската пътни мрежи, уличната мрежа, пешеходното движение, велосипедното движение и автобусния транспорт;
- има недостиг на общински терени в регулационните граници на града за някои обекти на комуналното стопанство;
- демографски потенциал – общинския център попада в категорията много малки градове с население около 1200 души, което покрива необходимата критична демографска маса за развитието на града;
- по отношение на икономическите и на другите обслужващи функции и влиянието им върху останалите селища в общината гр. Димово изпитва силното конкурентно влияние на гр. Видин-областен център;
- липса на централизирано планиране при новите пазарно-икономически отношения.
- липсват локалните връзки в границите на общината, като основа на единната техническа инфраструктура, отдиха и териториалните потенциали.
- не са използвани максимално регионалните и национални връзки – както икономически, транспортни и инфраструктурни;
- не са докрай използвани възможностите от членството на България в ЕС за използване на средства от Европейските фондове за развитието на града и селищата от общината.

Териториите за обитаване са жилищните, обществените, за озеленяване и терените за комуникации и техническа инфраструктура, без които стандарта не

би бил показателен. Точно в тази част е констатация, че населените места заемат твърде голяма площ и говори за ниска ефективност на използване на селищните територии. Този факт има неблагоприятно влияние върху възможността за повишаване на степента на благоустроеността им, но от друга страна създава възможности за по-висок стандарт на обитаване:

- жилищният фонд осигурява един висок статистически стандарт на жилищно потребление. В селата тези стойности са високи, а поради необитавани жилища. Към стандарта на живот спадат: и
- вид на конструкцията - преобладаващия е масивното строителство (70%) и голям дял за паянтово строителство – 27%;
- възраст на жилищния фонд – в селата е силно амортизиран. Над 25% е за снос, а други 73% - за обновяване и реновация. Новото строителство след 1990 год - не минава границата на 3,5% (макар и само за едно село);
- водоснабдяване - със сериозни дефицити както във физическата си изграденост, така и в качеството на услугите;
- канализация – почти липсва, само 3,2% имат обществена канализация;
- електроснабдяване - всички жилища в общината са електроснабдени.
- енергийната ефективност на жилищата - само 0,7% са с топлоизолация, осигуряваща енергийна ефективност; около 1 % имат с енергоспестяваща дограма;
- наличие на неурегулирани квартали, които се намират в прекрасни природни дадености;
- липсата на актуални подробни устройствени планове затруднява инвестиционната политика;

Тези факти са обясними с острото обезлюдяване и преобладаващи дялове необитавани жилища. Най-вероятната съдба на този фонд ще самосъбаряне и заличаване от статистическите бази. Община Димово се нарежда сред общините с обезлюдяване, където обитаваните жилища вече са по-малко от необитаваните. Реалното потребление разкрива голяма неравномерност и наличие на значителен брой пренаселени жилища, което важи за ромския етнос.

Направеният анализ за състоянието на околната среда показва, че за община Димово проблемите са относително незначителни:

- липса на мерки за привеждане в съответствие с екологичните изисквания на производствените дейности в общината, чрез система от лесозащитни, полезащитни пояси и на зелената система в нейната цялост;
- наличието на нарушените терени от различен вид и характер, без да са определени при параметрите за бъдещото им предназначение, което би трябвало да възстанови екологическите и функционалните характеристики в максимална степен качествата на естествения ландшафт;
- новите трасета на националната инфраструктура не са част от общата структура на територията на общината, а са провеждани като особено важни за страната мероприятия;
- не поддържани територии за общественото озеленяване в урбанизираните територии за обитаване, туризъм и отдих;
- липса на защитни насаждения към селищни образувания със стопанско предназначение, разположени в близост до територии за обитаване;
- проблеми, свързани с депонирането и оползотворяването на видовете отпадъци, както и терени за всички видове отпадъци и за пречиствателни станции за отпадни води на територията на общината;
- липсата на цялостна канализационна система за всички видове отпадни, дъждовни и повърхностни води;
- липса на приоритетно развитие и използване на възобновяеми и алтернативни енергийни източници;

Анализа на състоянието на раздела "Защитени територии и биоразнообразие" за Община Димово налага следните изводи:

- Територията на Община Димово се характеризира с добре съхранена природна среда и сравнително богато биоразнообразие.
- Предстоящото обявяване на Западен Балкан като природен парк и специално защитена зона по НАТУРА 2000 очертават добра перспектива за устойчиво развитие на региона и привличане на инвестиции за реализиране на екологосъобразни дейности и развитие на туризма.

2. СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА ПРОГНОЗА

2.1. Демографско развитие. За района е характерно постоянно намаляване на общия брой на населението. Неблагоприятните стойности на един от основните демографски показатели в община Димово се дължи на частичната ниска раждаемост и не особено високата смъртност и обуславят естественият прираст, като константна величина в настоящия момент. Има други не благоприятни тенденции, като:

- застаряване на населението и намаляване на населението в трудоспособната възраст;
- увеличаване на заболяемостта сред населението в трудоспособна възраст;
- снижаване на средната продължителност на живот;
- броят на жените превишава този на мъжете;
- механичното движение на населението, което включва заселени и изселени от съответните населени места към други или миграцията извън страната;
- Неравномерността на разпределение на населението по градове и села като тенденция ще продължи. За този район е характерна по-ниска степен на урбанизация в сравнение с останалите райони;
- растящ брой на хора с ниско образователно ниво, поражда необходимостта от непрекъснато повишаване на общия потенциал и учене през целия живот на работната сила;
- отрицателен баланс на механично движение, липса на фактори за задържането на населението. Засилено самонаселване на хора от ромски произход в изоставения сграден фонд
- по-високо от средното ниво на безработица спрямо страната.

Трудовите ресурси се обуславят от броя на населението и неговото механично движение. Най-голям дял за формиране на трудовите ресурси се пада на населението в трудоспособна възраст. Влияние върху обхвата на населението в и над трудоспособна възраст оказва и остаряването на населението.

Най-силно влияние за намаление на населението оказват промените в естественото движение и особено миграцията на младото население извън областта и извън страната. Проблемът с дълготрайно безработните е особено

тежък за разрешаване, основно поради факта, че повечето от регистрираните безработни нямат подходяща квалификация и са с по-ниско от средно образование. Като се има предвид ситуацията с икономически активното население и растежа в този район, може да се смята, че той се нуждае в най-голяма степен от интервенции на пазара на труда за постигане на устойчиво дългосрочно икономическо развитие.

В област Видин по-голяма част от заетите по трудово или служебно правоотношение е в обществения сектор. Тенденция, която се очертава по отношение на заетостта в областа, е спад на заетите лица по трудово и служебни правоотношения в индустрията, селското, ловно рибно и горско стопанство, а в обществения сектор преобладават заетите в отраслите, свързани с услугите. Нарастването на заетите в частният сектор показва, че частният сектор започва да играе роля в развитието на икономиката и бизнеса на района. Проблемът с високата безработица се дължи на значително съкращаване на броя на работните места в бившите държавни предприятия.

Признак за незавършеност на реструктурирането на икономиката в района е преобладаващият относителен дял на регистрирани безработни от обществения сектор в териториалните бюра по труда.

Прогноза за демографското развитие на общината. Демографските прогнози представляват възпроизводството на дадено население в перспектива през определен период. Информационното им съдържание се състои от данни за очакваната обща численост на населението по пол и възраст в края на всяка от годините на прогнозния период. По своята същност те представляват едно предполагаемо развитие на населението което почива на определени хипотези за очаквана фертилност, тотален коефициент на плодовитост, смъртност и миграционни движения през определения период.

По принцип демографските прогнози са многовариантни – и за нуждите на ОУП се разработват в три варианта:

- I вариант (целеви). Този вариант се определя като реалистичен и съобразен с нормативните изисквания на Европейския съюз за демографското и социално- икономическото развитие на страните членки.
- II вариант (относително ускоряване). При този вариант се предполага, че демографското развитие ще протича при благоприятни социално-

икономически промени в страната и в частност в селищата от общината.

- III вариант (относително забавяне). При този вариант развитието на населението е прогнозирано при хипотези за неблагоприятни социално-икономически процеси в страната и в частност в селищата от общината.

Разработените прогнози имат конвергентен характер и отразяват общите тенденции в демографското развитие на страните в Европейския съюз. Тяхната реализация (ускорение или забавяне) в голяма степен зависи от формите за регулиране чрез осъществяваната демографска и социално-икономическа политика в страната, а също и от международните икономически условия, които в пълна степен ще важат и за населените места от община Димово.

Базирайки се на предходните разработки от 1985 година, показателите и предвижданията, които са били заложили тогава се отчита, че за община Димово е задължително да се приложи III -я вариант на прогноза за демографско развитие - относително забавяне на развитието на населението при хипотеза за неблагоприятни социално-икономически процеси в страната и в частност в селищата от общината. Не се очаква положителен естествен и механичен прираст, а само запазването на сегашното състояние.

През следващите години тази демографска структура ще се запази, като ефектът му ще бъде най-осезаем в населените места с подчертано регресивен характер на демографската структура. Анализът на демографската структура не дава подобряване на показателите по отношение един от основните фактори при прогнозирането на демографското развитие – фертилността (определя се от контингента жени в детеродна възраст, броя живородени момичета и брачността). Изпълнението на подобна прогноза е функция на социално-икономическите условия.

Естественото движение на населението се намира под влиянието на негативните процеси, свързани с ниската раждаемост, влошената възрастова структура, външната миграция на младото население и спада на заетостта. Това означава, че районът не е привлекателно място за живеене и ако няма промени в социално-икономическото състояние, през следващите години може да се очаква задълбочаване на неблагоприятните тенденции, които ще се превърнат в сериозна пречка за икономическото развитие на областта и в частност на общината.

Анализът на съществуващото състояние очертава тенденция на обезлюдяване на по-малките и отдалечени селища. Периферността, изолацията и обезлюдяването са основен проблем на малките населени места от всички общини. Тази тенденция не е по различна от общата за Северозапния район, където е характерно постоянно намаляване на общия брой на населението и влошаване на възрастовата структура, поради ниската раждаемост, високата смъртност и миграцията. На практика трябва да се приеме, че за общината ще се прилага III вариант на относително забавяне.

При този вариант развитието на населението се прогнозира при хипотези за неблагоприятни социално-икономически процеси в страната, икономическия район и в частност за общината.

Общо брой жители в община Димово за прогнозния период от двадесет години трябва да се запази в рамките на съществуващия брой жители със слабо намаление от около един процент, като се отчитат естествения и механичен прираст. За населените места като гр.Димово, с.Арчар и с.Гара Орешец ще има прираст. За селата Бела, Извор и Медовница населението ще остане почти същото, но с минимално завишение, а за селата Воднянци, Държаница, Карбинци и Септемврийци с минимално занижение. Във всички останали населени места населението ще намалява.

Населени места	брой към 01.02.2011	брой за прогнозния	прираст
ОБЩИНА ДИМОВО	6514	6460	-54
Димово	1202	1300	98
Арчар	2370	2385	15
Бела	108	110	2
Владиченци	65	55	-10
Воднянци	245	240	-5
Върбовчец	96	80	-16
Дълго поле	22	15	-7
Държаница	117	100	-17
Извор	266	270	4
Карбинци	174	170	-4
Кладоруб	43	35	-8
Костичовци	78	60	-18
Лагошевци	60	45	-15
Мали Дреновец	73	55	-18
Медовница	288	290	2
Орешец	10	5	-5
Гара Орешец	810	830	20
Острокапци	77	60	-17
Септемврийци	240	230	-10
Скомля	26	15	-11
Шипот	38	25	-13

Янъовец	14	10	-4
Ярловица	92	75	-17

2.2. Икономическо развитие. Настоящият анализ е предназначен да очертае доминиращите тенденции в промяната на земеползването, проявяващи се пред последните 10-15 год., както неговото отражение в икономиката – селското стопанство най-вече. Сравнението с данните за баланса на територията, посочени в предходни проучвания, води до основния извод, че в границите на общината не нараства дялът на урбанизираните територии за сметка на земеделски земи и гори.

В обобщение на горните данни може да се посочи, че като цяло традиционното за общината разпределение на поземления фонд по начин на трайно ползване е съхранен.

В части на територията ще се предвиди промяна на предназначение на земеделски земи за изграждане на паркове за производство на ел.енергия, на обособени зони за инфраструктура-магистрален газопровод с необходимите сервитути, на зони за отдих на местата на селища със затихващи функции и други необходими за повишаване на обитаването в тази територия.

Тенденции в промяната на земеползването. Инвестиционна активност. В части на територията, може да се предвиди промяна на предназначение на земеделски земи за изграждане на паркове за производство на ел.енергия, на обособени зони за инфраструктура (газопрееносни мрежи), на зони за отдих и други необходими за повишаване на обитаването в тази територия. При това ще се променят предназначението на цели поземлени имоти, независимо от тяхната площ, което не изключва възможността за използване за земеделие на частите от имотите, останали свободни след изграждане на самото съоръжение.

Постигането на икономически растеж предполага да се използват сравнителните и конкурентни преимущества на района, които са обусловени от специфичните условия – природогеографски, културно-исторически, традиционни производства и качество на човешките ресурси. Инструмент за постигане на устойчивост на икономическото развитие на района е повишаване на вътрешното търсене и потребление чрез подобряване на конкурентноспособността на икономиката. Фактори, които дават тласък за конкурентноспособност и за повишаване на заетостта в района са чуждите инвестиции, развитието на малкия и средния бизнес и качеството на

образование. Размерът на преките чужди инвестиции показва, че Северозападният район за планиране не е привлекателен за чужди и местни инвеститори, което е последица от бавното реструктуриране на икономиката, периферното разположение на района и остарялата транспортна и техническа инфраструктура. Привличането на инвестиции е приоритет за общината, като от особено значение за преодоляване на изоставането и води след себе си положителни последици, като разкриване на нови работни места, развитие на малкия и среден бизнес и подобряване на техническата инфраструктура.

Понастоящем конкурентноспособността на аграрния сектор е ниска и той не може да изпълни пълноценно функцията си на стълб в социално-икономическото развитие на общината. Това води и до задълбочаване на изолацията и застои в развитието на общината. Стимулирането на предприемаческа активност и осигуряването на терени за структуриращи обекти може да стане чрез окрупняване на принципа на комасацията на поземлени имоти общинска и държавна собственост. Липсата на устройствената основа за развитието на отраслите в икономиката и тяхната инфраструктура, съгласно предвижданията на стратегическите документи и не дават насоките за развитие на икономиката в общината, като се отчита съществуващите възможности за модерна суровинна база, гарантираща ускорено и устойчиво развитие на селското стопанство и производствените предприятия, внедряване на иновации и нови технологии, които биха повишили на качеството и конкурентноспособността и ефективни връзки между производители и преработватели:

- възможности за масиви от трайни насаждения и за зеленчукопроизводството;
- възможности за устройствени разширения на съществуващите и изграждане на нови ферми;
- възможност за опазването в максималната възможна степен продуктивните земеделски земи;
- липса на рекултивиране на нарушените терени за земеделско ползване;
- частично изградена мрежа от защитни горски пояси и изолационно озеленяване;
- липса на устройствени условия за разработване на предприятия и дейности в аграрния сектор;

- не работеща добивна индустрия в общината от варовикови кариери;
- липса на устройствени зони за разполагане на обекти на техническата инфраструктура с отчитане санитарно-хигиенните изисквания и съвместяване с трасетата на магистрални газопроводи;
- липса на инвестиционна активност за изграждане на инфраструктура за енергодобив от възобновяеми или алтернативни енергийни източници;
- липсата на устройствени условия за изграждане на инфраструктура за обслужване на селскостопанските дейности, за разширяване и модернизация на селскостопанската инфраструктура и не изследвани всички възможностите за съвместяване на обекти на инфраструктурата, обслужващи земеделието и животновъдството, с преработвателни предприятия на селскостопанска продукция.
- възможности за запазване на обслужващите пътища от местната пътна мрежа и селскостопанските пътища в земеделските територии при провеждане на връзките между селищната транспортно-комуникационна мрежа с пътищата от регионално и национално значение.
- Необходимост от осигуряване на съществуващите производствени терени, така и за бъдещи инфраструктурно съоръжаване с оглед привличане на нови инвеститори;
- Не стабилна връзка с републиканската пътна мрежа, без преминаване през населени места или селищни образувания за отдих.

2.3. Развитие на социалната база. Като цяло община Димово се характеризира със слабо развита структура на обслужване. Като се изключи административното обслужване, което е на необходимото ниво, като сграден фонд и работна ръка, във всичките останали сфери се извършва от един клон или се обслужва от областния град или от гр.Белоградчик. Само в сферата на търговията, общественото хранене и местата за подслон са собственост или се поддържат от местни жители. За нивото на последните говори че няма ресторант или заведение от 3 категория, а за местата за настаняване има само едно с трета категория. Силно ограничени до липсващи са в селата финансово-кредитните услуги, интернет услугите и обществените обслужвания (например фризьорски салони). Едновременно с това, всичките системи като цяло работят, като в

определени свои аспекти притежават съществени недостатъци с устройствени измерения, част от които пораждат проблеми на обслужваното население.

- липса на изградена достъпна среда във всички сфери на обслужването;
- липса на общи селищни обслужващи центрове за първа помощ – полиция, пожарна и други услуги в обекти от социалната инфраструктура;

Община Димово се характеризира със относително развита социална и здравна инфраструктура, която разполага със сгради и съоръжения в недобро състояние. Едновременно с това, трябва да се отчита и частта от структурата на контингента обслужван в тази сфера. Застаряващото население, ниската раждаемост и по-висок процент смъртност, липсата на здравноосигуряване по по-младата част от населението (високата и продължителна безработица), тежкия физически труд в селското стопанство, липсата на повече здравни пунктове и лекарска практика, старата материална база (като сграден фонд и оборудване), спесификата на структурата в контингента от ромската принадлежност, подлежащ на здравно образование са само част от проблемите на обслужваното население, с които трябва да се справи община Димово:

- необходимост от възстановяване на здравните пунктове и помещения за социален патронаж в населените места с повече от 50 души;
- възможност за изграждане на общи за няколко близки села обслужващи здравни и социални центрове;
- възможност при използване на съществуващия сграден фонд за увеличаване на броя на лекарските и дентални практики;

За образованието главната цел е стабилизиране на образователната система в общината и създаване на условия за запазване на сега действащите учебни заведения, които са в опорните центрове на общината. Кадровото обезпечаване на стопанските и социални потребности на общината трябва да е основополагаща задача на образованието.

За успешното и ефективно развитие на читалищната мрежа съществуват следните ограничения:

- лошо поддържан и енергонеефективен сграден фонд,
- липса на обзавеждане, остарял библиотечен фонд,

- липса на достъп до интернет,
- липса на съвременни информационни и технически средства,
- не добре организирани контакти с подрастващите,
- недостатъчна квалификация на кадрите.

От съществено значение е използването на наличния капацитет на изградения неправителствен сектор, който да бъде привлечен като партнираща или водеща страна при реализирането на конкретни дейности, свързани с привличането на средства за подпомагане на културния живот в общината.

При решаването на тези задачи следва да се обърне внимание на :

- не е пълно обхващането и задържането на децата в образователната система;
- нисък относителния дял на ромите, завършили средно образование;
- относителна липса на потребностите в общината от професионално образование и в тази връзка квалификация и преквалификация на педагогическите кадри;
- остаряла материално-техническа база в съответствие с нуждите и изискванията на съвременното обучение на децата в извънкласни и извънучилищни форми на занималня;
- не използвани възможности за изграждане на достъпна среда във всички сфери на образованието и културата;
- липса възможност от материално-техническа страна за интеграция в училище на деца и ученици със специални образователни потребности, както и на деца и ученици от етнически и малцинствени групи;

Като цяло община Димово се характеризира със относително развита инфраструктура за отдих, която разполага със сгради и съоръжения в макар и в недобро състояние. Липсват закрити спортни обекти. Ограничени са възможностите за спорт и физкултурни занимания на населението, както в общинския център, така и в селата; липсва база, особено покрита, за спортни прояви; липсва база за разнообразни видове спорт и в частност за игри с топка, както и за плуване. Силно ограничени до липсващи са в селата финансово-кредитните услуги. Не разработени еко-маршрути и вело алеи към природни, исторически и археологически обекти, с които е пълна общината не са намерили решение до настоящия момент:

- не достатъчно развитие на системата отход, обхващащи и зелената система на общината, като място за отход и туризъм с ограничители от местно и национално ниво;
- наличие на обекти на природното и културното наследство без устройствена политика за тях;
- наличие на обекти от социалната инфраструктура с отпаднало първоначално предназначение;
- липса на изградена достъпна среда във всички сфери на отход и спорта;
- липса в рамките на общината или като съвместно с други общини на комплексен спортен център с възможности за широк спектър от спортни съоръжения;
- възможност за възстановяване на площите за летища – не само за селско стопански нужди, но и за спорт и атракции;
- възможност за спортен и атрактивен спортен риболов;
- приети частични специфични устройствени зони за археологически и исторически паметници;

Националните анализи на туристическия потенциал на българските общини отнасят Димово към предпоследната, пета категория «ограничени ресурси с ограничено ползване». Това е мястото на община Димово в туристическата карта на България. По обема на реализираните нощувки тя заема 120-то място. Същевременно, основното заключение е, че няма нито една българска община, която да не разполага с туристически ресурси и възможности за развитие на някаква форма на туризъм. Откриването на пещера "Венеца" през юни 2015г. като туристически обект, реализира 10 000бр. посещения само за два месеца. Туристически обекти могат да бъдат и римската провинция "Рациария", река Дунав, пещера Козарника и др. При една единна туристическа концепция за общината, те могат да се обвържат в общи туристически и културни маршрути заедно с община Белоградчик и община Видин. Разработването на общи туристически пакети ще се предлага и на над национално ниво.

Проблемите в областта на културата произтичат от недостига на финансови средства, както за поддръжка на многото паметници на културата и базите на културните институти, така и за тяхната издръжка и обезпечаването на богатия културен календар. Сценичните форми на културния живот на общината и в

частност на града не търпят развитие поради липсата на подходящи зали. Ограничените възможности на бизнеса в общината не стимулират интереса му да инвестира в култура. Културното наследство на територията на община Димово е част от огромно материално богатство, свидетелстващо за сложната и изпълнена с обрати историческа съдба на видинския регион. Със своето многообразие и с познавателните, възпитателните и естетико-емоционалните си качества, обектите на културното наследство представляват стимулатор за социално-икономическото развитие на общината и ценен ресурс за развитие на културен туризъм. Обектите на недвижимото наследство са важен елемент на материалната жизнена среда, и в частност – на селищната среда, и в този смисъл са сред факторите, определящи качеството на живот на населението. Последното важи с особена сила за село Арчар, където исторически формираните структури от римската епоха, в съчетание със специфичните природогеографски дадености, формират селската и общинска идентичност. Опазването и популяризирането на това културно наследство е сред условията, отнасящи се за осигуряване на устойчивост в развитието на функционалните системи и на жизнената среда.

На територията извън населените места са съхранени основно археологически обекти. Част от тях са със определен статут. Археологическите обекти извън границите на населените места са с ниска степен на проученост. Данните за тях се основават предимно на обхождания и на спасителни теренни проучвания. Обектите със съхранена суперструкция са в лошо физическо състояние. Има свидетелства за масова иманярска инвазия и вторично ползване на градежен материал от тях при строителството в съседните селища. Не са реализирани проекти за консервация, реставрация и експониране на съхранените на място структури. Обектите не са социализирани и не присъстват в туристически маршрути; към нито един от тях няма изградена приемна и информационна туристическа инфраструктура. Не са осигурени условия за обща достъпност. Освен научно-познавателната и възпитателната стойност, това наследство, представлява важен елемент от туристическия ресурс на общината. Нереализиран в пълна степен е потенциалът на археологическото наследство като обект на познавателен туризъм, както и като елемент на атрактивна среда за отдих. За тях, не са определени режими за опазване по смисъла на чл. 79, ал. 1 и ал. 2 от ЗКН, което възпрепятства изпълнението на разпоредбите на чл. 80 от ЗКН. Социализацията на това наследство е недостатъчна. Липсва необходимата

инфраструктура за превръщането на ценностите в обекти на масово посещение - приемна и информационна инфраструктури, благоустрояване, условия за транспортен и пешеходен достъп и пр. Липсват обекти, в които да се съхраняват и експонират движимите културни ценности, както и различните форми на представяне на местното нематериално наследство, тяхното предвиждане и реализация ще обогатят потенциала на общинската територия за предоставяне на комплексен пакет туристически атракции. В допълнение следва да се акцентира върху обстоятелството, че в преобладаващата си част архитектурно-строителните обекти в селата са декларирани преди повече от три десетилетия. През изтеклия период по тях не са извършвани специализирани консервационно-реставрационни работи, но е осъществявана намеса - ремонтни работи, преустройства и ново строителство, довела до изменения в оригинала и компрометиране на автентичността. Поради тези причини, както и поради недостатъчно идентификационни данни в декларационните списъци (липса на кадастрални данни и административен адрес), част от обектите дори не могат да бъдат идентифицирани. До настоящия момент по отношение посочените обекти не е приложена разпоредбата на § 12, ал. 2 (в сила от 20.11.2009 г.), според която в тригодишен срок от влизането в сила на закона заварените деклариран обекти следва да бъдат предложени за регистриране или за отписване.

По отношение археологическите обекти извън населените места и фактическо положение за осигуряване опазването на обектите на археологическото наследство е наложително Община Димово да инициира пред Министерство на културата следните действия:

- Неотложно провеждане на теренно обхождане, извършване на оценка на състоянието, определяне на точните граници на обектите, поставени в проекционна координатна система. Същите да бъдат отразени в специализирана карта в цифров вид и включени в ГИС на плана;
- По отношение ценностите, поставени под юридическа защита по реда и при условията на отменения ЗПКМ: по реда на чл. 159, ал. 2 от Закона за културното наследство да се организира междуведомствена комисия със задача окончателна класификация и категоризация на ценностите;
- По отношение новоразкритите ценности и декларираните ценности, да се извършат съответно процедурите по чл. чл. 58 до 62 от ЗКН;

Във връзка с опазването и социализацията на недвижимите културни ценности на територията на община Димово е наложително да се разработи Общинска програма за опазване на недвижимото културно наследство, включваща и програма за извършване на редовни теренни проучвания на археологическите ценности. За социализацията на природното и културно наследство и във връзка с разширяване на набора от туристически атракции е необходимо развитието на транспортната инфраструктура да включва и изграждане на мрежа от пешеходни и вело-алеи.

Направеният анализ показва, че за община Димово проблемите със състоянието на околната среда са относително незначителни, но тяхното решаване е изключително важно.

- Необходимост от мерки за привеждане в съответствие с екологичните изисквания на производствените дейности в общината, чрез система от лесозащитни, полезащитни пояси и на зелената система в нейната цялост;
- липса на приоритетно развитие и използване на възобновяеми и алтернативни енергийни източници;
- необходимост от устройствена зона върху нарушените терени от различен вид и характер, като съхранява в максимална степен качествата на естествения ландшафт;
- предвидените нови трасета са проучени основно преди предлагането им за използване на отделните части на територията, както и провеждането на новите пътни трасета и инфраструктурни проводни, като са отчитени стриктно териториалният обхват, респ. границите на защитените територии и зони;
- необходимост от териториалното зонироване в обхвата на защитените територии и направа на планове за управление;
- липса на мерки за рекултивация на нарушените терени;
- проблеми, свързани с депонирането и оползотворяването на видовете отпадъци, като терени за всички видове отпадъци и терени за пречиствателни станции за отпадни води на територията на общината;
- проблеми с изграждане на канализационна система за всички видове отпадни, дъждовни и повърхностни води;

- необходимост от мерки в екологичната инфраструктура; съхраняване и подобряване на екологичния баланс на територията на общината.
- проучване за възможностите за предотвратяване на наводнения от сухите дерета чрез изграждане на отводнителни канали и предвиждане на необходимите устройствени условия;
- необходимост от решения към формирането на устойчив и хармоничен ландшафт с изява на специфичните елементи.

Чрез инструментите на регионалната политика трябва да се търсят начини за икономическо съживяване на този район и в частност на местата с ромско население, за които урбанистичните проблеми са в две направления – градоустройствения статут и състоянието на техническата инфраструктура – водоснабдяване, канализацията, улична мрежа, както и останалите елементи от общественото обслужване. Елемент от подобряване на цялостната жилищна градска среда е удовлетворяването на жилищните потребности на ромското население в общините. Необходимо е да продължи прилагането на активни мерки на пазара на труда, насочени към стимулиране на инициативността на частните предприемачи, на стартирането на бизнес, на квалификацията и преквалификацията на безработните, както и на работещите съобразно изискванията за новооткрити работни места и промените в стопанската дейност на фирмите.

Необходими са и мерки за постигане на дългосрочен устойчив растеж, увеличаване на заетостта и засилване на социалната кохезия:

- активизиране на форми на контакт с работодателите с цел по-широка информираност за наличните възможности за създаване на работни места;
- активизиране на продължително безработни лица и такива от рисковите групи чрез включването им в различни регионални и национални програми и мерки предоставени от Агенция по заетостта и създаване на заетост и оказване на социални услуги;
- разработване на проекти, включени в програми за квалификация и трудова заетост по програми, сезонна заетост и др.
- подобряване на връзката между трудово пазарните институции и образователната система;

- осигуряване на адекватна заетост при реализиране на инфраструктурни обекти финансирани от Европейските програми и Кохезионния фонд;
- стимулиране на икономическата инициатива сред хората от малцинствата за развиване на бизнес и производство

2.4 Приоритети за реализация. Диагнозата за развитие е в **ЦЕЛ 1 "ПОСТИГАНЕ НА УСТОЙЧИВ РАСТЕЖ НА ОБЩИНСКАТА ИКОНОМИКА И СТИМУЛИРАНЕ НА ИНВЕСТИЦИОННАТА АКТИВНОСТ, СЪХРАНЯВАНЕ И ПОПУЛЯРИЗИРАНЕ НА КУЛТУРНОТО И ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО"** и Приоритет 1.6 **"Възстановяване и подобряване на състоянието на културно-историческото наследство. Подобряване на условията и създаване на предпоставки за развитие на туризма"**, от ОПР 2014-2020 на община Димово, който включва следните два подприоритета:

ПРИОРИТЕТ 1.6.1 Опазване, възстановяване и популяризиране на културно-историческото наследство и забележителности. Дейностите, свързани с опазване на природното и културното наследство, превръщане на местните културни институции – читалища, музей в стимули за развитието и насърчаването на природни и културни модели за развитие на устойчив туризъм имат важно значение за мобилизиране на местния потенциал за устойчиво местно развитие и регионално. Разработване на план - програма за управление на културно -историческото наследство в общината, който да подsigури условия и средства за неговото съхраняване и опазване. Установяване на сътрудничество между местните заинтересовани групи за обединяване на финансовите усилия за реставрация, опазване и поддържане на паметниците на културата;

- Разработване и разпространение на информационни материали за необходимостта от опазване на околната среда и културно-историческото наследство, предназначени за туристите, заетите в туристическото обслужване и местното население.
- Разработка и изпълнение на инвестиционни проекти с цел ремонт и опазване на местните културни сгради – читалища, библиотеки, клубове, музей;
- Разработка на проекти за създаване на експозиции и продукти от културно – историческото минало на община Димово с цел запазване и предаване на поколенията;

- Разработка на проекти тип хора за хора с участието на деца и хора в пенсионна възраст – „Спомени за поколенията“;
- Разработка и участие в проекти целящи съхранение и популяризиране на местния бит и култура;
- Разработка на проекти за сформирание и самодейни групи към културните институции;
- Разработка и изпълнение на проект за популяризиране на природния феномен „Венец“ – изграждане и създаване на цялостна концепция за презентиране в това число запазване за поколенията - към настоящия момент реализиран;
- Разработка на проекти целящи укрепване на сгради стари православни храмове на територията на община Димово;

ПРИОРИТЕТ 1.6.2 Създаване на условия и предпоставки за развитие на туризма, както и алтернативните му форми в община Димово:

- Развитие и поддържане на специализираната местна туристическа инфраструктура.
- Изграждане на еко пътеки, зони за отдих и излетен туризъм сред природата;
- Реконструкция и модернизация на съществуващата материална база – инфо и посетителски центрове;
- Участие в разработването на проекти, свързани с културата и туризма на ниво партньорство със съседни общини и регион;
- Създаване на условия за изграждане на комплексни туристически продукти;
- Разработка и участие в проекти целящи развитието на селски и екологичен туризъм;
- Повишаване на квалификацията на хората целящи създаване и развитие на дейности в сферата на предоставяне на стои и къщи за гости, семейни хотели;
- Съвместна работа и партньорство с туроператорите и интензифициране на общата реклама с цел засилване на присъствието на международните пазари и привличане на туристи;
- Участие на общината като дестинация в туристически борси и изложения (пряко в страната и чрез представители и информационни материали– в чужбина);

- Изготвяне и поддържане на уеб-сайт на общината с включване в национална туристическа информационна система;
- Разработване на рекламно-информационни продукти;
- Поддържане и създаване на информационни центрове.
- Ивестиране в туристическа инфраструктура във всичките и разновидности;

Ролята на общината е да възпита местното население, че може да изкарва прехраната се от експониране на археологическите предмети, което е устойчиво и дългосрочно. Към момента е подготвен проект за "Консервация, реставрация и експониране на културни ценности" на античен град Рациария, който кандидатства за финансиране и неговото изпълнение ще е първата стъпка в правилното развитие на туризма. От друга страна античен град "Рациария" е предложен обявяване на археологически резерват с разширение на териториалният си обхват, което още повече ще увеличи възможностите за финансиране и развитие. От трета страна в Дунавската стратегия е заложено експониране и разработване на проект за Граничните градове на римската империя, най големият от които е Рациария. От четвърта страна Рациария е на пътя на предстоящото изграждане на трансевропейска дунавска велоалея. В този контекст на мисли е предвидено в ОУПО на община Димово изграждане на велоалея от Арчар към сърцевината на общината през останалите интересни атракции и туристически обекти, която да продължи в съседните общини и да направи устойчивост в на туристическите и инвестиционни намерения на община Димово.

Вследствие на гореизброените факти ОУП на община Димово обръща изключително сериозно внимание в разработването на обща устройствена концепция за развитието на културните ценности на територията на общината и правилното проучване, консервиране и експониране на античен град Рациария.

Основните природни и антропогенни ресурси за развитие на туризъм община Димово са в селищна и в природна среда със сравнително трудна достъпност. Стратегически важни са усилията за подобряване на пътната мрежа и доизграждането на останалите елементи от стандартната техническа инфраструктура. Освен това, екологизацията, естетизирането и устройването на пространствата, през които ще преминават и в които ще пребивават посетители/туристи, би трябвало да са сред планираните мерки.

Аграрната политика на общината би трябвало да се интегрира с туристическата. Това е шансът да се създаде среда за експониране и валоризиране на природни и културни ценности. Спецификата на възможните туристически продукти на общината предполага сравнително кратък престой и ограничено предлагане. Това налага коопериране (включително регионално и национално) за включване в мащабни продаваеми продукти.

Освен пещерен туризъм в Община Димово съществуват ресурси и предпоставки за развитието на селския, културния, кулинарния, ловния и др. видове туризъм. Непокътната природа, чистият въздух, добронамереното отношение на местното население способстват за бъдещето развитие в различни форми на туризма като важен отрасъл от местната икономика.

3. ПРОСТРАНСТВЕНО РАЗВИТИЕ

Общият устройствен план на общината е изработен при съблюдаване на следните общи изисквания:

- Да служи като основа за цялостното устройство на общинската територия, като определя общата структура на територията, преобладаващото предназначение на съставните и структурните части и общия режим на устройството им, съгласно разпоредбите на ЗУТ. Неговите предвиждания са задължителни при изготвянето на подробните устройствени планове, с които се конкретизира устройството и застрояването на териториите на ниво поземлен имот;
- Доразвива положителните идеи и тенденции, заложи в предходни устройствени проекти и планове и други проучвания за територията на общината;
- Отчета външните връзки на общината като стимулатор за развитие, като решаването на инфраструктурни и теренни проблеми в съответствие с целесъобразността им не само на общинско, но и на междуобщинско ниво. Съобразява предвижданията на разработки на територията на съседни общини или предвиждане (иницииране) на такива, отнасящи се за общи устройствени проблеми, като борба с рисковите фактори в енергийния комплекс, развитие на транспортната и техническа инфраструктура и пр.;

- Формира комплекс от устройствени мерки, целящи създаване на условия за преодоляване на установени съществени диспропорции между отделни части на общинската територия;
- Намалява се до минимум отнемането на ценни земеделски земи за нуждите на урбанизацията и друго строително усвояване;
- Създава устройствени възможности за използване на природния и културно-историческия ресурси за развитие на отдиха и туризма, при съблюдаване режимите за опазването им;
- Създава условия за развитието на социалната и техническата инфраструктури;
- Осигурява възможности за етапност в реализацията на устройствени мероприятия - общинско задължение;
- По отношение на икономическото развитие на общината се прилагат постановките на стратегическите документи по ЗРР, отнасящи се за общинската територия. За стимулиране на публично-частното партньорство в дейностите, осигуряващи социално-икономическото развитие, в плана се дават възможностите и решения за целесъобразна реализация на поземления фонд – общинска собственост, при спазване на общите и специфични изисквания и ограничения по отношение земеползването;

Постигнати основните задачи с изработването на Общия устройствен план на община Димово с разработен за перспективен срок от 20 години, т.е. планов хоризонт 2035 година. Урбанистичната хипотеза е разработена с планов хоризонт 2040 година.

- Определяне на общата структура на територията и преобладаващото предназначение на съставните и структурните ѝ части;
- Регламентиране на общия режим на устройство на всяка от териториите по предходната точка, при съблюдаване на режимите, установени със специални закони;
- Строителните граници, начинът на застрояване и основни параметри на застрояване (интензивност, плътност, височина и др.), в т.ч. и терените за ново градско развитие, при отчитане собствеността на гражданите, ограничителите и стимулаторите за териториално развитие.
- Усъвършенстване на мрежата на социалната инфраструктура. Обектите за обществено обслужване от система "образование", "култура",

"здравеопазване", "спорт", култура и др., които се изграждат със средствата на общината и държавата и са от особена важност за града. Мероприятия за устойчивост на социално-икономическото развитие и съпътстващите ги устройствени условия;

- Обосновава развитието на комуникационно-транспортната инфраструктура на общината и определя съответстващото усъвършенстване на транспортните мрежи.
- Обосновава развитието на техническата инфраструктура и определя разположението на мрежите и съоръженията им на територията на общината, както и връзките им с териториите на съседните общини и с инфраструктурни мрежи, съоръжения и обекти от регионално и национално значение;
- Идентифициране на териториите с вероятно разпространение на предвидими природни бедствия и регламентиране на необходимите превантивни мерки и начини на устройство и защита;
- Регулиране на взаимодействието между устройството на територията на общината и природната ѝ среда, с оглед нейното опазване. Регламентиране на допустимото натоварване на естествените рекреационни и други ресурси, с оглед опазването им. Ландшафтно и композиционно естетическо оформяне на населените места, прилежащите квартали и крайселищната територия;
- Осигуряване на условия за опазване и социализация на обектите на културно-историческото наследство и природните забележителности;
- Установява приоритетните устройствени мероприятия и определя последователността на реализирането им във времето.
- Осигурява възможности за по-оперативно действие на общинската администрация. Общият устройствен план трябва да бъде оперативен инструмент в ръцете на общинската администрация за ефективно управление на селищната територия. За тази цел той следва да е едновременно достатъчно ясен и точен и да е с възможности за бързо привеждане в съответствие с новите условия и изискванията на конюнктурата. Тази задача е изключително важна, тъй като в настоящия момент процесите в икономиката и пространственото изграждане на средата са с висока степен на непредвидимост (дори и в по-близко

бъдеще). Много бързо изменящите се условия могат да направят и най-добрият план неприложим, ако той не съдържа в себе си възможности за развитие и промяна.

- Разчети за баланса на територията и други важни териториални показатели.

Във връзка с посочените приоритети за развитието на населените места, както и за останалите части от общинската територия с ОУПО са определени устройствени зони и самостоятелни терени с устройствен режим и за:

- територии (земеделски и горски) без право на промяна на предназначението им;
- територии за превантивна устройствена защита (по чл.10, ал.3 на ЗУТ);
- - рискови територии – зони със свлачища и абразия и потенциално наводняеми територии;
- територии за прилагане на ландшафтноустройствени мероприятия.

Разпределението на територията на общината по видове общо (преобладаващо) предназначение и видове устройствени зони е извършено съгласно с номенклатурата и възможностите на Наредба № 7/2003 г. на МРРБ за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони, при съобразяване с режимите, установени по реда на други закони и на фактическото ползване. За територията на общинския център се съблюдават предвижданията на действащия цялостен устройствен план и неговото развитие. При настъпили промени във фактическата обстановка и/или предвижданията на ОУПО се налага изменение на този план в отделни негови части, то местата и видът на необходимото изменение е посочен изрично в Правилата за прилагане на ОУПО. В новата оперативна програма «Развитие на селските райони», вероятно ще има финансируема мярка за тази цел. Възможността следва да намери и подходящо устройствено решение в бъдещия ОУПО на Димово.

Развитието на общината трябва да бъде обвързано и с използването на река Дунав като транспортна връзка, като обект на туризъм, риболов и като намерят най-подходящите връзки между река Дунав и останалата част, без да се наруши специфичната красота на уникалните релефни форми. Наличието на земи в Натура 2000 показва, че общината има възможност и за развитие в научен аспект - за внимателно и щадящо отношение към природата и при използването

на природните ресурси, за да може да се възстановява екологичното равновесие. Това изискване визира в еднаква степен по-нататъшното усвояване на територията, както за нуждите на развитието на промишлените добивни и преработващи дейности, така и на туризма и услугите.

Икономически фактори. Потенциалите за развитие на града и селищата са многостранни и създават възможност за устойчиво развитието на селско стопанство базирано на агроекологичен потенциал на традициите и на производствения опит на населението и производствените мощности. Създават се устройствени условия за постепенно преодоляване на диспропорциите в селищното развитие спрямо другите общини в областта и съседните:

- стабилизирана селищната мрежа, основана на предимственото развитие на опорните селища, като едновременно с това се създават условия за реализиране на специфичните потенциали за развитие на всяко от селата. Под потенциал на развитие на населените места се оценяват наличните ресурси за селскостопанско производство, други традиционни стопански дейности, присъствието на обекти на материалното и нематериално КИН, природни забележителности, неизползван сграден фонд, свободни урегулирани поземлени имоти, така и възможностите за поемане на нетрадиционни функции – съвременни технологии за преработка на селскостопански суровини, туристическа инфраструктура и др.;
- важни импулси за развитието на града и съставните села ще даде валоризирането на богатия туристически потенциал и културно-историческото наследство като се определят подходящи локализации за бъдещо формиране на селищни образувания за нуждите на;
- изследвана е възможността за вкарване в регулация на жилища, построени в поземлени имоти. В селата със значителен неизползван остарял жилищен фонд може да се предложи и промяна на предназначението на част от жилищната им в зона за нежилищни нужди – за зони за отдих, чрез площоразпределението на всяко населено място;
- Дава се устройствен статут на местностите със земи по § 4 на ЗСПЗЗ;

В тази връзка, може да се включат в Правилата за прилагане на ОУПО изискване за устройване на принципа на "комасацията" принцип при формирането на по-големи земеделски имоти. ОУПО създава устройствената

основа за развитието на отрасъла, респ. неговата инфраструктура, съгласно предвижданията на стратегическите документи и дава насоките за развитие на икономиката в общината, като се отчита създаването на възможности за модерна суровинна база, гарантираща ускорено и устойчиво развитие на селското стопанство и производствените предприятия. Внедряване на иновации и нови технологии ще повишат качеството и конкурентноспособността и ще създадат ефективни връзки между производители и преработватели. За целта, с устройственото зонироване и правилата и нормативите за устройство и застрояване осигурява:

- възможности за масиви от трайни насаждения и за зеленчукопроизводството;
- възможности за устройствени разширение на съществуващите и изграждане на нови ферми;
- Осигурява се опазването в максималната възможна степен продуктивните земеделски земи;
- Предвижда се забрана за включването на високопродуктивни земеделски земи;
- рекултивиране на нарушените терени за земеделско ползване;
- доизграждане на мрежата от защитни горски пояси и изолационно озеленяване;
- създаването на устройствени условия за разработване на предприятия и дейности в аграрния сектор, планът следва да предвиди зони за разполагане на малки предприятия с правила за устройството, гарантиращи опазването на околната среда.
- възстановяване на добивната индустрия в общината от варовикови кариери;

Необходими са и мерки за постигане на дългосрочен устойчив растеж, увеличаване на заетостта и засилване на социалната кохезия:

- активизиране на форми на контакт с работодателите с цел по-широка информираност за наличните възможности за създаване на работни места;
- активизиране на продължително безработни лица и такива от рисковите групи чрез включването им в различни регионални и национални програми и мерки предоставени от Агенция по заетостта и създаване на заетост в оказване на социални услуги;

- разработване на проекти, включени в програми за квалификация и трудова заетост по програми, сезонна заетост и др.
- подобряване на връзката между трудово пазарните институции и образователната система;
- осигуряване на адекватна заетост при реализиране на инфраструктурни обекти финансирани от Европейските програми и Кохезионния фонд;
- стимулиране на икономическата инициатива сред хората от малцинствата за развиване на бизнес и производство

Технически фактори. Регионалните връзки се определят и от схемата на магистралната инженерна инфраструктура и преди всичко в областта на водоснабдяването, електроснабдяването и транспорта. Предвидено е развитие на социалната и техническата инфраструктура и благоустрояване на населените места, както с оглед стабилизиране на селищната мрежа и балансирано териториално развитие, така и за увеличаване привлекателността им за практикуване на форми на алтернативен туризъм. За целта ОУПО е проучил възможностите и предлага подходящи локализации на обслужващи ядра в извънселищни територии.

- Поради недостиг на общински терени в регулационните граници на града, някои обекти на комуналното стопанство се изнасят или се локализират нови в други части на общината и крайградската зона;
- локалните връзки в границите на общината се развиват на основата на единната техническа инфраструктура, отдиха и териториалните потенциали.
- От съществена важност са регионалните и национални връзки – както икономически, транспортни и инфраструктурни;
- създаване на устройствени зони за разполагане на обекти на инфраструктурата, при отчитане санитарно-хигиенните изисквания и съвместяване с трасетата на магистрални газопроводи;
- търсене на инвестиционна активност за изграждане на инфраструктура за енергодобив от възобновяеми или алтернативни източници;
- Създават се условия за изграждане на инфраструктура за обслужване на селскостопанските дейности, за разширяване и модернизация на селскостопанската инфраструктура, като при определянето на устройствените зони са изследвани всички възможностите за съвместяване

на обекти на инфраструктурата, обслужващи земеделието и животновъдството, с преработвателни предприятия на селскостопанска продукция.

- Предвидени са възможности за запазване на обслужващите пътища от местната пътна мрежа и селскостопанските пътища в земеделските територии при провеждане на връзките между селищната транспортно-комуникационна мрежа с пътищата от регионално и национално значение.
- Осигурява се както за съществуващите производствени терени, така и за новоотредените терени инфраструктурно обезпечаване с оглед привличане на нови инвеститори;
- Осигурява се връзка с републиканската пътна мрежа, без преминаване през населени места или селищни образувания за отдих.

Социални фактори. В настоящия проект е заложено поне да се запази сегашна демографска структура, като за това се приложат всички инструменти за подобряване на икономическото състояние на населението. Във връзка с това е необходима по-нататъшната урбанизация на района за да се подобри съществуващата жизнена среда и да се изгради/реновира техническа и социална инфраструктура, което предполага промяна на стария териториално устройствения план на общината. За северозападния район е задължително чрез инструментите на регионалната политика да се търсят начини за икономическо съживяване на района и в частност на местата с ромско население. За тях урбанистичните проблеми са в две направления – градоустройствения статут и състоянието на техническата инфраструктура – водоснабдяване, канализацията, улична мрежа, както и останалите елементи от общественото обслужване. Елемент от подобряване на цялостната жилищна градска среда е удовлетворяването на жилищните потребности на ромското население в общините. Необходимо е да продължи прилагането на активни мерки на пазара на труда, насочени към стимулиране на инициативността на частните предприемачи, на стартирането на бизнес, на квалификацията и преквалификацията на безработните, както и на работещите съобразно изискванията за новооткрити работни места и промените в стопанската дейност на фирмите.

- В сравнителен план сред населените места по степента на развитост на селищните си функции се откроява общинския център гр. Димово. Интегриращите му възможности са основно по линия на административните и някои от социално обслужващите му функции - здравеопазване, обществени и социални дейности. По отношение на икономическите и на другите обслужващи функции и влиянието им върху останалите селища в общината гр. Димово изпитва силното конкурентно влияние на гр. Видин. Това е обективна даденост, която е отчетена при разработването на Общия устройствен план на общината.
- Обуславят се от принципите на самоуправление на общините, липса на централизирано планиране и нови пазарно-икономически отношения.

Община Димово се характеризира със относително развита социална и здравна инфраструктура, която разполага със сгради и съоръжения в недобро състояние. Застаряващото население, ниската раждаемост и по-висок процент смъртност, липсата на здравноосигуряване на по-младата част от населението (високата и продължителна безработица), тежкия физически труд в селското стопанство, липсата на повече здравни пунктове и лекарска практика, старата материална база (като сграден фонд и оборудване), спецификата на структурата в контингента от ромската принадлежност, подлежащ на здравно образование са само част от проблемите на обслужваното население, с които трябва да се справи община Димово и доколкото ОУП на общината може да бъде от полза е в предложенията, които прави проекта:

- Възстановяване на здравните пунктове и помещения за социален патронаж в населените места с повече от 50 души или рефункционализацията на други обекти с отпаднало първоначално предназначение. Осигуряване в тези площи на здравно образование и ограмотяване на ромската общност;
- да се предвидят възможности за изграждане на достъпна среда във всички сфери на обслужването;
- предвиждат се общи за няколко близки села обслужващи здравни и социални центрове;
- в съществуващия сграден фонд се предвижда увеличаване на броя на лекарските и дентални практики, като не се спазва долния праг с необходимата реконструкция, реновация и най-вече ново оборудване.
- обхващане и задържане на децата в образователната система;

- повишаване относителния дял на ромите, завършили средно образование;
- изучаване потребностите на общината от професионално образование и в тази връзка квалификация и преквалификация на педагогическите кадри;
- реконструкция, модернизация за привеждане на материално-техническата база в съответствие с нуждите и изискванията на съвременното обучение, рефункционализацията на обекти от социалната инфраструктура с отпаднало първоначално предназначение и респективно настаняване в тях на други подходящи обекти със социално предназначение за осигуряване на площи за участие на децата в извънкласни и извънучилищни форми на занималня;
- интеграция в училище на деца и ученици със специални образователни потребности, както и на деца и ученици от етнически и малцинствени групи;

Едновременно с това, всичките системи като цяло работят, като в определени свои аспекти притежават съществени недостатъци с устройствени измерения, част от които пораждат проблеми на обслужваното население.

- предвиждат се възможности за изграждане на достъпна среда във всички сфери на обслужването;
- предвиждат се общи селищни обслужващи центрове за първа помощ – полиция, пожарна и други в обекти от социалната инфраструктура с отпаднало първоначално предназначение и респективно настаняване в тях на други подходящи обекти със социално предназначение;

Чрез инструментите на регионалната политика трябва да се търсят начини за икономическо съживяване на този район и в частност на местата с ромско население, за които урбанистичните проблеми са в две направления – градоустройствения статут и състоянието на техническата инфраструктура – водоснабдяване, канализацията, улична мрежа, както и останалите елементи от общественото обслужване. Елемент от подобряване на цялостната жилищна градска среда е удовлетворяването на жилищните потребности на ромското население в общините. Необходимо е да продължи прилагането на активни мерки на пазара на труда, насочени към стимулиране на инициативността на частните предприемачи, на стартирането на бизнес, на квалификацията и преквалификацията на безработните, както и на работещите съобразно

изискванията за новооткрити работни места и промените в стопанската дейност на фирмите.

Необходими са и мерки за постигане на дългосрочен устойчив растеж, увеличаване на заетостта и засилване на социалната кохезия:

- активизиране на форми на контакт с работодателите с цел по-широка информираност за наличните възможности за създаване на работни места;
- активизиране на продължително безработни лица и такива от рисковите групи чрез включването им в различни регионални и национални програми и мерки предоставени от Агенция по заетостта и създаване на заетост в оказване на социални услуги;
- разработване на проекти, включени в програми за квалификация и трудова заетост по програми, сезонна заетост и др.
- подобряване на връзката между трудово пазарните институции и образователната система;
- осигуряване на адекватна заетост при реализиране на инфраструктурни обекти финансирани от Европейските програми и Кохезионния фонд;
- стимулиране на икономическата инициатива сред хората от малцинствата за развиване на бизнес и производство

Културни фактори. Проблемите в областта на културата произтичат от недостига на финансови средства, както за поддръжка на многото паметници на културата и базите на културните институти, така и за тяхната издръжка и обезпечаването на богатия културен календар. Сценичните форми на културния живот на общината и в частност на града не търпят развитие поради липсата на подходящи за това зали. Ограничените възможности на бизнеса в общината не стимулират интереса му да инвестира в култура. При решаването на тази задача следва да се обърне внимание на :

- да се предвидят възможности за изграждане на достъпна среда до всички сгради и обществени пространство;
- предвидена е устройствена зона за музей с археологическа, историческа и етнографска насоченост, използвайки теренните дадености на общината;
- в рамките на общината ще се определи подходящо място за изграждане на зална сграда с културно или универсално предназначение;

Горните нерешени проблеми мотивират следните предложения в проекта за ОУП на общината:

- подобряване и доразвитие на системата отдих, обхващаща зелената система на общината, като място за отдих и туризъм с ограничители;
- действащи режими на особена териториалноустройствена защита;
- при определянето на правилата и нормативите за устройство и застрояване на урегулираните поземлени имоти е предвидено уплътняване с озеленени площи;
- Решаване на устройствените проблеми на достъпна среда и изграждането на приемната инфраструктура за обектите/терените на природното и културното наследство, за които планът предвижда посещение;
- определя условия за рефункционализацията на обекти от социалната инфраструктура с отпаднало първоначално предназначение;
- предвидат се възможности за изграждане на достъпна среда във всички сфери на отдих и спорта;
- в рамките на общината или като съвместно с други общини се предвижда локализиране на комплексен спортен център с възможности за изграждане на широк спектър от спортни съоръжения;
- възстановяване на площите за летища – не само за селско стопански нужди, но и за спорт и атракции;
- възможност за спортен и атрактивен и спортен риболов;
- в рамките на общината ще се определи подходящо място за изграждане на зална сграда с културно или универсално предназначение;
- предвидени са специфични устройствени зони за историческите паметници със съответната охранителна зона и инфраструктура в Правилника за прилагане на ОУПО;
- предвидени са специфични устройствени зони за опознавателен културен туризъм в Правилника за прилагане на ОУПО;

Като обекти с експозиционни качества могат да бъдат посочени античните крепости в землищата на Арчар и Кладоруб както и пещера Козарника. Разположени в благоприятна природна среда, те притежават потенциал за социализация като обекти на културния туризъм, както е заложено и в прогнозната част на плана. Законът за културното наследство поставя под юридическа защита и нематериалното наследство. Освен научно-познавателната

и възпитателната стойност, това наследство, представено в подходяща форма и среда, представлява важен елемент от туристическия ресурс на общината. Към настоящият момент липсват обекти, в които да се съхраняват и експонират движимите културни ценности, както и различните форми на представяне на местното нематериално наследство, тяхното предвиждане и реализация ще обогатят потенциала на общинската територия за предоставяне на комплексен пакет туристически атракции. Материалното - движимо и недвижимо, както и нематериалното наследство на община Димово и региона трябва да получат адекватна валоризация като ресурс на алтернативен туризъм.

За социализацията на природното и културно наследство и във връзка с разширяване на набора от туристически атракции, планът създава устройствени възможности за развитие на маршрути, свързващи населените места и селищните образувания с обекти на културното наследство, природни дадености, извънселищни паркове и гори с рекреационно предназначение. За целта се предвижда развитието на транспортната инфраструктура да включва и изграждане на мрежа от пешеходни и вело-алеи, както е показано в графичната част на плана. Мрежата от алеи включва такива, успоредни на автомобилните пътища, както и такива, проведени по полски и горски пътища, при изграждане на връзки по нови трасета, където е наложително. Така се създават алтернативни възможности за посещение на конкретни обекти, чрез ползване на "меки" средства за предвиждане или използване на автомобилен транспорт в определени участъци от маршрута, при осигурени условия за паркиране при началото на пешеходния (вело) подстъп към съответния обект.

Околна среда. Направеният анализ показва, че за община Димово проблемите със състоянието на околната среда са относително незначителни, но тяхното решаване е изключително важно при изработването на ОУП на общината:

- предвидени са мерки за привеждане в съответствие с екологичните изисквания на производствените дейности в общината, чрез система от лесозащитни, полезащитни пояси и на зелената система в нейната цялост;
- предлагане на приоритетно развитие и използване на възобновяеми и алтернативни енергийни източници;

- въведената устройствена зона върху нарушените терени от различен вид и характер ще определя подходящото им бъдещо предназначение, което да възстановява нарушените екологическите и функционалните характеристики в прилежащите урбанизирани територии и да съхранява в максимална степен качествата на естествения ландшафт;
- стриктно съобразяване на зонирането на територията при определянето на общите устройствени правила и нормативи по прилагането на плана със спецификата на инженерно-геоложките условия на отделните части на територията;
- предвидените нови трасета са проучени основно преди предлагането им за ползване в отделните части на територията, както и провеждането на новите пътни трасета и инфраструктурни проводни, като са отчитени стриктно териториалният обхват, границите на защитените територии и зони;
- при определяне на териториалното зонироване в обхвата на защитените територии е предвидено и напътствие на планове за управление;
- за защитените зони по Натура 2000 не се конкретизира частите от териториите им, в които е допустима устройствена строителна намеса, а в Правилата за прилагане на плана се включва специален набор от разновидности на устройствени зони, съгласно които да става намесата в съответните части от териториите на защитените зони, когато те бъдат определени по обхват и основно предназначение с последващи подробни планове в достатъчно широк териториален обхват;
- с оглед по-нататъшното развитие на общественото озеленяване на населените места са заложили следните предписания: в урбанизирани територии за обитаване, туризъм и отдих, задължително да се прилагат максималните величини на нормативите за озеленяване в УПИ и да се осигурява двустранно улично озеленяване;
- към селищни образувания със стопанско предназначение, разположени в близост до територии за обитаване, да се предвиждат необходимите защитни насаждения;
- решаването на локални задачи, свързани с депонирането и оползотворяването на видовете отпадъци, като терени за всички видове

отпадъци и терени за пречиствателни станции за отпадни води на територията на общината;

- предвижда се изграждане на канализационна система за всички видове отпадни, дъждовни и повърхностни води;
- проучване за възможностите за предотвратяване на наводнения от сухите дерета чрез изграждане на отводнителни канали и предвиждане на необходимите устройствени условия;
- предвидени са мерки в екологичната инфраструктура; съхраняване и подобряване на екологичния баланс на територията на общината.

Устройствените решения в ОУПО са насочени към формирането на устойчив и хармоничен ландшафт с изява на специфичните елементи:

- прилаган е последователно ландшафтноустройствен подход, насочен към опазването и възстановяването на общите ландшафтни характеристики на територията;
- проучено е внимателно възможните варианти за провеждане на бъдещите транспортни и инфраструктурни мрежи и съоръжения и включване в плана на онези от тях, които в най-малка степен нарушават околната среда и ландшафтите ѝ характеристики;
- предложени са мерки за рекултивация на нарушените терени;

Членството на България в ЕС дава възможност да се използват средства от Европейските фондове за развитието на града и селищата от общината. Концепцията на новия устройствен план на общината се базира на варианти на социално-икономическо развитие, които отчитат предизвикателствата на членството на България в ЕС и възможността за ползване на средства по различните оперативни програми, включително Националната оперативна програма за регионално развитие. Възможностите за ползване на Европейските фондове и тяхното обвързване с конкретни проекти, имащи отношение към развитието на града и селищата от общината, са важен елемент на градоустройствената концепция.

3.1. Основно предназначение на териториите, режими на устройство и параметри за натоварването им. Цялата територия на община Димово обхваща както урбанизираната така и извънурбанизираната територия. Към урбанизираната територия спадат всички територии, които се намират в рамките

на населените места, инфраструктурни трасета, за обществено обслужване-за отдиш и спорт, за водни площи и течения, зони на недвижими културни ценности, производствено-складови терени, пристанища, летища, гари и други терени. Към извънурбанизираните територии спадат земеделските земи, горските земи, нарушени и защитени територии, защитени зони, пътища, водни площи и течения и терени с друго предназначение. За всички територии са предвидени режими за устройство и развитие: устройствени зони на урбанизираните и извънурбанизираните територии, параметри за допустима урбанистична намеса и устройствени показатели с баланс на територията.

За настоящия проект на ОУПО на Димово сме се придържали към чл.11 и чл.13 на Закона за устройство на територията (ЗУТ), както и Наредба №7/2003 г. за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони (ПУОВТУЗ). В по-голямата си част от територията на общината се прилагат устройствените зони с техните показатели от Наредба №7 за ПУОВТУЗ. Само за особени специфични обекти ще се прилага чл.13, ал.2, т.2 и ал.6 от ЗУТ за обекти на културното наследство, така и за опазване на природните забележителности или територии с режим на превантивна устройствена защита по чл.10, ал.2 и 3 на ЗУТ. Предназначение на териториите и поземлените имоти могат да бъдат за:

- жилищни нужди – **Ж**;
- производствени и складови дейности – **П**;
- рекреационни дейности – **О**;
- озеленени площи – **Оз**;
- спорт и атракции - **Са**;
- културно-историческо наследство - **К**;
- обществено и делово обслужване – **Оо**;
- движение и транспорт - **Т**;
- инженерно-техническа инфраструктура - **Ти**;
- комунално обслужване – **Тсм**;
- земеделска дейност - **Сс**;
- горски насаждения - **Г**;
- реки и други водни площи - **Трк**;
- природна защита - **Р**;
- превантивна защита или охранителни зони - **Ох**;

- възстановяване и рекултивация - **Вр**;
- терени на добив на полезни изкопаеми и кариери – **Тди**;

Терени за жилищни нужди – „Ж“. Поради спецификата на населените места в община Димово (главно села), площта на жилищните територии е много близка до общата площ на населените места за селата и тя е използвана за изчисляване на основния параметър „площ на жилищната територия“.

Видове населени места	Площ на жилищната територия (бруто) в кв. м/жител
Големи градове	35 – 50
Средни градове	45 – 60
Малки градове	55 – 100
Много малки градове	100 – 200
Много големи села	170 – 270
Големи села	220 – 320
Средни села	250 – 350
Малки села	300 – 370
Много малки села	над 350

Таблицата е по Наредба №7 за ПУОВТУЗ. При прилагането ѝ за населените места от община Димово, със съответното изчисление следва, че основния параметър „площ на жилищната територия“ за селата е 3 310 кв.м/ж (при 17 582 893 кв.м при 5312 жители), за гр.Димово – 826 кв.м/ж (при 993 106 кв.м при 1202 жители) и за общината – 285 кв.м/ж (при 18 575 999 кв.м при 6514 жители).

Видно от постигнатия показател е, че се касае за територии на много малки села по чл.14 на Наредба №7 за ПУОВТУЗ и много малък град.

Съгласно §1 на Допълнителни разпоредби на Наредба №7 за ПУОВТУЗ при прилагането се отчита и съществуващия брой на населението им градовете и селата, като се категоризират, както следва: за гр.Димово – „много малък град“ - до 10 хил. жители, а за селата:

- „големи села“ с от 2 хил. до 5 хил. жители – с.Арчар;
- „малки села“ с от 250 до 1000 жители – с.Извор, с.Медовница и с.Гара Орешец;
- „много малки села“ с до 250 жители – всички останали села в община Димово.

Съгласно чл.19 на същата Наредба за населените места в общината трябва да отговарят на следните показатели:

Разновидности на жилищните устройствени зони	Плътност на застрояване, П _{застр.}	Интензивност на застрояване, Кинт.	Необходима озеленена площ, Позел.
--	--	------------------------------------	-----------------------------------

Жм - с малка височина	от 20 до 60 %	от 0,5 до 1,2	от 40 до 60 %
Жс - със средна височина	от 25 до 70 %	от 1,0 до 2,0	от 30 до 50 %

Основната жилищна зона е „с малка височина – Жм“ за селата, а втората устройствена зона „с със средна височина - Жс“ се предвижда само за град Димово. Средна етажност за селата не трябва да надвишава кота корниз 10 метра, а за град Димово – не повече от 15 метра. Поради спецификата на повечето „много малки села“ се предвижда устройствена зона „Смесени зони за обитаване и обслужване- Жц“ с устройствени показатели на устройствената зона Жс. В нея попадат терени в централните части на населените места, които са главно с жилищни функции, но приземните етажи има помещения за обществено или административно обслужване. При изследване на регулационните планове на населените места, строителните полигони и реално усвоените територии по действащите планове се установи съществена разлика. За тази цел проектът предлага въвеждането на специална устройствена зона „Далекоперспективна жилищна устройствена зона с малкоетажно застрояване –Жмд“ със занижени устройствени показатели. В нея попадат както всички терени, които са в регулационни граници, но не реализирани, така и терените от строителния полигон.

Терени за производствени и складови дейности–„П“. Производствените територии според допустимостта за съчетаване на дейности могат да се отнасят към следните разновидности на производствена устройствена зона и съответните показатели по Наредба №7 за ПУОВТУЗ:

Разновидности на производствените устройствени зони	Плътност на застрояване, Пзастр.	Интензивност на застрояване, Кинт.	Необходима озеленена площ, Позел. в %
предимно производствена - Пп	от 40 до 80 %	от 1,0 до 2,5	от 20 до 40 на сто, като 1/3 от нея трябва да бъде осигурена за озеленяване с дървесна растителност

По данни от ТУП на селищна система Димово площите за производствени цели са били съсредоточени в град Димово (5,62 ха съществуващи и предвидени още 1,38 ха) и село гара Орешец (12,22 ха съществуващи). Извън тези територии има и 12,86 ха за тези цели извън населените места. Тези площи са преоразмерени, но и прекалено съсредоточени, което не отговаря на съвременните разбирания и възможности по-дребен бизнес, който е характерен

за местното население. По-големите зони могат да бъдат използвани за практики за свързване на взаимно изгодни производства в обединения на основата на специализация и предполагащо коопериране. Към тази зона спадат и всички стопански дворове.

Предвижда се устройствена зона „Терени за транспортни и логистични дейности- Плп“ със занижени устройствени показатели за някои малки терени около новите инфраструктурни обекти в землищата на селата Бела, Извор, Гара Орешец, Медовница и град Димово.

Терени за рекреационни дейности – „О“, се обособяват като устройствени зони в границите на населените места и селищните образувания или извън тях и се определят съгласно следните разновидности в община Димово като вилни зони и други рекреации. Вилните зони обхващат главно съществуващите вилни зони – в.з.“Блатото”, в.з.“Рациария” и в.з.“Башовица”. Към тях са предложени в проекта на ОУП да попаднат и кв.“Фалковец” (на с.Яновец) и селата с намалени жилищни функции като с.Орешец, с.Скомля и с.Яновец. За тази разновидност на устройствената зона се прилага чл.29 от Наредба №7, ал.1 за ПУОВТУЗ със следните нормативи:

Разновидности на терени за рекреационни дейности	Плътност на застрояване, Пзастр.	Интензивност на застрояване, Кинт.	Необходима озеленена площ, Позел. в %	Височина на сградите
Вилна зона - Ов	от 40 %	до 0,8	до 50 %, като 1/2 от нея трябва да бъде осигурена за озеленяване с дървесна растителност	Кота корниз. –до 7 м и кота било до 10м
Други рекреации	до 25 %	до 0,5	до 40 %	Кота корниз до 10 м

В отделни урегулирани поземлени имоти във устройствените „вилните зони“, при спазване на нормативите, освен вилни сгради може да се разполагат и магазини и заведения за хранене; сгради за социални, здравни, културни, спортни и други обслужващи дейности; малки хотели с до 40 легла; сгради, мрежи и съоръжения на техническата инфраструктура и бензиностанции и газостанции.

Към другата разновидност на терените в община Димово за рекреационна дейност попадат „други рекреации (голф селища, аквапаркове, дисниленд др.) – **Од**“. За тях важат нормативите по чл.27, ал.2 на Наредба №7 за ПУОВТУЗ, като тези дейности се определят и планират с устройствени схеми, общи и подробни

устройствени планове, като се съобразява капацитетът на основния рекреационен ресурс, за което се спазват следните показатели: за естествени водни площи - 8 кв.м на човек и за изкуствени водни площи 1,5 кв.м на човек. Те са главно в извън селищните територии, като край село Извор и манастира "Успение Богородично" и с подробните устройствени планове се конкретизират параметрите на застрояване и не могат да надхвърлят пределно допустимите.

Терени за озеленени площи – „Оз“. Тези терени имат основни функции за рекреативни, еколого-хигиенни, защитни и други специфични. Разполагат се както в населените места, така и извън тях.

В населените места има съществуващите селски и градски паркове и градини и улично озеленяване и те са „обществено озеленени площи – **Оз1**“. При разработките на подробни устройствени планове е необходимо за тях да се спазва показателя за кв.метри на жител както следва: за много малки градове - 8 кв. м/жител; за всички села - 4 кв. м/жител.

Във всички населени места има съществуващи гробищни паркове. Тези терени са означени като „гробищни паркове – **Оз4**“. Самата им площ е достатъчна и не се налага предвиждане на нови площи, но при последващи устройствени разработки трябва да се спазват показателите по наредба №7 за ПУОВТУЗ (за много малки градове и много големи села- 1,30 кв. м/жител; за много малки села - 4,00 кв. м/жител).

В следващата таблица са показани необходимите параметри за обществено озеленени площи – **Оз1** и за гробищни паркове – **Оз4**, с техното съотношение към общата площ на населените места.

Населени места	брой жители за прогнозния период	Площ на населено място в дка	Необх. площ за обществено озеленени площи в дка	в % Оз1 от общата площ на нас.места	Необх.площ за гробищни паркове в дка	в % Оз4 от общата площ на нас.места
Димово	1300	993,106	10,400	1,05	1,690	0,17
Арчар	2385	1 861,879	9,540	0,51	9,540	0,51
Бела	110	1 244,622	0,440	0,04	0,440	0,04
Владиченци	55	358,089	0,220	0,06	0,220	0,06
Воднянци	240	1 241,632	0,960	0,08	0,960	0,08
Върбовец	80	634,872	0,320	0,05	0,320	0,05
Дълго поле	15	391,604	0,060	0,02	0,060	0,02
Държаница	100	416,686	0,400	0,10	0,400	0,10
Извор	270	1 333,671	1,080	0,08	1,080	0,08
Карбинци	170	1 418,704	0,680	0,05	0,680	0,05
Кладоруб	35	187,020	0,140	0,75	0,140	0,75
Костичовци	60	1 051,851	0,240	0,02	0,240	0,02
Лагошеви	45	876,622	0,180	0,02	0,180	0,02
Мали Дреновец	55	521,910	0,220	0,04	0,220	0,04

Медовница	290	1 350,609	1,160	0,09	1,160	0,09
Гара Орешец	830	1 848,335	3,320	0,18	3,320	0,18
Острокапци	60	339,653	0,240	0,07	0,240	0,07
Септемврийци	230	628,146	0,920	0,15	0,920	0,15
Скомля	15	522,261	0,060	0,01	0,060	0,01
Шипот	25	520,713	0,100	0,02	0,100	0,02
Янъовец	10	322,727	0,040	0,01	0,040	0,01
Ярловица	75	511,287	0,300	0,06	0,300	0,06

В обществените озеленени площи без промяна на предназначението им се разполагат:

- мрежи и съоръжения на техническата инфраструктура, обслужващи озеленените площи, и застрояване, необходимо за поддържане на зелената система;
- преместваеми търговски обекти, които общо могат да заемат площ не повече от 1 на сто от територията на паркове с площ над 3 ха и не повече от 2 на сто от територията на паркове и градини с площ до 3 ха;
- открити обекти за спортни и културни развлечения и забави (концертни естради, летни амфитеатри, атракциони, изложбени площи и спортни съоръжения), които общо не трябва да заемат площ повече от 10 % от територията на парка;
- детски площадки;
- мемориални обекти;
- монументално-декоративни, информационни и рекламни елементи.

В обществените озеленени площи с подробен устройствен план може да се урегулират поземлени имоти - частна собственост, в които се предвижда разполагане на горе изброените обекти и в тези случаи площта за озеленяване в урегулираните имоти не може да бъде по-малко от 40 %.

Като терени за озеленени площи се водят и еколого-хигиенни полоси край новите транспортни и инженерно инфраструктурни трасета - „защитни насаждения – **Озб**”.

С оглед по-нататъшното развитие на общественото озеленяване на населените места са заложили следните предписания:

- в урбанизираните територии за обитаване, туризъм и отдих, задължително да се прилагат максималните величини на нормативите за озеленяване в УПИ и да се осигурява двустранно улично озеленяване;

- към селищни образувания със стопанско предназначение, разположени в близост до територии за обитаване, да се предвиждат необходимите защитни насаждения;

В територията на община Димово не се предвиждат останалите разновидности на озеленените терени – „извънселищни паркове – **Оз2**“; „горски паркове – **Оз3**“ и „ботанически градини, дендрариуми и разсадници – **Оз5**“. При евентуални частни и предприемачески инициативи те могат да бъдат добавени след като планът се актуализира.

Терени за спорт и атракции – „Са“ са разположени както в населените места така и извън тях. В населените места са концентрирани около училищата и обществените зеленини „зона спорт и атракции в населени места – **Са1**“. Площта на териториите за спорт и развлечения в населените места и в крайселищната им територия се определя, като се спазват следните нормативи спрямо броя на населението за много малки градове е необходима площ от 10-12 кв.м. на жител, а за селата от 15-20 кв.м на жител. Минималната озеленена площ в териториите за спорт и развлечения е 20 % от площта на урегулирания поземлен имот.

Извън населените места има предвидени терени за „зона спорт и атракции извън населени места – **Са2**“. Това са местата край микроязовирите, покрай течението на река Скомля, летището край с.Шипот и край река Дунав. За тях устройствените параметри са както следва:

- Плътност на застрояване - до 25%;
- Интензивност на застрояване – 0,5;
- Необходима озеленена площ – минимум 40%;

При конкретизация с ПУП и доказване на невредно натоварване на територията някои от параметрите могат да се завишават с 10%.

Терени за културно-историческо наследство – „К“. За защитените територии за опазване на недвижимото културно наследство по смисъла на чл.79, ал.5 от Закона за културното наследство се обособяват самостоятелни терени с устройствен режим за недвижими културни ценности. Тези терени са предназначени за дейности, насочени към опазването и социализация на недвижимите културни ценности и се устройват в съответствие с режимите за опазване, респ. документите и процедурите, регламентирани в раздел V «Териториалноустройствена защита» от Закона за културното наследство. На

основание съответни санкции на компетентните органи по Закона за културното наследство, в терените за археологически недвижими културни ценности се допускат:

- специализирани проучвателни и консервационно-реставрационни работи;
- строителство, свързано с опазването, социализацията и охраната на недвижимите културни ценности, благоустройствени работи, озеленяване и изграждане на съоръжения на техническата и транспортна, в т.ч. довеждаща инфраструктура;

По отношение археологическите обекти извън населените места и тяхното опазването, Община Димово да инициира пред Министерство на културата следните действия:

- Неотложно провеждане на теренно обхождане, извършване на оценка на състоянието, определяне на точните граници на обектите и охранителните им зони, поставени в проекционна координатна система. Същите да бъдат отразени в специализирана карта;
- По отношение ценностите, поставени под юридическа защита по реда и при условията на отменения ЗПКМ - по реда на чл.159, ал.2 от ЗКН да се организира междуведомствена комисия за окончателна класификация и категоризация на ценностите;
- По отношение новоразкритите ценности и декларираните ценности, да се извършат съответно процедурите по чл. чл. 58 до 62 от ЗКН.

До извършване на специалните проучвания, процедури и заповед на министъра на културата в терените за археологически недвижими културни ценности се прилагат разпоредбите на чл. 35 от Наредба № 7 за ПУОВТУЗ, за опазване на археологическите обекти се опазват и устройват съобразно режими за териториите им, определени със специални проучвания, както следва:

1. за територии с режим „А“ на археологически обекти не са допустими благоустройствени, строителни, селскостопански, мелиоративни и други дейности, които биха нарушили целостта на почвения слой, като се допуска използването на земята като пасище;
2. за територии с режим „Б“ на археологически обекти не са допустими изкопни работи, дълбочинна обработка на почвата, засаждане на дървета и култури с дълбока коренова система, като се допуска плитка обработка на почвата (оран) до 0,25 м;

3. за територии с режим „В“ на археологически обекти не са допустими изкопни работи, несвързани със селскостопанските работи, като се допускат селскостопански дейности при условията на чл. 18 ЗПКМ;

4. за територии с режим „Г“ на археологически обекти се разрешават всички дейности, като тези, свързани с изкопни работи, се съгласуват с органите, които следят за опазване на културно-историческото наследство при условията и по реда на ЗКН.

5. за територии с режим „Д“ на други обекти на КИН.

На територията на община Димово са разположени следните разновидности на терени с културно – историческо наследство:

- територии с концентрация на обекти на КИН – **Кп.** Тези територии се намират в землищата на селата Карбинци, Воднянци, Кладоруб, Орешец, Лагошевци, Арчар и град Димово;
- територии за културно-исторически резервати – **Кр.** Единствено в землището на село Арчар има предложение за археологически резерват;
- територии за охранителни зони на културно исторически резерват – **Ко.** Такава зона има само около предложения за резерват в землището на село Арчар.

За териториите и охранителните зони, след заповед на министъра на културата се прилагат специфични правила и нормативи за устройство към устройствените планове по чл.13, ал.2 на ЗУТ. Предложението за териториите и охранителните зони на културно-историческото наследство е направено в общия устройствен план в раздел „Задължителните изисквания към ПУП, допустимите натоварвания на териториите и др.". Терените за археологически резерват са изключителна държавна собственост по чл.18 на Конституцията на Република България.

Терени за обществено и делово обслужване – „Оо“ се намират в населените места и са предназначени за образование; здравеопазване и социални грижи; култура; религия; административни услуги; търговия, обществено хранене и битови услуги; други общественообслужващи дейности. Част от тези обекти могат да се разполагат и в жилищни устройствени зони, което е предмет на последващ подробен устройствен план. Необходимите площи предназначени за обществено обслужване са дадени в таблица:

Разновидности на общественото обслужване	Необходима площ
За детски заведения	от 25 до 35 кв.м/дете
За училища	от 25 до 30 кв.м/ученик, като най-малкия терен за училище е 0,5 ха
За училища с интернат	от 50 до 60 кв.м/ученик
За домове за социални грижи	от 40 до 60 кв.м/обитател

За тези разновидности на зоната за общественото обслужване са дадени и устройствените параметри на които отговарят:

Разновидности на общественото обслужване	Плътност на застрояване	Интензивност на застрояване	Необходима озеленена площ
За детски заведения	до 30 %	до 0,6	мин. 40 %
За училища	до 40 %	до 1,2	мин. 20 %
За домове за социални грижи	до 30 %	до 1,2	мин. 40 %
За административно и делово обслужване	от 30 % до 60 %	от 1,0 до 2,0	мин. от 30 % до 50 %

Предвиждат се нови площи:

- в село Извор за стадион,
- в село Арчар за социален дом, общежитие и база за спортисти,
- в село Гара Орешец за хотел и аптека,
- в град Димово за хотел.

Терени за движение и транспорт – „Т“. Тези терени обхващат както съществуващите трасета, така и новопредвидените транспортни инфраструктури от национално или друго ниво. Те включват и необходимите площи за обекти и сервитути им, които са задължителни и са по съответните закони и наредби. Местоположението, трасетата и устройството на пътищата и улиците се определят въз основа на устройствените схеми и планове и специализирани комуникационно-транспортни схеми, планове и проекти. Извън тях остават селскостопанските и горските пътища, които осигуряват достъп до поземлените имоти в земеделските и горските територии. В населените места и извън тях са предвидени алеи за велосипедно движение.

Функционалните, техническите и транспортните параметри на различните класове улици и велоалеи в последващите устройствени планове се определят съгласно Наредба № 2 от 2004 г. за планиране и проектиране на комуникационно-транспортните системи на урбанизираните територии.

В територии в обхвата на пътищата (от републиканската пътна мрежа и общинските пътища) в съответствие със Закона за пътищата могат да се изграждат търговски обекти, мотели, бензиностанции и газостанции, сервиси, площадки и съоръжения за поддържане на пътищата и подземни проводни на техническата инфраструктура. Размерът на необходимите площи за изграждане на пътища, за опорни пунктове за поддържане на пътищата, при корекции на реки, дерета, диги за предпазване на пътя, за бензиностанции и газостанции се конкретизира в подробните устройствени планове, като се спазват приетите нормативи и параметри. Същото важи и за изграждане на автогари и автоспирки, за автобази за автобуси и площадки за открито гариране и паркиране на превозни средства включително за велосипеди.

Към зоната за „терени за движение и транспорт“ се отнасят следните разновидности:

- терени за транспортната инфраструктура – **Тти** (улици пътища, летища и пристанища);
- терени за бази на транспорта – **Ттр**;
- терени за инфраструктурата на жп транспорта – **Тжп**.

За тези разновидности в зоната за движение и транспорт няма предвидени устройствените параметри, на които да отговарят. Те се доказват и определят въз основа на одобрен инвестиционен проект.

Терени за инженерно-техническа инфраструктура – „Ти“. Тази устройствена зона се характеризира с голямото разнообразие на линейни и площни обекти. Като разновидности на зоната са оформени групи по основните си елементи на обслужване:

- терени за площни обекти на електроснабдяване и далекосъобщения – **Тиед**;
- терени за площни обекти на ВиК – **Тивк**;
- терени за площни обекти на снабдяване с петролни продукти, газ и топлоенергия – **Тиг**;

Първата разновидност (**Тиед**) обхваща обекти на електроснабдяването, електрическите подстанции, трафопостовите в урегулирани поземлени имоти, както и далекосъобщителната мрежа. В тази разновидност не се включват енергийни обекти за производство на електрическа енергия, които попадат в производствена устройствена зона и се определят със специални технико-

икономически проучвания. Обектите в тази зона отговарят на изискванията за площ и отстояния по Наредба №7 за ПУОВТУЗ, като разположението, размерите и специалният режим за упражняване на сервитутите около енергийните обекти се определят с наредбата по чл. 64, ал. 9 от Закона за енергетиката. В територии в обхвата на енергийни мрежи и обекти необходимите и допустимите устройствени дейности се съобразяват с изискванията на Закона за енергетиката.

Втората разновидност (**Тивк**) обхваща водоснабдителните, канализационните и хидромелиоративните мрежи и съоръжения. За тях необходимите площи при строителство на обекти се определят при спазване на нормативите по Наредба №7 за ПУОВТУЗ и за санитарно-охранителната зона на пояс I, се определя съгласно изискванията на наредбата по чл. 86, ал. 1 ЗУТ на министъра на регионалното развитие и благоустройството и министъра на околната среда и водите.

Третата разновидност (**Тиг**) обхваща площни обекти на снабдяване с петролни продукти, газ и топлоенергия. За нея охранителните зони, ивици и просеки и ограничителните режими на застрояване и ползване на поземлените имоти при прокарване на нефтопроводи и нефтопродуктопроводи се определят с наредбата по чл. 200, ал. 3 ЗЕ.

За тези разновидности на зоната за движение и транспорт няма предвидени устройствените параметри на които да отговарят. Те се доказват и определят въз основа на одобрен инвестиционен проект.

Терени за комунално обслужване – „Тсм” (сметища и депа за отпадъци). Тези терени в съществуващото положение се намират в около 11 села и в край град Димово. Площадката на съществуващото депо за битови отпадъци е разположена в местността „Дандера”, в землището на гр. Димово. Депото за отпадъци се експлоатира от 2004 г. и не отговаря на изискванията на нормативната база. В проекта се предвижда тяхното оптимизиране и прокарване на охранителна зона .

Терени за земеделска дейност – „Сс”. Тези терени са най-големи по площ поради спецификата на територията на община Димово, като земеделска и процентното съотношение в баланса на териториите е 68,46%. Тук разновидностите са четири и са групирани по принципа на застрояването:

- земеделска зона – **Ссб**;

- земеделска зона - трайни насаждения – **Сст**;
- земеделска зона със специфичен режим – **Ссп** (зона допускаща допълнителни функции за аграрен туризъм и отдих);
- земеделска зона с възможност за застрояване за неземеделски нужди – **Ссп**;

За първата и втората разновидности (**Ссб** и **Сст**) на терените за земеделска дейност е недопустимо застрояване за земи от първа до трета категория земя. За останалите категории земи могат да се изграждат обекти, чиито функции са съвместими с предназначението на имотите и без смяна на предназначението на земеделската земя. В тези случаи се прилага Закона за земеделските земи и закона за опазване на земеделските земи без допълнителни ограничения и правила, както и Наредба №7 за ПУОВТУЗ или по специфичните правила на ОУПО.

В тази връзка, може да се включат в Правилата за прилагане на ОУПО изискване за устройване на принципа на "комасацията" принцип при формирането на по-големи земеделски имоти.

За останалите две разновидности (**Ссп** и **Ссп**) на терени за земеделска дейност се дава възможност за застрояване. Тези терени не могат да обхващат първа и втора категория земя. Разрешеното строителство е само за обекти, чиито функции са съвместими с предназначението на имотите и за тях не е необходима промяна на предназначението на земеделската земя за неземеделски нужди. Обекти за постоянно обитаване са допустими и в застроени фермерски дворове, без промяна на предназначението на земята. За тези две разновидности на устройствената зона се предвиждат специфични нормативи и параметри, които са разработени в раздел „Задължителните изисквания към ПУП, допустимите натоварвания на териториите и др.“ Показателите за тези разновидности на устройствената зона са разработени на база площ и категория земя. Такива територии с разположени около село Орешец и кв.Фалковец на село Яновец за аграрен туризъм (земеделска зона със специфичен режим – **Ссп**) и за земеделска зона с възможност за застрояване за неземеделски нужди – **Ссп**, край новите инфраструктурни обекти.

Земите за земеделско ползване и отдих (земи по § 4 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за собствеността и ползването на

земяделските земи) задължително променят предназначението си и се обособяват като вилни зони.

Терени за горски насаждения – „Г“. Тези терени са на второ място по обхват на площ с 24,09 % от общата територия на община Димово в баланса и съобразно своето предназначение са групирани в шест по принципа на застрояването:

- защитени гори и земи – **Гз**;
- рекреационни гори – **Гр**;
- лесопаркове – **Глп**;
- държавно ловно стопанство – **Глс**;
- стапански гори – **Гс** (за дървопроизводителни функции);
- терени за горски разсадници – **Тгр**;

Устройството и застрояването се осъществяват по реда на Закона за горите. Допуска се изграждане на проводи и съоръжения на инженерната инфраструктура при спазване изискванията на ЗГ.

За всички разновидности на зоната „терени за горски насаждения“ с изключение на „рекреационни гори“ не се предвижда възможност за промяна на предназначението и изключване на земи от горския фонд. Без промяна на предназначението на земи от горския фонд могат да се изграждат обекти, чиито функции са свързани с горскостопанската дейност. За горските територии се прилага Закона за горите без допълнителни ограничения и правила, както и Наредба №7 за ПУОВТУЗ.

За разновидността на устройствената зона „рекреационни гори“ се предвиждат специфични нормативи и параметри, които са разработени в раздел „Задължителните изисквания към ПУП, допустимите натоварвания на териториите и др.“ Показателите за тези разновидности на устройствената зона са разработени на база площ.

Терени за реки и други водни площи – „Трк“. В урбанизираните територии за водните течения се осигурява задължителен сервитут от минимум 3 м двустранно на коритото и допълнително по още минимум 6 м за улици (алеи) за провеждане на инженерната инфраструктура и за обслужване на речното корито (може и шестметровият сервитут да се разположи едностранно). Тези терени са задължително публична общинска собственост.

За извън урбанизираните територии тези терени край река Дунав са изключителна държавна собственост по чл.18 на Конституцията на Република България и са предвидени са брегоукрепващи мероприятия.

За тази устройствена зона няма предвидени устройствените параметри на които да отговарят. Те се доказват и определят въз основа на одобрен инвестиционен проект.

Терени за природна защита – „Р“. В община Димово няма разновидностите „природни резервати - **Рзп**“ и „природни паркове - **Рпп**“, а „защитени местности и природни забележителности – **Рдз**“ са зоните по Натура 2000:

- **Защитени зони по Директивата за опазване на дивите птици**, попадащи изцяло или частично на територията на община Димово са BG 0002002 „Западен балкан“ в землищата на с. Бела, с. Върбовчец, с. Орешец и с. Янъовец.
- **Защитени зони по Директивата за опазване на природните местообитания**, попадащи изцяло или частично на територията на община Димово са BG 0001040 „Западна Стара планина и Предбалкан“ в землищата на с. Върбовчец, с. Янъовец, с. Орешец; BG 0000518 „Въртопски дол“ в землищата на с.Арчар, с. Държаница и с. Лагошевици; BG 000018233 „Орсоя“ в землището на с.Арчар; BG 000053233 „Остров близнаци“ в землището на с.Арчар; BG 0000521 „Макреш“ в землищата на с. Кладоруб и с. Острокапци; BG 0000497 „Арчар“ в землищата на село Арчар;
- **Природна забележителност – пещера „Венеца“.**

ОУП предвижда проучване и експониране на останалите пещери с лесен достъп и интересно предлагане. С ОУП на община Димово се предвиждат възможности за благоустрояване и експониране на останалите пещери на територията на общината, разработването на маршрути и включването им в общи туристически пакети.

В защитените територии за природозащита мероприятията по опазване на природната среда допустимите устройствени дейности се осъществяват въз основа на планове за управление и устройствените планове, съгласно Закона за защитените територии.

За защитените зони по Натура 2000 не се конкретизират частите от териториите им, в които е допустима строителна намеса, но в Правилата за

прилагане на плана се включват допълнителни изисквания, съгласно които да може да има ограничена строителна намеса в съответните части от териториите на защитените зони, когато те бъдат определени по обхват и основно предназначение с последващи подробни планове в достатъчно широк териториален обхват.

Терени за превантивна защита или охранителни зони – „Ох“. От тези терени в община Димово е представена само разновидността охранителна „зона водоизточници – **Охв**“. Те се намира край селата Бела, Гара Орешец, Държаница и Ярловица и имат обхват съгласно Наредба № 3/2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди.

Терени за възстановяване и рекултивация – „Вр“. Тези терени имат по принцип две разновидности:

- нарушени терени за биологично възстановяване – **Врб**;
- нарушени терени за техническо укрепване – **Врт**;

Към първата разновидност на тази устройствена зона спадат нарушения в почвите. Към настоящият момент в Община Димово няма данни за такива замърсявания на почвите. Има само несъществени замърсявания с отпадните води, които се изливат в преминаващите през населените места реки. На територията на общината няма работеща пречиствателна станция за отпадни води. Има проект за изграждане на канализационна мрежа и пречиствателна станция в град Димово, от който е реализиран първи етап.

Към втората разновидност спадат ерозията на почвите под влияние на човешката дейност, която също е не значителна и физически нарушени почви, като находищата на строителни материали /кариери/. Такива територии в общината има в землищата на селата Бела, Гара Орешец, Карбинци, Лагошевци и град Димово.

В нарушените територии се провеждат мероприятия за ландшафтно възстановяване и рекултивация на средата въз основа на подробни ландшафтно-устройствени планове и технико-устройствени проекти.

Терени на добив на полезни изкопаеми и кариери – „Тди“. Тези терени са в пряка връзка с предишната устройствена зона, чиито размери и поражения са следствие от човешката дейност. Тази въведена устройствена зона има за цел не спирането на икономическия растеж на общината, а правилното и целесъобразно използване на природните ресурси със съответните предписания и мероприятия, като се определя подходящото им бъдещо предназначение след възстановяване на нарушените екологическите и функционалните характеристики в прилежащите урбанизирани територии и съхраняване в максимална степен качествата на естествения ландшафт.

Балансът на територията на община Димово е представен в табличен вид, като данните за съществуващите елементи са по данни от самата община.

БАЛАНС НА ТЕРИТОРИЯТА				
Наименование на териториалния елемент	Площ на съществуващи елементи		Площ на проектни елементи	
	в ха	в %	в ха	в %
ТЕРИТОРИИ С ОБЩО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ				
1. Жилищни функции	1638,24	4,071	1533,11	3,809
2. Общественообслужващи функции	36,84	0,092	36,84	0,092
3. Производствени дейности	12,86	0,032	30,89	0,077
4. Складови дейности	148,70	0,369	154,83	0,385
5. Рекреационни дейности, курорти и вилни зони	0,00	0,000	160,11	0,398
6. Гробищни паркове	13,28	0,033	13,28	0,033
7. Спортни и озеленени терени	7,68	0,019	21,68	0,054
8. Комунално обслужване и стопанство	0,00	0,000	0,39	0,001
9. Земеделски територии, в т.ч.: насаждения	27566,13	68,495	27472,41	68,262
9.1. обработваеми земи - ниви	22273,51	55,344	22246,67	55,278
9.2. обработваеми земи - трайни	727,72	1,808	1033,70	2,568
9.3. необработваеми земи	4564,90	1,105	4192,04	10,416
10. Горски територии, в т.ч.:	9695,44	24,091	9606,95	23,871
10.1. гори	7967,06	20,500	7889,99	19,605
10.2. защитни гори	0,00	0,000	0,00	0,000
10.3. рекреационни гори	283,40	0,704	283,40	0,704
10.4. горски земи	1444,98	3,590	1433,56	3,562
11. Водни площи	910,88	2,263	910,88	2,263
12. Транспорт и комуникации	214,35	0,533	269,21	0,669
13. Техническа инфраструктура	0,91	0,002	34,73	0,086
14. ОБЩА ПЛОЩ	40 245,31	100,00	40 245,31	100,00
ЗАЩИТЕНИ И НАРУШЕНИ ТЕРИТОРИИ				

А) За природозащита	1,00	0,353	1,50	0,004
Б) За опазване на културното наследство	1,09	0,003	700,26	1,740
В) С особена териториалноустройствена защита-Натура 2000	5623,88	13,974	5623,88	13,974
Г) За възстановяване и рекултивация	444,51	1,105	458,57	1,139
Д) С активни и потенциални свлачища и срутища	0,00	0,000	0,00	0,000
Е) Други нарушени територии	14,06	0,035	0,00	0,000
Ж) ОБЩА ПЛОЩ (с отчитане на припокриването)	6084,54	15,470	6784,21	16,857

3.2. Развитие на урбанизираните територии и на техническата инфраструктура.

3.2.1. Развитие на урбанизираните територии. Общият устройствен план на община Димово е разработен съгласно законодателството на Република България, отнасящо се към този вид планове, както и изискванията и директивите на Комисията по регионално развитие и планиране на Европейския съюз. Планът е съобразен и разработен и с вижданията, насоките и концепциите на „Националната програма за развитие: БЪЛГАРИЯ 2020“, „Националната стратегия за регионално развитие на РБ за периода 2012-2022г.“. „Регионален план за развитие на северозападен район за периода 2014-2020г.“, „Областна стратегия за развитие 2014 - 2020 година“, „План за развитие на община Димово 2014-2020 година“. „Планово задание на община Димово“ (от 2002 г.), „Наредба №8 от 14 юни 2001г. за обема и съдържанието на устройствените планове“,

Като рамков дългосрочен документ, който определя визията и общите цели на политиките за развитие на община Димово за период от 20 години за всички сектори на общинското управление, включвайки и техните териториални проявления и измерения.

Устойчивото развитие на районите в България е затруднено поради общата тенденция за намаляване на населението в страната, за обезлюдяване на по-слабо развитите райони и за миграция към по-привлекателните райони и градове, какъвто е град Видин. Икономическата криза задълбочава демографските проблеми и засилва диспропорциите в териториалното разпределение на населението.

Мрежата от малки и средни градове е развита равномерно на територията на страната, което е благоприятно по отношение обслужването на селските райони около тях. Намаляващото население в тези градове и затрудненията в

реализирането на техните икономически и социално-културни функции е тревожно явление и налага да се полагат сериозни усилия за тяхното стабилизиране. Близостта на малките градове до селата е фактор, който е важно да се използва в бъдеще, тъй като създава възможности за подобряване връзката "град - село" и за превръщането, и на малките градове, в опорни центрове на селищната мрежа, обслужващи селски райони с предлагане на по-широк спектър от публични услуги.

Община Димово е от типа "изоставащи общини", с малък капацитет и сериозни затруднения в тяхното демографско, социално-икономическо и инфраструктурно развитие. Тези общини формират обширни териториални ареали, които попадат в категорията "райони за целенасочена подкрепа", съгласно критериите по Закона за регионалното развитие.

Общата оценка за реализацията на ОУПО на Димово се базира на следните критерии и индикатори, които характеризират изпълнението на целите и приоритетите в тематичните рамки на икономическите, социалните, териториалните, политическите и екологическите условия и изисквания и кореспондират с индикаторите за постигане на целите на стратегия "Европа 2020":

- увеличаване на БВП на глава от населението;
- намаляване на нивото на безработица;
- увеличаване на ниво на заетост сред населението на възраст от 20-64 г.;
- инвестиции в научноизследователска и развойна дейност;
- Дял на ВЕИ в крайното енергийно потребление;
- Повишаване на енергийната ефективност;
- Намален дял на преждевременно напусналите училище;
- Нарастване на дела на висшистите във възрастовата група от 30-34г.;
- Намаляване на броя на хората под прага на бедността.

ОУП на община Димово е съществен елемент в йерархичната система от документи за стратегическо планиране и програмиране на регионалното развитие и е разработен както в съответствие с предвижданията на Национална стратегия за регионално развитие на Република България за периода 2012-2022 г., така и с останалите политики и секторни стратегии, които имат структуроопределяща роля, с актуализираните документи за изпълнение и оценките на регионалните планове на районите от ниво 2.

Акценти в разработването на плана е идентичността, сравнителните предимства, специфичният профил и потенциал за развитие на община Димово, въздействието на фондовете на Европейския съюз за подпомагане на развитието, както и интегрирането на глобалните екологични въпроси в процеса на регионално и местно планиране на развитието.

ОУП на община Димово е насочен към използване на регионалните потенциали за развитие в сферите: транспортна инфраструктура, икономика, иновации и научно-технологично развитие, природно и културно наследство, туризъм, териториално развитие и сближаване, качество на живота, развитие на информационно-комуникационните технологии, опазване на околната среда, потенциали за използване на ВЕИ, социална инфраструктура, развитие на културната сфера.

ОУП на община Димово интегрира предвижданията на секторните политики, като търсят най-благоприятните териториални измерения. Съдържанието му е на база анализи, прогнози и предвиждания за териториалното и урбанистично развитие, в отговор на новите европейски документи принципи и подходи, изискващи засилване на териториалните измерения на сближаването.

През целия процес на разработване, съгласуване, актуализиране и реализиране на ОУП на община Димово, ще бъдат съпътстван, както от обществени обсъждания, така и от експертни консултации при осигурени публичност и прозрачност на действията.

В настоящия момент процесите в икономиката и пространственото изграждане на средата са с висока степен на непредвидимост (дори и в по-близко бъдеще). Много бързо изменящите се условия могат да направят и най-добрият план неприложим, ако той не съдържа в себе си възможности за развитие и промяна.

Следвайки нормативните изисквания, Общият устройствен план на община Димово съдържа мотивирани проектни решения за:

- Структура на територията – устройствените зони за обитаване, производство, рекреация, природозащита, природо-възстановяване, комуникация и инфраструктура.

- Строителните граници, в т.ч. и терените за ново градско развитие, отчитайки собствеността на гражданите, ограничителите и стимулаторите за териториално развитие.
- Строителните зони, границите им, начинът на застрояване и основни параметри на застрояване (интензивност, плътност, височина и др.)
- Главната и обслужваща улична мрежа.
- Трасетата и обектите на инженерната инфраструктура.
- Защитените архитектурни, културни и др. зони и обекти - паметници на културата.
- Обектите за обществено обслужване от система "образование", "култура", "здравеопазване", "спорт", култура и др., които се изграждат със средствата на общината и държавата и са от особена важност за града.
- Екологически мероприятия, параметри и изисквания за повишаване стандарта и качествата на околната среда.
- Ландшафтно и композиционно естетическо оформяне на града, прилежащите квартали и крайселищната територия.
- Мероприятия за устойчивост на социално-икономическото развитие и съпътстващите ги устройствени условия.
- Разчети за баланса на територията и други важни териториални показатели.
- Зоните с висока концентрация на обекти от обслужващия сектор със стопанско предназначение.

По същество, това са основните задачи на Общия устройствен план, от които произтичат определени изисквания за успешно решаване на възлови проблеми в настоящото развитие на града и селищата от общината.

ОУП на община Димово е разработен за перспективен срок от 20 години, т.е. планов хоризонт 2035 година. Урбанистичната хипотеза е разработена с планов хоризонт 2040 година.

3.2.2. Предпоставки и съображения при транспортното развитие.

Териториалното развитие на Община Димово се направлява в последните двадесет години от Общият устройствен план на града и Общината, който определя границите на развитие, площоразпределението и детайлни разработки, както на централната градска част, така и на застроителните и регулационни

планове на отделните населени места в Общината. Една от главните задачи на проектантския колектив бе създаването на основа от принципи, постановки и съображения, които да осигурят най-вярното решение, касаещо транспортно-комуникационните проблеми на Община Димово. По раздели могат да се определят като общи градоустройствени съображения, транспортно-технически проблеми и икономически съображения.

При общите градоустройствени съображения спадат:

- Реализацията на структурите на транспортните системи /трасета и съоръжения/ е свързано винаги с големи инвестиции. В повечето случаи разширяването на капацитета им е придружен със значителни трудности, а също така и добавянето на непредвидени нови елементи;
- Транспортно-комуникационната система на Общината не е самоцел, а средство за осъществяване на основните функции на селищния организъм и връзките между населените места в община Димово;
- Транспортната система на Общината ще бъде решена така, че да притежава известни резерви и възможности за лесно пригаждане към нуждите и изискванията в по далечна перспектива;
- Транспортната схема на Общината е една от съществените и функции и ще бъде организирана по най-целесъобразния начин.
- Комуникационната мрежа от своя страна е един от най-важните композиционни елементи на селищната структура, който обвързва и организира в един организъм всички нейни елементи;
- Транспортно-комуникационната структура на гр. Димово и Общината ще се включи в структурата на Републиканските пътни мрежи в извънселищните пространства по най-удачен начин.

Разгледани и предложени за решаване са и транспортно – технически проблеми:

- Работата на различните транспортни средства, обслужващи Общината, ще бъде организирана така, че те да образуват единен организъм, в който всяка една от тях има свои специфични функции и получава оптимални условия за развитие;
- Транспортната мрежа за автомобилния транспорт ще бъде организирана на базата на най-съвременните научно-технически изисквания в тази област. Тя трябва да притежава способността да провежда бързо и

безопасно транспортните потоци, да бъде податлива и приспособима към неизбежно появяващите се нужди и изисквания.

По главни транспортно – технически проблеми са:

- Да обезпечава къси, удобни и бързи връзки за основните потоци на трудови, културно-битови и туристически пътувания, касаещи пътуванията с леки коли и обществен градски транспорт, както и тези на товарното движение;
- Системата на основните трасета да притежава характеристики, подходящи за съвременните консумативни възможности и качества на превозните средства, ще бъде икономически целесъобразна и да не предизвиква затруднения при реализацията си. С качествата си да стимулира намаляването на излишната транспортна работа в града и Общината;
- Ще осигурява необходимото спокойствие на зоните за обитаване, както в общинския център, така и в населените места от общината.
- Основният обем от трудовите и културно-битови пътувания ще бъде възложен на масовия градски обществен транспорт. Това е особено изгодно от икономическа гледна точка, поради изискванията, които се предявяват към него и при функциониращата пет дневна работна седмица, той трябва да притежава голяма гъвкавост и приспособимост към нуждите в почивните дни;
- Поради регионалното значение на гр. Димово като общински център, връзките му с Републиканската пътна и ж.п. мрежа ще бъдат решени с максимална категоричност и дълбока перспективност, като се създадат специализирани трасета за товарното автомобилно движение, извън зоната за обитаване на града и на населените места в Общината;
- Пешеходното движение следва е изследвано и разрешено в цялостните му нужди и изисквания, изхождайки от убеждението, че това е един от най-значимите нерешени докрай транспортни проблеми у нас.

Към икономическите съображения най –важна е функцията движение до голяма степен определя икономическата ефективност в работата на един общински организъм. Тя ще да бъде търсена в две основни направления:

- обем на капиталовложенията необходими за строителните мероприятия на ПТКС на Общината – инвестиционно направление;

- снижаване на експлоатационните разходи на различните комуникационни системи –експлоатационно направление.

Основните направления в транспортното развитие са инвестиционното и експлоатационно направления. В инвестиционното направление основните средства за намаляване обема на инвестициите ще бъдат:

- намаляване на общата потребност на комуникационните площи чрез възлагане на преобладаващия дял на трудовите и културно-битови пътувания към системата на МОПТ във възможно по-висока степен;
- оптимизиране на техническите характеристики на трасетата и възлите, целящо постигането на максимална пропускателна способност при възможно по-нисък обем на капиталовложенията;
- оптимизиране на артериалната мрежа посредством създаването на ясна структура от трасета, осъществяваща необходимите връзки по най-икономичен начин;
- осъществяването на целесъобразна етапност на изпълнението, избягваща преждевременната реализация на трасета и съоръжения, нямащи непосредствен икономически и експлоатационен ефект.

При експлоатационното направление икономическата ефективност на ПТКС на Община Димово има най-реален израз и значимост в снижаването на експлоатационните разходи, които по характер са постоянни за разлика от инвестиционните разходи – по характер еднократни или периодични. Основните мероприятия за постигане на рационална експлоатация са:

- оптимизиране на експлоатационната скорост в град Димово и пътищата до населените места на Общината;
- възможно по-голяма степен на непрекъснатост на транспортните потоци;
- възможно по-голяма икономия на време при трудовите пътувания в резултат на комплексните условия на осъществяването им и градоустройствено-функционалната структура.

Достигането на целите на експлоатационната система зависи не само от техническите качества и параметри на мрежата, но и от функционално-териториалната структура на общинския организъм, както и от разпределението на транспортната работа между системите на МОПТ и личните автомобили. Транспортно-комуникационните проучвания към ОУПО на гр. Димово обхваща следните направления:

1. Комуникационни проучвания за:

- Пътна мрежа в Общината и улици в гр. Димово;
- Пешеходни зони и тротоарни настилки;
- Паркиране;
- Велоалеи.

2. Транспорт за :

- Леки коли и мотоциклети;
- Автобуси;
- Речен транспорт;
- Въздушен транспорт.

За град Димово има изготвен ОУП и генерален транспортно-комуникационен план /ГКТП/ през 1984 г. Изготвена е рецензия за ГКТП и протокол с изказване на проблемите на уличната пътна мрежа и транспорта. Генералната схема на уличната и пътна мрежа и ГКТП на град Димово е направена за хоризонт 2000 г. Мероприятията, свързани с ПУП, относно транспортно-комуникационните мрежи в гр. Димово на базата от направения анализ на комуникационните проучвания и транспорта за централната градска част на гр. Димово, както и от съвместните срещи с представители на общ. Димово, СДВР КАТ към община Димово и всички ведомства имащи отношение към транспортно – комуникационните разработки, са направени предложения за решения на общинската и републиканската пътни мрежи, уличната мрежа, пешеходното движение, велосипедното движение и автобусния транспорт. Превръщането на Община Димово в устойчиво и интегрирано развиващ се район, е тясно свързано с подобряване на техническата инфраструктура, като основна предпоставка за икономическо развитие.

Мероприятията по отношение на пътна мрежа се съдържат в оценка на състоянието на пътна мрежа, основните приоритети на общината и преброяванията. В сравнително добро състояние са пътните участъци, свързващи с. Септемврийци с второкласен път Арчар – Лом, Димово – Острокапци – Кладоруб, Септемврийци – Ярловица, Владиченци – Ярловица, Медовница – Воднянци Извор – Лагошевци и второкласните пътища, минаваща през Общината. Останалата част от пътната мрежа, особено отсечките между Димово и Арчар, въпреки ремонта направен преди няколко години, Мали Дреновец – Владиченци, отклонението за Дълго поле, отсечката до с. Шипот, Костичовци –

Воднянци, Медовница – Гара Орешец са в лошо състояние. При повечето пътни връзки е отдавна изтекъл гаранционният срок на износващия пласт на пътната настилка. Това дава основание на транспортните фирми да отказват обслужване на населението, което в голяма степен влияе за отклоняване трафика по други пътни връзки и за увеличаване на транспортните разходи. От първостепенно значение за Общината е в близките една – две години да се извърши основен ремонт на пътя Димово – Арчар, осигуряващ връзка на девет населени места с центъра на Общината и страната, пътя Димово – Костичовци – Воднянци – Дреновец осигуряващ връзка с Община Ружинци и Община Лом и страната, Медовница – Гара Орешец осигуряващ връзка с Община Белоградчик. Частичен ремонт на останалите пътни отсечки също е наложително, но на по-късен етап. От изключително важно значение е предприемането на адекватни стъпки и инициативи от страна на общинската администрация по отношение на изграждането на международен път I-1 /E-79/ – в района на гр. Димово – с. Ружинци.

Основните приоритети могат да се групират по следния начин:

- Основен ремонт и рехабилитация на пътната мрежа в Общината;
- Проектиране на нова четвъртокласна пътна мрежа – нова пътна връзка на III-1142 с VID3096 (при с. Шипот), нова пътна връзка между с. Карбинци и ЖП спирка Карбинци, нова пътна връзка между с. Воднянци и новата ЖП гара Воднянци, нова пътна връзка между VID2091 и II-11 (при с. Арчар);
- Ремонт и рехабилитация на съществуващата четвъртокласна пътна мрежа;
- Изграждане и реконструкция на полски пътища;
- Проектиране на пътна мрежа и прилежащи инфраструктура, в населените места от Община Димово;
- Ремонт и рехабилитация на пътната мрежа и прилежащата инфраструктура, в населените места от община Димово.

Преброяванията показват прогнозните стойности за интензивността на движение са високи, но все още не може да се говори за изчерпване на пропускателната способност на пътищата. Трябва да се вземе предвид и факта, че скоростният път, който ще преминава през Общината, ще облекчи значително трафика по I-1 /E-79/. Относно основните елементи на пътищата - настилки, банкети, съоръжения, мостове и други, това остава в задълженията на съответното Областно пътно управление.

За **улична мрежа в гр. Димово** е необходима реконструкция на цялата улична мрежа, която се изразява в ремонтни работи или рехабилитация. Необходимо е в краткосрочен план изготвянето на Генерален Транспортно – Комуникационен план и Генерален план за организация на движението на гр. Димово, като в тази връзка се изготвят и работни проекти за организация на движението включващи хоризонтална маркировка и вертикална пътна сигнализация на улици предимно в централната градска част. Сигнализирани са в централната градска част еднопосочни улици с възможност за краткотрайно паркиране по тях в Транспортно-комуникационната схема.

- Да се предвидят за изграждане съвместно с комисията за безопасност на движението към Общината понижени бордюри в зоната на кръстовищата на главната и събирателната улична мрежа;
- Да се определят съвместно с комисията по безопасност на движението към общината и съвместно със СДВР КАТ – гр. Димово на пешеходни пътеки и изградят като се обозначат със съответните пътни знаци;
- Да се заложат за изграждане на тротоарни настилки и понижението на бордюрите им в зоната на кръстовищата на всички улици с изградени асфалтова или паважна настилка.

Относно гъстотата на главната и второстепенната уличната мрежа в гр. Димово е изпълнено необходимото условие сборът им да попада в границите между 3-5 км/км². Паркирането като един от големите проблеми на гр. Димово в централната градска част да се решава по следния начин - направа в определени зона на града на еднопосочни улици с възможност за крайбордюрно надлъжно паркиране. Необходимо е още в разрешаването на виза за строителство на жилищни или обществени сгради стриктно да се спазват наредбите за необходимия брой паркоместа по наредба №4/29.06.2004 г. за планиране и проектиране на комуникационно – транспортни системи на урбанизираните територии.

На територията на Общината не се наблюдава развитие на система от **велосипедни маршрути** със съответни установени трасета и организация на движение, както и условия за провеждане. Поради тесния профил на уличната мрежа не е възможно съвместяване на автомобилно и велосипедно движение, но е необходимо да се търсят алтернативи за този вид транспорт в изграждането на обособени велоалеи по периферната част на уличната мрежа, като велоалеи

за връзка на централната градска част. В транспортно-комуникационната схема е отразен велосипедният маршрут в границите на Общината, който е с дължина обща дължина около 60 км.

Поради местоположението си Община Димово става неразделна част от стратегията на ЕС за Дунавския регион, която включва изграждане на „Дунавски панорамен път“ – реконструиране и ремонт на паралелните на реката пътни участъци от Видин до Силистра. Модернизация на инфраструктурата по транс-европейски транспортен коридор №7 в границите на Общината предвижда:

- Рехабилитация на Път II-11 Видин – Лом;
- Изграждане на веломаршрут и велоалеи по крайбрежната ивица от Видин до Силистра–Дунавска велопътека (част от транс-европейската велосипедна алея по река Дунав).
- Изграждане на веломаршрути и велоалеи към сърцевината на общината, покриващи туристическите маршрути и връзка с такива на община Белоградчик.

В проекта за ОУПО са отразени **проектните автобусни линии**. Областната транспортна схема на област Видин, в която попада и Община Димово, включва маршрути и разписания за обществен превоз на пътници в рамките на областта. Междуградски транспорт има организиран, но предвид демографската ситуация в региона, маршрутите са обходни, с цел обхващане на повече населени места. Периодичността на маршрутните линии не задоволява обществените нужди. От страна на превозвачите и местните власти се търси оптималния вариант за осигуряване на транспортните връзки при приемливи условия и за превозвачите. Състоянието на автобусния парк също е незадоволително.

Предвидени са 4 броя нови автобусни спирки:

- Нова автобусна спирка гр. Димово;
- Нова автобусна спирка с. Медовница;
- Нова автобусна спирка с. Извор;
- Нова автобусна спирка с. Арчар.
- Проект за Автобусна линия *Видин-Арчар-Ярловица* (изпълнява се всеки ден, без неделя) – тръгва в 07:30 ч. и в 14:15 ч. от Видин
- Проект за Автобусна линия *Видин-Арчар* (изпълнява се всеки ден, без неделя) – тръгва в 07:00 ч. от Видин

- Проект за Автобусна линия *Видин-Арчар* (изпълнява се всеки ден, без събота) – тръгва в 16:30 ч. от Видин

Необходимо е да се изготви дълготрайна програма за развитие на вътрешноградския автобусен транспорт с разписани по автобусни спирки, повечето от които са обособени в самостоятелни спирки - „джобове“ – за единични автобуси.

Предвидено е изграждането на 2 бр. автосервизи:

- първият е предвидено да се изгради в гр. Димово и ще обслужва транс-европейски коридор №4 в границите на Общината;
- вторият е предвидено да се изгради в с. Арчар, който ще обслужва движението на автомобилите по път II-11.

В разработката на ОУПО са включени идейни проекти на територията на община Димово:

1. *Скоростният път София-Видин* е сред основните приоритети на държавата. Очаква се проектирането на пътя от столицата до Видин да приключи до края на 2015-та, или началото на 2016 г. Финансиране се търси от Европейската инвестиционна банка и Световна банка. В границата на Община Димово скоростният път преминава западно от гр. Димово и е с приблизителна дължина 26 км. Предвидени са 3 бр. пътни възли и 4 бр. пътни подлези/надлези:

- пътен възел при км 9+309 на път VID1003;
- пътен надлез при пресичането със съществуващата ЖП линия;
- пътен възел при км 3+293 на път III-102;
- пътен подлез/надлез при пресичането с път III-1104;
- пътен подлез/надлез при пресичането с път III-1403;
- пътен възел с път III-1403;
- пътен подлез/надлез при пресичането с път I-1 /E-79/

Основните цели на инвестиционния проект са:

- Интегриране на Националната транспортна мрежа с Европейската транспортна мрежа. Скоростният път трябва да бъде в съответствие с изискванията за оперативна съвместимост на инфраструктурата, съоръженията, системите за управление, експлоатация и безопасност;
- Изпълнение на политиката на ЕК за развитие на главните транспортни коридори;

- Нарастване обема на превозваните товари по скоростния път, вследствие на подобрени характеристики по отношение на скорост, дължина на пътуване, време на пътуване, надеждност на обслужването.

Специфични резултати от реализацията на инвестиционния проект

- Развитие на пътната мрежа;
- Оптимизация на съществуващата пътна инфраструктура;
- Облекчаване на транспортния поток по европейски коридор №4;
- Подобряване на експлоатационния транспортен процес, в съответствие с европейските стандарти и транспортна политика;

2. *Нова ЖП линия София-Видин.* Инвестиционният проект „Модернизация на железопътната линия Видин-София“ предвижда изграждане на железопътна магистрала, която да обслужва населението, вътрешния и международния товарен трафик. Проектът трябва да осигури оперативна съвместимост на инфраструктурата, оборудването, системите за управление, експлоатация и безопасност, както и свързаност с европейските жп мрежи чрез прилагането на унифицирани стандарти. От национална гледна точка проектът подкрепя развитието на важни икономически центрове от Северозападния регион на България (Видин, Монтана, Мездра, Враца, Ботевград), попадащи в обсега на линията, което ще доведе до премахването на социално-икономическите различия на региона с останалите райони за планиране и ще подпомогне изпълнението на плановете за постигане на икономическа и социална кохезия в регионалното развитие на страната. Инвестиционният проект ще допринесе за осигуряването на адекватна пропускателна способност и железопътни услуги в съответствие с изискванията на:

- Транс-европейски транспортен Коридор IV;
- Товарен железопътен коридор 7 „Orient“: Букурещ-Констанца-Прага-Виена/Братислава-Будапеща-Видин-София-Солун-Атина;
- Приоритетен проект 22: Железопътна ос Атина - София - Будапеща - Виена - Прага - Нюрнберг/Дрезден;
- ERTMS коридорите и връзка с Коридор „Е“ (Дрезден-Прага-Виена-Будапеща – Констанца).

Инвестиционният проект трябва да допринесе също за изпълнението на следните международни споразумения и инициативи:

- ЕВРОПА 2020 Стратегия за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж;
- БЯЛА КНИГА Пътна карта за постигането на Единно европейско транспортно пространство – към конкурентоспособна транспортна система с ефективно използване на ресурсите;
- Програма за изграждане на Трансевропейската транспортна мрежа 2007-2013 г.;
- Европейска система за управление на железопътния трафик на регионално ниво (ERTMS Regional);
- Интегрирана европейска система за сигнализация (INESS);
- Меморандум за разбирателство за развитието на Общоевропейски транспортен коридор IV (Решение No 74/04.02.2003 г. на МС);
- Меморандум за разбирателство за развитието на Общоевропейски транспортен коридор VII (р. Дунав) (Протокол № 21 от заседанието на МС на 19 април 2001 г.);
- Регламент (ЕС) № 913/2010 на европейския парламент и на съвета от 22.09.2010 относно европейска жп мрежа за конкурентоспособен товарен превоз;
- Решение № 661/2010/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 07.07.2010 относно насоките на Съюза за развитието на трансевропейската транспортна мрежа.

Основните цели на инвестиционния проект за жп линия са:

- Интегриране на Националната транспортна мрежа с Европейската транспортна мрежа. Железопътната линия трябва да бъде модернизирана в съответствие с изискванията за оперативна съвместимост на инфраструктурата, съоръженията, системите за управление, експлоатация и безопасност съгласно изискванията на Директивите на ЕС 96/48 и 2001/16 и техните последващи изменения. Ще се постигне свързаност на транспортните мрежи на базата на общите стандарти (TER и ERTMS, STM 16, GSM-R);
- Изпълнение на политиката на ЕК за развитие на главните железопътни коридори и осъществяване на връзката с новия комбиниран (железопътен и пътен) мост на р. Дунав между Видин и Калафат, който влезе в експлоатация през 2013 г., железопътния тунел под Босфора в Истанбул,

модернизацията на линията Анкара-Истанбул, модернизацията на линията Калафат-Крайова в Румъния и други инфраструктурни проекти;

- Нарастване обема на превозваните товари по линията, превишаващ средния за националната железопътна мрежа, вследствие на подобрени характеристики на линията по отношение на скорост, дължина на пътуване, време на пътуване, честота и надеждност на обслужването;
- Пренасочване на 2,3 милиона тона товари годишно от автомобилните превози към железопътните превози, което ще намали около 25-30 милиона пътни камион-км/г.,и ще доведе до намаляване емисиите на парникови газове и увеличаване на конкурентноспособността на железопътния транспорт. Всичко това ще допринесе за устойчивото развитие на транспортния сектор, както и за намаляване на негативното влияние на транспорта като цяло върху околната среда;
- Модернизиране на важна железопътна линия, с национално и международно значение и потребност, чрез която се осъществява връзката с новия пътен и железопътен мост на р. Дунав при Видин – Калафат, железопътния тунел под Босфора в Истанбул, модернизацията на линията Анкара-Истанбул, модернизацията на линията Калафат - Крайова в Румъния и други инфраструктурни проекти по Общоевропейски транспортен коридор.

Специфичните резултати от реализацията на инвестиционния проект ще бъдат следните:

- Развитие на железопътната мрежа;
- Оптимизация на съществуващата железопътна инфраструктура, свързана с безопасността на железопътната мрежа;
- Подобряване на експлоатационния железопътен процес, в съответствие с европейските стандарти и транспортна политика;
- Интегриране на железопътната мрежа в транспортната схема на Република България.

Трасето в първия участък от Видин до Медковец започва при новата жп гара във Видин, следва съществуващата линия на близко разстояние до гара Видбол – първа междинна гара по модернизираната линия, после върви успоредно на река Дунав до село Симеоново, откъдето започва да се изкачва и продължава в криви и контракриви на север от село Гайтанци и село Въртоп,

пресича долината на река Арчар и върви към жп гара Извор. От Извор до Видбол има два тунела с обща дължина 2410 м и с двойна линия, всички останали участъци между Видин и Медковец са единична линия. Участъците са:

- Участък 1 – от Видин до Медковец и е с дължина 61.9 км, като 22 км от тях е жп линията е двойна;
- Участък 2 – от Медковец до Руска Бяла (Мездра) през Монтана, жп линията е единична, дължината на трасето е 84.3 км;
- Участък 3 – от Руска Бяла до София (Столник) през Ботевград, дължината на сектора е 76.3 км, жп линията е двойна.

Графичните материали за прогнозния период на ОУП на община Димово съдържат:

- Транспортно-комуникационната схема представяща транспортната мрежа, която преминава през Общината. В различни цветове са показани пътищата от РПМ, общинската пътна мрежа, като всеки път е номериран, съгласно предоставените данни от ОПУ Видин. Отбелязани са съществуващите гари и спирки, летища и пристанища. Всички нови проекти за транспортна инфраструктура, обслужващи звена и др., са отбелязани с червен цвят;
- Изохронограмата на достъпност до гр. Димово представлява необходимото времепътуване от всяко населено място до общинския център. Минималният използван времеви интервал е 10 мин. Представена и таблица за достъпност на общинските селища до Общината при приета средна скорост на движение от 40 км/ч извън населените места и загубата на време при преминаване през населено място.

Начална точка	Крайна точка	Дължина в км	Средна скорост км/ч	Времепътуване в мин.	Загуба при преминаване през населено място в мин.	Общо време пътуване в мин.
с. Държаница	гр. Димово	27,3	40	41	15	56
с. Арчар	гр. Димово	20,4	40	31	10	41
с. Лагошевици	гр. Димово	10,3	40	15	5	20
с. Владиченци	гр. Димово	13,5	40	20	5	25
с. Мали Дреновец	гр. Димово	13,1	40	20	5	25
с. Извор	гр. Димово	6,7	40	10	0	10
с. Септемврийци	гр. Димово	27,9	40	42	15	57
с. Кладоруб	гр. Димово	7,3	40	11	5	16
с. Острокапци	гр. Димово	4,1	40	6	0	6
с. Шипот	гр. Димово	6,6	40	10	0	10
с. Ярловица	гр. Димово	22,8	40	34	10	44

с. Бела	гр. Димово	5,6	40	8	0	8
с. Костичковци	гр. Димово	6,5	40	10	0	10
с. Дълго поле	гр. Димово	12,1	40	18	5	23
с. Воднянци	гр. Димово	14,7	40	22	5	27
с. Скомля	гр. Димово	11,5	40	17	5	22
с. Карбинци	гр. Димово	18,4	40	28	15	43
с. Гара Орешец	гр. Димово	18,6	40	28	5	33
с. Медовница	гр. Димово	15,3	40	23	10	33
с. Орешец	гр. Димово	21,1	40	32	10	42
с. Върбовчец	гр. Димово	24,3	40	36	15	51
с. Янъовец	гр. Димово	27,9	40	42	15	57

Развитието на инфраструктурата и транспорта в Община Димово е необходимо и важно условие за реализирането на ефикасно действащите транспортни системи. Не може да се постигне стабилна и прогресивно развиваща се транспортна система, ако липсват необходимите регулиращи, организационни и институционални рамки за това. Задължително е успоредно с необходимите сериозни инвестиционни действия за подобряване на инфраструктурата да продължи изграждането контакта с институциите.

3.2.3. Предпоставки и съображения на техническата инфраструктура.

Енергоснабдяване. Прогнозите за развитие на електропреносната мрежа се обосновава на развитието на жилищните райони и промишлените зони. За определяне на изчислителните товари за битови и обществени потребители се прилагат нормативните изисквания на Наредба №3 за устройство на електрическите уредби и електропроводните линии глава девета "Изчислителни електрически товари". На база статистически данни приемаме изчислителните товари за обществените потребители да са 28 % от тези за битовите товари. Битовите товари се изчисляват на база жители на съответните населени места. Таблица за изчисляване изменение на потреблението на база разчети за териториално разполагане на постоянно прогнозно население.

Населени места	брой към 01.02.2011 г.	брой за прогнозния период	прираст	Необходима мощност kW
ОБЩИНА ДИМОВО	6514	6460	-54	5168
Димово	1202	1300	98	1040
Арчар	2370	2385	15	1908
Бела	108	110	2	88
Владиченци	65	55	-10	44
Воднянци	245	240	-5	192
Върбовчец	96	80	-16	64
Дълго поле	22	15	-7	12

Държаница	117	100	-17	80
Извор	266	270	4	216
Карбинци	174	170	-4	136
Кладоруб	43	35	-8	28
Костичовци	78	60	-18	48
Лагошеви	60	45	-15	36
Мали Дреновец	73	55	-18	44
Медовница	288	290	2	232
Орешец	10	5	-5	4
Гара Орешец	810	830	20	664
Острокапци	77	60	-17	48
Септемврийци	240	230	-10	184
Скомля	26	15	-11	12
Шипот	38	25	-13	20
Янъвец	14	10	-4	8
Ярловица	92	75	-17	60

Изчисляване на прогнозната потребна мощност:

Жилищни нужди 6460 x 0,8 kW /чов. -	5168 kW
Обществени нужди 28% от жил. –	1447kW
Промисленост и селско стопанство -	2500 kW
Всичко:	9115 kW

Като се има в предвид тенденцията за намаляване на населението на територията на Община Димово и предимно битовите консуматори изградените трансформаторни постове с показаната мощност може да захранват консуматорите в бъдеще. Не е необходимо изграждане на нови трафопостове и въздушни и кабелни ел. проводни 20 kV.

С цел намаляване на времето за отстраняване на настъпилите смущения в електроснабдяването на населените места, захранени от изводи 20 kV от възлова станция „Димово“ е необходимо възловата станция да се оборудва с телеуправление и телеконтрол и да се управлява директно от диспечерската служба на ЧЕЗ.

Съществуващото улично осветление в населените места на Община Димово, изпълнено с натриеви лампи високо налягане /НЛВН/ постепенно да се подмени с осветителни тела със светодиоди /LED/.

Водоснабдяване. Основен проблем във водоснабдяването на всички населени места в община Димово, е амортизацията на външните водопроводи, уличните водопроводни мрежи и сградните водопроводни отклонения. От друга страна високите загуби на вода по водопреносната мрежа в комбинация със сезонно намаляване на дебитите на голяма част от водоизточниците, създават реална опасност за въвеждането на режим на водоподаване в немалка част от населените места в общината.

Основните цели и задачи за развитие на водоснабдяването в населените места от община Димово са :

- Подобряване жизнените условия на жителите, чрез подобряване качеството на услугата „доставяне на вода за питейно – битови нужди на населението“;
- Намаляване загубите на вода и разходите за експлоатация и поддръжка на водоснабдителните системи;
- Намаляване броя на аварията по водопроводните мрежи, респективно на разходите за отстраняване на аварии, възстановяване на разрушени пътни настилки, ел. енергия;
- Намаляване броя на прекъсванията във водоподаването на потребителите за аварийно – ремонтни дейности;
- Подобряване качеството на питейната вода, доставяна на потребителите;
- Привеждане на водоснабдителните мрежи в съответствие с актуалните норми за противопожарна безопасност;

Основни задачи, които стоят за решаване с ОУП на община Димово са определяне на необходими площи за бъдещи проекти за:

- за реконструкция и актуализация на външните водопроводи и съоръжения;
- за реконструкция и актуализация на вътрешните водопроводни мрежи и сградните водопроводни отклонения;

Определянето на приоритетните за реконструкция водопроводни мрежи, участъци и съоръжения, следва да се извършва съвместно с действащият на територията на община Димово ВиК оператор – „ВиК – Видин“ ЕООД, след задълбочен техникоикономически анализ на експлоатационното състояние на съществуващите мрежи и съоръжения, както и на тяхната значимост за водоснабдяването на населените места в общината.

Канализация и пречистване на отпадъчните води. Приоритетни са двете населени места в община Димово, които са с над 1000 жители – гр.Димово и с.Арчар.

Основните цели и задачи за развитие на канализацията и пречистването на отпадъчните води в населените места от община Димово са:

- Подобряване жизнените условия на жителите, чрез предоставяне на услугата „събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчните води“;

- Подобряване жизнената среда на населението и постигане на подобрена екологична обстановка по отношение на общественото здраве, чрез изграждането на ПСОВ;
- Подобряване на екологичното състояние на община Димово, чрез изграждане на система за събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчните води;
- Подобряване качеството на живот в община Димово, чрез осигуряване на здравословна и екологична среда, и нарастване на инвестиционната привлекателност на региона;
- Подкрепа в постигането на ангажиментите към ЕС, поети от България в сектор „Води“.

Основните задачи за изграждането на канализацията и пречистването на отпадъчните води са:

- Осигуряване на необходимото финансиране за довършването на проект „Подобряване на условията за живот в община Димово чрез създаване на качествена канализационна инфраструктура, посредством изграждане на ПСОВ и смесена канализация в гр.Димово“;
- Изготвяне и реализиране на инвестиционен проект за изграждането на канализационна мрежа за смесени отпадни води и ПСОВ на с.Арчар.

4. ПРАВИЛА И НОРМАТИВИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ОУП

4.1. Правила и нормативи за прилагане на ОУПО са задължителни изисквания при изработването на подробни устройствени планове (ПУП). Условията, при които може да се изменя този общ устройствен план на община Димово, трябва да не противоречи на допустимите натоварвания на териториите, показатели и нормативи за устройство и застрояване, като се отчита във времето промяната на инвестиционните намерения на държавата, общината и частния лица в интерес на хармоничното развитие и бъдеще на община Димово. Общият устройствен план на обхваща територията на цялата община. Графичната част на плана се изработва в мащаб 1:25 000. Неразделна част от общия устройствен план са правилата и нормативите за устройството и застрояването на територията на общината. С правилата и нормативите за прилагане на плана се определят устройственото и функционалното предназначение, ограниченията при застрояването и показателите за застрояване на отделните видове територии,

устройствени зони и самостоятелни терени. Неразделна част от общия устройствен план са и придружаващите го схеми и обяснителни текстове. Общият устройствен план на общината е публичен.

Тези правила и нормативи за прилагане на ОУП на община Димово имат за основна цел осигуряването на устойчивото развитие и благоустрояване на общината. В основната си част те са на основата на действащите към момента закони, правилници и наредби към тях. При промяна в нормативните актове, техните параметри за общия устройствен план на община Димово автоматично се променят с датата на влизане на съответния нормативен акт. Изключение от това правило са специфичните правила и нормативи за устройството и застрояването на територията на общината, въведени за устройствени зони за културното наследство. За тях промените влизат в сила след разглеждане и приемането им от Министерството на културата. Промени се правят с мотивирани предложения от общински съветници или кмета на Общината, след подадени искания от собственици, граждани и инициативни комитет.

Общи правила за прилагане на ОУПО Димово:

1. Влезлите в сила или одобрените до датата на влизане в сила на този закон подробни устройствени планове за територията на общината запазват действието си, ако не противоречат на предвижданията на общия устройствен план и на правилата и нормативите за неговото прилагане. Посочените планове се изменят при условията и по реда на Закона за устройство на територията.

2. Проектите за подробни устройствени планове, чието изработване е разрешено по реда на чл. 124 от Закона за устройство на територията, както и проектите за изменения на действащи подробни устройствени планове, чието изработване е допуснато с предписание по чл. 135 от Закона за устройство на територията, за които не е издаден акт за одобряването им към датата на влизане в сила на ОУП, се съобразяват с предвижданията на общия устройствен план и с правилата и нормативите за неговото прилагане.

3. При противоречие на предвижданията на плановете с разпоредбите на общия устройствен план и с правилата и нормативите за неговото прилагане се изработва и одобрява нов или изменение на тези планове по общия ред на Закона за устройство на територията.

4. До одобряването на плановете по т. 3 се спира прилагането им в частите, в които те противоречат на предвижданията на общия устройствен план и на правилата и нормативите за неговото прилагане.

5. Когато предвиждания на плановете по т.1 са по-неблагоприятни, отколкото установените с общия устройствен план показатели на застрояване, въз основа на писмено заявление на собственика, подадено до общинската администрация, се допуска изменение на подробния устройствен план или при необходимост се изработва нов подробен устройствен план при условията и по реда на Закона за устройство на територията.

6. Строежите, за които е издадена виза за проектиране до датата на влизане в сила на ОУПО, но не са съгласувани или одобрени инвестиционни проекти и не е издадено разрешение за строеж, се съобразяват с разпоредбите на общия устройствен план и с правилата и нормативите за неговото прилагане.

7. При изработване на подробен устройствен план за реструктуриране на съществуващи производствени и обслужващи зони, при спазване на санитарно-хигиенните изисквания може да се допусне прилагане на параметрите за застрояване и функциите за жилищни зони.

8. В срок шест месеца от влизането в сила на този ОУПО кметът на общината изготвя рамковата програма за прилагане на общия устройствен план, подлага я на обществено обсъждане и я внася в Общинския съвет. Общинският съвет одобрява програмата.

8. В срок шест месеца от влизането в сила на този ОУПО се съставят актове за публична държавна и публична общинска собственост на парковете, градините и другите озеленени площи за широко обществено ползване.

9. За териториите с проблеми от екологичен, геоложки, социално-етносен и инфраструктурен характер към подробните устройствени плановете задължително да се изготвят специфични правила и нормативи, които се изработват и одобряват заедно с ПУП.

10. За всички видове устройствени зони, без да се нарушават допустимите за съответната зона параметри Кинт и процент на озелененост, отклонения до 5 % от максимално допустимата плътност на застрояване се допускат по изключение с разрешение на Общинския експертен съвет за устройство на територията.

11. За функции, определени в ОУП като стратегически за развитието на общината, региона и от национално значение, се допуска промяна на предназначението на земеделски и горски земи, попадащи в "земеделска зона" (Сбб) след взето решение от Общинския съвет и съгласуване от Министерството на регионалното развитие и брагоустройството за всеки конкретен случай.

12. Допуска се в жилищните устройствени зони изграждане на нежилни (обслужващи обществени сгради, търговско-складови и безвредни производства), при спазване на устройствени параметри за плътност, интензивност и минимална озелененост за съответната жилищна зона. При спазване на санитарно-хигиенните и екологическите изисквания се допуска промяна на предназначението, определено с подробния устройствен план за определени урегулирани поземлени имоти от жилищни в нежилни, без да се изисква изменение на ПУП. В тези случаи предназначението на бъдещите сгради се конкретизира с визата за проектиране.

Правилата и нормативи за прилагане на ОУП на община Димово са разработени на основание горните общи правила, като отделен документ от тази обяснителна записка и са базирани на действащите нормативни актове:

- Закон за устройство на територията - дефинира принципите и правилата за планирано развитие на населените места. Регламентира правилата за проектиране, строителство и експлоатация на публичната инфраструктура в населените места;
- Закон за горите;
- Закон за земеделските земи;
- Закон за опазване на земеделските земи;
- Закон за културното наследство;
- Закон за енергетиката;
- закон за водите - урежда собствеността и управлението на водите на територията на Република България като общонационален неделим природен ресурс и собствеността на водностопанските системи и съоръжения. Целта на закона е да осигури интегрирано управление на водите в интерес на обществото и за опазване на здравето на населението, както и да създаде условия за: осигуряване на достатъчно количество и добро качество на повърхностните и подземните води за устойчиво, балансирано и справедливо водоползване; намаляване на замърсяването

на водите; опазване на повърхностните и подземните води и водите на Черно море; прекратяване на замърсяването на морската среда с естествени или синтетични вещества; намаляване на заустванията, емисиите и изпусканията на приоритетни вещества; прекратяване на заустванията, емисиите и изпусканията на приоритетно опасни вещества.

- Закон за регулиране на водоснабдителните и канализационните услуги - урежда регулирането на цените, достъпността и качеството на водоснабдителните и канализационните услуги, извършвани от експлоатационните предприятия за водоснабдителни и канализационни услуги. Целта на закона е да създаде условия за: задоволяване нуждите на потребителите от вода с питейни качества при отдаване приоритет на питейно-битовото водоснабдяване на населението; осигуряване на достъпност, надеждност и сигурност на В и К услугите; повишаване качеството и ефективността на предоставяните В и К услуги; предотвратяване изтичането на отпадъчни води от канализационната мрежа, както и на постъпването на дренажни води в нея, извън предвиденото в технологичния процес; намаляване общите загуби на вода при експлоатация на водоснабдителните системи; балансиране интересите на В и К операторите и на потребителите; равнопоставеност между различните групи потребители по отношение на качеството и цената на В и К услугите.
- закон за опазване на околната среда;
- всички правилници и наредби произтичащи от тези закони.

Правилата и нормативи за прилагане на ОУП имат и приложения, които представляват:

- приложение №1: Показатели за устройство и застрояване на отделните видове територии, устройствени зони и самостоятелни терени;
- приложение №2: Специфични правила и нормативи за устройствените зони на културното наследство по Заповед № РД-9Р-24/01.07.2015 г. на министъра на културата, обнародвана в ДВ бр.64 от 2015 година с карта;

4.2. Задължителните изисквания към ПУП, допустимите натоварвания на териториите и др. Тези правила и нормативи са задължителни изисквания при изработването на подробни устройствени планове (ПУП). Техните допустими натоварвания на територията, показатели и нормативи са дадени в раздел **„3.1. Основно предназначение на териториите, режими на устройство и параметри за натоварването им“**. В основната си част те са разработени и съответсват на действащите към момента закони, правилници и наредби към тях. Изключение от това правило са специфичните правила и нормативи за устройството и застрояването на територията на общината, въведени за устройствени зони на културното наследство.